

SAMSUN
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

SAMSUN

TURİZM MASTER PLANI

2024-2028

SAMSUN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
ŞUBAT 2024

**KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ**
Akıl - Ahlak - Adalet - Adap

KÜN SSCM

Kapadokya Üniversitesi Sosyal ve Stratejik Çalışmalar, Uygulama ve Araştırma Merkezi

Kapadokya Üniversitesi
Sosyal ve Stratejik Çalışmalar
Uygulama ve Araştırma Merkezi
Proje Ekibi

Hazırlayanlar:

Funda Aktan
Prof. Dr. Bilgehan Gülcan
Prof. Dr. Hasan Ali Karasar
Doç. Dr. Halil Burak Sakal
Sinan Baran Bayar (Proje Asistanı)

Katkıda bulunanlar:

Arş. Gör. Zeynep Aktaş
Prof. Dr. Cemalettin Aktepe
Arş. Gör. Burak Arslan
Doç. Dr. Mehmet Bahar
Prof. Dr. Yetkin Bulut
Doç. Dr. Seden Doğan
Doç. Dr. Seyfullah Gül
Öğr. Gör. Yaşar Gültekin
Doç. Dr. Mutlu Kaya
Öğr. Gör. Dr. Melike Çakır Keleş
Doç. Dr. Yasin Keleş
Arş. Gör. Asena Kurt
Sevim Odabaş
Arş. Gör. Beste Nisa Orhun
Hilal Özdal
Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Demir Özer
Prof. Dr. Muharrem Tuna
Doç. Dr. Olcay Özişik Yapıcı
Prof. Dr. Cevdet Yılmaz

Grafik Tasarım: ademsenel.com

Samsun Büyükşehir Belediyesi
Şubat 2024

İÇİNDEKİLER

TABLolar DİZİNİ.....	6
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	7
KISALTMALAR LİSTESİ.....	8
ÖNSÖZ.....	9
YÖNETİCİ ÖZETİ.....	13
GİRİŞ.....	25

1. BÖLÜM

DÜNYA VE TÜRKİYE TURİZMİNE BAKIŞ VE EĞİLİMLER.....	33
1.1 Dünya turizmi.....	33
1.2 Dünya turizmini etkileyen uzun vadeli eğilimler.....	36
1.2.1 Sürdürülebilirlik.....	36
1.2.2 Ekonomi ve siyaset.....	37
1.2.3 Sağlık ve güvenlik.....	38
1.2.4 Teknoloji ve dijitalleşme.....	39
1.2.5 Kültür ve deneyim.....	40
1.2.6 İş seyahatlerinde artış.....	40
1.3 Türkiye turizmi.....	41

2. BÖLÜM

SAMSUN TURİZMİNE GENEL BAKIŞ.....	47
2.1 Samsun'a genel bakış.....	47
2.1.1 Fiziki coğrafya.....	47
2.1.2 Beşerî coğrafya.....	51
2.1.3 Ekonomik coğrafya.....	53
2.2 Marka analizi.....	54
2.2.1 19 Mayıs 1919.....	55
2.2.2 Estetik cerrahi.....	56
2.2.3 Pide.....	57
2.2.4 Çakallı menemeni.....	57
2.2.5 Kızılırmak deltası kuş cenneti.....	57
2.2.6 Markalaşma potansiyeli açısından güçlü olan diğer turistik ürünler.....	57
2.3 Turizm talebi.....	58
2.4 Turizmin mevsimselliği.....	62
2.5 Dijital görünürlük ve aranmalar.....	63
2.6 Turizm altyapısının analizi.....	66
2.6.1 Konaklama.....	66
2.6.2 Ulaşım.....	69

2.6.2.1 Şehir içi ulaşım.....	69
2.6.2.2 Karayolu.....	71
2.6.2.3 Demiryolu.....	72
2.6.2.4 Denizyolu.....	72
2.6.2.5 Havayolu.....	73
2.6.3 İnsan kaynakları.....	75
2.6.4 Dijital imkanlar ve internet altyapısı.....	78
3. BÖLÜM	
SAMSUN TURİZMİNİN GZFT ANALİZİ.....	81
4. BÖLÜM	
MCKİNSEY 7S MODELİ İLE SAMSUN DESTİNASYON DEĞER ZİNCİRİ ANALİZİ.....	97
4.1 McKinsey 7-S modeli.....	97
4.1.1 Strateji.....	98
4.1.1.1 Yoğunlaştırılmış ve farklılaştırılmış pazarlama stratejisi.....	99
4.1.1.2 Markalaşma stratejisi.....	99
4.1.2 Sistem ve yapı.....	100
4.1.3 Personel ve yetenekler.....	100
4.1.4 Tarz.....	101
4.1.5 Paylaşılan değerler.....	101
4.2 Değer zinciri analizi.....	103
5. BÖLÜM	
REKABETÇİLİK VE RAKİP DESTİNASYONLAR ANALİZİ.....	113
6. BÖLÜM	
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ANALİZİ.....	119
6.1 Çevresel sürdürülebilirlik.....	119
6.2 Sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik.....	120
6.3 Kültürel sürdürülebilirlik.....	122
6.4 Destinasyon yönetimi.....	124
7. BÖLÜM	
İL TURİZM RİSK YÖNETİM PLANI VE RİSK ANALİZİ.....	129
8. BÖLÜM	
STRATEJİK AMAÇLAR VE HEDEFLER.....	135
8.1 Yerli ziyaretçi sayısını artırmak.....	135
8.2 Yabancı ziyaretçi sayısını artırmak.....	136
8.3 Ortalama kalış süresini artırmak.....	136
8.4 Turizm gelirini artırmak.....	137
8.5 Rekabetçiliği ve sürdürülebilirliği artırmak.....	138
8.6 Turizmi il sathına ve yıl geneline yaymak.....	140
8.7 Turizmde dijital entegrasyonu sağlamak.....	140

9. BÖLÜM

ÖNCELİKLİ ALANLAR.....	143
9.1. Marka etkinlikler ve festivaller.....	143
9.2 Spor turizmi.....	145
9.3 Kültür turizmi.....	145
9.4 Mevcut ve yeni pazarlar.....	148
9.5 Güçlü hikâyelere dayalı tematik rotalar.....	148
9.6 Ekoturizm.....	149
9.7 Etkili bir DYÖ yapısı ve bütünleşik tanıtım.....	150
9.8 Deniz turizmi.....	151
9.9 Yeni destinasyonlar.....	151
9.10 MICE.....	152
9.11 Gastronomi.....	152
9.12 Hizmet kalitesi ve turizm bilinci.....	154
9.13 Sağlık turizmi.....	154
9.14 Akıllı destinasyon.....	155

10. BÖLÜM

POLİTİKALAR.....	159
------------------	-----

11. BÖLÜM

SAMSUN TURİZMİNDE GELECEK KURGUSU: PROJELER.....	163
11.1 MİRASSAMSUN.....	164
11.2 TANITYÖNET.....	169
11.3 SPORSAMSUN.....	171
11.4 ATAFEST19.....	174
11.5 EKOTURİZMSAMSUN.....	177
11.6 MACERASAMSUN.....	180
11.7 TURİZMLÜKS.....	182
11.8 GASTROSAMSUN.....	184
11.9 SAMSUNPORT.....	186
11.10 SAĞLIKTURİZMİ.....	188
11.11 SAMSUNBEACH.....	191
11.12 SMARTKENT.....	193
11.13 ŞEHRİNİTANI.....	196
11.14 DELTA55.....	198

EKLER.....	203
-------------------	------------

EK-1: Metodoloji.....	203
EK-2: Politikalar tablosu.....	204
EK-3: 14.11.2023 tarihli samsun turizm master planı arama konferansı katılımcı listesi.....	206

TABLolar DİZİNİ

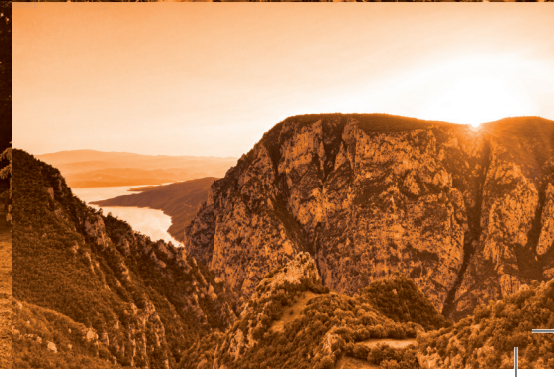
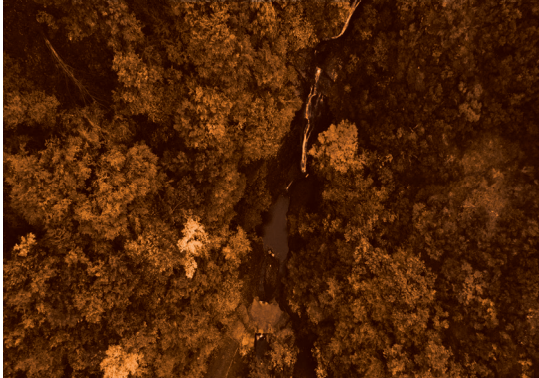
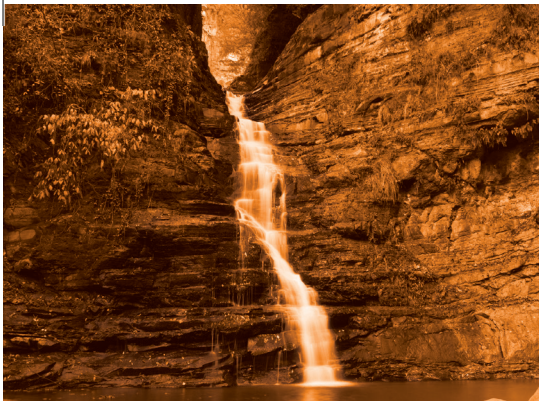
Tablo 1.1. Ülkelerin turist sayısı büyüklükleri (milyon kişi).....	34
Tablo 1.2. Ülkelerin turizm geliri büyüklükleri (milyar ABD doları).....	35
Tablo 1.3. 2022 yılında en fazla turizm harcaması yapan ilk 10 ülke (milyar ABD doları).....	35
Tablo 2.3.1.Samsun’da ziyaretçilerin tesise geliş sayılarının ilçelere göre dağılımı (2022)	60
Tablo 2.3.2 Samsun’a sınır kapılarından gelen ziyaretçilerin milliyetlerine ve taşıtlara göre dağılımı	61
Tablo 2.3.3 Samsun’daki müzeler ve ziyaretçi sayıları (2022).....	62
Tablo 2.5.1. Google Kullanıcı Aramalarında Samsun	64
Tablo 2.5.2. Google Trend Aramalarında Samsun.....	64
Tablo 2.6.1. Samsun’da bakanlık belgeli tesislerin oda ve yatak sayıları (2023).....	66
Tablo 2.6.2. Samsun’da ilçeler bazında belediye belgeli konaklama istatistikleri (2022)	68
Tablo 2.6.3. Samsun’da ilçeler bazında turizm işletme belgeli tesislere ait konaklama istatistikleri (2022) ...	68
Tablo 2.6.2.1.1. Özel işletmeler bünyesinde hizmet veren ulaşım sistemleri.....	70
Tablo 2.6.3.1. Samsun’da sektörlere ve cinsiyete göre çalışan sayıları (2022)	75
Tablo 2.6.3.2. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 2.Düzey’e göre temel işgücü göstergeleri (bin kişi).....	76
Tablo 2.6.3.3. Samsun’da sektörlere göre temininde güçlük çekilen eleman sayıları	76
Tablo 2.6.3.4. Samsun’da turizmle ilgili yükseköğretim birimleri ve mevcut öğrenci sayısı (2023)	77
Tablo 5.1. Rakip iller ve Samsun’da Bakanlık belgeli tesislerde oda ve yatak sayıları (2023).....	113
Tablo 5.2. Rakip iller ve Samsun’da tesise gelen yerli turist sayısı.....	114
Tablo 5.3 Rakip iller ve Samsun’da tesise gelen yabancı turist sayısı.....	114
Tablo 5.4. Rakip illerde tesiste ortalama kalış süreleri (gün)	115
Tablo 5.5. Rakip illerde tesis doluluk oranları (%).....	115
Tablo 7.1. Küresel, ulusal ve Samsun’a özel yerel riskler tablosu.....	129
Tablo 7.2. Risk skorları matrisi.....	130
Tablo 7.3. Risk skoruna göre yorum ve eylemler	130
Tablo 9.1. Stratejik amaç ve hedefler ile öncelikli alanlar ilişkilendirilmesi	143
Tablo 9.11.1. Samsun Türk Patent ve Marka Kurumu’na coğrafi tescil başvuruları	153
Tablo 9.13.1. Samsun sağlık altyapısı ve insan kaynakları verileri (2023)	155
Tablo 10.1. Samsun turizmi politika listesi.....	159
Tablo 11.1. Samsun turizminin gelecek kurgusunu oluşturan projeler.....	163

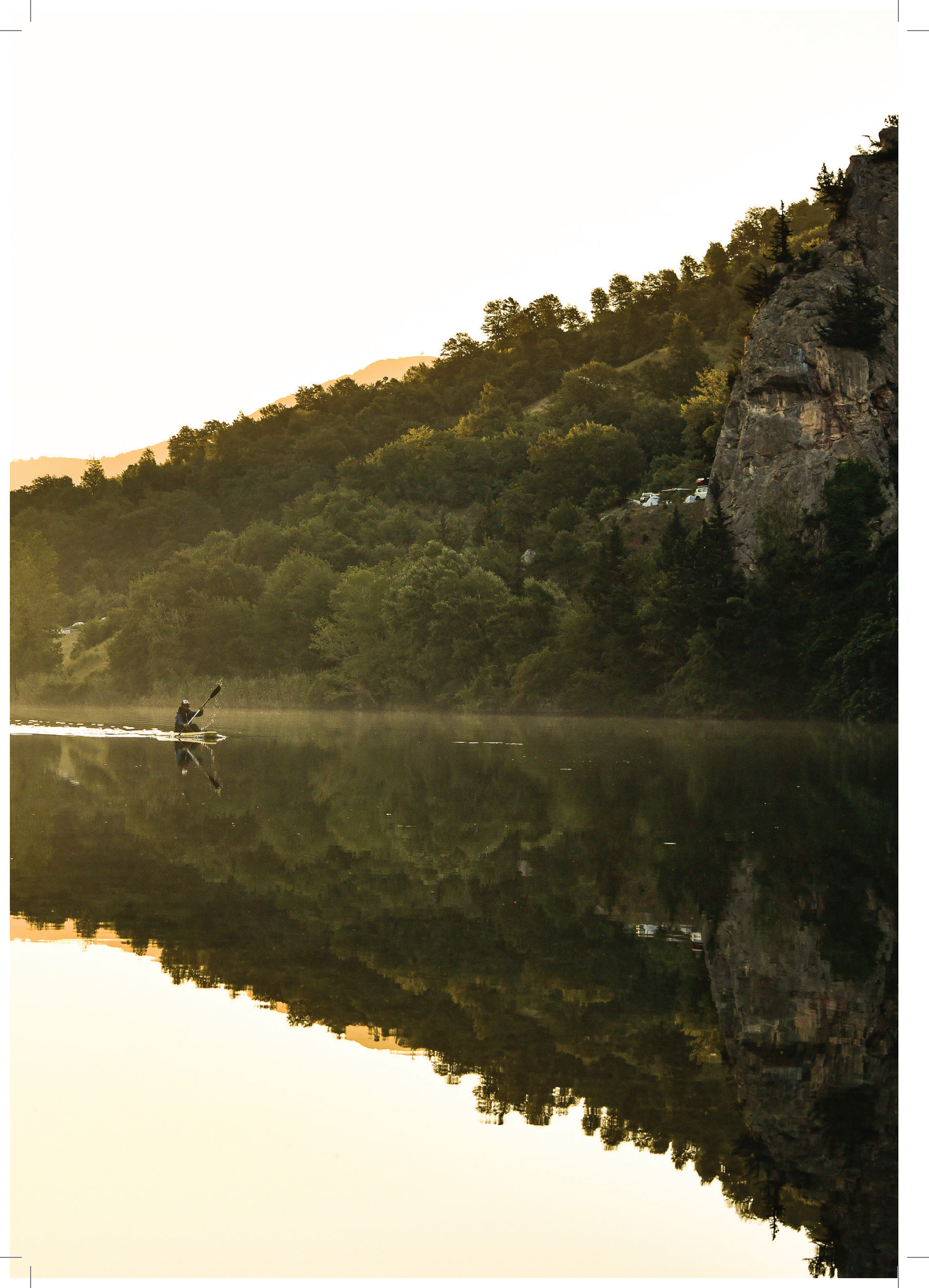
ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil Y.1. Dünya turist sayısı ve tahminleri	15
Şekil Y.2. Dünya turizm gelirleri ve tahminleri (milyar ABD doları)	16
Şekil Y.3. Türkiye'nin turizm geliri: gerçekleşme ve hedefler	17
Şekil Y.4. Türkiye'nin turist sayısı: gerçekleşme ve hedefler	17
Şekil Y.5. Samsun turist sayısı ve hedefleri	23
Şekil Y.6. Samsun turizm geliri ve hedefleri	23
Şekil G.1. Samsun turist sayısı ve hedefleri	28
Şekil G.2. Samsun turizm geliri ve hedefleri	29
Şekil 1.1. Dünya turist sayısı ve tahminleri	33
Şekil 1.2. Dünya turizm gelirleri ve tahminleri (milyar ABD doları)	34
Şekil 1.3.1. Türkiye'de tesise geliş ve geceleme sayısı	42
Şekil 1.3.2. Türkiye'nin turizm geliri: gerçekleşme ve hedefler	42
Şekil 1.3.3. Türkiye'nin turist sayısı: gerçekleşme ve hedefler	43
Şekil 2.1.1.1. Samsun ili lokasyon haritası	47
Şekil 2.3.1. Türkiye'de ve Samsun'da Ortalama Kalış Süreleri	59
Şekil 2.3.2. Türkiye'de ve Samsun'da doluluk oranları	59
Şekil 2.4.1. Türkiye ve Samsun Karşılaştırmalı Mevsimsellik Durumu	63
Şekil 2.6.1. Samsun'da yıllara göre tesislerin doluluk oranları	67
Şekil 2.6.2.5.1. 2014-2022 yılları arasında Samsun Havaalanına ait uçuş istatistikleri	74
Şekil 2.6.2.5.2. 2014-2022 yılları arasında Samsun Havaalanına ait yolcu istatistikleri	74
Şekil 4.1. McKinsey 7S Modeli	98
Şekil 4.1.5.1. Samsun McKinsey 7S Matrisi	103
Şekil 4.2.1. Turizm Sektörüne Yönelik Değer Zinciri Analizi Süreci ve Paydaşları	104
Şekil 4.2.2. Turizmde birincil faaliyetler ve paydaşları	104
Şekil 4.2.3. Turizmde destek faaliyetler ve paydaşları	107
Şekil 5.1. Turizm türlerine göre rakip iller ve Samsun ili turizm potansiyeli	113
Şekil 8.1.1. Samsun yerli turist sayısı ve hedefleri	135
Şekil 8.2.1. Samsun yabancı turist sayısı ve hedefleri	136
Şekil 8.3.1. Samsun'a gelen turistlerin ortalama kalış süresi ve hedefleri	137
Şekil 8.4.1. Samsun yerli turist geliri ve hedefleri	137
Şekil 8.4.2. Samsun yabancı turist geliri ve hedefleri	138

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKUT	Arama Kurtarma Derneği
AR	Artırılmış Gerçeklik
ATV	Dört Tekerlekli Arazi Aracı
AVM	Alışveriş Merkezi
BAFAŞ	Bafra Hava Alanları ve Yer Hizmetleri A.Ş.
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
CLIA	Uluslararası Kurvaziyer Hatları Birliği
DHMİ	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
DYÖ	Destinasyon Yönetim Örgütü
E-CRM	Elektronik Müşteri İlişkileri Yönetimi
FIVB	Uluslararası Voleybol Federasyonu
GPS	Küresel Konumlama Sistemi
GSM	Mobil İletişim İçin Küresel Sistem
GSTC	Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi
GZFT	Güçler, Zayıflıklar, Fırsatlar, Tehditler Analizi
HAVAŞ	Hava Alanları ve Yer Hizmetleri Genel Müdürlüğü A.Ş.
HRS	Hafif Raylı Sistem
IMF	Uluslararası Para Fonu
İŞKUR	İş ve İşçi Bulma Kurumu
İT GK	İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu
İT GP	İl Gelişim ve Tanıtım Programı
KAF	Kuzey Anadolu Fay Hattı
M.Ö.	Milattan Önce
MICE	Toplantılar, Teşvik Etkinlikleri, Konferanslar ve Fuarlar
OMÜ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
OSB	Organize Sanayi Bölgeleri
OTA	Çevrim İçi Tur Operatörleri
QR	Çabuk Tepki
SMART	Özel, Ölçülebilir, Erişilebilir, Gerçekçi, Takip Edilebilir
SOKÜM	Somut Olmayan Kültürel Miras
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TATUTA	Tarım Turizm Takas
TGA	Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı
THY	Türk Hava Yolları
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜYAP	Tüm Fuarcılık Yapım A.Ş.
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNWTO	Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü
VR	Sanal Gerçeklik
WEF	Dünya Ekonomik Forumu
WEO	Dünya Ekonomik Görünümü
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

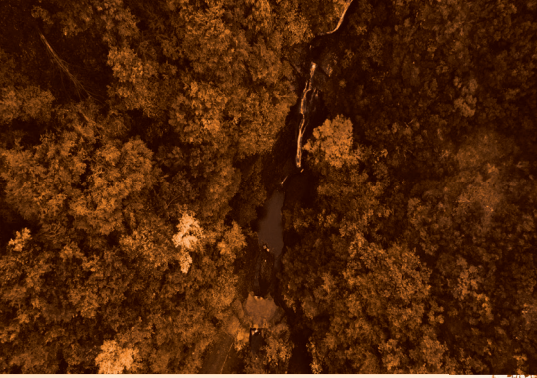
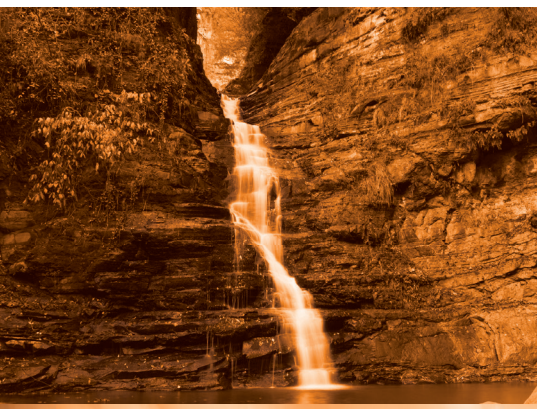
Samsun, Kızılırmak ve Yeşilirmak gibi iki büyük nehrimizin denizle buluştuğu bir şehir olarak, turizme bakan çok katmanlı yapısıyla mümbit bir geleceğe işaret ediyor. Tüm mevsimlerin gereği gibi yaşandığı ve her türlü destinasyona sahip bir coğrafya olarak en değerli yanımız, bakir, otantik ve yaşam standartları yüksek bir özgünlüğe sahip olmamızdır. Karadeniz Bölgesi'ni dikkate aldığımızda ise çevre şehirleri kapsayıcı ve etkileyici yapısıyla önemli bir çekim merkezi oluşturuyor. Ulaşım alt yapısı ve çeşitliliği bakımından merkezi olmanın ötesinde, bulunduğu lokasyon ve sunduğu imkanlar açısından da işlevsel bir şehir Samsun. Bu özellikleri ile turizm eko-sisteminin her türlü araçlarına sahip olan şehrimiz, geliştirilecek kapsamlı ve sürdürülebilir bir strateji sonunda hak ettiği yeri alacaktır.

Turizm hareketliliğinin sağlıklı şekilde sürdürülebilmesi için kapsamlı bir yol haritası olarak düşündüğümüz Turizm Master Planı aynı zamanda kentimizin geleceği adına bir paradigmaya da işaret ediyor. Artık endüstriyel seviyeye ulaşmış bir olgu olarak turizm, insan hareketliliği bağlamında toplumun tüm kesimlerini ilgilendirir şekilde kapsamını genişletiyor. Teknolojinin ulaştığı yer ve iletişimin hızı ile birlikte birçok sektörü içine alan, üzerinde tüm boyutları ile çalışılmış bir yol haritasına ihtiyacımız var. Bu yol haritası nasıl bir paradigma üzerinden oluşturulacak? Bunun cevabını yerelden yola çıkarak oluşturacağımız çevresel, kültürel ve ekonomik etki alanları belirleyecek. Bir bütün halinde ele alacağımız ve fırsat eşitliği temelinde oluşturacağımız yönetim anlayışını Samsun özeline taşıdığımızda sürdürülebilir bir turizm politikası üretebiliriz. İlgili tüm paydaşlar ile uzun bir süredir üzerinde durduğumuz, Kültür ve Turizm Bakanlığımızın teşvik edici ve değerli destekleriyle olgunlaştırdığımız bir çalışma olarak Samsun Turizm Master Planı'nın, içeriği ile şehrimizin niteliksel dönüşümüne önemli katkılar sağlayacağını düşünüyorum.

Bu bağlamda çalışmamıza değer katan tüm kişi, kurum ve kuruluşlarımıza Samsun Büyükşehir Belediyesi adına teşekkür ediyor, elimizdeki bu yol haritasının şehrimizin geleceğe taşınması sürecine anlamlı katkılar sunacağına inanıyorum.

Mustafa DEMİR
Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı

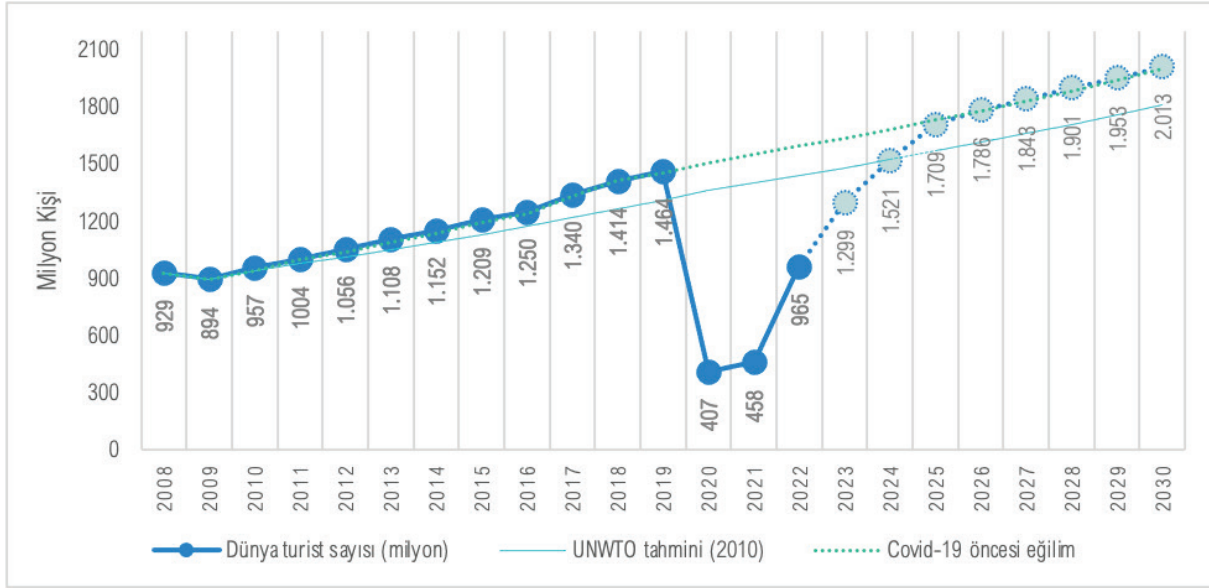

YÖNETİCİ ÖZETİ

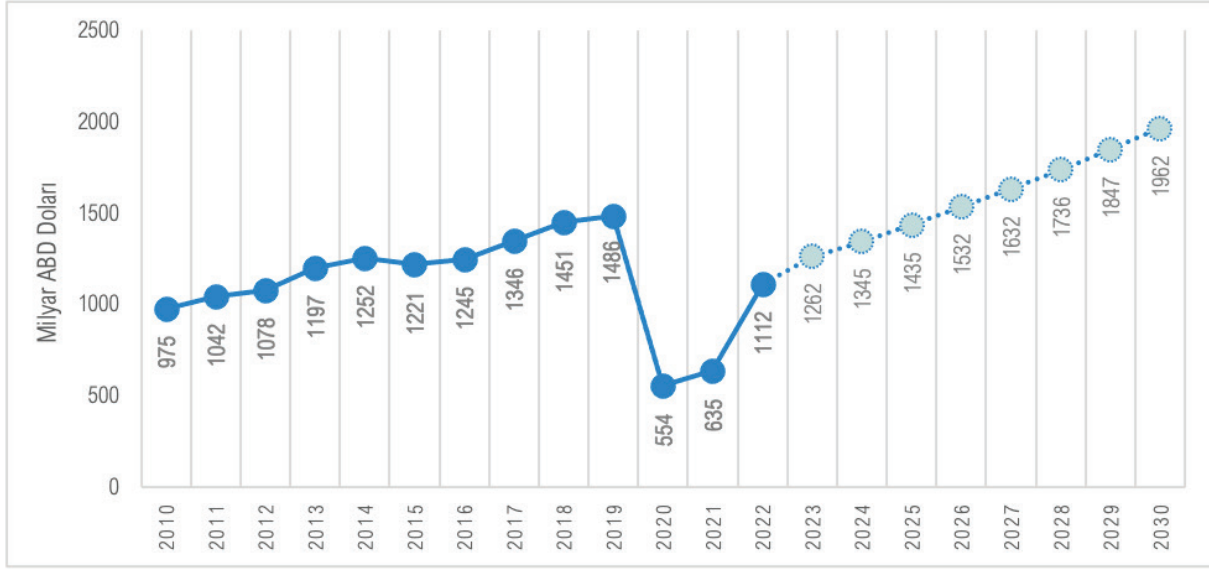
Turizm günümüz dünyasında başta ekonomik olmak üzere, sosyal, kültürel ve daha birçok alandaki etkileriyle tüm dünya ekonomileri için önemli bir sektör durumundadır. Ülkeler bu sektörden alabilecekleri payı artırmak için yüksek rekabet ortamında yoğun çaba harcamakta ve bu kapsamda küresel eğilimleri izleyerek buna uygun politikalar izlemektedirler. Özellikle Covid-19 küresel salgınının ardından, dünya turizmi için uzun vadede sürdürülebilirlik, sağlık ve güvenlik, teknoloji ve dijitalleşme, kültür ve deneyim, iş seyahatleri ve risk yönetimi başlıkları öne çıkmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2022 yılında güncellenen *Türkiye Turizm Ana Planı* çerçevesinde Türkiye, dünya turizmini orta ve uzun vadede şekillendiren bu eğilimleri dikkate alan bir stratejik plan geliştirmiştir.

Dünya turizmi 2019 yılında 1,46 milyar uluslararası ziyaretçi sayısı ve 1,49 trilyon ABD doları turizm geliri ile tarihin en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. Buna göre turizm 2019 yılında küresel çapta gerçekleşen toplam ihracatın %7'sini, hizmet ihracatının ise yaklaşık %30'unu oluşturmuştur. 2020 ve 2021 yıllarında Covid-19 küresel salgını tüm diğer sektörler gibi turizm sektörünü de çarpıcı biçimde etkilemiş, sektör 2022 yılından başlayarak hızlı bir ivmeyle yükseliş eğilimi içine girmiştir. 2022 yılında tüm dünyada turizmden elde edilen toplam gelir 1,1 trilyon ABD doları seviyesindedir. Küresel turist sayısının ve gelirinin 2019 yılında ulaştığı rekor seviyelere 2024 yılında ulaşması beklenmektedir (Şekil Y.1. ve Şekil Y.2.).

Şekil Y.1. Dünya turist sayısı ve tahminleri

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2023 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2025-2030 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

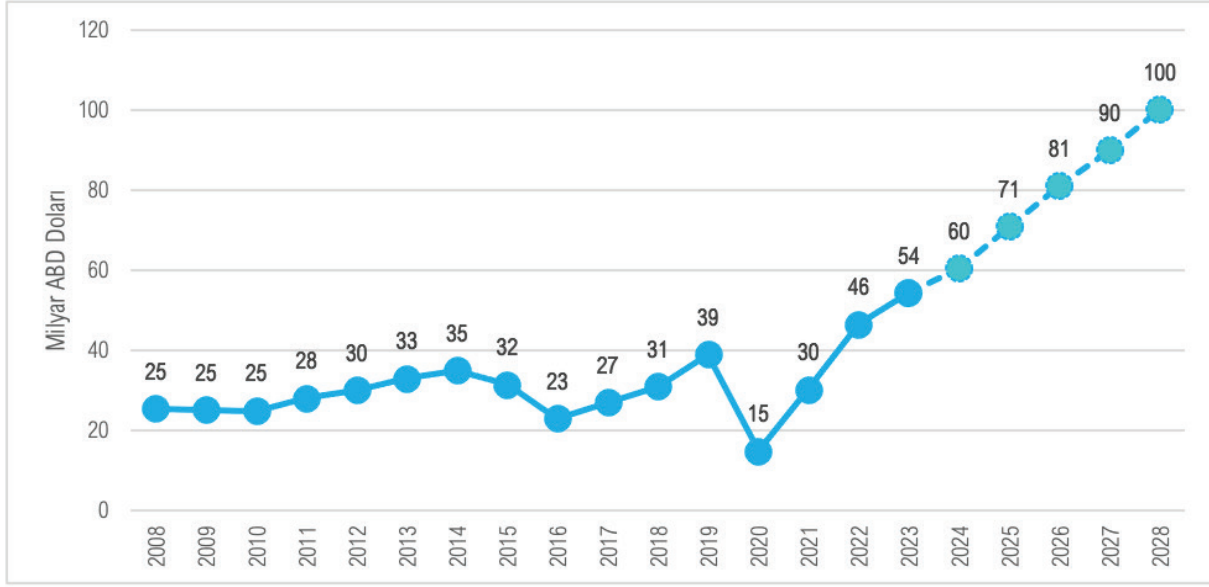

Şekil Y.2. Dünya turizm gelirleri ve tahminleri (milyar ABD doları)

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2023 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri, Uluslararası Para Fonu (IMF-WEO Ekim 2023) tahminleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2025-2030 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

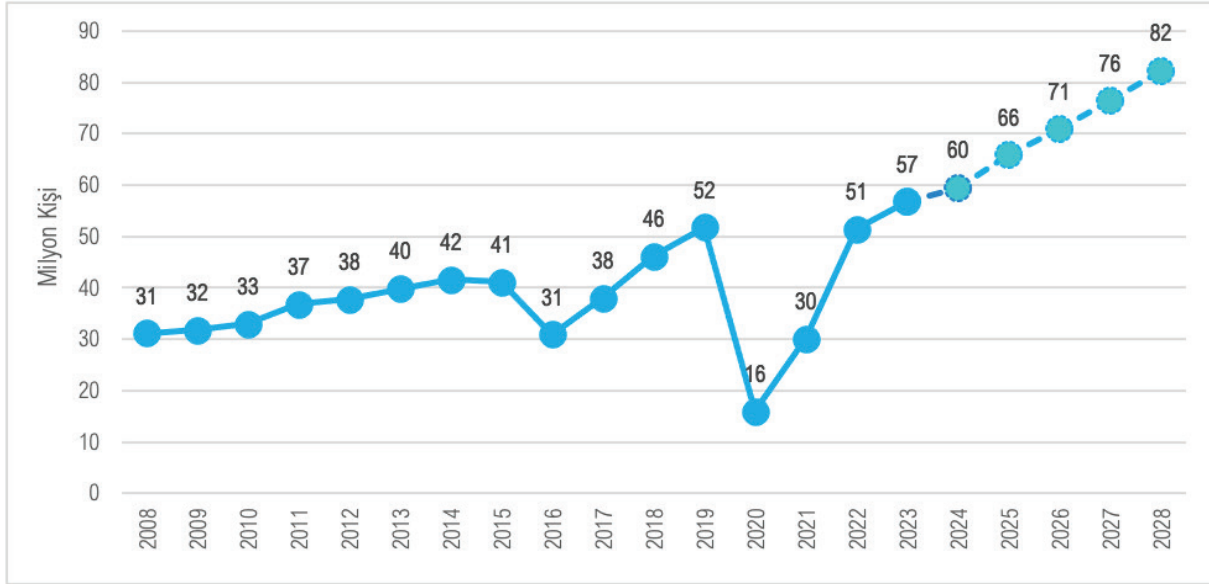
2019 yılı küresel turizm için olduğu gibi Türkiye turizmi için de rekorlar yılı olmuştur. İlgili yılda Türkiye, yaklaşık 52 milyon turisti ağırlayarak dünyada en fazla turist ağırlayan altıncı destinasyon konumuna gelmiş ve yaklaşık 39 milyar ABD doları gelir elde ederek turizm gelirleri bakımından dünyada 13. sırada yer almıştır. Ancak küresel turizmi derinden etkileyen Covid-19 süreci aynı şekilde Türkiye turizmini de olumsuz etkilemiş, buna rağmen Türkiye 2021 yılının bitiminden itibaren hızlı bir toparlanma kaydederek kayıplarını telafi etmeye başlamıştır. Türkiye salgın sonrası gösterdiği çıkış ile küresel salgının olumsuz etkilerini turizmde en hızlı telafi eden ülkeler arasında yer almış ve 2022 yılı sonunda rakiplerinin önüne geçerek kendi rekorunu tazelemiştir. 2022 yılında Türkiye yaklaşık 51 milyon turisti ağırlayarak Fransa ve İspanya'nın ardından dünyada en fazla turist ağırlayan üçüncü ve yaklaşık 46,5 milyar ABD doları gelir ile turizmden en fazla gelir elde eden yedinci ülke konumuna gelerek uluslararası turizmden aldığı payı %4,18'e yükseltmiştir. Türkiye'nin bu başarısında, Türkiye Turizm Tanıtma ve Geliştirme Ajansı'nın (TGA) etkili tanıtım çabaları, Güvenli Turizm Programı, Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi küresel çapta örnek gösterilebilecek uygulamalar etkili olmuştur.

2023 yılı ülkenin bir önceki yıl rakamlarının da önüne geçerek yeni bir rekor yılı olmuş, turizm gelirleri 54,3 milyar ABD doları ve turist sayısı 56,7 milyon kişiye ulaşmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı, On İkinci Kalkınma Planı ve *Türkiye Turizm Ana Planı* hedeflerine uyumlu olacak şekilde, 2028 yılı için yaklaşık 82 milyon uluslararası ziyaretçi ve 100 milyar ABD doları turizm geliri hedeflemiştir (Şekil Y.3. ve Şekil Y.4.).

Şekil Y.3. Türkiye'nin turizm geliri: gerçekleşme ve hedefler

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Şekil Y.4. Türkiye'nin turist sayısı: gerçekleşme ve hedefler

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Karadeniz kıyısında yer alan Samsun, sahip olduğu güçlü kaynaklar ile Türkiye turizminin belirlediği hedeflere ulaşmasında önemli bir rol üstlenecektir. *Samsun Turizm Master Planı* ilin zengin kaynaklarını turizmde etkili biçimde değerlendirerek ili Türkiye turizminde önemli bir destinasyon haline getirme ve uluslararası turizmde bilinen bir destinasyon olarak konumlama vizyonuyla hazırlanmıştır. Samsun'un zengin doğal, kültürel ve tarihi kaynaklarını temel alan ve bu planda yer verilen öncelik alanları, politikalar ve projeler bu vizyonla uyumlu olacak şekilde belirlenmiştir.

Anadolu'nun kuzeyinde, coğrafi konum olarak orta kuşakta yer alan Samsun, güneyine göre serin, kuzeyine göre sıcak iklim özellikleriyle hem Türkiye'nin güneyindeki sıcak ülkeler hem de kuzeyindeki soğuk ülkeler için cazip iklim özelliklerine sahiptir. Özel konum olarak ise Karadeniz havzasını iç bölgelere bağlayan yolların başlangıç noktasında, Mezopotamya ve Akdeniz havzası dâhil, Anadolu'nun da Karadeniz havzasına çıkış kapısıdır. Halihazırda il demir yolu, kara yolu, hava yolu ve deniz yolu ulaşım seçeneklerine sahip olarak yüksek düzeyde ulaşılabilirliğe sahip bir kavşak noktası ve güneybirlikçilere imkân sunan transit bir konumdadır. İlin fiziki coğrafyası farklı turizm türleri için elverişli imkanlar sunmaktadır. Bu kapsamda Samsun'da üç büyük morfolojik birim göze çarpmaktadır. Bunlar kuzeyden güneye doğru; sahil şeridi ve deltalar, dağlar ve dağlar arasındaki havzalar (depresyonlar) şeklinde sıralanabilir.

Türkiye'nin önemli ırmaklarından Kızılırmak ve Yeşilirmak'ın Samsun kıyılarından denize dökülmesi geniş deltaların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bunlar içinde 19 Mayıs, Bafra, Alaçam ilçe sınırlarındaki Kızılırmak Deltası, UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesinde doğal miras başlığıyla yer almaktadır. Kızılırmak ve Yeşilirmak başta olmak üzere akarsuların oluşturduğu deltalar, kilometrelerce uzunlukta geniş ve ince kumlu plajların ortaya çıkmasını sağlayarak Samsun'un Karadeniz'in en geniş ve uzun kumsallarına sahip ili olmasını sağlamıştır. Yakakent batısı ve Samsun şehir merkezindeki burunların önleri hariç, Samsun sahil şeridi bütünüyle alçak kıyılardan oluşmaktadır. İlde halihazırda Mavi Bayraklı plajların da içinde yer aldığı uzun sahil şeridi hem denizde hem de kumsallarda yapılabilen farklı etkinliklerle deniz turizmi için büyük potansiyel sunmaktadır. İl yapay (baraj gölü) ve doğal göl varlığı bakımından da oldukça zengindir. Deltalar ve il geneline yayılmış çok sayıdaki göl ve sulak alanlar, eşsiz panoramik manzaralar sunan hassas ekosistemleri barındıran bölgelerdir. Bu açıdan ekoturizm kapsamında yenileyici (rejeneratif) turizm uygulamaları, kuş gözlemciliği gibi özel ilgi turizmi ve kano, kampçılık, yürüyüş gibi birçok farklı macera spor ve rekreasyonu başlıklarında bu bölgeler önemli potansiyel sunmaktadır. Ayrıca, barajların bizzat kendileri de endüstriyel miras turizmi açısından ayrı birer çekicilik unsurudur.

Samsun sınırları içindeki dağlar iki sıra halinde uzanmaktadır. Akdağ'da kışın kar uzun süre yerde kalarak kış ve kayak turizmine imkân verirken, Kunduz Dağları zengin orman örtüsü ile yayla, kamp, doğa turizmi türleri ve macera rekreasyonlarına imkân vermektedir. İlin yüksek kesimlerinde yer alan yaylalar da yayla turizmi için elverişli alanlar sunmaktadır. Bu kapsamda Temmuz ayının ilk haftasında düzenlenen geleneksel yayla şenlikleri ile Lâdik-Akdağ öne çıkmaktadır. Bundan başka farklı yaylalar da ilin kırsal ve eko turizm potansiyelini artırmaktadır. Dağların derin vadilerle yarıldığı kısımlarda ise Şahinkaya gibi kanyonlar bulunmakta ve bunlar da su, kara ve hava rekreasyonları için cazip alanlar oluşturmaktadır. İldeki dağlık ve engebeli araziler dağcılık ve kaya tırmanışlarına imkân verdiği gibi, kimyasal erime sonucu mağara oluşumları da mağaracılık rekreasyonuna imkân sağlamaktadır. Bu kapsamda Şahinkaya kanyonu, Asarkale, Kapıkaya gibi alanlar karstik özellikleriyle dağcılık ve tırmanış sporlarına uygun alanları oluştururken; Tekkeköy'deki küçük mağaralar, Havza-Bekdiğin mağarası, Bafra'daki Hayat Mağarası ve insan eliyle oluşturulan kaya mezarları ve Tepen deliği geçitleri de önemli çekiciliklerdir. İl sınırlarından geçen Kuzey Anadolu Fay Hattı Samsun için önemli bir deprem riski oluştururken, bu hat üzerinde yer alan Havza ve Lâdik'te termal suların yüzeye çıkmasını sağlayarak kaplıca turizmine imkân vermektedir.

Samsun sadece zengin doğal varlıkları ile değil, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim tarihi varlıkları ile de eşsiz turizm potansiyeline sahiptir. Günümüzden 10 bin yıl öncesine tarihlenen Tekkeköy

mağara yerleşimleri ilin bilinen en eski yerleşim alanıdır. Sonrasında Hititler dönemi ve aynı dönemlerdeki Kaşkaların izlerinin saptandığı İkiztepe, Oymağaç ve Dündartepe (Öksürük Tepe) höyükleri yaklaşık 4 bin yıllık geçmişleri ile yöre tarihine ışık tutmaktadır. Bunlardan başka Kızılırmak vadisi boyunca görülen kaya mezarları, Tepen Deliği gibi yol ve merdivenler antik dönemler tarihin izlerini taşımaktadır. Amazonlar hikayesine de ev sahipliği yapan Samsun, eski bir liman şehridir. Bu özelliği ile günümüz kurvaziyer turizmi için de Karadeniz’de en büyük potansiyele sahip illerden biri durumundadır. Antik liman şehri dönemin yansıtan ve ilin en önemli antik yerleşimlerden biri de Amisos’tur. Halen Amisos Tepesindeki mezar buluntuları ildeki en önemli taşınabilir kültür varlıkları arasındadır. İlin kimisinde kazılar devam eden ören yeri niteliğindeki bu alanları ve bu dönemlere ait taşınabilir kültür varlıklarının sergilendiği müzeler, başlıca kültürel miras cazibe noktalarını arasındadır. Bu mezarların ziyarete açılarak alan düzenlemelerinin yapılması sağlanacaktır. Bu kapsamda il merkezinde inşası tamamlanarak kısa süre içinde açılacak olan Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, gelecekte ilin en önemli müzesi olarak kültür turizminde başlıca ziyaretçi uğrak noktası olacaktır.

Samsun’da, Beylikler Dönemi ve sonrasında Osmanlı İmparatorluğu’na ait birçok eser bulunmaktadır. Bunlar içinde özellikle 1205 yılına tarihlendirilen Çarşamba ilçesindeki Göğceli ahşap camisi dünyanın bilinen en eski ahşap ibadethane yapısı olarak dikkat çekicidir. Samsun zengin orman örtüsünü de yansıtır biçimde Türkiye’deki en fazla ahşap yığma yöntemle inşa edilen dini mimari miras yapı envanterine sahiptir. Bu anlamda il geneline yayılmış 100’ün üzerinde eser kültür turizmi için ayrıcalıklı bir cazibe değeri taşımaktadır. Endüstriyel tarımın gelişmesiyle birlikte Samsun tütün yetiştiriciliği ve ticaretine bağlı olarak önemli miktarda nüfus çekmiştir. Samsun’da sivil mimarinin en güzel örneklerini oluşturan Levanten mimariye ait konsolosluk binaları ile Vezirköprü ve Lâdik ilçe merkezlerindeki Osmanlı konut mimarisinin örneklerini yansıtan tarihi konaklar bu dönemin eseridir.

Özellikle son 150 yıl içinde göçlere sahne olan il, Kırım, Kafkaslar ve Balkanlardan muhacirleri, Yunanistan’dan ise mübadil göçmenleri bağrına basmıştır. Göçlerle oluşan çok kültürlü yapı ilin folklorunu zenginleştirmiş, bu durum farklı kültürel etkinlikler için fırsat yaratarak il gastronomisini zenginleştirmiştir. Bu bağlamda zengin bitki örtüsünün bir sonucu olarak ildeki yenilebilir ot envanteri il gastronomisi için önemli bir katkı yapmakta, ayrıca deniz ürünleri, manda ürünleri, coğrafi işaretli ve başvuru sürecindeki birçok gastronomi ürünleri ile önemli bir gastronomi şehri kimliğini kazandırmaktadır. İlde coğrafi işarete sahip yerel yemeklerin yenebildiği çok sayıda nitelikli restoranların varlığı bu noktada önemlidir. İl kültürünü ve bu kapsamda özellikle il gastronomisini zenginleştiren göçler tek taraflı olmamış, Samsun’dan da diğer il ve ülkelere göçler yaşanmıştır. Bu noktada yurt dışında bulunan Samsunlular ilin hem potansiyel tanıtım elçileri olarak hem de ziyaretçileri olarak Samsun ekonomisine önemli miktarda katkı sağlamaktadırlar.

Samsun Cumhuriyet tarihinde Türkiye’de sembol il durumundadır. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşı’nı başlatmak üzere 19 Mayıs 1919’da bu şehre gelmiş ve Millî Mücadele’yi buradan başlatmıştır. Bu bağlamda arkasında çok güçlü bir hikâye barındıran Kurtuluş Yolu, bu kapsamdaki sivil ve askeri miras eserleri, ilde en fazla ziyaretçi alan Bandırma Gemisi, Millî Mücadele Müzesi ve şehrin sembolü durumundaki Onur Anıtı başlıca cazibe noktalarıdır. Bu mirasın farklı etkinlikler kapsamında il turizmi için barındırdığı önemli fırsat *Samsun Turizm Master Planı* kapsamında öncelikli olarak ele alınmıştır.

Samsun’un tarım ve sanayi kimliği baskındır. Samsun turizminin gelişimiyle birlikte sayıları artacak olan yerli ve yabancı turistlerin gıda talebi, ilin kendi üretim imkanları ile karşılanabilir durumdadır. Bu durum *Samsun Turizm Master Planı*’nın sürdürülebilir turizm başlığında ele alınan, yerel halkın turizmden faydalanması bağlamında ildeki turizmin sürdürülebilir gelişimi açısından kritik öneme sahiptir.

İlin tarımsal üretim potansiyeli, Terme Pirinci, Bafra Karpuzu, Bafra Manda Yoğurdu ve Kaymağı gibi örneklerde olduğu gibi, şehre kayıtlı coğrafi işaretli ürün ve yemekleri artırmaya olanak vermektedir. Şehirdeki sanayi faaliyetlerinin OSB'lerde toplanması çevre sorunlarının azaltılması bakımından önemli ve ayrıca turizmin geliştirilmesi için avantajlı bir görünüm sergilemektedir. Şehirdeki sanayi faaliyetlerinin yüksek ihracat kapasitesi, geçmişte ilin adıyla markalaşmış olan ve *Samsun Turizm Master Planı* kapsamında yeniden konumlanması hedeflenen Samsun Fuarı ve ildeki toplamda 50 bin öğrenci sayısına ulaşmış iki adet üniversitenin varlığı Samsun'da bir MICE turizmi potansiyeline işaret etmektedir. Bu kapsamda Samsun Fuar Merkezi, konaklama tesislerinin salon altyapısı, üniversitelere ait salonlar ve Yeni Samsun Fuar Kültür Turizm Ticaret Eğlence ve Yaşam Merkezi, MICE turizminde önemli fiziksel altyapı imkanları sunmaktadır.

Samsun, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan sosyoekonomik gelişmişlik sıralamasına göre 2022 yılında 31. sırada yer almaktadır. İl sosyoekonomik gelişmişlik kriterlerine göre Türkiye ortalamasının üzerinde olup, özellikle sağlık başlığında ön plana çıkmakta ve bu açıdan Türkiye'de 14. sırada yer almaktadır. Bu göstergeler ile ildeki hem medikal turizm hem de termal turizm kapsamındaki doğal ve yapay alt ve üst yapı kaynakları sağlık turizmi kapsamında bir marka yaratma imkânı sunmaktadır. Samsun turizminde bir diğer etkili olabilecek başlık spor turizmidir. İl kişi başına düşen spor alanı bakımından Türkiye'de lider durumdadır. Bu kapsamda, futbol, golf, tenis, bowling, okçuluk, su sporları ve macera sporları için gerek altyapı ve gerekse coğrafi özellikler bakımından potansiyele sahiptir. Bu altyapının turizm amaçlı kullanımında etkinlik artışı ve ilde spor turizminin ilerletilmesi *Samsun Turizm Master Planı* kapsamında önceliklendirilmiştir.

Samsun sahip olduğu doğal ve kültürel varlıklarının sunduğu potansiyele ve mevcut turizm alt ve üst yapısı ile yerli turist ağırlıklı bir talebe konu olmaktadır. Samsun'un 2015-2023 döneminde toplam ziyaretçi sayısının yaklaşık %93'ünü yerli ziyaretçiler oluşturmaktadır. Konaklama tesisleri yoğun olarak Samsun'un merkez ilçeleri olan İlkadım, Atakum ve Canik ilçelerinde toplanmıştır. Bu ilçelerdeki turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde, Samsun'a gelen toplam ziyaretçinin yaklaşık %90'ı, yabancı ziyaretçilerin ise yaklaşık %95'i ağırlanmıştır. Tesise gelişlerde merkez ilçeler dışında şehir merkezine yakın olan Çarşamba ve termal turizm kapasitesine sahip Havza ilçelerinin öne çıktığı görülmektedir.

Samsun'a 2022 yılında deniz ve hava sınır kapılarından tesise gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin milliyetlerine ve taşıtlarına göre dağılımına bakıldığında ilk üç sırayı sırasıyla Almanya, Irak ve Hollanda'nın aldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra yakın destinasyonlar olan Rusya Federasyonu, Azerbaycan ve Gürcistan'ın önemli yer tuttuğu ve Avrupa pazarının Samsun için önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sınır kapılarından girişte ağırlık hava sınır kapısıdır. *Samsun Turizm Master Planı*'nda var olan pazarlardaki etkinliğin artırılmasıyla birlikte farklı politikalarla farklı hedef ülke pazarlarına yönelmek hedefi benimsenmiştir. Bu kapsamda Almanya, Hollanda, Rusya, Ukrayna, Azerbaycan, Irak, Suudi Arabistan ve Körfez ülkelerine öncelik verilecek ve buna göre yoğunlaştırılmış tanıtım ve pazarlama çabalarına ağırlık verilecektir.

Samsun'un turizm talebinin aylara dağılımının Türkiye ile koşut olduğu görülmektedir. Diğer taraftan Nisan, Mayıs, Haziran, Eylül ve Ekim aylarında Samsun'daki tesise gelişlerin Türkiye ortalamasının altında, diğer aylarda ise üstünde seyrettiği dikkat çekmektedir. İldeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için, ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda *Samsun Turizm Master Planı*'nda deniz turizmi, kültür turizmi, spor turizmi, macera turizmi, etkinlik turizmi, gastronomi

▪ Vezirköprü'de Yaz

turizmi, kurvaziyer turizmi, sağlık turizmi, MICE turizmi ve ekoturizm başlıca geliştirilecek turizm türleri olarak belirlenmiştir.

2024-2028 yıllarını kapsayan *Samsun Turizm Master Planı*, küresel eğilimler ve değişimlere göre sürekli güncellenen tahminler ışığında hazırlanmış ve gerçekçi, ölçülebilir hedefleri ile ilin turizmdeki geleceğinin rotasını belirlemektedir. *Samsun Turizm Master Planı*, halihazırda ilin sahip olduğu kültürel, tarihi ve doğal kaynaklara ek olarak tarım, ticaret, eğitim, hizmet ve sağlık gibi sektörlerdeki güçlü potansiyelini de turizmde yapılacak atılıma katkı yapacak şekilde değerlendirmeyi hedeflemiştir.

Samsun Turizm Master Planı'nda, *Türkiye Turizm Ana Planı*'yla uyumlu olarak 7 adet stratejik amaç ve hedef belirlenmiştir. Bu stratejik amaç ve hedefler; Yerli Ziyaretçi Sayısını Artırmak, Yabancı Ziyaretçi Sayısını Artırmak, Ortalama Kalış Süresini Artırmak, Turizm Gelirini Artırmak, Rekabetçiliği ve Sürdürülebilirliği Artırmak, Turizmi İl Sathına ve Yıl Geneline Yaymak ve Turizmde Dijital Entegrasyonu Sağlamak olarak belirlenmiştir.

Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile 14 Kasım 2023 tarihinde Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Mustafa Demir ev sahipliğinde ve Samsun Valisi Sn. Orhan Tavlı ve 92 adet il turizm paydaşının katılımı ile arama konferansı gerçekleştirilmiştir. Bu konferansın çıktılarından, paydaş görüşmelerinden ve saha çalışmalarından faydalanılarak il için öncelikli politikalar, ilin rekabetteki durumu, ilin güçlü ve zayıf yönleri ile fırsat ve tehdit alanları ortaya çıkarılmıştır. Sayılan bu stratejik amaç ve hedeflere ulaşmaya yönelik 50 adet politika ve bunlarla ilgili 14 adet öncelikli alan belirlenmiştir.

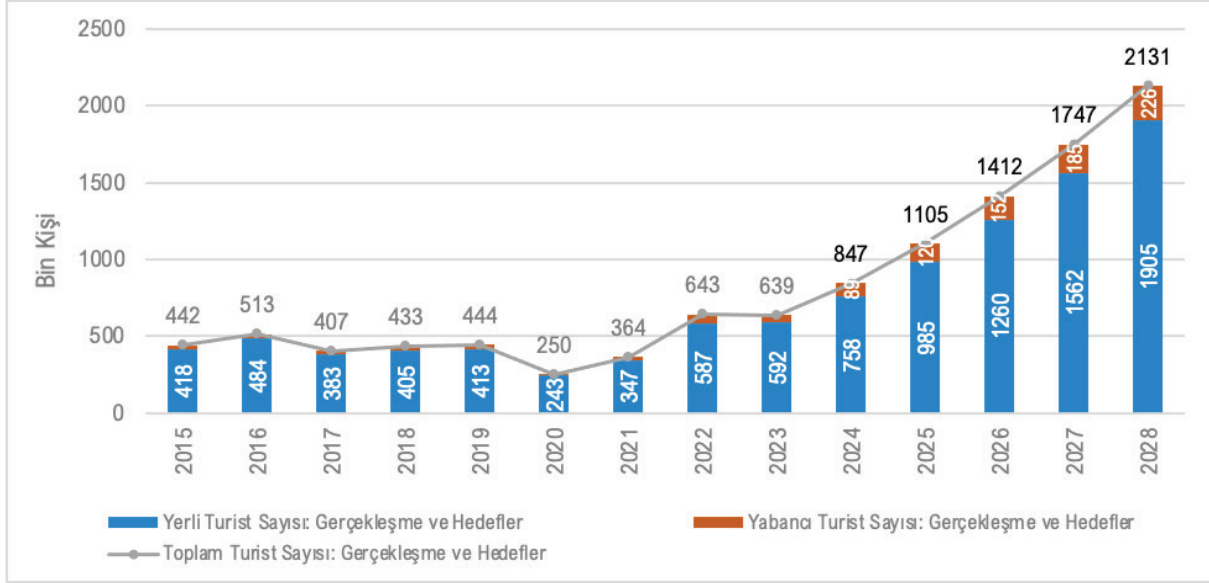
Her biri proje başlığı kabul edilebilecek bu 50 politika başlığı, Samsun'un turizmde gelecek kurgusunu oluşturan 14 adet proje altında toplanmıştır.

Samsun'un turizmde gelecek kurgusunu şekillendirecek 14 adet proje bilimsel yöntemlere göre öncelik sıralamasına tabi tutulmuş ve aşağıdaki biçimde belirlenmiştir:

- Samsun'un zengin kültürel ve endüstriyel miras değerlerine odaklanan MİRASSAMSUN projesi,
- Hazırlanan projelerin yönetimini ve ilin etkili tanıtımına odaklanan TANITYÖNET projesi,
- İlin güçlü spor altyapısını turizmde etkin değerlendirmeye odaklanan SPORSAMSUN projesi,
- Cumhuriyetin kuruluşu ve Milli Mücadele hatırasını kapsamlı bir etkinlik olarak ele almaya odaklanan ATAFEST19 projesi,
- Sürdürülebilir ilkelere dayalı olarak ilin zengin doğal kaynaklarına dayalı eko turizm etkinliklerini geliştirmeye odaklanan EKOTURİZMSAMSUN projesi,
- İlin doğal kaynaklarına dayalı olarak kara, hava ve su ortamındaki macera etkinliklerine odaklanan MACERASAMSUN projesi,
- Ulusal ve uluslararası lüks segmentteki turistleri destinasyona daha fazla çekmeye ve destinasyondaki harcamaları artırmaya odaklı TURİZMLÜKS projesi,
- Büyük potansiyel sunan gastronomi varlığının değerlendirilmesine ve bu kapsamda geleneksel mutfağının ve tariflerinin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamaya odaklanan GASTROSAMSUN projesi,
- Hızla gelişen ve gelecek vaat ederek rakipler karşısında üstünlük sağlamaya elverişli kurvaziye turizmini geliştirmeye odaklanan SAMSUNPORT projesi,
- İlin ve medikal ve termal turizm kapasitesini etkili biçimde değerlendirmeye odaklanan SAĞLIK-TURİZMİ projesi,
- Kıyı turizmini öne çıkararak ildeki yaşam kalitesi artıracak ve il turizm gelirleri içinde kıyıların payını yükseltmeye odaklanan SAMSUNBEACH projesi,
- Turizmdeki dijitalleşme ve bilgi teknolojilerine adaptasyonu sağlayarak kent halkı ve turistlerin yaşamını kolaylaştıracak ve seyahat kısıtı olan bireyler için de Samsun'u erişilebilir haline getirmeye odaklanan SMARTKENT projesi,
- Yerel halkının yüksek turizm bilinci geliştirmeye, turizme etkin katılımını sağlamaya ve turizmdeki girişimcilik kültürünü geliştirmeye odaklanan ŞEHRİNİTANI projesi,
- Kızılırmak Delta'sının koruma ve turizm amaçlı kullanma dengesini sürdürülebilir biçimde sağlayarak, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığını artırmaya ve Türkiye'nin diğer sulak alanlarının korunma statüsünün gelişmesinde örnek olmaya odaklanan DELTA55 projesi

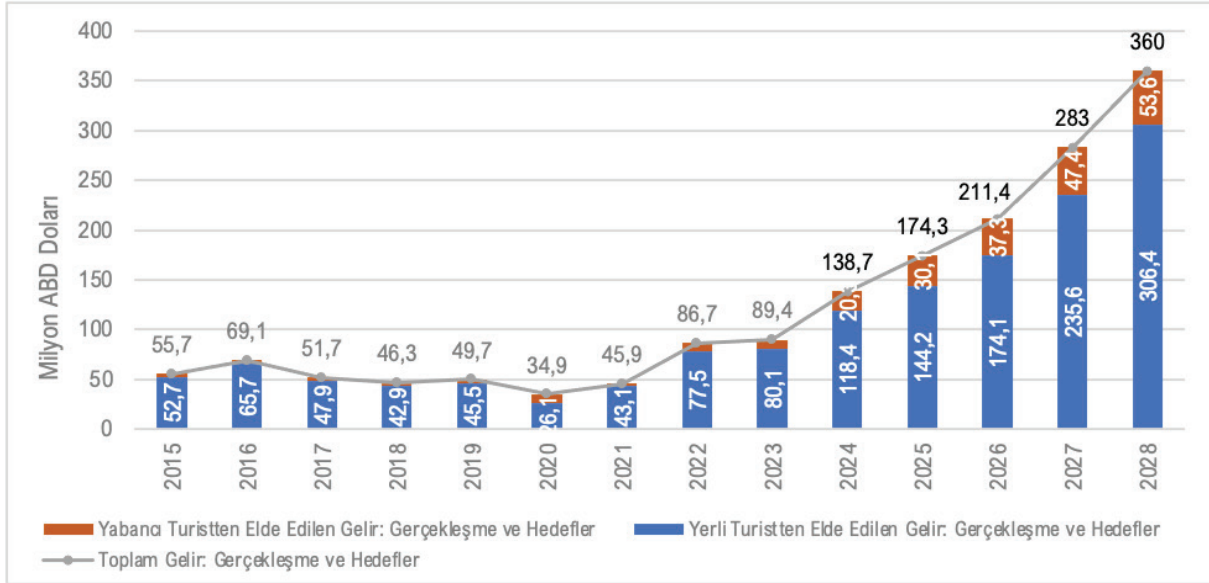
Samsun Turizm Master Planı içindeki 50 adet politika ve 14 adet gelecek kurgusunu oluşturan projenin hayata geçmesi ile 2028 yılında tesise gelen yerli ziyaretçi sayısını 1 milyon 905 bin kişi seviyesine ve yabancı ziyaretçi sayısını da 226 bin kişi seviyesine çıkarmak hedeflenmiştir. Buna göre 2028 yılında Samsun'da tesise gelen yerli turist sayısının 2023 seviyesininin 3,2 katına ve yabancı turist sayısının ise 4,8

katına çıkararak toplamda yaklaşık 2 milyon 131 bine ulaşması; turizm gelirlerinin de 2028 yılında 2023 seviyesinin yerli turist için 3,8 katına, yabancı turist için ise 5,7 katına çıkararak toplamda yaklaşık 359 milyon ABD dolarına ulaşması hedeflenmiştir (Şekil Y.5. ve Şekil Y.6).

Şekil Y.5. Samsun turist sayısı ve hedefleri

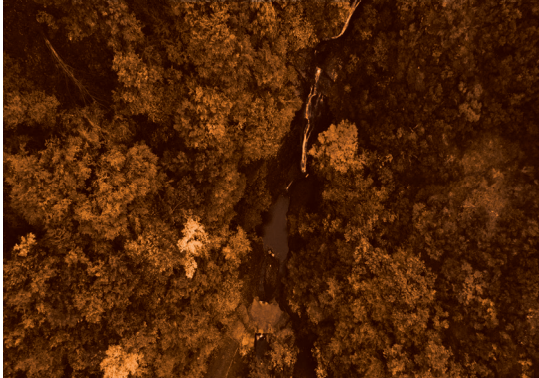
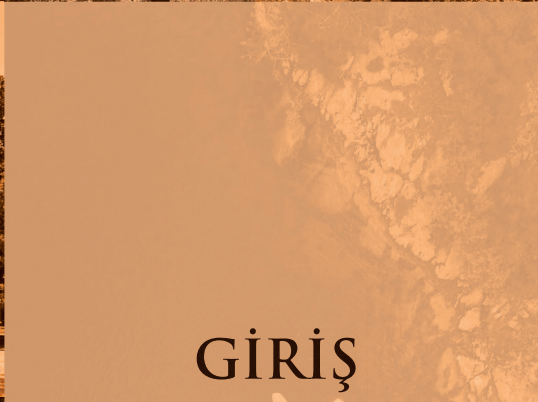
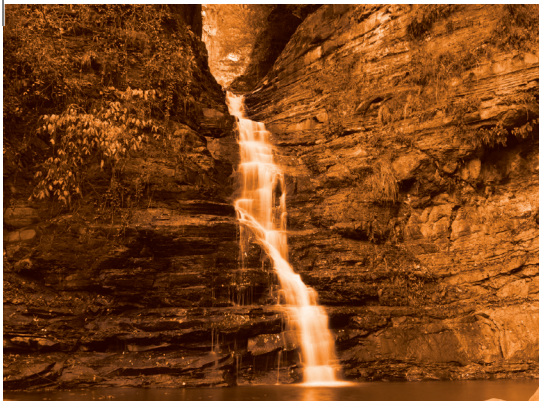
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Veriler Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen toplam turist rakamlarıdır. 2022 yılı öncesine ait veriler, Turizm İşletme ve Belediye Belgeli tesislere gelen toplam turist sayısını vermektedir. 2023 yılı Aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

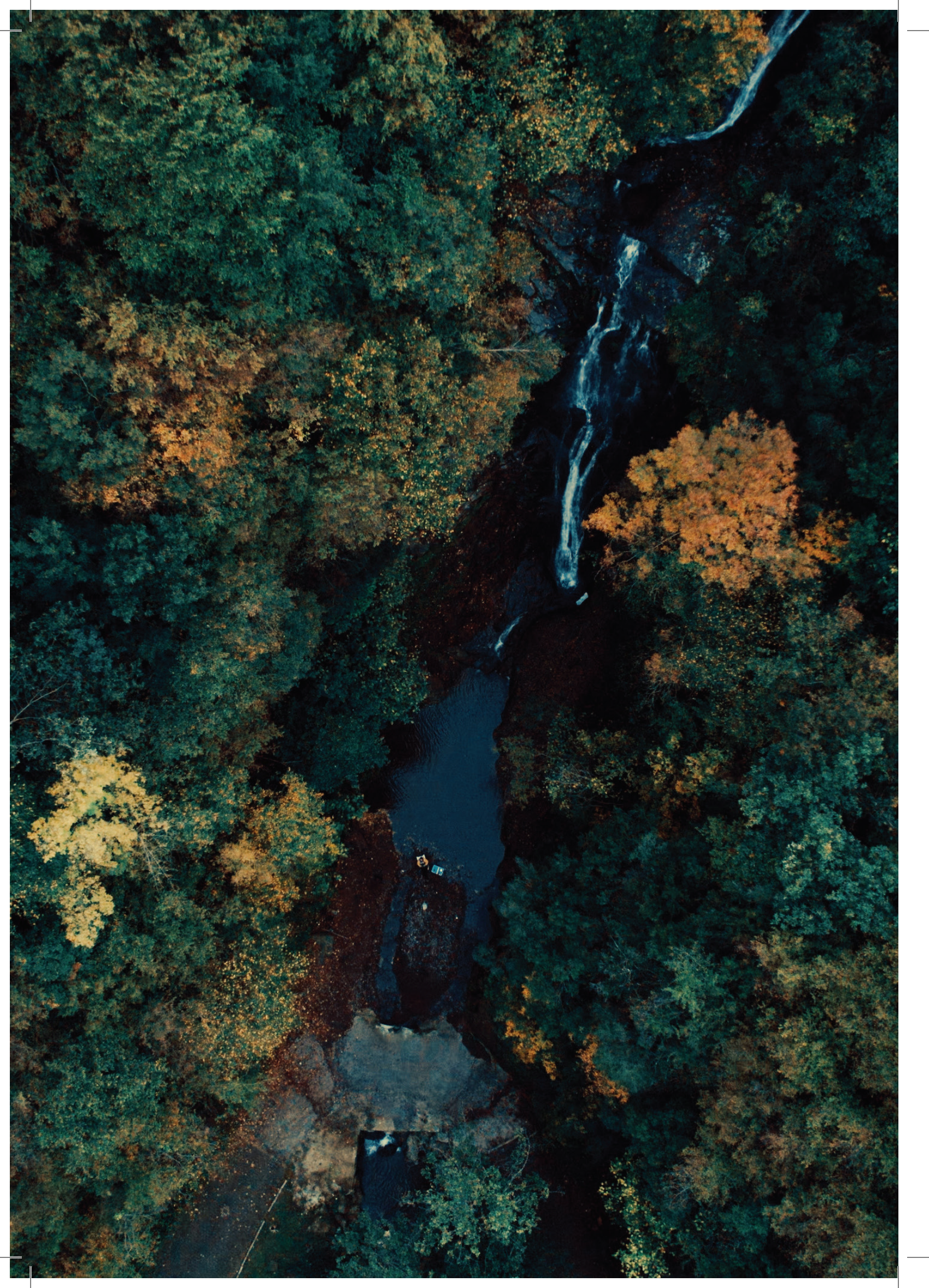
Şekil Y.6. Samsun turizm geliri ve hedefleri

Kaynak: Kapadokya Üniversitesi. Veriler Samsun'a gelen yerli ve yabancı turistlerin ortalama konaklama ve harcama eğilimleri kullanılarak Kapadokya Üniversitesi tarafından hesaplanmıştır. 2023 yılı Aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Zengin doğal, kültürel ve tarihi kaynaklara ve önemli turizm altyapısına sahip Samsun, *Samsun Turizm Master Planı* kapsamında belirlenen politikalar ve bu politikaların bileşeni biçimindeki gelecek kurgusu oluşturan projelerin hayat geçmesi ile Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde sürdürülebilir ilkelere dayalı ve dünya turizm eğilimlerine uyumlu biçimde yeni bir destinasyon olarak hem iç turizmde hem de uluslararası turizmde yeni ve güçlü bir destinasyon olarak yerini alacak ve il ekonomisinde turizm başlıca sektör olarak konumlanacaktır.

GİRİŞ

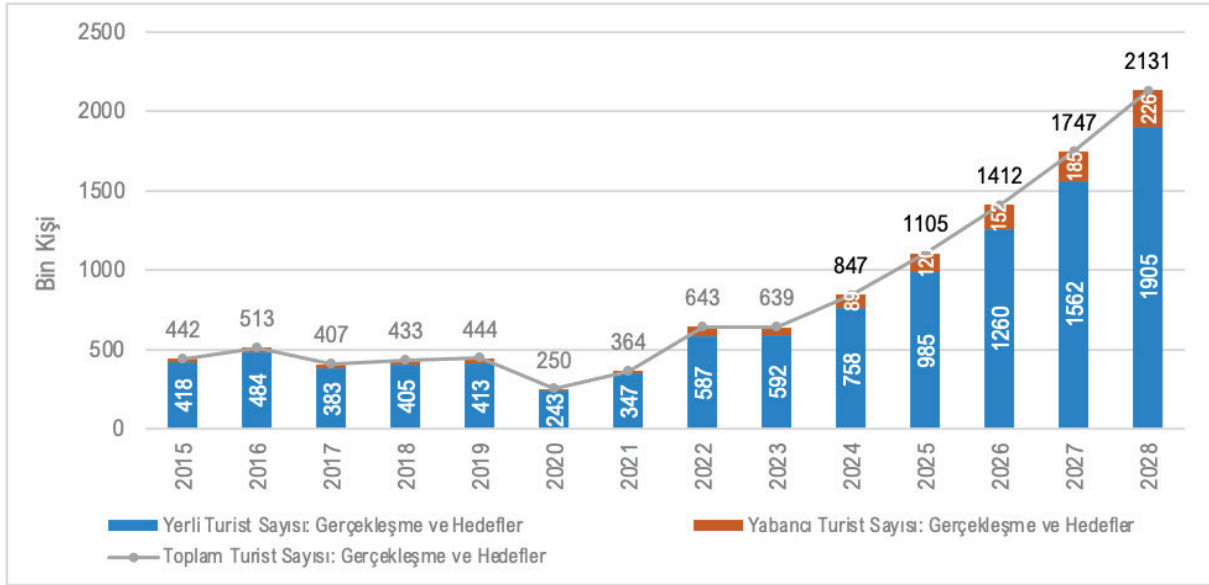
Kısa vadede siyasi, iktisadi ve insan sağlığına bağlı gelişmeler dolayısıyla belirsizliği artmış bulunan turizm sektöru, orta ve uzun vadede iktisadi, siyasi, sosyal, çevresel ve teknolojik gelişmelerden etkilenme potansiyeline sahiptir. Sektöru, sürdürülebilirliğe yönelik artan farkındalıkla birlikte değişen tüketici tercihleri, sürekli gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, her geçen gün farklı bir boyut kazanan küreselleşme olgusu ile toplumların kültürlerini ve kimliklerini koruma eğilimlerini yansıtan yerelleşme çerçevesinde gelişeceği öngörülmektedir. Bu durum, turizm sektöru için daha önce karşılaşılmamış riskleri ve fırsatları da beraberinde getirmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ilk kalkınma planı olan On Birinci Kalkınma Planı'nda turizm, üç öncelikli sektör arasında yer almış ve On İkinci Kalkınma Planı'nda da öncelikli sektör olma özelliğini korumuştur. Kalkınma Planları ile uyumlu olarak hazırlanan Türkiye Turizm Ana Planı, Türkiye için gelir odaklı sürdürülebilir ve rekabetçi bir büyüme öngörmektedir. Türkiye'nin turizm hedeflerine ulaşması, Cumhurbaşkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi merkezî yönetimin koordine edici ve destekleyici çabalarının yanında, yerel ölçekte Kalkınma Planları ve Turizm Ana Planı'na uygun bir anlayış ve yaklaşım ile hazırlanan turizm master planları ile mümkün olacaktır.

— Kurt Köprü

Bu bağlamda 2024-2028 yıllarını kapsayan Samsun Turizm Master Planı, küresel eğilimler ve değişimlere göre sürekli güncellenen tahminler ışığında hazırlanmış ve gerçekçi, ölçülebilir hedefleri ile ilin turizmdeki geleceğinin rotasını belirlemiştir. Samsun Turizm Master Planı, hâlihazırda ilin sahip olduğu kültürel, tarihi ve doğal kaynaklara ek olarak tarım, ticaret, eğitim, hizmet ve sağlık gibi sektörlerdeki güçlü potansiyelini de turizmde yapılacak atılıma katkı yapacak şekilde değerlendirmeyi hedeflemiştir. Samsun'un hem Karadeniz Bölgesi'nde hem de Türkiye genelinde lider destinasyonlarından biri olma vizyonu ile şekillenen Samsun Turizm Master Planı'nda 7 stratejik amaç ve hedef; bu hedef ve amaçlara yönelik 14 öncelik alanına ve 50 politikaya yer verilmiştir. Plan ayrıca, Samsun turizminin gelecek kurgusunu oluşturacak 14 adet proje ortaya koymuştur.

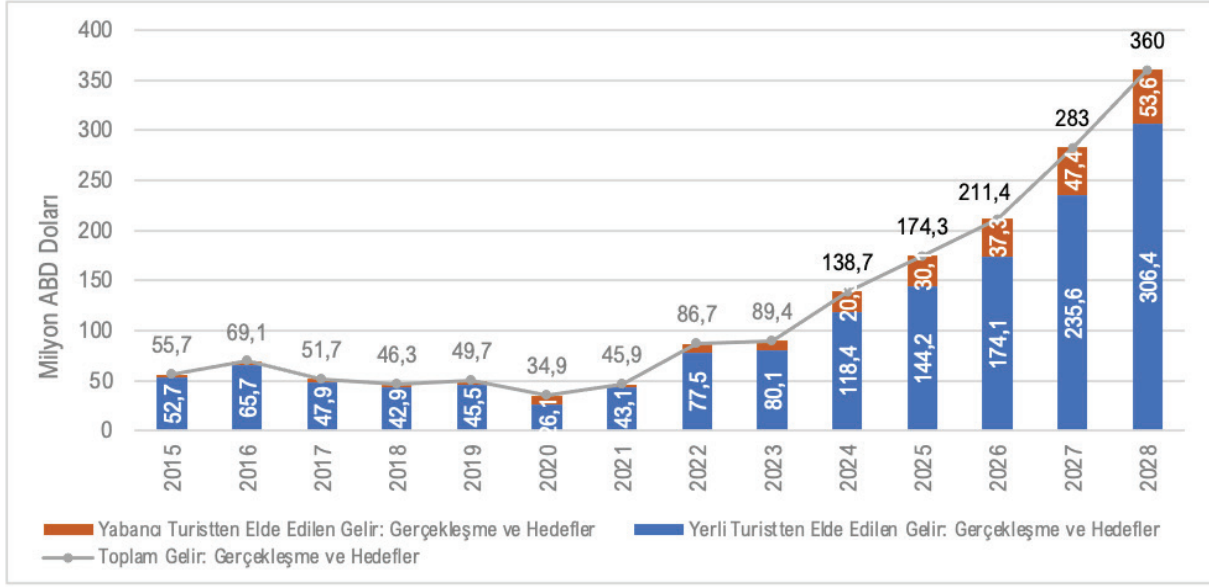
Samsun Turizm Master Planı'nda belirlenen 50 politikanın ve bu politikaların bir bileşkesi durumundaki 14 adet projenin hayata geçmesi ile Samsun'a gelen yerli turist sayısının 2028 yılında 2023 seviyesinin 3,2 katına, yabancı turist sayısının ise 4,8 katına çıkarak toplamda turist sayısının yaklaşık 2 milyon 131 bine ulaşması hedeflenmiştir (Şekil G.1).

Şekil G.1. Samsun turist sayısı ve hedefleri

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Veriler Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen toplam turist rakamlarıdır. 2022 yılı öncesine ait veriler, Turizm İşletme ve Belediye Belgeli tesislere gelen toplam turist sayısını vermektedir. 2023 yılı aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

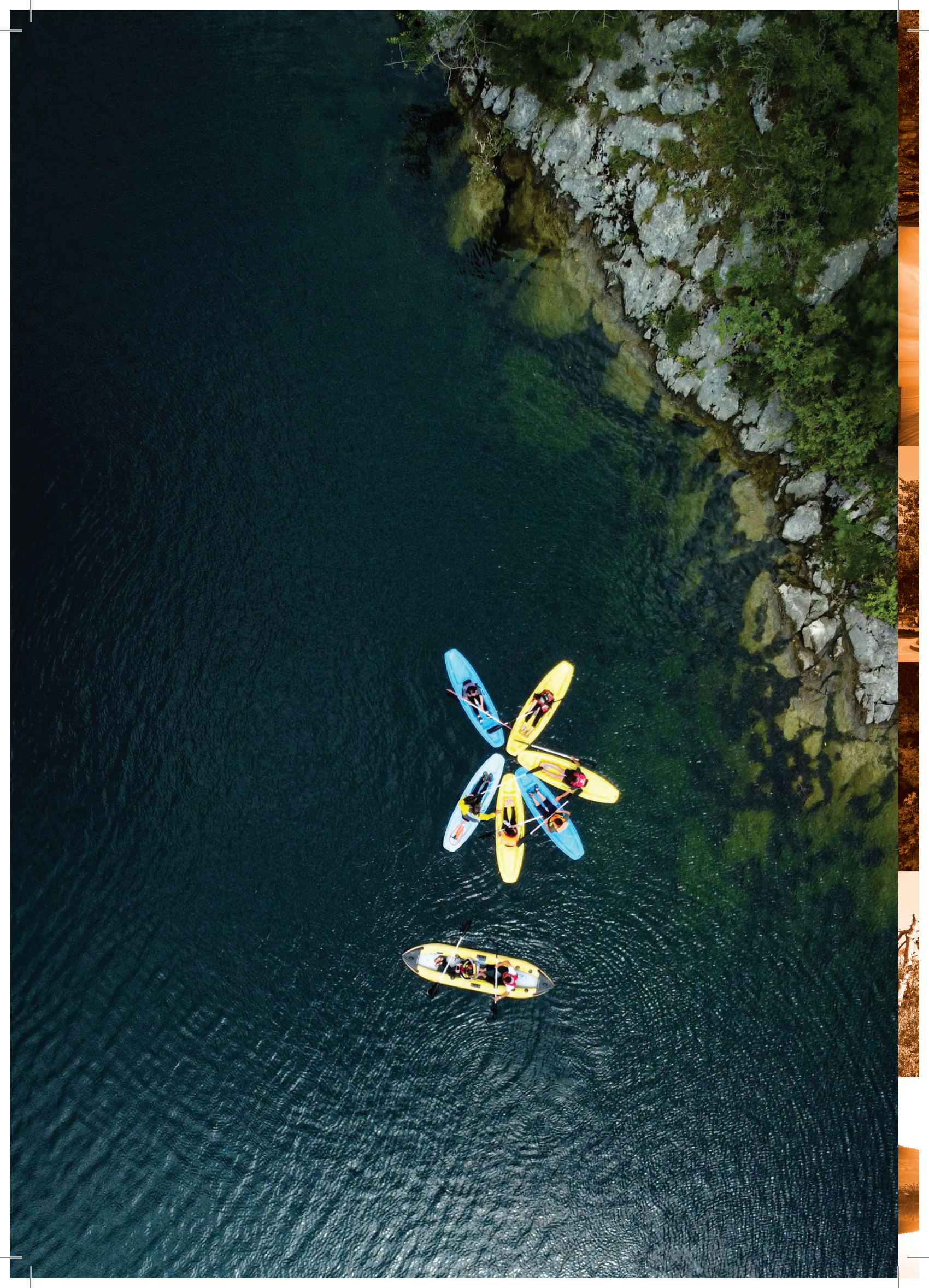
Samsun Turizm Master Planı'nda oluşturulan 50 politikanın bir bileşkesi durumundaki projelerin hayata geçmesi ile turizm gelirlerinin 2028 yılında 2023 seviyesinin yerli turist için 3,8 katına, yabancı turist için ise 5,7 katına çıkarak toplamda yaklaşık 360 milyon ABD dolarına ulaşması hedeflenmiştir (Şekil G.2).

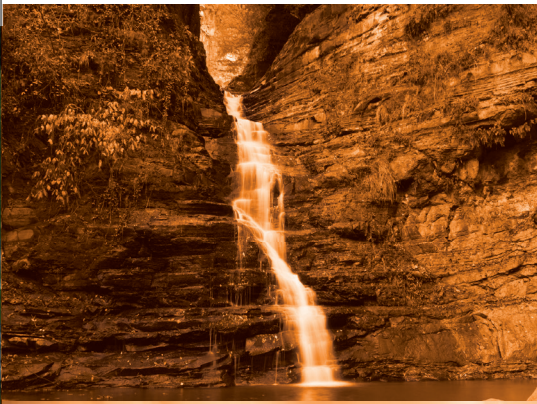

Şekil G.2. Samsun turizm geliri ve hedefleri

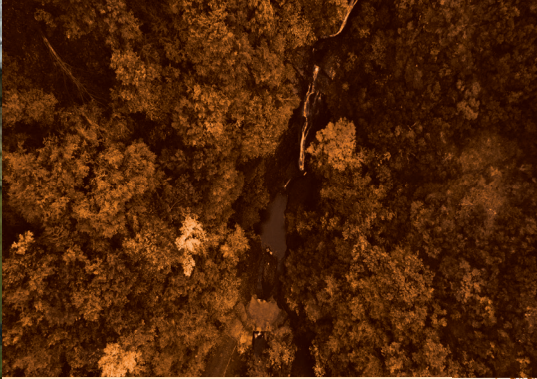
Kaynak: Kapadokya Üniversitesi. Veriler Samsun'a gelen yerli ve yabancı turistlerin ortalama konaklama ve harcama eğilimleri kullanılarak Kapadokya Üniversitesi tarafından hesaplanmıştır. 2023 yılı Aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Samsun Turizm Master Planı, sürdürülebilir turizm anlayışı ile hazırlanmıştır ve etkin bir turizm yönetimi yapılmasını öncelemektedir. Planın uygulanması ile Samsun turizminin gelişimi ivme kazanan ve turizm Samsun'un kalkınmasında önemli bir paya sahip olacaktır.

1. BÖLÜM

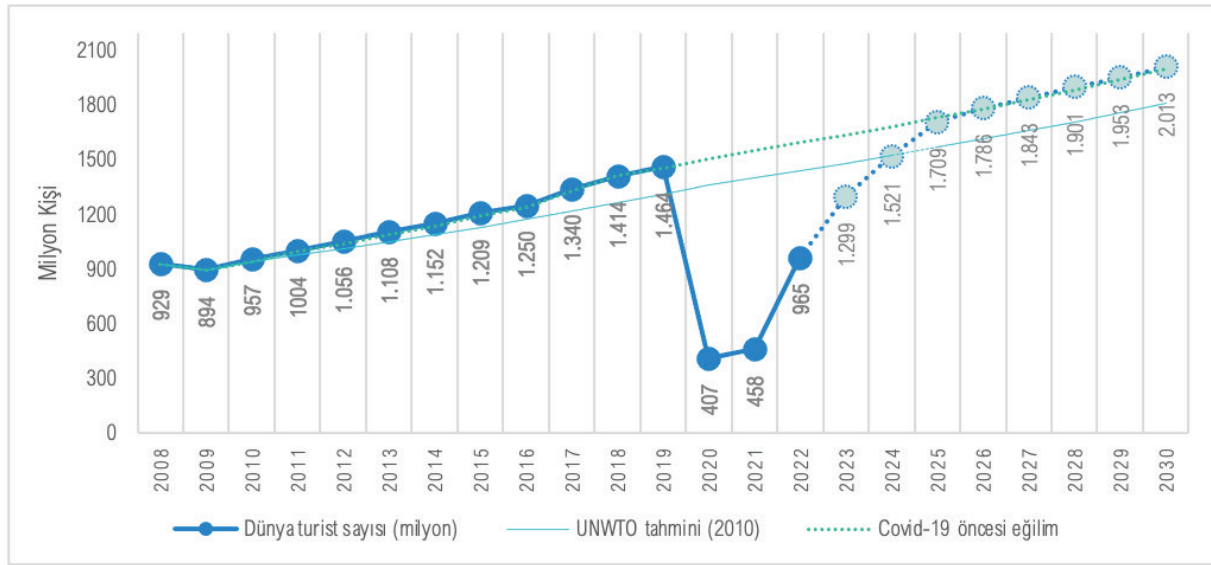

DÜNYA VE TÜRKİYE TURİZMİNE BAKIŞ VE EĞİLİMLER

1.1 DÜNYA TURİZMİ

Turizm kalkınma, refah, iktisadi büyüme gibi önemli ekonomik göstergelere katkı yapan önemli bir sektördür. Dünya turizmi 2019 yılında uluslararası ziyaretçi sayısı ve turizm gelirleri bakımından tarihin en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir. Tüm dünyada turizm faaliyetlerinin büyüme oranı, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) tarafından 2010 yılında yapılan öngörülerini aşarak 2019'da küresel çapta gerçekleşen toplam ihracatın %7'sini, küresel çapta gerçekleşen hizmet ihracatının ise yaklaşık %30'unu oluşturmuştur.

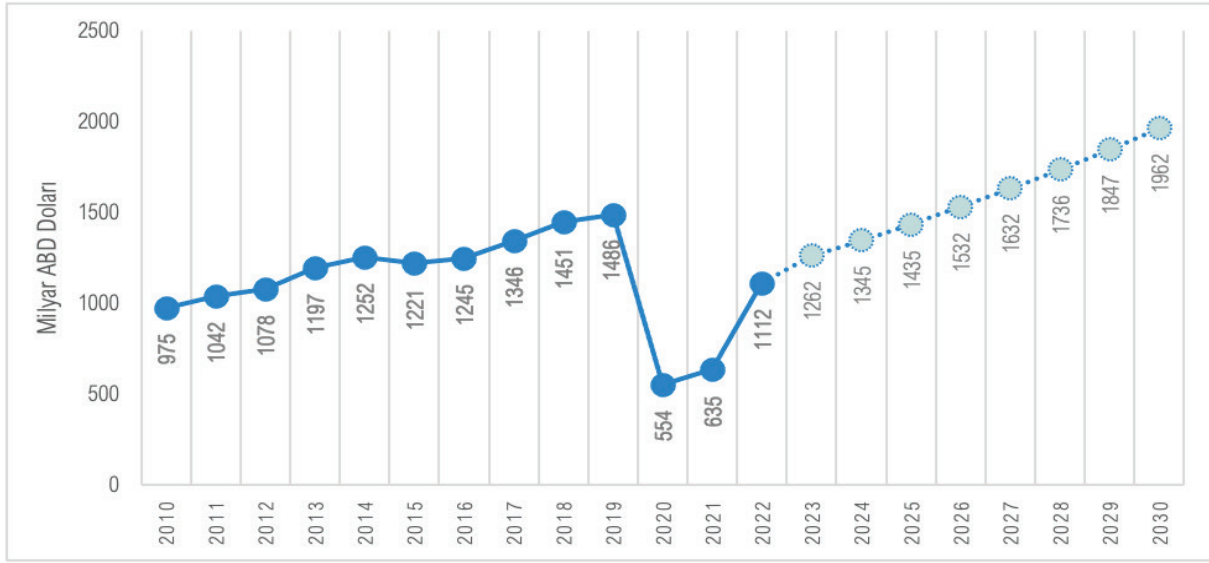

Şekil 1.1. Dünya turist sayısı ve tahminleri

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2023 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülerini ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2025-2030 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

Tüm dünyada 2020 yılının ilk çeyreğinden itibaren etkisini gösteren Covid-19 salgını, küresel turizm faaliyetlerinde düşüşe sebep olmuş, ardından yaşanan Rusya-Ukrayna savaşı ve dünya ekonomisindeki enflasyon dalgası turizm faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Küresel turist sayısının 2024 yılında 2019 seviyesine gelmesi beklenmektedir (Şekil 1.1).

Küresel turizm gelirleri de 2019 yılında rekor seviyeye ulaşmış, 2020-2021 yıllarında gerileme kaydetmiştir. UNWTO verilerine göre 2022 yılında tüm dünyada turizmden elde edilen toplam gelir 1,1 trilyon ABD doları seviyesindedir. Küresel turizm gelirlerinin Amerika ve Avrupa kaynaklı resesyon beklentileri nedeniyle 2019 seviyesini yakalamasının 2025 sonrasında bulması beklenmektedir (Şekil 1.2). Türkiye'nin 2022 yılında uluslararası turizmden aldığı pay %4,18 olarak hesaplanmaktadır.

Şekil 1.2. Dünya turizm gelirleri ve tahminleri (milyar ABD doları)

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2023 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UNWTO baz senaryosu, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri, Uluslararası Para Fonu (IMF-WEO Ekim 2023) tahminleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2025-2030 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

Dünyanın en çok turist alan ülkelerinin başında Fransa gelmektedir. Dünyadaki diğer büyük turizm ülkeleri, bazıları Türkiye'nin Akdeniz havzasındaki rakipleri de olan İspanya, Amerika Birleşik Devletleri, Çin, İtalya gibi ülkelerdir. 2021 yılında Covid-19 salgınına yönelik Güvenli Turizm programını, 2022 yılının sonundan itibaren ise Sürdürülebilir Turizm Programı'nı başarıyla uygulayan Türkiye dünya sıralamasında üçüncülüğe kadar yükselmiştir (Tablo 1.1).

Tablo 1.1. Ülkelerin turist sayısı büyüklükleri (milyon kişi)

Sıralama	Ülkeler	2019	2020	2021	2022
1	Fransa	90,9	41,7	48,4	79,4
2	İspanya	83,5	18,9	31,2	71,7
3	Türkiye	51,2	15,9	29,9	51,4
4	ABD	79,4	19,2	22,3	50,9
5	İtalya	64,5	25,2	26,9	49,8
6	Meksika	45,0	24,3	31,9	38,3
7	Birleşik Krallık	39,4	10,7	6,3	30,7
8	Almanya	39,6	12,4	11,7	28,5
9	Tayland	39,9	6,7	0,4	11,2
10	Çin	65,7	8,0	5,7	0,2
	Dünya	1464,0	407,0	458,0	965,0

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; Kültür ve Turizm Bakanlığı. İlk 10 ülke sıralaması 2022 yılı baz alınarak yapılmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri, turizmden en fazla gelir elde eden ülkelerin başında gelmektedir. Turist başına harcama verisinin de yüksek olması, Amerika Birleşik Devletleri'ni küresel turizm rekabetinde ön

plana çıkarmaktadır. Salgın döneminde uyguladığı hijyen, sağlık, güvenlik, tanıtım ve pazarlama ile Türkiye 2021-2022 yıllarında hem turist başına harcama hem de turizm gelirleri bakımından hızlı bir yükseliş kaydetmiştir (Tablo 1.2).

Tablo 1.2. Ülkelerin turizm geliri büyüklükleri (milyar ABD doları)

Sıralama	Ülkeler	2019	2020	2021	2022
1	ABD	199	72,5	71,4	136,9
2	İspanya	79,7	18,5	34,5	72,9
3	Birleşik Krallık	58,4	26,7	33,0	67,6
4	Fransa	63,5	32,6	40,8	59,7
5	B. Arap Emirlikleri	30,7	19,7	27,6	49,3
6	İtalya	49,6	19,8	25,2	46,6
7	Türkiye	38,9	14,8	30,2	46,5
8	Almanya	41,8	22,1	22,3	31,5
9	Meksika	24,6	11,0	19,8	28,0
10	Kanada	29,8	13,6	14,5	24,3
	Dünya	1486,0	554,0	635,0	1112,0

Kaynak: UNWTO Kasım 2023; Kültür ve Turizm Bakanlığı. İlk 10 ülke sıralaması 2022 yılı baz alınarak yapılmıştır.

Avrupa, Çin, Japonya, Güney Kore ve Amerika Birleşik Devletleri, uluslararası turizm pazarının en büyük harcama kaynağı konumundadır. Covid-19 salgınının çıkış noktası olan ve seyahat kısıtlamalarının kaldırılması uzun süre alan Çin kaynaklı uluslararası turistlerin sayısı 2020-2022 yıllarında düşüş kaydetmiştir. Kısıtlamaların kaldırılmasıyla birlikte Çinli turistlerin hızlı bir şekilde uluslararası turizm faaliyetlerine dönmesi beklenmektedir. Çin Turizm Araştırma Enstitüsü tahminlerine göre Çinli turistler 2023 yılında 110 milyon uluslararası seyahat planlamıştır. Dünyada en fazla turizm harcaması yapan ilk 10 ülke 2022 yılında toplam küresel turizm harcamasının yaklaşık %51'ini temsil etmektedir (Tablo 1.3).

Tablo 1.3. 2022 yılında en fazla turizm harcaması yapan ilk 10 ülke (milyar ABD doları)

Sıralama	Ülkeler	2019	2020	2021	2022
1	ABD	132,0	33,7	56,7	115,3
2	Çin	254,6	131,1	109,4	114,8
3	Almanya	93,2	38,9	51,0	89,7
4	Birleşik Krallık	85,9	24,5	27,3	81,7
5	Fransa	50,5	28,7	36,0	41,3
6	İtalya	30,3	10,9	15,0	27,4
7	Hindistan	22,9	12,6	14,3	25,9
8	B. Arap Emirlikleri	33,4	15,9	21,8	25,5
9	Kanada	35,3	12,1	7,9	24,7
10	İspanya	27,8	8,6	12,6	21,9
	Dünya	1486,0	554,0	635,0	1112,0

Kaynak: UNWTO Kasım 2023. İlk 10 ülke sıralaması 2022 yılı baz alınarak yapılmıştır.

1.2 DÜNYA TURİZMİNİ ETKİLEYEN UZUN VADELİ EĞİLİMLER

Turizm sektörünün geleceği, orta ve uzun vadede çeşitli eğilimler, beklentiler ve tercihlerin etkisinde şekillenecektir. Turistlerin turizmde ve seyahatte sürdürülebilirliğe yönelik artan talep ve farkındalıklarının yanında değişen tüketici algıları, bilgi ve iletişim teknolojileri, sektörleri ve toplumları her yönüyle etkileyen küreselleşme olgusu ile koruma eğilimlerini yansıtan yerleşme çerçevesinde gelişmektedir. Bu bölümde, küresel turizmin ve Türkiye turizminin geleceğini belirlemesi öngörülen eğilimler ve gelişmeler ele alınmaktadır.

1.2.1 SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

İklim değişikliği ve küresel ısınma, tüm dünyayı etkileyen bir olgu haline gelmiştir. Paris İklim Anlaşması ile tüm ülkeler ve sektörlerin büyüklükleri ve çevreye olumsuz etkileri ile orantılı olarak iklim değişikliği ile küresel mücadeleye katkıda bulunmaları beklenmektedir. Sınırdaki Karbon Düzenleme mekanizması Avrupa Birliği'nin tüm paydaşlarına çevresel ayak izi ile ilgili konularda yükümlülükler getirmektedir. Turizm sektöründe 2000'li yılların ikinci yarısından itibaren küresel ölçekte tüketici tercihlerini şekillendirmeye başlayan kültürel, sosyal ve çevresel duyarlılık, Glasgow Deklarasyonu'nun ilan edilmesinden sonra turizm sektörünün bir taahhüdü haline almıştır.

UNWTO ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), 2005 yılında sürdürülebilir turizme yönelik bir tanım yaparak turizmde sürdürülebilirlik standartlarını küresel çapta belirlemek üzere uluslararası bir örgütün kurulmasının gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Bu vurgunun bir çıktısı olarak 2007 yılında Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) kurulmuştur. Kâr amacı gütmeyen bağımsız bir kuruluş olan GSTC, turizm endüstrisi, destinasyonlar ve turizm aktivitelerine yönelik uluslararası standartlar ve kriterler belirlemekte ve bu kriterleri yönetmektedir.

Sürdürülebilir ve sorumlu turizm anlayışı, Covid-19 salgınıyla birlikte daha fazla önem kazanmıştır. Turizmle ilgili uluslararası kuruluşların yaptığı çalışmalar, tur operatörleri ve çevrim içi hizmet sağlayıcıları tarafından yapılan tüketici eğilimi araştırmaları, turistlerin özellikle salgın döneminde ve sonrasında giderek sürdürülebilirliğe yönelik politika ve uygulamalara önem verdiğine işaret etmektedir. Tüketiciler, seyahatlerine karar verme aşamasından başlayarak ulaşım, konaklama, yeme-içme, eğlence ve kültürel aktivitelerde turizm sektörünün sürdürülebilir seçenekleri daha fazla sunmasını tercih etmektedirler. Yapılan çalışmalar, sürdürülebilirlik politikalarını uygulayan turizm işletmelerini tercih ettikten sonra bu uygulamaları seyahatleri sırasında deneyimleyen turistlerin memnuniyet seviyelerinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla turistler, sürdürülebilirlik içeren taahhütler ve tanıtıcı materyalin ötesinde, sürdürülebilirlik uygulamalarını deneyimleyerek sorumlu bir anlayışla turizm aktivitelerine katılmak istemektedirler.

Sürdürülebilirliğe yönelik artan ilginin diğer bir önemli kaynağı da büyük tur operatörleridir. Tur operatörleri, sürdürülebilirlik politikalarının bir uygulaması olarak tedarikçilerinden ve özellikle konaklama işletmelerinden küresel ölçekte kabul görmüş sürdürülebilirlik kriterlerine uyum sağlamalarını ve bu uyumu üçüncü taraf belgelendirme ile kanıtlamalarını beklemektedir. Arama motorları ve çevrim içi seyahat acenteleri, sürdürülebilirliğe yönelik taahhütleri ve belgeleri olan tesisleri ön plana çıkarmaktadırlar. Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından küresel turizm ve seyahat sektörünün rekabetçiliğini ve gelişmişliğini ölçmek üzere iki yılda bir yayımlanan endeks, 2022 yılından itibaren ölçümlerinde sürdürülebilirliğe yönelik göstergelerin ağırlığını ciddi oranda artırmıştır.

→ Çakmak Baraj Gölü

Türkiye, sürdürülebilirliğe yönelik politika ve uygulamaların etkisiyle turizmde uluslararası arenada rekabetçiliğini artırmayı hedeflemektedir. Çevresel sürdürülebilirliğe yönelik çabalar, Türkiye'nin imzaladığı Paris İklim Anlaşması'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanması, Sıfır Atık düzenlemelerinin ülke çapında yürürlüğe konması, yenilenebilir enerji yatırımlarının ve tüketiminin artması ile ivme kazanmış durumdadır. Diğer taraftan T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, dünyada bir ilke imza atarak GSTC ile ulusal düzeyde bir iş birliğine gitmiş, kademeli olarak Türkiye'deki tüm konaklama tesislerinin 2030 yılına kadar GSTC tarafından tanınan Sürdürülebilir Turizm Sertifikasını almasını zorunlu hâle getirmiştir. Ayrıca destinasyonların ve turizm aktivitelerinin de sürdürülebilirlik sertifikaları alabilmelerine yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

1.2.2 EKONOMİ VE SİYASET

Küresel ekonominin durumu, küresel ve bölgesel siyaset, devletler arası ikili ilişkiler ve anlaşmazlıklar, turizm üzerinde belirleyici olmaktadır. Turizmin başlıca kaynak pazarlarındaki ekonomik büyüme ve durgunluk ile küresel ve bölgesel siyasi gelişmeler, Türkiye turizmini de etkilemektedir. Özellikle Covid-19 salgını sırasında ve sonrasında tatil ve seyahat maliyetleri artmaktadır. Salgın sırasında uygulanan kısıtlamalardan sonra, birçok insan yeniden uluslararası turizm faaliyetine katılmayı planlamaktadır. Salgın boyunca bastırılmış talebin serbest kalması birçok kişinin elinde biriken tasarrufları daha fazla harcama yapmak için kullanmayı tercih etmesine neden olmuştur. *Skyscanner* tarafından yapılan

bir ankette, seyahat edenlerin yarısının 2022'de 2019'a kıyasla daha fazla harcama yapmayı planladıkları ortaya çıkmıştır.

Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş, insani ve iktisadi etkilerinin yanında bu ülkelerin Türkiye turizminin iki büyük kaynak pazarı olması dolayısıyla ülke turizmini önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir. Suriye, Libya ve Afganistan gibi yakın coğrafyalardaki savaş ve belirsizliğin sona erdirilememiş olması, Azerbaycan ile Ermenistan arasındaki çatışma ve gerginlik ortamı, Doğu Akdeniz'deki gelişmeler turizm üzerinde önemli etkiye sahiptir. Küresel ve bölgesel siyasi gelişmelerin yanında küresel ekonominin durumu da turistlerin seyahat tercihleri üzerinde etkili olmaya devam etmektedir. Özellikle 2022 sonrası dönemde silahlı çatışmaların da etkisiyle yükselen enflasyon ve faiz oranları, çalkantılı döviz piyasaları ve küresel enerji şoklarının birleşik etkisi, birçok tüketici için bütçe kısıtı oluşturmaktadır. Enflasyonist baskılar, özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'da yaşayanlar için seyahat planları üzerinde etkili olma eğilimindedir. *Tripadvisor* tarafından Temmuz 2022'de yapılan bir araştırma turistlerin %60'ının seyahat tercihleri üzerinde enflasyonun etkisi olduğunu göstermektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2022 yılında güncellenen Turizm Ana Planı ile Türkiye, turizmde risk analizi ve yönetimi anlayışını benimsemiştir. Bu çerçevede, siyasi ve ekonomik belirsizliklerin sektör üzerindeki etkisini azaltmak ve Türk turizminin sağlıklı ve sürdürülebilir büyümesini sağlamak için çeşitli eylem planları yürürlüğe konmuştur. Bu kapsamda Turizm Ana Planı'nda benimsenen politikalar neticesinde 2019 yılında kurulan Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA), analiz ve veriye dayalı çalışmalar yürüterek yeni hedef pazarlara yönelmiştir. Bu sayede Türkiye, daha önce görece az ziyaretçi aldığı Doğu Avrupa ve Latin Amerika gibi bölgelerden daha fazla ziyaretçinin ilgisini çekmeyi başarmıştır. Önümüzdeki dönemde yapılacak olan tanıtım, markalaşma ve tutundurma çalışmalarının da etkisiyle, Türkiye turizminin risklere dayanıklı bir yapıya kavuşturulması hedeflenmektedir.

1.2.3 SAĞLIK VE GÜVENLİK

Turistler, ziyaret ettikleri destinasyonlarda can ve mal güvenliklerini, emniyetlerini ve sağlıklarını tehlike altına atabilecek faaliyet ve ortamlarda bulunmaktan kaçınmaktadırlar. Dünya Ekonomik Forumu tarafından 2019 yılına kadar Seyahat ve Turizm Rekabetçilik Endeksi başlığı ile yayımlanan endeks, sağlık ve güvenlik altyapısının daha fazla gelişmiş olduğu destinasyonların turizmde rekabet avantajına sahip olduğunu, turizmden elde ettikleri gelirin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda destinasyon yönetimleri, özellikle turistler için sunulan sağlık ve güvenlik hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik yatırımlar yapmaktadırlar.

Asayiş ve güvenlikle ilgili bir sorun veya olumsuz algı bulunmayan destinasyonlarda harcama potansiyeli yüksek olan turizm aktiviteleri ilgi çekmektedir. Benzer şekilde sağlık ve hijyen konusunda turistlere olumsuz bir deneyim yaşatmayan destinasyonlar, gastronomi ve sağlık turizmi başta olmak üzere birçok turizm alanında daha fazla ziyaretçi almaktadır. Özellikle sağlık turizmi amaçlı seyahat eden turistler, yalnızca tedavi görmek için değil, ziyaret ettikleri destinasyonda fiziki ve psikolojik olarak sağlıklı ve huzurlu hissetmek için de seyahat etmektedirler. Dolayısıyla sağlık, hijyen, güvenlik ve asayiş şartlarının sağlanmış olması, yüksek gelir hedefleyen turizm destinasyonlarının sahip olması gereken temel kriterler olarak dikkati çekmektedir.

Tüm dünyada turizmi ve seyahati durma noktasına getiren Covid-19 salgını, sağlık ve hijyen konularına yönelik tüketici eğilimlerini etkilemiştir. Turistler, salgın ve bulaşıcı hastalıklara maruz kalmayacakları,

sağlık ve güvenlik riski yaşamayacakları deneyimlere yönelme eğilimindedirler. Fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı yaşam biçimleri, organik ürünler ve gıdalar, çevreye daha az zarar veren su ve karbon ayak izi düşük faaliyetler, açık alan aktiviteleri giderek daha fazla ilgi görmektedir.

Covid-19 salgını sonrası dönemde Türkiye, TGA tarafından uygulanan Güvenli Turizm sertifika programı ve diğer önlemlerin de etkisiyle 2022 yılında en hızlı toparlanan destinasyonlar arasında yer almıştır.

1.2.4 TEKNOLOJİ VE DİJİTALLEŞME

Teknoloji ve dijital imkânlar, turizmde arz ve talep açısından her geçen gün daha fazla ön plana çıkmaktadır. Destinasyon yöneticileri, turizmde veri analizi, dijitalleşme, yapay zekâ ve büyük veriden giderek daha fazla faydalanmaktadır. Destinasyonların tanıtım, markalaşma ve tutundurma faaliyetlerinde geleneksel yöntemler olan fuar, gazete ve dergi reklamlarının yerini, gelişim göstermeye devam eden sosyal medya, çevrim içi ve sanal platformlar ile diğer elektronik iletişim araçları almaya başlamıştır. Dijital imkânlar ve uygulamalar, turistlerin bir destinasyonu veya turizm aktivitesini arama motorlarında arama, satın alma, beğenme, rezervasyon yapma veya tavsiye etme gibi davranışlarını milliyet, yaş, cinsiyet gibi demografik verilerle birlikte destinasyon yöneticilerinin bilgisine sunabilmektedir. Tanıtım, pazarlama, markalaşma, sürdürülebilirlik yönetimi ve turizmle ilgili alınan diğer kararlarda veya uygulanacak politikaların belirlenmesinde dijital imkânlardan yararlanan destinasyonlar, rekabet avantajı ve üstünlüğü elde etmektedirler.

Turistler, ziyaretlerini planlama aşamasından itibaren rezervasyon, seyahat, konaklama, kültürel aktiviteler, eğlence, gastronomi, sportif faaliyetler gibi turizmin her alanında ve türünde dijital imkânlardan ve çevrim içi platformlardan yararlanmaktadır. Bu imkânları turistlerin kullanımına sunan turizm işletmeleri ise rakiplerine kıyasla öne çıkmaktadır. Pazarlama ve tanıtımda *Google*, *Tripadvisor*, *Booking.com* gibi internet portallarından ve uygulamalarından faydalanan işletmeler, müşteri memnuniyetini sağlayabildikleri ve devam ettirebildikleri ölçüde başarılı olmakta, gelirlerini artırabilmektedir. Diğer taraftan arama motorları ve çevrim içi tur operatörleri (OTA), dijital imkânlardan faydalanan işletmeleri ve sürdürülebilirlik iddiası olan firmaları ilk sıralarda listelemektedir.

Turizmde sanal gerçeklik, artırılmış gerçeklik, *metaverse* gibi ortam ve uygulamalar giderek daha fazla ilgi çekmektedir. Herhangi bir sebepten turizm aktivitelerine katılamayan kişiler, destinasyonlardaki birçok deneyimin benzerini sanal ortamda yaşayabilmektedirler. Dolayısıyla birçok turizm işletmesi ve destinasyon yönetimi, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamalarına yatırım yapmaktadır. Covid-19 dolayısıyla uygulanan seyahat kısıtlamaları sırasında, sosyal medya insanların bağlantıda kalmasını sağlarken çevrimiçi platformların kullanımı önemli ölçüde artmıştır. 2020'nin ikinci çeyreğinde *Facebook*, *Instagram* ve *WhatsApp* üzerindeki günlük aktif kullanıcı sayısı yaklaşık 2,5 milyar iken salgının ardından sayı daha da artarak 2022 yılında 2,9 milyar kullanıcıya ulaşmıştır. Bu genişleme, birçok kişinin sosyal medyaya olan bağımlılığının artmasına da neden olurken tüketici kararları üzerinde sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımlar belirleyici hale gelmiştir. *Skyscanner*'ın 2022 yılında gerçekleştirdiği bir anket, katılımcıların yaklaşık yarısının sosyal medyada gördükleri içeriklerden ilham alarak seyahat planları yaptığını söylemektedir. Seyahat fikirlerinin en popüler kaynağı *Instagram* olurken *Facebook* ve *TikTok* da önemli platformlar olarak ortaya çıkmıştır.

TGA'nın kurulması ve 2020 yılında faaliyetlerine başlamasından itibaren, Türkiye turizmi için tanıtım ve markalaşma faaliyetlerinde yeni bir dönem başlamıştır. Geleneksel tanıtım faaliyetlerinin yanında

dijital ortama önem veren TGA, hedef pazarların belirlenmesi, destinasyonlarda öne çıkarılması, planlanan unsurların seçimi ve tanıtımı, destinasyonların farklı turizm türleri ve turist segmentlerine göre konumlandırılması gibi konularda dijital imkânlardan, yapay zekâdan, veri analitiğinden ve büyük veriden faydalanmaktadır.

1.2.5 KÜLTÜR VE DENEYİM

Yapılan pazar araştırmaları ve akademik çalışmalar, turistlerin seyahatlerinde giderek artan şekilde deneyime önem verdiklerini ortaya koymaktadır. Turistler ziyaret ettikleri destinasyonda, destinasyona ait otantik yerel kültüre ve yaşam tarzına, yerel gastronomiye, somut ve somut olmayan kültürel mirasa (SOKÜM), modern kültüre ve sanata ilgi duymaktadırlar. Bu anlamda geleneksel ve modern kültür, günümüzde olduğu gibi gelecekte de turizmin en önemli arz kaynaklarından biri olmaya devam etme eğilimindedir. Diğer taraftan dünyanın birçok bölgesinde -özellikle kırsal alanlarda ve nüfusun düşük olduğu bölgelerde- gündelik yaşam pratikleri, gelenekler, yöresel yemekler kaybolma veya unutulma riskiyle karşı karşıyadır. Bu açıdan bakıldığında, turizmde sürdürülebilirlik ilke ve politikalarının benimsenmesi ve gerek destinasyon yöneticileri gerekse turizm işletmeleri tarafından bunların uygulanması, otantik, modern ve geleneksel kültüre olan faydanın en üst düzeye çıkarılmasına ve bu kültürlerle zarar verme olasılığının en aza indirilmesine katkıda bulunması açısından önem arz etmektedir.

Yerel gastronomi, sağlıklı beslenme, kaliteli yemek gibi nitelikler, destinasyon ve turizm işletmesi tercihlerinde giderek daha belirleyici olmaktadır. Özellikle üst gelir grubunu ve turizmde gelir artışını hedefleyen işletme ve destinasyonlar, kültür ve kültür mirasının en önemli bileşenlerinden olan yerel, geleneksel ve modern gastronomiye ve gastronomi turizmine özel önem vermektedir. Genel bir sınıflandırma çerçevesinde değerlendirildiğinde gastronomi turizmine ve kültüre ilgi duyan turistlerin, harcama potansiyeli yüksek olan üst gelir grubundaki turistler olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yapılan birçok uluslararası çalışma ve endeks, Türkiye'nin kültür açısından rekabet avantajına sahip bir destinasyon olduğunu teyit etmektedir. Ancak Türkiye turizminde daha ziyade yaz dönemi ve doğal kaynaklara bağlı tatil turizmi ön plana çıkmakta, kültür turizmi ve kültür turizminden elde edilen gelir hedeflenen seviyenin gerisinde kalmaktadır. Kültür, gastronomi ve gündelik yaşam deneyimleri, turistlerin yaşadığı deneyimin niteliğini artırdığı gibi turizmden elde edilmesi hedeflenen gelir ve faydayı da oldukça yükseltmektedir.

1.2.6 İŞ SEYAHATLERİNDE ARTIŞ

İş seyahatleri, uluslararası ticaretin, yatırımların, tedarik zincirlerinin ve aynı zamanda uluslararası turizmin ayrılmaz bir parçasıdır. İş seyahatleri turizm ve seyahat sektörünün büyümesinde önemli bir rol oynamakta, ulaşım, konaklama ve diğer hizmetler için altyapıyı ve istihdamı desteklemektedir. Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi verilerine göre 2019 yılında dünya genelinde iş seyahatleri için harcanan miktar toplam turizm harcamalarının %21'ini oluşturmuştur.

İş seyahatleri de diğer turizm türleri gibi Covid-19'dan olumsuz etkilenmiştir. İş seyahati harcamaları 2020'de yarı yarıya azalmıştır. Covid-19 sonrası toparlanma döneminde ise sektör "yeni normal" uygulamalara uyum sağlamaya devam etmektedir. Sürdürülebilir seyahat eğilimlerinin ağırlık kazandığı sektör, 2022 yılında %41,1'lik bir büyüme kaydetmiştir. Sektörün 2022 ile 2032 yılları arasında yıllık ortalama %5,5'lik bir büyüme kaydetmesi beklenmektedir.

İş için seyahat edenler için karşılıklı etkileşim önemli olmaya devam etmektedir. Bu nedenle uzun vadede iş seyahatleri ve gezilerinin yerini tamamen çevrimiçi toplantılara bırakması mümkün görünmemektedir. Dahası, iş seyahatleri bir destinasyona büyük miktarlarda ve yüksek harcama yapan ziyaretçi getirme ve böylece turizm gelirlerini önemli ölçüde artırma potansiyeline sahiptir. İş seyahatleri turizm sezonunu uzatırken sektörün sürdürülebilirliğinin ve dayanıklılığının artmasına katkıda bulunmaktadır.

1.3 TÜRKİYE TURİZMİ

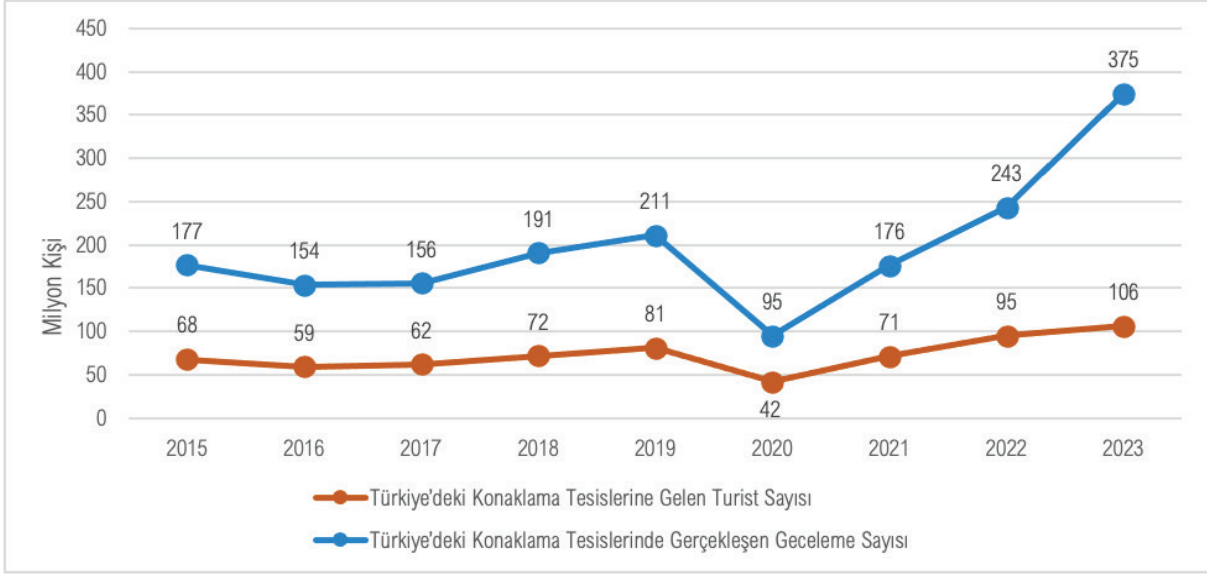
Türkiye turizmi, 2014-2016 yılları arasında yaşadığı geçici kriz döneminin ardından 2019 yılına kadar büyüme kaydetmiştir. Uluslararası ziyaretçi sayısında tarihî rekorun kırıldığı 2019 yılında Türkiye, yaklaşık 52 milyon turisti ağırlamıştır. Bu performans ile 2019 yılında Türkiye, dünyada en fazla turist ağırlayan altıncı destinasyon konumuna gelmiştir. Turizmin rekor kırdığı 2019 yılında turizmden yaklaşık 39 milyar ABD doları gelir elde edilmiş, bu gelir seviyesi ile Türkiye, dünyada 13. sırada yer almıştır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de turizm, Covid-19 salgınından olumsuz etkilenmiş, 2020 yılında yaşanan kapanmanın da etkisiyle ağırlanan turist sayısı yaklaşık 16 milyonda kalmıştır. Salgın sonrası toparlanma döneminde “Güvenli Turizm” ve “Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı” gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, 2021 ve 2022 yıllarında hızlı bir toparlanma dönemine girmiş, 2022 yılı sonu itibarıyla 2019 yılında ağırlanan turist sayısına ulaşmış, turizm gelirlerinde ise 2019 yılını da geride bırakarak yaklaşık 46 milyar ABD doları ile tüm zamanların rekorunu kırmıştır.

Alaçam Konakları

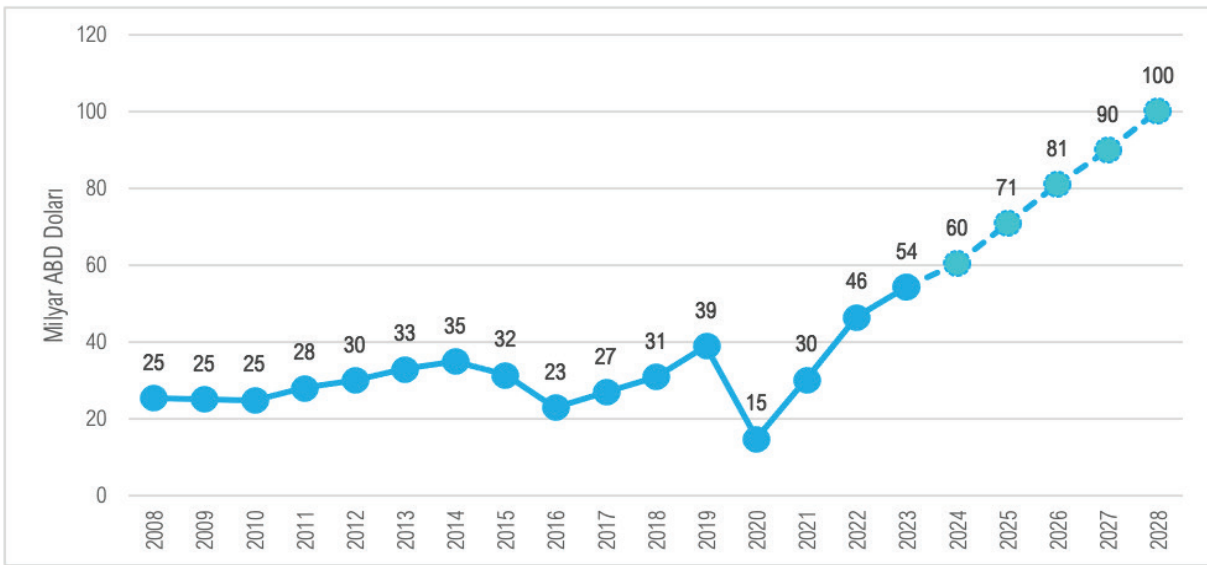
Türkiye turizmi, konaklama tesislerine giriş yapan yerli ve yabancı turist ve turistlerin gerçekleştirdiği toplam geceleme sayısı bakımından 2022 ve 2023 yıllarında tarihi rekor seviyelere ulaşmıştır (Şekil 1.3.1).

Şekil 1.3.1. Türkiye'de tesise geliş ve geceleme sayısı

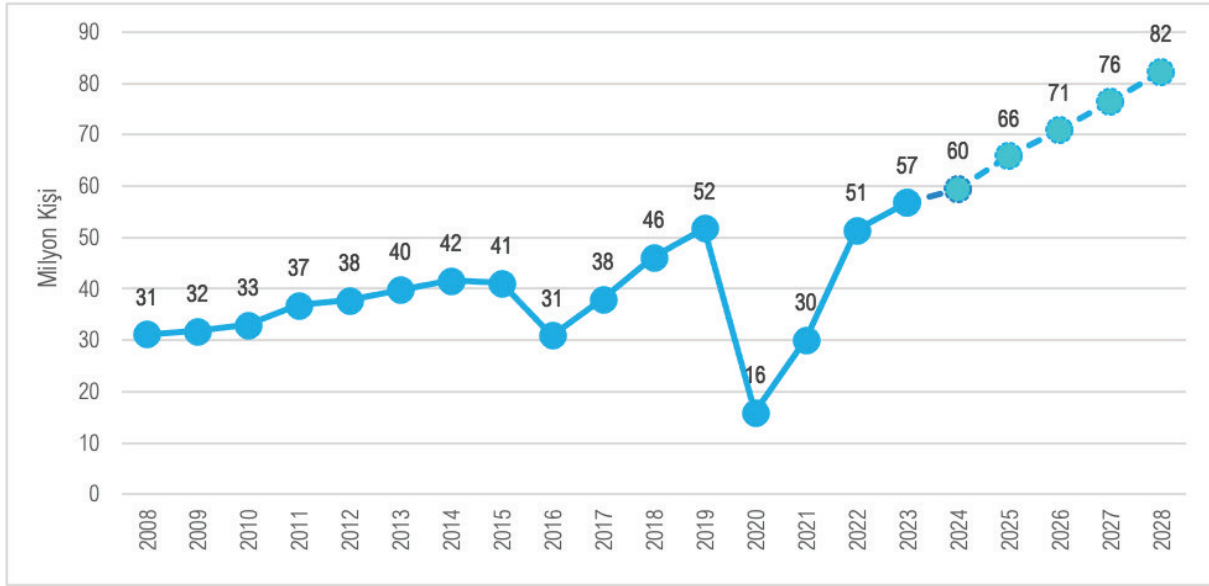
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Veriler Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen yerli ve yabancı toplam turist rakamlarıdır. 2022 yılı öncesine ait veriler, Turizm İşletme ve Belediye Belgeli tesislere gelen toplam turist sayısını vermektedir. 2023 yılı Aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, On İkinci Kalkınma Planı ve Türkiye Turizm Ana Planı hedeflerine uyumlu olacak şekilde, 2028 yılı için yaklaşık 82 milyon uluslararası ziyaretçi hedefi belirlemiştir. Turizm gelirlerinin ise 2028 yılında yaklaşık 100 milyar ABD doları seviyesine getirilmesi hedeflenmektedir (Şekil 1.3.2 ve Şekil 1.3.3).

Şekil 1.3.2. Türkiye'nin turizm geliri: gerçekleşme ve hedefler

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Şekil 1.3.3. Türkiye'nin turist sayısı: gerçekleşme ve hedefler

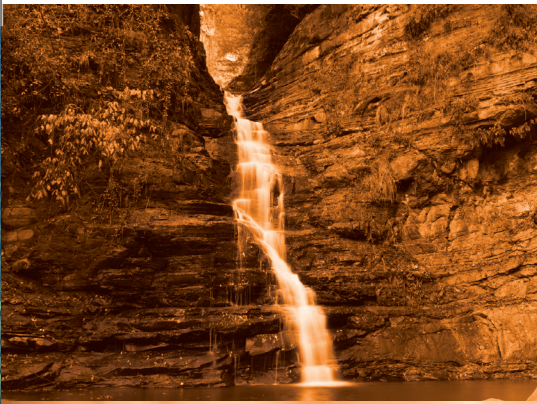
Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Türkiye'nin turizmle ilgili belirlediği hedeflere ulaşabilmesi için paydaş katılımlı ve yenilikçi bir turizm yönetim modelinin yanı sıra sürdürülebilir turizme öncelik veren, hızla dönüşen teknolojiye, uzun vadeli turizm trendlerine ve dönüşen turist profillerine uyum sağlayan, uluslararası rekabet gücünü odağına alan bir yapı geliştirilmektedir.

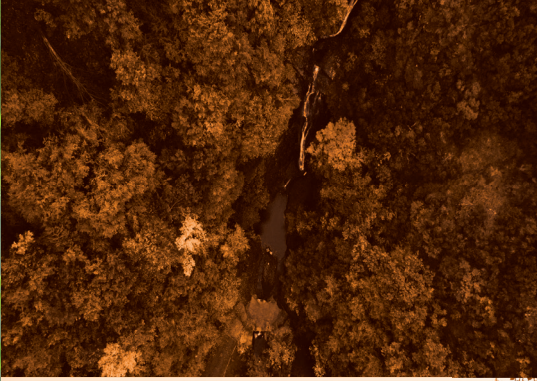
Türkiye turizminin risk analizi ve kriz yönetimini esas alan uzun vadeli yönetim sistemi, turizmle ilgili hızla devreye alınan etkili uygulamaların geliştirilmesini sağlamaktadır. TGA'nın 2019 yılında kurulmasının ardından etkili tanıtım, belgelendirme ve markalaşma çalışmaları ile Türkiye'nin turizm potansiyeli ve hedefleri dünya çapında fark yaratmaya başlamıştır.

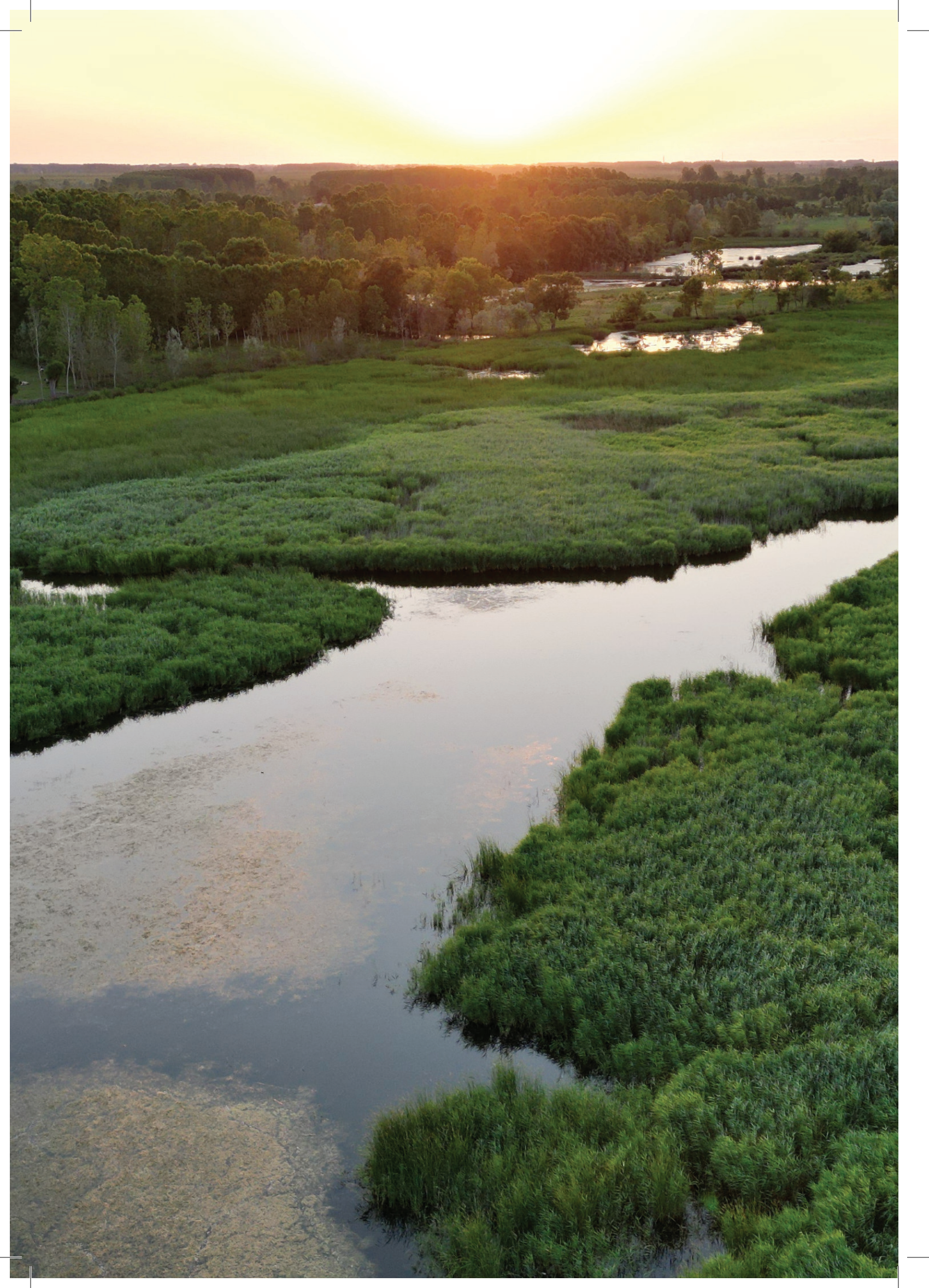
Türkiye turizminin sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde belirlediği politikalar olan doğal ve kültürel kaynakların sürdürülebilirliğine öncelik verilmesi, yerel halkın ve işletmelerin turizmden en üst seviyede faydalanmalarının sağlanması, turizm bölgeleri için yeni bir yönetim anlayışına geçilmesi, etkin ve sürdürülebilir tanıtım yapılanması, ulaştırma altyapısı, kapasitesi ve kalitesinin geliştirilmesi, turist ve personel sağlığının korunmasına yüksek derecede öncelik verilmesi, turizme nitelikli insan kaynağı kazandırılması, turizmin gastronomi, sağlık, kültür, bisiklet, inanç, macera, eğitim, kongre turizmi gibi ürünlerle çeşitlendirilmesi, farklı odak pazarlardan gelen turist sayılarının artırılması; Orta ve Doğu Avrupa'nın gelişen ekonomilerinin odak pazarlar içine alınması, konaklama kapasitesi ve kalitesinin artırılması, yeni ve sürdürülebilir destinasyonlar oluşturulması, rekabetçilik esaslı uygulamalara öncelik verilmesi gibi başlıklar, Samsun Turizm Master Planı'nın da gövdesini oluşturmaktadır.

2. BÖLÜM

deltalar sahasında yayılış gösterirler. Samsun ilinin dağlık ve engebeli yapısını esas olarak Alp orojenezi belirlemiştir. Neojen başlarında artan tektonik faaliyetlerle Kuzey Anadolu Fay Hattı boyunca Vezirköprü, Havza ve Lâdik depresyonları oluşmuştur. Kuzey Anadolu Fayı geçtiği hat üzerinde Havza ve Lâdik'te termal suların yüzeye çıkmasını sağlayarak kaplıca turizmüne imkân vermiştir. Tektonik çukurluğa yerleşen Lâdik gölü doğal güzelliği, önemli kuş alanı olması, Türkiye'de ve dünyada nadir görülen yüzen adaları ile Samsun'un önemli turistik çekiciliklerinden biridir.

İldeki dağlık ve engebeli arazilerin bir kısmı kalker kayalardan oluşmakta olup, bunlar üzerlerinde çok sayıda karstik oluşum barındırır. Karstik kayalar dağcılık ve kaya tırmanışlarına imkân verdiği gibi, kimyasal erime sonucu mağara oluşumları ise mağaracılık rekreasyonuna imkân sağlar. Bu kapsamda Şahinkaya yarma vadisi (kanyonu), Asarkale, Kapıkaya gibi alanlar karstik özellikleriyle dağcılık ve tırmanış sporlarına uygun alanları oluştururken; Tekkeköy'deki küçük mağaralar (kovuklu çözülme şekilleri), Havza-Bekdiğin mağarası, Bafra'daki Hayat Mağarası ve insan eliyle oluşturulan kaya mezarları ve Tepen deliği geçitleri de önemli çekiciliklerdir.

Dönemsel olarak artan tektonik olaylar aşınım döngüsünü bazen kesintiye uğratmış, gerek kıyı dağlarının kuzey aklanında ve gerekse güneyindeki depresyonların çevresinde geniş aşınım basamakları meydana gelmiştir. Bu durum Lâdik Akdağ'da kışın karda kayak, yazın ise çim kayağı gibi farklı rekreasyon etkinliklerinin yapılmasını sağlayabilen hafif eğimli düzlüklerin oluşmasına imkân vermiştir.

Samsun ilinde üç büyük morfolojik birim göze çarpar. Bunlar kuzeyden güneye doğru; sahil şeridi ve deltalar, dağlar ve dağlar arasındaki havzalar (depresyonlar) şeklinde sıralanabilir. Kızılırmak ve Yeşilirmak

Onur Anıtı

Samsun ili kıyılarından denize dökülmekte ve geniş deltalar oluşturmuş bulunmaktadır. Türkiye'nin bütün Karadeniz kıyıları boyunca, en geniş ve uzun kumsalları Samsun ili kıyılarında bulunmaktadır. Deltalar sayesinde Yakakent batısı ve Samsun şehir merkezindeki burunların önleri hariç, Samsun ili sahil şeridi bütünüyle alçak kıyılardan oluşmaktadır. Bu durum kilometrelerce uzunlukta plajların varlığını, bu da deniz turizm potansiyelinin yüksek olmasını sağlamıştır.

Vezirköprü, Havza ve Lâdik depresyon tabanları genelde ova görünümünde olup, yüksek tarımsal potansiyele sahiptir. Diğer coğrafi çevre özelliklerinin de insan yaşamasına uygun olması, bu depresyonların hızla nüfuslanmasına ve önemli yerleşmelerin buralarda kurulup gelişmesine imkân vermiştir. Lâdik, Havza ve Vezirköprü aynı zamanda eski yerleşim merkezleri olup çok sayıda tarihi eser barındırmaları ile kültür turizmi için de potansiyel taşırlar.

Samsun ili sınırları içindeki dağlar iki sıra halinde uzanır. İç kısımdakiler Samsun ilinin eski ismi olan Canik Dağları adıyla anılırlar. Samsun yöresinin ikinci dağlık sırasını, Vezirköprü, Havza ve Lâdik depresyonlarını güneyden çevreleyen dağlar oluşturur. Canik Dağlarından daha yüksek olan bu kuşak üzerinde Orta Karadeniz Bölümü'nün en yüksek zirveleri yer alır. 2000 metreyi aşan yüksekliği ile Akdağ (2058 m) bu çevrenin en yüksek zirvesini, Kunduz dağı (1783 m) ise ikinci en yüksek noktasını oluşturur. Bu yükselti ile Akdağ'da kışın kar uzun süre yerde kalarak kış/kayak turizmine imkân verirken, Kunduz Dağları zengin orman örtüsü ile yayla, kamp ve doğa turizmine imkân verir. Kıyıya yakın alanlar ise yamaç paraşütü gibi olanaklar sunmakta, dağların derin vadilerle yarıldığı kısımlarda ise Şahinkaya kanyonu örneğinde görüldüğü gibi kanyon, tekne, macera, tırmanış gibi turizm çeşitleri mümkündür.

Temmuz ayının ilk haftasında, Lâdik-Akdağ'da, geleneksel yayla şenlikleri düzenlenir. Ayrıca, Kunduz dağı da yazın boğucu sıcağından uzaklaşmak isteyenler için önemli iklimsel ve görsel çekicilikler sunar. Bu dağlar, dağcılık, kampçılık ve yürüyüşler gibi farkı doğa rekreasyonları için önemli potansiyellere sahiptir.

Samsun her mevsim yağış alan Karadeniz ikliminin etkisinde bulunur. Karadeniz iklimi Samsun'a ılıman bir karakter kazandırmakta, dört mevsim turizm yapılabilir imkânlar sunmaktadır. Bir taraftan Karadeniz kıyısında yer alması, diğer taraftan da çok sayıda göl ve akarsuya sahip olması nedeniyle Samsun, hidrografik potansiyeli yüksek bir ildir.

Samsun kıyılarını bir baştan öbür başa kuşatan Karadeniz alçak kıyıları, ince taneli kumlu plajları ile deniz turizmine imkân verirken ayrıca kıyı boyunca çeşitli su sporları, dalış, plaj voleybolu gibi rekreasyonel faaliyetler için de büyük potansiyel arz eder. Bu potansiyelin değerlendirilmesi ve devamlılığının sağlanması için doğal kıyıların korunması ve gereksiz kıyı dolgularından kaçınılması gerekmektedir. Deniz turizmi kapsamında Atakum sahili, Türkiye'de şehir içinde denize girilebilmesi özelliği ile ön plandadır. Şehrin önünde uzanan plajların korunması, plaj voleybolu, kum heykeltiriliği gibi sahil rekreasyonları için mekânlar belirlenmesi önem arz etmektedir.

Samsun ili göl varlığı bakımından da oldukça zengindir. Göllerin bir kısmı yapay (baraj gölü) diğerleri ise doğaldır. Baraj gölleri ise oldukça geniş bir alan kaplamakta olup, yüzeyleri su rekreasyon ve sporlarına, kıyıları önemli yürüyüş rotalarına imkân verirken, baraj göllerindeki kafes balıkçılığı faaliyetleri de balık restoranlarıyla gastronomi turizmi için yerel lezzetler sunmaktadır. Barajların bizzat kendileri de endüstriyel miras turizmi açısından ayrı birer çekicilik unsurudur. Türkiye'deki en büyük baraj gölü adalarından biri olan Suat Uğurlu baraj gölündeki ada, Boğazköy mahallesindeki batık minare ve dalış

turizmine uygun olan Derbent Baraj gölü suları altında kalan bir kısım köyler bu anlamda önemli çekiciliklerdendir. Barajlar söz konusu çekicilikleri oluşturmuşsa da diğer taraftan Barajların inşası akarsuların sediment bütçesini bozmuştur. Binlerce yıldır taşıdıkları malzemeyle deltaların oluşmasını ve Karadeniz'e doğru büyümesini sağlayan alüvyal malzeme artık baraj göllerinde birikmektedir. Bu durum sonucu delta kıyılarında kıyı ve dalga erozyonu artmış ve delta kıyılarında gerileme başlamıştır. Şimdilik mahmuzlarla durdurulmaya çalışılan bu gerileme, Samsun şehri batısında Taflan-İncesu-Yalı civarı ile Çarşamba Ovası kuzeydoğu kıyılarında kumlu plajlara zarar vermektedir. Gelecekte Samsun'un deniz turizmi açısından risk oluşturan bu durum dikkatle takip edilmeli, dünyadaki benzer örneklerine bakılarak gerekli tedbirler alınmalıdır.

Özellikle Bafra Ovası'nda Balık gölleri (Uzungöl, Gıcı gölü, Acıgöl, Çernek gölü, Çıman gölü, Mülk gölü) ve Karaboğaz gölü, kuş cenneti, doğal miras alanı, Ramsar alanı, doğal sit alanı gibi koruma statüleri ve çeşitli özellikleri ile hepsi ayrı ayrı ekoturizm turizmi potansiyeline sahiptirler. Bafra Balık Gölleri ve yakın çevresi 365 civarında yerli ve göçmen kuşun barındığı veya uğradığı bir kuş cennetidir. Türkiye'nin ve dünyanın önemli sulak alanlarından biri olarak kabul edilen bu saha UNESCO dünya mirası aday listesindedir.

Yeşilirmak deltasındaki en büyük göl Simenit'tir. Bunun dışında bu gölün çevresinde ayrıca Akgöl, Kargalı gölü ve Dumanlı gölü gibi başka göller de bulunmakta olup, hepsi ayrı ayrı sulak alan ekosistemi özelliğinde olup, Tabiatı Koruma Alanı olarak doğa turizmi açısından potansiyel taşırlar. İç kısımda yer alan Lâdik gölü, tektonik kökenlidir. Nispeten sığ olan göl su yelken, kano vb. su sporlarına elverişlidir. Hemen güneyindeki Akdağ'da yazın yapılan yayla şenlikleri ile zengin potansiyele sahiptir.

Samsun ilinin en önemli akarsuları Kızılırmak ve Yeşilirmak'tır. Orta ve Kuzey Anadolu'nun çok geniş bir kesiminin sularını drene eden bu akarsular Samsun ili kıyılarından Karadeniz'e dökülür. Şehir merkezinde denize dökülen; Kürtün çayı ve Mert ırmağı, diğer ilçelerde; Terme Çayı, Engiz Çayı, Uluçay, Yeşilirmak'ın kolu olan Tersakan çayı ve Abdal deresi ilin diğer önemli akarsularıdır. Geçmişte Kızılırmak ve Yeşilirmak üzerinde yelkenli kayıklarla nakliyat yapılmış, yük ve yolcu taşınmıştır. Buradan hareketle bu ırmakların özellikle Bafra ve Çarşamba şehir geçişlerinde yerinde yapılacak düzenlemelerle cazip rotalar oluşturulması ve yelkenli, kano ve diğer suyla ilgili etkinlikler ile turizmin çeşitlendirilmesi mümkün görünmektedir. Kızılırmak ve Yeşilirmak'ın yan kolları ile Terme çayı ve Abdal ırmağı üzerinde ayrıca çok sayıda çağlayan mevcuttur. Bunlardan özellikle Karacaören ve Kabaceviz çağlayanları, literatüre girecek görsel zenginliğe sahip olarak turizm için önemli cazibe noktaları durumundadır.

Samsun yöresi bitki örtüsünün çeşitliliği bakımından oldukça zengindir. Buna uygun olarak Samsun yenilebilir ot çeşitliliği bakımından önde gelen illerimizden biridir. Her yıl düzenlenen "ot yemekleri festivali" uluslararası bir etkinlik haline gelebilecek potansiyeldedir. Bafra Balık Gölleri çevresinde su basar ormanlar ile, Yeşilirmak deltasının kuzeybatısındaki Hacıosman korusunda doğal bitki örtüsü büyük kısmıyla korunmuştur. Bu sahalar taşıdıkları ekolojik özellikleriyle yaz ve kış foto safari turizmi için önemli potansiyel taşırlar. Ayrıca Vezirköprü batısındaki Kunduz dağı çevresi gür ormanlarla kaplı olup Samsun'un spor ve kamp turizmi açısından önemli rekreasyonel alanlarından biridir. Samsun'un en önemli kültürel çekiciliklerinden biri olan "ahşap camiler" geçmişteki zengin orman örtüsünün eseridir.

Samsun ili deprem haritası incelendiğinde, birinci dereceden deprem kuşağının Vezirköprü, Havza, Lâdik depresyonları boyunca uzandığı ve il arazisinin geri kalan kısmının da güneyden kuzeye doğru, paralel şeritler halinde ikinci ve üçüncü dereceden deprem kuşakları içinde kaldığı görülür. Havza ve Lâdik

birinci derece deprem bölgesinde olmakla birlikte, bu hat üzerindeki kırıkların (faylanmaların) bir sonucu olarak, bu iki ilçe zengin sıcak su kaynakları sayesinde büyük bir termal turizm potansiyeline sahiptirler.

2.1.2 BEŞERİ COĞRAFYA

Samsun ili tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Tekkeköy mağara yerleşmeleri günümüzden 10 bin yıl öncesine tarihlendirilmiş olup il genelinde bilinen en eski yerleşim alanıdır. Bafra İkiztepe ve Vezirköprü Oymaağaç yaklaşık 4 bin yıllık geçmişleri ile yörenin diğer önemli arkeolojik sit alanları olup, bu iki alanda kazılar halen devam etmektedir.

Bafra İkiztepe'deki buluntular burada dokumacılığın geliştiğini, dünyada ilk kafatası ameliyatının yapıldığı yer olarak kayıtlara geçtiğini gösterirken, Terme civarında Amazonlara ait izler aranmakta, Vezirköprü'de Oymaağaç Höyük'ün Hititlerin kutsal kenti Nerik olma ihtimali üzerinde durulmaktadır. Bunların her biri kültür turizmi potansiyeli ile öne çıkmaktadır. Bunlardan başka Kızılırmak vadisi boyunca görülen antik dönem izleri (kaya mezarları, Tepen Deliği gibi yol ve merdivenler) arkeoturizm açısından önemlidir.

Samsun yöresi 12.Yüzyıl'dan itibaren Müslüman Türklerin eline geçmiş; Selçuklular, Beylikler ve Osmanlılara ait birçok eser bu dönemlerden kalmıştır. Çarşamba Göğceli ahşap camii 1205 yılına tarihlendirilmiş olup dünyanın bilinen en eski ahşap ibadethane yapılarından biridir. İnşasında metal çivi kullanılmaması önemli bir özelliktir. Vezirköprü ve Lâdik ilçe merkezleri ise Osmanlı konut mimarisinin güzel örneklerine sahiptir.

Samsun şehri eski bir liman yerleşmesi olup, zamanla büyüyerek günümüzde halini almıştır. Şehrin bulunduğu alan içinde ilk yerleşme günümüzden 6 bin yıl kadar öncesinde (Geç Kalkolitik Çağ'da) Kaşkalar tarafından M.Ö. 3500'ler civarında kurulan Dündartepe (Öksürük Tepe) höyüğüdür. Sonraki dönemlere gelindiğinde Samsun yöresindeki antik yerleşmelerin en önemlilerinden biri ise Amisos'tur. Amisos'u kuranlar ve şehrin gelişimi hakkında görüşler vardır. Buna göre şehri kuranların Asya kökenli kavimler olmaları, kentin M.Ö. 6. yüzyıl başlarında Miletli tarafından zapt edilerek sonraki dönemlerde çeşitli istilalara maruz kaldığı ve Roma döneminde şehrin sınırları genişleyerek limanın yanına aşağı şehrin kurulduğudur. Halihazırda Samsun Müzesi'nin en değerli koleksiyonlarından biri, altın süs eşyalarından meydana gelen Amisos Hazinesi'dir. Amisos mozaikleri ve Amisos tepesindeki mezar odası şehrin önemli bir çekiciliği ve şehri tepeden gören panoraması ile önemli bir özçekim noktasıdır. Diğer taraftan tepe üzerindeki mezar odalarının ziyarete kapalı olması, teleferik ile çıkılarak yoğun ilgi gören tepenin çekiciliğini zedeleyen bir unsur durumundadır.

Bugünkü Samsun ise 12. yüzyılın sonlarına doğru (II. Kılıç Arslan döneminde) Selçuklu Türkleri tarafından, Amisos kentine bir ok atımlık (yaklaşık 1,5 km) mesafede Anadolu'dan gelen yolların denize ulaştığı yerde kurulmuştur. İki ayrı kavmin ev sahipliği yaptığı bu iki ayrı şehir 200 yıl boyunca birbirine komşu olarak yaşamış, yörenin 1402'de tamamen Türklerin eline geçmesiyle Cenevizliler Amisos'u terk etmiş, geriye Samsun kalmıştır. Birbirine yakın iki kentin varlığı Samsun'u "iki kaleli şehir" yapmıştır. Bu özellik Türkiye'de nadirdir.

Şehir 19.yüzyılın başlarında tütün tarımı ve ticaretine bağlı olarak önemli miktarda nüfus çekmiş, yabancı ülkelerin de ilgisini çekmiştir. Samsun'da Levanten mimari örnekleri ile Osmanlı dönemini yansıtan

tarihi konaklar bu dönemin eseridir. Özellikle dönemin konsolosluk binaları günümüz Samsun sivil mimarisinin en güzel örneklerini oluşturmaktadır.

Samsun Kurtuluşa giden yolda bir ilk adım şehridir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Kurtuluş Savaşını başlatmak üzere 19 Mayıs 1919'da bu şehre gelmiş ve Milli Mücadeleyi buradan başlatmıştır. Bu bağlamda arkasında çok güçlü bir hikâye barındıran Kurtuluş Yolu özellikle iç turizmde Samsun'u önemli bir destinasyon haline getirebilecek potansiyele sahiptir. Bu açıdan Kurtuluş Yolu'nun turizme kazandırılması önemlidir. Samsun'un simge eseri olan Onur Anıtı çevresi de yeni bir bakış açısıyla düzenlenip, kentin bir marka değeri olan Atatürk ve Kurtuluş teması daha çarpıcı biçimde ziyaretçiler ve yerel halk için vurgulanabilir.

Bandırma Gemi Müze ve çevresi halihazırda Samsun'un en önemi cazibelerinden biri durumundadır. Bandırma Gemisi, Kurtuluş Yolu ve Kurtuluş İskelesi'nin Türk tarihi açısından önemi büyüktür. Bu üç unsuru öne çıkartan ve onların tamamlayıcısı dördüncü bir eser daha kazandırılabilir. Doğupark ya da Batıpark'a Orhun Anıtlarından başlayarak Türk Dünyasının tarihsel ve kültürel gelişimini gösteren sağlıklı soltu görseller ve infografiklerle süslenmiş bir cadde/sokak şeklinde bir tema park inşa edilebilir. Ergenekon'dan çıkış ile başlayan tarihsel süreç Bandırma Gemisi ile son bulabilir, Kurtuluş İskelesi ile yeni bir başlangıç yapılarak Kurtuluş Yolu ile devam edebilir. Böyle bir tematik park Samsun'un Türk Dünyası içindeki yeri ve konumunu daha belirgin hale getirecektir.

Samsun tarihsel süreç içinde, özellikle son 150 yıl içinde önemli göçlere sahne olmuştur. Kırım ve Kafkaslardan ve Balkanlardan muhacirleri, Yunanistan'dan ise mübadil göçmenleri bağrına basmıştır. Doğu Karadeniz ve güneyindeki illerden iç göç çekmiş, kendisi de Batıdaki illere ve yurtdışına göç vermiştir. Samsun'un; mübadiller vasıtasıyla Yunanistan, muhacirler vasıtasıyla Kafkas ve Balkan ülkeleri, iç göçler vasıtasıyla büyük kentlerimiz, işgücü göçü vasıtasıyla Batı Avrupa ülkeleri ile yakın temas halinde olması, ilin turizm tanıtım ve geliştirilmesi için potansiyel sunmaktadır. Yurtdışında bulunan Samsunlular sadece potansiyel tanıtım elçileri olarak değil, aynı zamanda tatil amacıyla gelip Samsun ekonomisine bıraktıkları önemli miktarda döviz ile de güçlü bir pazar dilimini oluşturmaktadırlar.

Samsun'un göçlerle oluşan çok kültürlü yapısı folklorunu zenginleştirmiş, bu durum geçmişte halk oyunları festivallerine ev sahipliği yapmasına vesile olmuştur. Mevcut nüfusun kozmopolit yapısı yemek çeşitliliğini arttırarak, gastronomi turizmi için de önemli potansiyel oluşturmaktadır.

Samsun'un il merkezine nispeten uzak ilçelerinde geleneksel köy yaşamı hala sürmektedir. Türkiye'de en fazla kırsal yerleşmeye (köye) sahip ilçelerden biri olan Vezirköprü bunların başında gelmektedir. Vezirköprü'de Soruk vadisi bozulmamış doğal ve kültürel yapısıyla ekoturizmden önemli pay alabilecek durumdadır. Bu noktada Altınkaya Baraj gölü nedeniyle karayolu ulaşımı kesilen Vezirköprü ilçe merkezi ile Kuruçay köyü arasındaki bağlantının sağlandığı feribotların modernleştirilmesi durumunda bu ulaşım da bir cazibe haline gelebilecek durumdadır.

Samsun iki üniversitesi olan bir şehirdir. Samsun'daki üniversitelerin başta Türk Cumhuriyetleri ve Afrika ülkeleri olmak üzere yurt dışından binlerle ifade edilecek kadar çok sayıdaki öğrencisi, şehrin tanınırlığını arttırmakta ve eğitim turizmi alanında önemli potansiyeli beraberinde getirmektedir. Bundan başka OMÜ Tıp Fakültesi'nin öncülüğünde başlayan sağlık alanındaki uygulamalar ülkenin ve dünyanın dikkatini çekmiştir. Samsun'un tıbbi altyapı yeterliliği ve kişisel markası olan plastik cerrahlar ile

Canik Gölalan Şelalesi

özellikle plastik cerrahi başta olmak üzere Samsun, sağlık turizmi alanında ulusal bir konum elde edebilir durumdadır.

2.1.3 EKONOMİK COĞRAFYA

Samsun ili topraklarının yaklaşık yarısı (450 bin hektarı) tarıma elverişli arazilerden oluşmaktadır. Bu toprakların %65'inde tarla tarımı, %15'inde meyvecilik, %10'unda sebze tarımı yapılırken geri kalan araziler de muhtelif kullanımlara ayrılmıştır.

İlin ılıman iklimi ve çeşitli ekilişler itibarıyla, başta Bafra olmak üzere agroturizm için bir potansiyel barındırmaktadır. Samsun Turizm Master Planı ile sayıları artacak olan turistlerin gıda talebi, ilin kendi üretim imkanları ile rahatlıkla karşılanabilir durumdadır. Bu durum sürdürülebilir turizm başlığında yerel halkın turizmden faydalanması bağlamında ildeki turizm için önemlidir. İlin tarımsal üretim potansiyeli, Terme Pirinci, Bafra Karpuzu, Bafra Manda Yoğurdu ve kaymağı gibi örneklerle şehre kayıtlı coğrafi işaretli ürün ve yemekleri artırmaya olanak vermektedir. Halihazırda Gürsu'ya "Gürsu Deveci Armudu" olarak coğrafi tescilli olan Deveci Armudunun doğal yetişme alanı olan Samsun'daki Kürtün çayı vadisi korunarak bu alanın da turizmde değerlendirilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca Sürmeli ekoturizm köyü ve burada kurulan ekolojik pazar da yaygınlaştırılıp, ekoturizm için değerlendirilmeye uygun görülmektedir. Samsun'da gelişmiş balıkçılık ve buna bağlı olarak çok sayıda turistik niteliklere sahip balıkçı restoranları da Samsun turizmi ve gastronomisi için önemlidir.

Samsun'da sanayi il merkezinde yoğunlaşmış, küçük sanayi İlkadım ve Canık'te yoğunlaşırken, Tekkeköy'de bulunan Organize Sanayi Bölgelerine son zamanlarda Bafra, Kavak ve Havza OSB'leri eklenmiştir. Şehirdeki sanayi faaliyetlerinin OSB'lerde toplanması çevre sorunlarının azaltılması bakımından önemli, turizmin geliştirilmesi için avantajlıdır. Şehirdeki sanayi faaliyetlerinin yüksek ihracat kapasitesi, geçmişte ilin adıyla markalaşmış olan ve günümüzde de bir şekilde sürdürülmeye çalışılan Samsun fuarının MICE turizmi kapsamında yeniden etkili biçimde değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Samsun, Türkiye'de il bazında en fazla barajın olduğu bir ildir. Altinkaya ve Hasan Uğurlu ülke genelinde büyük barajlarımız arasında ilk sıralarda gelir. Suat Uğurlu ve Derbent barajları ile bu 4 büyük tesis Samsun'u aynı zamanda bir temiz enerji diyarı yapmaktadır. Samsun barajları; enerji, sulama, taşkın kontrolü, balıkçılık, ulaşım, içme suyu amaçlı kullanılmakta ve baraj göllerinde yapılabilecek özellikle su sporları rekreasyonları ile turizm içinde ayrı bir üstünlük faktörü sağlamaktadır. Bu kapsamda şehre su veren Çakmak ve 19 Mayıs barajları, kaliteli ve bol su sağlamalarıyla turizmde artı değer sağlamaktadır. Altinkaya ve Hasan Uğurlu barajları yapım teknikleri ve kendilerine has özellikleriyle endüstri mirası olarak da cazibe unsurlarıdır.

Samsun; karayolu, havayolu, denizyolu, demiryolu, boru hatları gibi temel ulaşım yolları bakımından kavşak durumdadır. Bu özellikleriyle il, hem destinasyon olarak kolay ulaşılabilir durumdadır, hem de transit ara istasyon olarak turizmde büyük bir potansiyele sahiptir. Bu noktada Samsun turizmi kara yolundan Ordu, Sinop ve Çorum ile bağlanmakta ve bu illerle turizmde iş birliği imkânı yaratmaktadır.

Samsun'da geçmişte Kızılırmak, Yeşilirmak ve Terme çayları nehir yolu (kara içi su yolu) olarak kullanılmışlardır. Geçmişin hikayesinin gücü de kullanılarak, bu su yollarında belli hatlarda yelkenli kayıklar kullanılarak turistlerin taşınabilmesi imkanları değerlendirilmelidir. Tatlı su üzeri turistik taşımacılık kapsamında Şahinkaya Kanyonu'ndaki tekne turlarının barajlara kadar getirilerek mesafenin uzatılması ve turistlerin kalış süreleri ve tatmininin arttırılması mümkün görülmektedir.

Demir yolu Samsun şehir tarihinde etkili olmuştur. Samsun-Çarşamba dar demiryolu hattı Türkiye'nin ilk özel yerli teşebbüsü olarak büyük öneme sahiptir. Bu hat büyük ölçüde günümüze ulaşmıştır. Bu hattın bir kısmı örneğin Tekkeköy-Hamzalı veya Dikbiyık arası turistik amaçlarla faaliyete geçirilmeye uygundur. Samsun-Amasya veya Samsun-Sivas arası demiryolu ulaşımı da turizm amaçlı ulaşımaya uygun hale getirilerek bu illerden Samsun'a gelişler özendirilebilir görünmektedir.

Kıyı şehri olan Samsun, gerek komşu illerle deniz ulaşımı ve gerekse kurvaziyer turizmi için potansiyel taşımaktadır. Son dönemde gerçekleşen kurvaziyer turizmi için liman içindeki rıhtımda iyileştirmeler yapılması gerekmekte ve kısa sahil turları yanında Sinop ve Ordu il merkezlerine feribot türü gemilerle yolcu taşımacılığı ve turistik amaçlı deniz turları potansiyel vaat etmektedir.

2.2 MARKA ANALİZİ

Şehir markalaşması, şehir için beklenen algıyı ve dikkat çekici bir şehir kimliği oluşturmayı içermekle birlikte, markalaşma sürecinde yatırımların yönlendirilmesi, sermayenin çekilmesi, kullanıcı ve ziyaretçilerin tavır ve davranışlarının değiştirilmesi gibi ekonomik ve sosyo-kültürel bir dizi süreçten oluşmaktadır. Markalaşma sürecinde şehir kimliğinin oluşturulması önemli olup, şehrin kimliğini şehirle bütünleşen özellikleri yansıtmalıdır.

Samsun, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre 2022 yılında 31. sırada yer almaktadır ve Karadeniz Bölgesi'nin en büyük şehridir. İl sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını belirleyen ölçütlere göre ülke ortalamasının üzerinde olup, özellikle sağlık başlığında ön plana çıkmakta ve bu açıdan Türkiye'de 14. sırada yer almaktadır. Bununla birlikte temiz kumsalları ve sahil yolu ile tanınan Atakum ilçesi, ilçelere göre yapılan sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında birinci seviye gelişmişlik endeksinde yer almakta olup, Türkiye ortalamasının üzerinde olarak bu seviyede olan Samsun'daki tek ilçedir.

Markalaşmada, herhangi bir ilin diğer illerden ve rakiplerinden ayrılan yönleri, farklılıkları, üstünlükleri ve benzersiz taraflarının tanımlanması gerekmektedir. Samsun'un etkili biçimde tanıtılmasına, turistik ürünlerinin hedef kitleye yönelik pazarlanmasına ve bunun için öncelikle markalaşma çalışmalarına ağırlıklı verilmesi gerekmektedir. Samsun, markalaşma potansiyeli sunan kültürel, tarihi, doğal birçok turistik arz kaynağına ve ürüne sahip olmasına rağmen, söz konusu kaynak ve ürünlerde markalaşmada sorunlar yaşamaktadır. Bu bağlamda Samsun, Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde millî mücadelenin başladığı şehir olmakla birlikte, ekoturizm, sağlık turizmi, spor turizmi, coğrafi konumu ile fuar kültürü geçmişi açısından kongre turizmi için güçlü markalaşma potansiyeline sahiptir. Samsun'un marka değeri açısından ön plana çıkarılması gereken turistik unsurları aşağıda sunulmuştur:

2.2.1 19 MAYIS 1919

Güçlü tarihi olan şehirler, bu özellikleri ile markalaşmaktadır. Samsun, şehir kimliği oluşturulması açısından oldukça şanslı bir şehirdir; Mustafa Kemal Atatürk'ün millî mücadeleyi Samsun'da başlatmış olması şehre kuvvetli bir kimlik kazandırmaktadır. Bu anlamda Samsun'un önemli bir marka unsuru "19 Mayıs 1919" olarak görünmektedir. "19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı"nın kaynağı ve merkezi Samsun'dur. 18 Mart'ın Çanakkale ile, 9 Eylül'ün İzmir ile, 10 Kasım'ın Ankara (Anıtkabir) ile bütünleşmesi gibi, 19 Mayıs da Samsun ile bütünleşmiştir. "19 Mayıs" adı, il içinde yaygın biçimde kullanılmaktadır. 19 Mayıs İlçesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Lisesi ve Ondokuz Mayıs Stadyumu adını Samsun'un bu önemli tarihsel geçmişinden almıştır. İlkadım ilçesi de Atatürk'ün Bandırma Vapuru ile Samsun'a ayak bastığı yer olduğundan dolayı millî mücadelenin ilk adımını temsil etmektedir. Sahil yolu ve plajları ile bilinen Atakum ilçesi de bu tarihsel gerçekliği yansıtmaktadır. Ayrıca Samsun'daki hafif raylı sistemin başlangıç durağı Ondokuz Mayıs Üniversitesi, bitiş durağı ise Ondokuz Mayıs Stadyumudur. "19 Mayıs" tarihinin ve "Ondokuz Mayıs" adının bu derece yoğun olduğu Samsun'da, 19 Mayıs 1919 markasından turizmde daha fazla yararlanılması ve bu tarihin bir üst marka konumlandırılması gerekmektedir.

Marka şehir çalışmalarında en önemli hususların başında gelen logo ve slogan arayışı, Samsun için çözüme kavuşmuş bir aşama olarak değerlendirilebilir. Birçok şehir etkili bir logo oluşturabilmek için önemli ölçüde kaynak harcarken, Samsun, söz konusu bu tarihi mirası yansıtan bir logoya sahip görülmektedir. Bu noktada Onur Anıtı, Samsun'da birçok kurumun logosunda yer almakla birlikte Samsun denilince akla gelen ilk sembollerden biridir. Samsun Valiliği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsunspor, Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Atakum Belediyesi başta olmak üzere Samsun'da birçok kurumun ve kuruluşun logosunda Onur Anıtı yer almaktadır. Kentin sloganı da bu tarihi miras ve logoyla bütünleşmiş şekilde "Güneşin Doğduğu Şehir"dir. Kentin tarihi mirası ve 19 Mayıs 1919 markasıyla bütünleşmiş etkili biçimde kullanılmaya devam edilmesi uygun görülmektedir. Diğer taraftan sloganın "Batmayan Güneşin Doğduğu Şehir" biçiminde yenilenmesi, başlatılacak yeni marka çalışmaları için yeni

Bandırma Vapuru

bir sinerji oluşturabilecek görünmektedir. Bu sloganın şehir kapsamında (kentlin karayolu, denizyolu ve havayolu giriş noktaları vb.) görünürlüğünün artırılması uygun görülmektedir.

19 Mayıs 1919 üst markasının tamamlayıcı bir unsuru da Bandırma Vapuru'dur. Bandırma Vapuru, 16 Mayıs 1919'da İstanbul'dan yola çıkmış, 19 Mayıs 1919 sabahı Mustafa Kemal Atatürk ve heyetini Samsun'a ulaştırmıştır. Kendi başına bir marka değeri olan Bandırma Vapuru millî mücadelenin simgesi durumundadır. Hali hazırda Samsun'un Canik İlçe'sinde Bandırma Vapuru'nun benzerinin yer aldığı Bandırma Gemi ve Millî Mücadele Müzesi, 2022 yılında 266.074 kişinin ziyaretine konu olarak şehirde en fazla ziyaret edilen müze durumundadır.

2.2.2 ESTETİK CERRAHİ

Sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına göre sağlık altyapısı alanında Türkiye'de 14. sırada yer alan Samsun, nitelikli hastaneleriyle, özellikle medikal turizm İlde beş kamu hastanesinin, özel hastanelerin ve üniversite hastanelerinin sağlık turizmi yetki belgesi bulunmaktadır. Samsun sağlık turizmindeki güçlü altyapısı kapsamında özellikle son yıllarda medikal turizmin estetik cerrahi (medikal estetik, diş estetiği ve plastik cerrahi) alanında ön plana çıkmaktadır. Bu noktada ilde kişisel marka değeri olan hekimlerin sayısının artması, markanın sürdürülebilirliğine olumlu etki edecektir. Yine bu kapsamda kişisel markası olan hekimlerden ilin tanıtımı anlamında etkin yararlanılması gerekmektedir. Türkiye'de tek olan Cerrahi Aletler Müzesi gibi unsurların estetik cerrahi markasının değerini artıracak varlıklar olduğu akılda tutulmalıdır.

Samsun'un güçlü sağlık altyapısı ve estetik cerrahi alanındaki son yıllarda artan bilinirliği, ilin sadece medikal turizmde değil Havza ve Lâdik gibi termal potansiyelinin de markalaşmasına yol açabilecek durumdadır.

2.2.3 PİDE

Samsun'da Bafra Pidesi, Çarşamba Pidesi ve Terme Pidesi olmak üzere coğrafi işarete sahip ve ulusal anlamda bilinirliği yüksek 3 adet pide vardır. Birçok ilde coğrafi işaretli ürünlere erişim mevsimsel şartlar, üretim zorlukları, üretici sınırlılığı gibi sebeplerle zor olabilirken, Samsun pidelerinde bu zorluk söz konusu değildir. Hali hazırda ilde birçok restoranda söz konusu coğrafi işaretli pide ürünlerine erişim oldukça kolaydır.

Samsun'un pidesinin yalnızca tanından bilinen bir üründen ziyade turizm açısından güçlü bir gastronomi markası haline dönüştürülmesi oldukça mümkün görünmektedir. Bu sayede Samsun'un zengin gastronomi mirası içinde de farklı unsurların markalaşmasına imkân yaratılabilecektir. İlde henüz bir coğrafi tescili olmayan ancak yüksek tanınırlığa elverişli yenilebilir ot zenginliği ve mandadan üretilen gıdalar gibi geleneksel yemek ve ürünleri, ilin UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı kapsamında gastronomi şehri etiketi alma hedefindeki çabalara bağlı olarak markalaşma potansiyeli sergilemektedir.

2.2.4 ÇAKALLI MENEMENİ

Türkiye'de çok bilinen ve yaygın şekilde üretilen menemen, Samsun iliyle özdeşleşmiş durumdadır. Şehrin İç Anadolu Bölgesi'ni Karadeniz'e bağlayan karayollarında bir kavşak noktası olma kimliği transit karayolu yük ve yolcu taşımacılığında Samsun'u öne çıkarmıştır. Bu anlamda yol üstü mola noktaları da kolay ve ucuz bir beslenme olarak öne çıkan menemen zamanla Samsun'a özgü haline gelmiş özellikle Çakallı bölgesiyle özdeşleşerek kentin marka bir ürünü haline gelmiştir. Hali hazırda Samsun girişinde Çakallı bölgesinde yaklaşık 5 km'lik bir menemen koridorundan bahsetmek mümkündür. Türkiye'de Samsun'a özgü tek olan bu özellik ilin markalaşmasında kullanılması gereken bir unsur durumdadır.

2.2.5 KIZILIRMAK DELTASI KUŞ CENNETİ

Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti, UNESCO geçici listesinde doğal miras başlığında yer alan Türkiye'deki üç değerden biridir. Biyolojik açıdan oldukça zengin olan alan, Karadeniz kıyısında doğal özelliklerini koruyabilmiş en büyük sulak alandır ve 1.derece SİT, yaban hayatı geliştirme sahası ve RAMSAR alanı gibi farklı koruma statülerine sahiptir. Etkili tanıtım ve geliştirme çabalarıyla söz konusu delta sürdürülebilir turizm anlayışıyla farklı başlıklardaki yenileyici (*regenerative*) turizm etkinlikleri için sadece ulusal değil küresel bir marka olma potansiyeline sahiptir. Kızılırmak Kuş Cenneti'nin bu tür turizm faaliyetlerindeki gelişimi ile zenginleşen marka değeri Samsun gibi göl ve sulak alanlar açısından son derece zengin olan ildeki farklı noktaların da etkili bir ekoturizm destinasyonları haline gelmesine katkı verecektir.

2.2.6 MARKALAŞMA POTANSİYELİ AÇISINDAN GÜÇLÜ OLAN DİĞER TURİSTİK ÜRÜNLER

Samsun, Terme'den Yakakent'e kadar 120 kilometrelik bir kıyı şeridinde yer almakta ve bu kıyı şeridinde bazı bölgelerde genişliği 200 metreye ulaşan kumsallar bulunmaktadır. Ayrıca bu kıyı şeridinde mavi bayraklı plajlar, rekreasyon alanları, kafeler, restoranlar ve eğlence merkezleri yer almaktadır. Samsun, kıyı şeridini etkili kullandığı takdirde sadece Türkiye ölçeğinde değil, tüm Karadeniz havzası için deniz ve kıyı turizminde marka olabilecek durumdadır.

Samsun'un marka yaratabileceği bir diğer unsur spordur. İl sahip olduğu zengin spor alanı altyapısı ile Türkiye'de kişi başına düşen spor alanı oranında ilk sıralarda yer almaktadır. Samsunspor mevcut

marka değerine sahip olduğu gibi, deniz dolgusu ile üretilmesi özelliğinin yanında Türkiye'nin en büyük ve Avrupa'nın üçüncü büyük bowling alanı, Karadeniz Bölgesi'nin tek kıyı golf alanı, ilçelerde yaygın geleneksel güreşler ve Yaşar Doğu markası, ilk okçuluğu kuran il olması, Çarşamba'daki Karadeniz Bölgesi'ndeki tek kano tesisi, gelişmiş yelkencilik, Karadeniz Bölgesindeki en büyük buz pisti, 2017 yılında İşitme Engelliler Olimpiyatları (*Deaflympics*) gerçekleştirilmesi gibi varlık ve özelliklere sahiptir.

Samsun Karadeniz'in en büyük şehri unvanı, bilimsel kongre ve sempozyumların kaynağı olan iki üniversiteye sahip olması, gelişmiş sanayi ve ticaretle iş amaçlı ziyaretlerin fazlalığı ve 1990'lara kadar etkili olan Samsun Fuarı ile MICE turizmde gelişmeye açıktır.

İlin adının kaynağı olan Amisos Hazinesi ve bu hazinelerin bulunduğu noktalar ile yine ili dünyada tek konumuna sokabilecek Amazon hikayesi de farklı biçimlerde ele alınarak turizmde güçlü ürünler olabileme potansiyeline sahiptir.

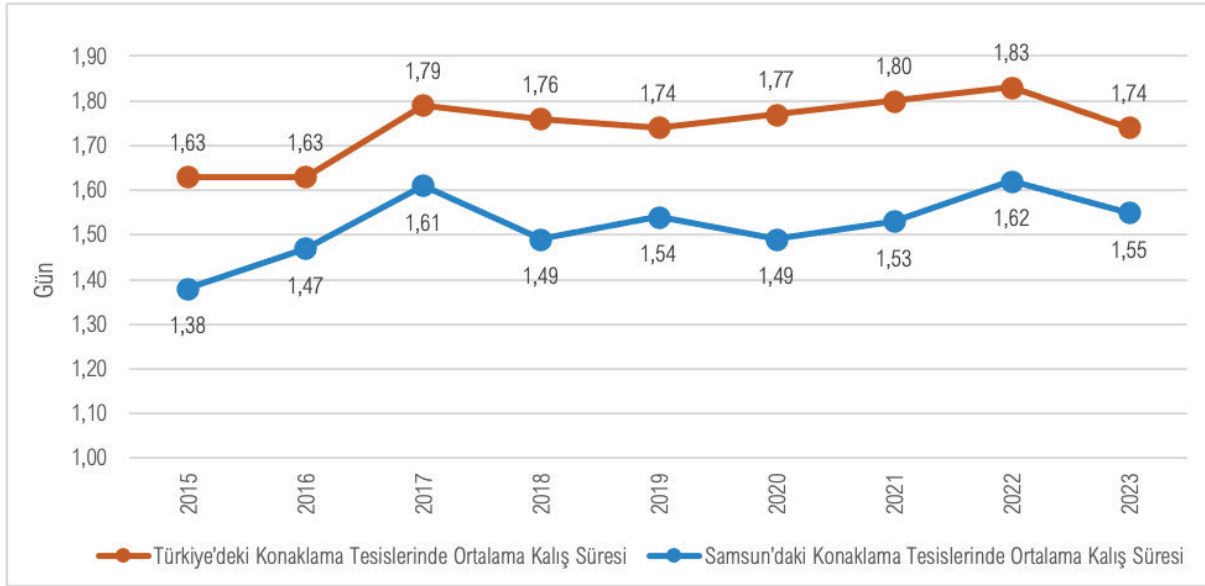
Markalaşma için ilin "en" ve "tek" özellikli varlıklarını kullanılmak oldukça önemlidir ve bu varlıklar etkili ürünlere dönüştürülebilir. Ayrıca "en" ve "tek"lik özelliği yüksek cazibe değeri taşımaktadır ve tanıtımda hızlı karşılık bulma fırsatı yaratmaktadır. Samsun'un "en" ve "tek" özellikli vurgusu yapılabilecek hatırı sayılır varlıkları bulunmaktadır. Samsun doğal ve kültürel alanda Türkiye'de en çok ahşap cami sayısı, Karadeniz Bölgesi'nde en eski yerleşim yeri olarak Tekkeköy, Hititlerin Karadeniz Bölgesi'ndeki tek kutsal şehri Nerik, Türkiye'nin ilk Mübadele Müzesi, Türkiye'nin ilk ve tek Cerrahi Aletler ve Sağlık Müzesi, Türkiye'de en fazla manda popülasyonu, Karadeniz Bölgesi'nde en fazla mavi bayraklı plaj, Türkiye'nin en büyük ikinci delta ovası, Türkiye'nin en büyük 2 kuş gözlem kulesinden birisi, Karadeniz Bölgesi'ndeki tek uçuş eğitim okulu, Karadeniz Bölgesi'ndeki en büyük AVM, spor alanında Avrupa'nın en büyük üçüncü, Türkiye'nin ise en büyük bowling salonu, Karadeniz Bölgesi'nde tek buz sporları salonu, Türkiye'nin en büyük kapalı alana sahip okçuluk tesisi, Karadeniz Bölgesi'nin en büyük spor salonu, Türkiye'de tek durgun su yarış parkuru, Türkiye'nin deniz üzerine yapılan ilk kablolu su kayağı merkezi, Karadeniz Bölgesi'nin en büyük olimpik yüzme havuzu, Türkiye'nin en büyük ikinci ve tek dolgu sahasına inşa edilmiş golf sahaları, gibi birçok "en"lere ve "tek"lere sahiptir. Bu noktada Samsun'un mevcut "en"ler ve "tek"lerinin turistik çekicilik değerini artıracak ve seyahat motivasyonu yaratabilecek ürün zenginleştirme çabalarına ve etkili kullanımına öncelik vermesi gerekmektedir.

Samsun şehrinin markalaşma sürecinde, şehrin tüm bileşenlerinin görüş ve değerlendirmelerinin bilimsel yöntemlerle izlenmesi, şehrin vizyonunun netleştirilmesi, şehrin markalaşma potansiyeli sunan özelliklerinin uygun hedef pazarlara yönlendirilmesi gibi konuların gelecek çalışmalar için önemli konu başlıkları olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda ziyaretçilerin Samsun algısının ölçümü, ziyaretçilerin marka ve imaj algısının da belli aralıklarla tanımlanması gerekmekte ve marka iletişimi sağlıklı biçimde organize edilmelidir. Bu anlamda Samsun Turizm Master Planı kapsamında Öncelikli Alanlar başlığında önerilen "Etkili Bir DYÖ Yapısı ve Bütünleşik Tanıtım" başlığı önem arz etmektedir.

2.3 TURİZM TALEBİ

Samsun 2023 yılı itibarıyla yaklaşık 592 bin yerli ve 46,7 bin yabancı ziyaretçiyi konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Buna göre toplam ziyaretçi sayısının yaklaşık %8'ini yabancı ziyaretçiler oluşturmaktadır.

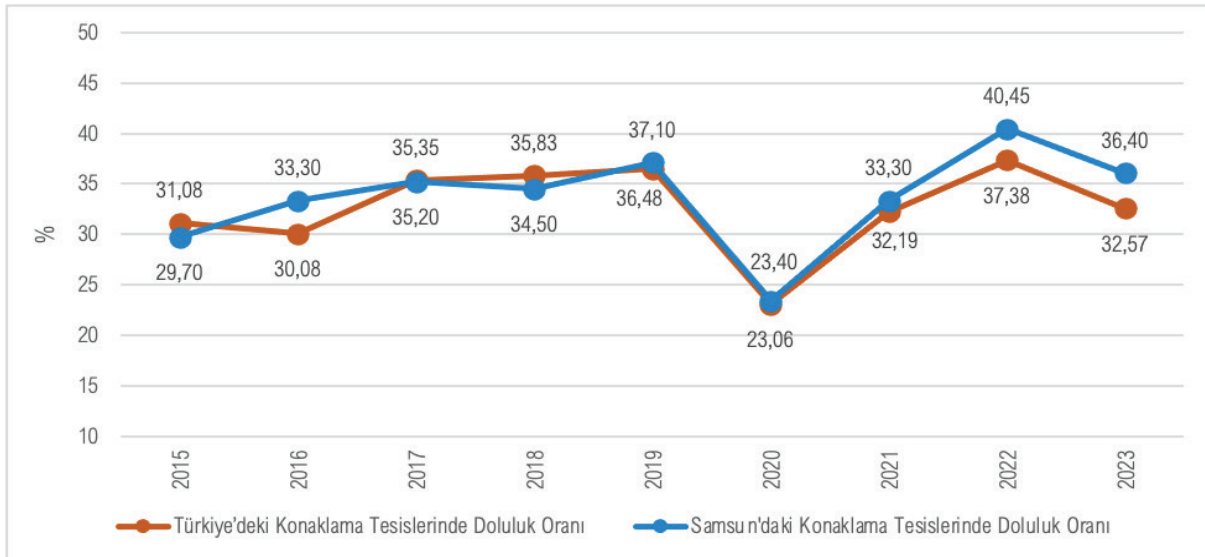
2020 yılının ilk çeyreğinden itibaren etkisini gösteren Covid-19 salgını ve ardından yaşanan Rusya-Ukrayna savaşı ve dünya ekonomisindeki enflasyon dalgası Türkiye ve Dünya'ya paralel olarak Samsun turizm faaliyetlerini de olumsuz etkilemiştir. Bu noktada Samsun Turizm Master Planı'ndaki politika önerilerinin bu görünümü olumlu yönde değiştireceği öngörülmektedir. Samsun turizmine ilişkin ortalama kalış ve tesis doluluk oranları, Şekil 2.3.1 ve Şekil 2.3.2'de verilmiştir.

Şekil 2.3.1. Türkiye'de ve Samsun'da Ortalama Kalış Süreleri

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Veriler Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine gelen yerli ve yabancı turistlerin konaklama tesislerinde ortalama geceleme rakamlarıdır. 2022 yılı öncesine ait veriler, Turizm İşletme ve Belediye Belgeli tesislere gelen toplam turist sayısına dayanmaktadır. 2023 yılı Aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir.

İldeki konaklama tesislerinin doluluk oranı ise Türkiye ortalamasına yakın olmakla beraber, doluluk oranlarının 2016 ve 2022 yıllarında Türkiye ortalamasının üzerine çıktığı görülmektedir (Şekil 2.3.2). Covid-19 salgını etkisi ile 2020 yılındaki keskin düşüş, sonraki yıllarda toparlanmış ve 2022 yılında %40,45 oranı ile Türkiye ortalamasının üzerine çıkarak ilin en yüksek doluluk oranına ulaşmıştır.

Şekil 2.3.2. Türkiye'de ve Samsun'da doluluk oranları

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Veriler Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerinin toplam doluluk oranlarıdır. 2022 yılı öncesine ait veriler, Turizm İşletme ve Belediye Belgeli tesislere gelen toplam turist sayısına dayanmaktadır. 2023 yılı Aralık ayına ait veriler tahmini verilerdir.

Ziyaretçilerin konaklama tesislerine gelişlerinin ilçelere göre dağılımı incelendiğinde, konaklama tesislerinin yoğun olduğu ve Samsun'un merkez ilçeleri olan İlkadım, Atakum ve Canik ilçelerinin ön plana çıktığı görülmektedir (Tablo 2.3.1.). Bu ilçelerdeki turizm işletme belgeli konaklama tesislerinde, Samsun'a gelen toplam ziyaretçinin yaklaşık %90'ı, yabancı ziyaretçilerin ise yaklaşık %95'i ağırlanmıştır. Tesise geliş rakamlarında merkez ilçeler dışında şehir merkezine yakın olan Çarşamba ve termal turizm kapasitesine sahip Havza ilçelerinin öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 2.3.1.Samsun'da ziyaretçilerin tesise geliş sayılarının ilçelere göre dağılımı (2022)

İlçeler	Turizm İşletme Belgeli			Belediye Belgeli		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
Alaçam	-	-	-	1.941	68	2.009
Asarcık	-	-	-	-	-	-
Atakum	90.095	7.964	98.059	66.730	8.197	74.927
Ayvacık	-	-	-	-	-	-
Bafra	780	1	781	5.059	80	5.139
Canik	37.829	5.018	42.847	13.683	2.805	16.488
Çarşamba	1.130	31	1.161	21.961	1.069	23.030
Havza	17.972	350	18.322	14.193	236	14.429
İlkadım	139.349	16.792	156.141	55.034	7.167	62.201
Kavak	7.699	323	8.022	1.514	1	1.515
Lâdik	2.590	284	2.874	1.601	3	1.604
Salıpazarı	113	-	113	231	17	248
Tekkeköy	45.257	2.332	47.589	1.546	-	1.546
Terme	314	25	339	3.434	94	3.528
Vezirköprü	381	12	393	8.249	135	8.384
Yakakent	2.177	83	2.260	1.104	61	1.165
Ondokuz Mayıs	-	-	-	1.004	20	1.024
TOPLAM	345.686	33.215	378.901	197.284	19.953	217.237

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Samsun'a 2022 yılında deniz ve hava sınır kapılarından tesise gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin milliyetlerine ve taşıtlarına göre dağılımına bakıldığında (Tablo 2.3.2) ilk üç sırayı sırasıyla Almanya, Irak ve Hollanda'nın aldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra yakın destinasyonlar olan Rusya Federasyonu, Azerbaycan ve Gürcistan'ın önemli yer tuttuğu ve Avrupa pazarının Samsun için önemli olduğu anlaşılmaktadır. Sınır kapılarından girişte ağırlığın hava sınır kapısı olduğu anlaşılmaktadır. Samsun Turizm Master Planı'nda var olan pazardaki etkinlikler artırılmasıyla birlikte farklı politikalarla farklı hedef ülke pazarlarına yönelmek de benimsenmiştir.

Tablo 2.3.2 Samsun'a sınır kapılarından gelen ziyaretçilerin milliyetlerine ve taşıtlara göre dağılımı (ilk 10 ülke)

	Milliyet	2021				Milliyet	2022		
		Deniz	Hava	Toplam			Deniz	Hava	Toplam
1	Almanya	9	21.417	21.426	1	Almanya	2	26.968	26.970
2	Irak	-	16.646	16.646	2	Irak	-	17.373	17.373
3	Rusya Fed.	8.956	90	9.046	3	Hollanda	-	5.803	5.803
4	Ukrayna	4.296	22	4.318	4	Rusya Fed.	4.824	136	4.960
5	Azerbaycan	4.445	7	4.452	5	Azerbaycan	3.338	19	3.357
6	Hollanda	20	3.723	3.743	6	Avusturya	-	1.969	1.969
7	Gürcistan	2.921	13	2.934	7	Gürcistan	1.548	35	1.583
8	Filipinler	2.268	-	2.268	8	Belçika		1.518	1.518
9	Avusturya	7	1.477	1.484	9	Ukrayna	1.426	57	1.483
10	Belçika	-	1.183	1.183	10	Filipinler	1.174	2	1.176
Toplam		22.922	44.578	67.500	Toplam	12.312	53.880	66.192	
Genel Toplam		28.749	46.001	74.750	Genel Toplam	18.008	55.901	73.909	

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Samsun müzeler açısından zengin bir ildir. Samsun'da 2022 yılında toplam müze ziyaretçi sayısı 476.874 kişidir ve en fazla ziyaret edilen ilk üç müze sırasıyla Bandırma Gemi Müzesi, Gazi Müzesi ve Samsun Amazon Köyü Müzesi'dir. TÜİK Kültürel Miras Verilerine göre Samsun'da Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 19.203 adet eserin bulunduğu 3 müzeyi 78.312 kişi ziyaret etmiştir. Yine 633 adet eserin yer aldığı 7 özel müze ziyaretçi sayısı ise 366.974'tür. Samsun, Karadeniz Bölgesi'nin kültürel ve sanatsal faaliyetler açısından önemli bir şehirdir. İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerine göre, 2022-2023 döneminde Devlet Opera ve Balesi'nde yapılan 100 gösteriyi 31.391kişi, Devlet Klasik Türk Müziği Korusu'nun 29 etkinliğini 2.450 kişi izlemiş; 2023 yılında Güzel Sanatlar Galerisi'ndeki gerçekleştirilen 7 etkinliğe ise 7.140 kişi katılmıştır.

Tablo 2.3.3 Samsun'daki müzeler ve ziyaretçi sayıları (2022)

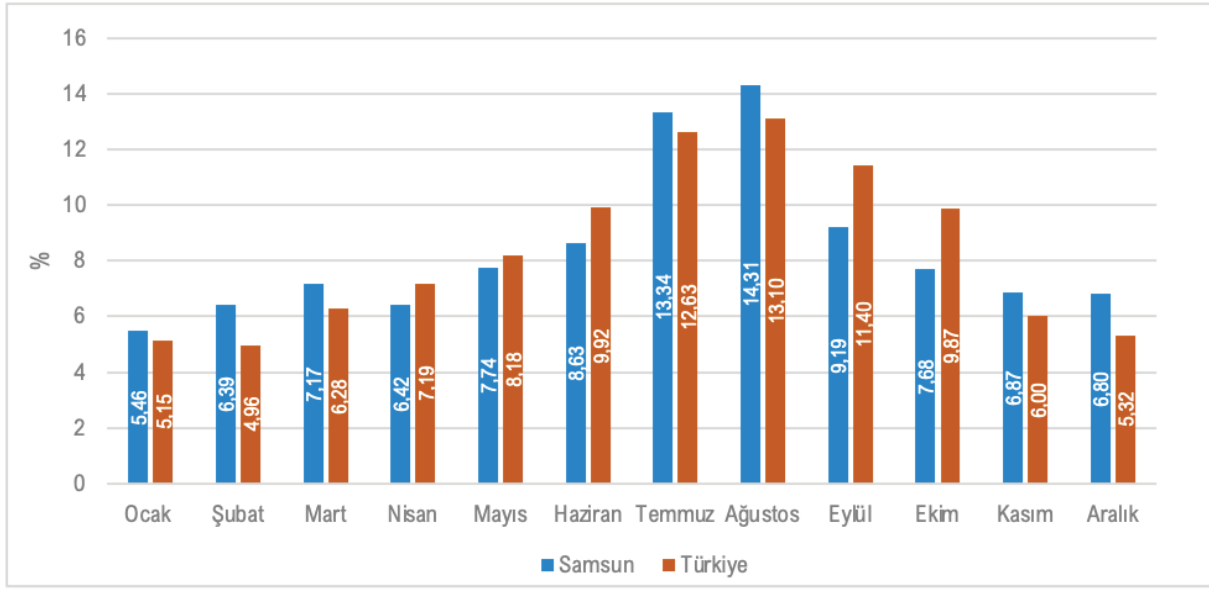
Müzeler	Ziyaretçi Sayısı
Alaçam Mübadele Müzesi	5.333
Ambarköy Açık Hava Müzesi ve Konakları	-
Arkeoloji-Etnografya Müzesi	-
Bafra Arkeoloji ve Etnografya Müzesi	1.826
Bafra Tütün Müzesi	20.402
Bandırma Gemi Müzesi	266.074
Canik Oyuncak Müzesi	19.510
Gazi Müzesi	80.381
Havza Atatürk Evi Müzesi	22.098
Kavak Yaşar Doğu Müzesi	-
Kent Müzesi	29.865
Lâdik Akpınar Eğitim Müzesi	-
Panorama Samsun DGM	22.014
Sadi Tekkesi Kuvayı Milliye Müzesi	-
Samsun Amazon Köyü Müzesi	71.379
Samsun Panorama Müzesi	-
Tekkeköy Mağaraları Arkeoloji Vadisi Müze Evi	-
Samsun Cerrahi El Aletleri ve Sağlık Müzesi	9.371
Toplam	476.874

Kaynak: Samsun İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

2.4 TURİZMİN MEVSİMSELLİĞİ

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Samsun turizminin mevsimsellik analizi Şekil 2.4.1'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Samsun'un mevsimsellik dağılımında kısmen koşutluk olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Nisan, Mayıs, Haziran, Eylül ve Ekim aylarında Samsun'daki tesislerin Türkiye ortalamasının altında, diğer aylarda ise üstünde seyrettiği dikkat çekmektedir. İldeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için, ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin arttırılması gerekmektedir. Bu kapsamda deniz turizmi, kültür turizmi, spor turizmi, macera turizmi, gastronomi turizmi, kurvaziyer turizmi, sağlık turizmi, MICE turizmi, eko-turizm ve bu başlıklarla ilgili etkinlik/festival turizmi başlıca odak noktaları olarak öne çıkmaktadır.

Samsun Turizm Master Planı kapsamında, çoğu yukarıdaki turizm türleri ile ilgili olan politikalarla oluşturulmuş projelerin hayata geçirilmesi ile Samsun turizminin mevsimsellik etkisinin kırılacağı, bu sayede talebin aylar içinde dengeli dağılacağı öngörülmektedir.

Şekil 2.4.1. Türkiye ve Samsun Karşılaştırmalı Mevsimsellik Durumu

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Not: Veriler, yıllık toplam tesise geliş sayısının aylara göre yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir. Veriler pandemi dönemi çıkarılmış 2017-2018-2019 ve 2022 yıllarına ait yerli ve yabancı tesise geliş toplam rakamlarıdır.

2.5 DİJİTAL GÖRÜNÜRLÜK VE ARANMALAR

Dünya genelinde “Samsun” anahtar kelimesi araması oldukça düşük çıkmaktadır. Son bir yıldaki ara-maların neredeyse tamamı Türkiye kaynaklı gerçekleşmiştir. Türkiye’den sonra sırasıyla arama yapılan ülkeler; Meksika, Kolombiya, Peru, Arjantin, Şili, Almanya, Hollanda, İspanya ve Polonya’dır. Bu nok-tada “Samsun” anahtar kelimesinin dünya çapında yaygın bir elektronik ürün markası olan “Samsung” kelimesi ile karıştırılma oranının yüksek olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Türkiye içindeki aramalar-da da “Samsun” kelimesine ilgili markanın mobil telefon cihazının serileriyle uzantılar yazıldığı (sam-sun a34, samsun a14, samsun a54, samsun s23) görülmektedir. Bu hatalar ayıklandıktan sonra “Sam-sun” kelimesiyle “en alakalı” anahtar kelimelerin aranması sonucu Tablo 2.5.1’de görülmektedir. Buna göre Google arama odaklarının hava durumu, namaz saatleri, günlük haberler ile ilçelere odaklı olarak Atakum, Çarşamba ve Bafra’nın üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Diğer taraftan Samsun çekiciliklerine özel anahtar kelimelerle analiz yapıldığında ise ortaya çıkan sonuç Tablo 2.5.2’de görülmekte-dir. Sonuç olarak Samsun ve Samsun turizm çekiciliklerinin uluslararası düzeyde yeteri kadar aramala-ra konu olmadığı, aramalarda Türkiye içi aramaların fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2.5.1. Google Kullanıcı Aramalarında Samsun

Kullanıcıların Arattığı Anahtar Kelime	Arama İlgili Düzeyi
Hava durumu Samsun	Yıllık 100 ve üzeri
Hava Samsun	Yıllık 99 ve aşağı
Samsun hava	Yıllık 97 ve aşağı
Samsun namaz	Yıllık 19 ve aşağı
Samsun kaç km	Yıllık 16 ve aşağı
Haber	Yıllık 15 ve aşağı
Samsun haber	Yıllık 15 ve aşağı
Samsun Atakum	Yıllık 14 ve aşağı
Samsun Çarşamba	Yıllık 14 ve aşağı
Samsun ezan	Yıllık 12 ve aşağı
Namaz vakitleri Samsun	Yıllık 12 ve aşağı
Samsun Bafra	Yıllık 8 ve aşağı
Samsun otobüs bileti	Yıllık 8 ve aşağı
Otobüs bileti	Yıllık 8 ve aşağı
Samsun son dakika	Yıllık 8 ve aşağı

Kaynak: Google. İlgili Analizler 10.01.2024 Tarihlidir. Puanlama, 100 değerinin en yaygın şekilde aranan sorguyu, 50 değerinin bunun yarısı kadar sıklıkta aranan bir sorguyu gösterdiği görel bir ölçekte belirtilir.

Tablo 2.5.2. Google Trend Aramalarında Samsun

Aratılan Anahtar Kelime	Arama Ülkesi (Sıralama Önceliğiyle)	Arama İlgili Düzeyi
Çakallı Menemeni	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Samsun Kuş Cenneti	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Kurtuluş Yolu	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Samsun golf	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Samsun Limanı	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Amazonlar	Türkiye	Yıllık 100 ve üzeri
Samsunspor	Türkiye (100 ve üzeri), Angola, Kongo, Kıbrıs, Uganda	Yıllık 100 ve aşağı
Atakum	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya, Hollanda, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri	Yıllık 100 ve aşağı
Bafra Pidesi	Türkiye (100 ve üzeri), Avusturya, Hollanda, Almanya, Fransa	Yıllık 100 ve aşağı
19 Mayıs 1919	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya, Kıbrıs, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada	Yıllık 100 ve aşağı
Samsun Atatürk Heykeli	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya	Yıllık 100 ve aşağı
Hayati Akbaş	Türkiye (100 ve Üzeri), Almanya	Yıllık 100 ve aşağı
Bandırma Gemisi ve Millî Mücadele Açık Hava Müzesi	Türkiye (100 ve üzeri), Almanya, Fransa, Birleşik Krallık	Yıllık 100 ve aşağı
Amisos	Türkiye (100 ve üzeri), Guatemala, Avusturya, Honduras, Hollanda	Yıllık 100 ve aşağı

Kaynak: Google. İlgili Analizler 10.01.2024 Tarihlidir. Puanlama, 100 değerinin en yaygın şekilde aranan sorguyu, 50 değerinin bunun yarısı kadar sıklıkta aranan bir sorguyu gösterdiği görel bir ölçekte belirtilir.

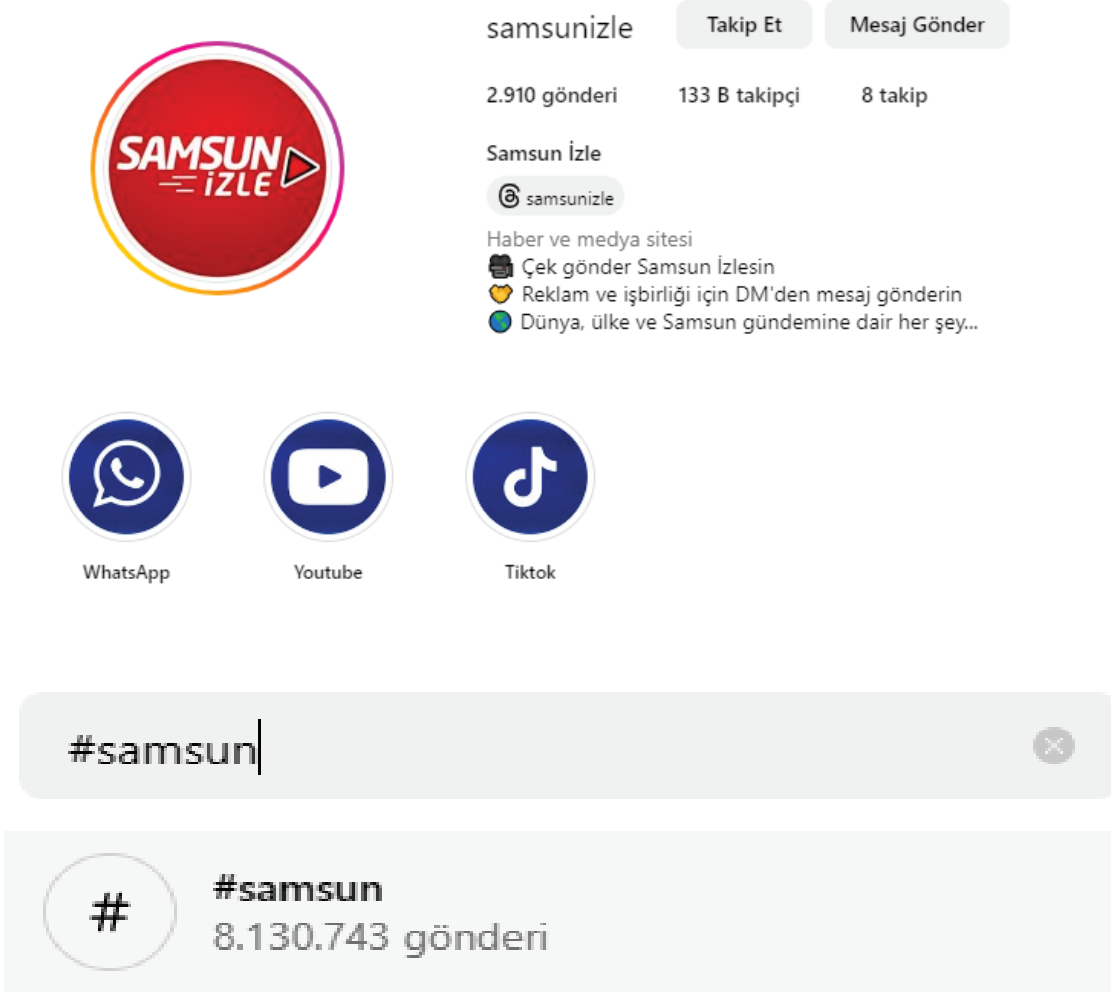
Instagram uygulamasında arama bölümünde “#atakum”, “#samsunatakum”, “#bafrapidesi”, “#çakallı”, ve “#samsunspor” gibi başlıkların paylaşımlarda yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca Samsun iline ait tanıtıcı içerikler üreten, haber paylaşan ve etkileşim yaratan hesapların olduğu da görülmüştür.

Instagram uygulamasında Samsun ile ilgili gönderi paylaşımlarında #samsunspor *hashtagi* öne çıkmaktadır. Samsun'un Instagram uygulamasında *hashtag* kullanılarak yapılan paylaşımlarının yaklaşık 8 milyonu aştığı görülmektedir. Ayrıca takipçi sayıları oldukça yüksek olan bağımsız Instagram hesapları da bulunmaktadır.

 samsuncityy 3h
Varmı başka güzel şehir 😊
..
Daha guncel videolar hikayemizde
baktznmi ?
.
@samsuncityy 📍 hedef 155 bin takibe
destege beklerim
.
.
#samsuncityy #samsunsahil #karadeniz
#samsunatakum #samsunatakent
#samsunyakak
#samsunladik #samsunvezirköprü
#samsunhavza
#samsunkavak #samsunilkadim
#samsuncanik #samsunçiftlik
#samsunsalıpazarı #samsuntekkeköy
#samsunçarşamba #samsunterme
#samsunbafra #samsun19mayıs
#samsunda #samsunlacam

#	#samsunspor	307.503 gönderi
#	#samsunspor	15.485 gönderi
#	#samsunsporunyanındaol	3.373 gönderi
#	#samsunsporfutbolakademisi	1.512 gönderi
#	#samsunsporataftarı	5.041 gönderi
#	#samsunsporumuzasahipçik	1.685 gönderi

The screenshot shows the Instagram profile for 'samsunizle'. The profile picture is a red circle with a white play button icon and the text 'SAMSUN İZLE'. The bio includes the text 'Samsun İzle' and a link to the profile. Below the bio are three social media icons: WhatsApp, Youtube, and Tiktok. Below the icons is a search bar with the hashtag '#samsun' entered. The search results show a hashtag with 8.130.743 posts.

2.6 TURİZM ALTYAPISININ ANALİZİ

2.6.1 KONAKLAMA

Aralık 2023 itibariyle il genelinde Bakanlık belgeli turizm konaklama tesislerinin sayısı 147'dir. Daha çok basit konaklama belgesine sahip olan bu tesisler 4.507 oda ve 9.298 yatak kapasitesine sahiptir.

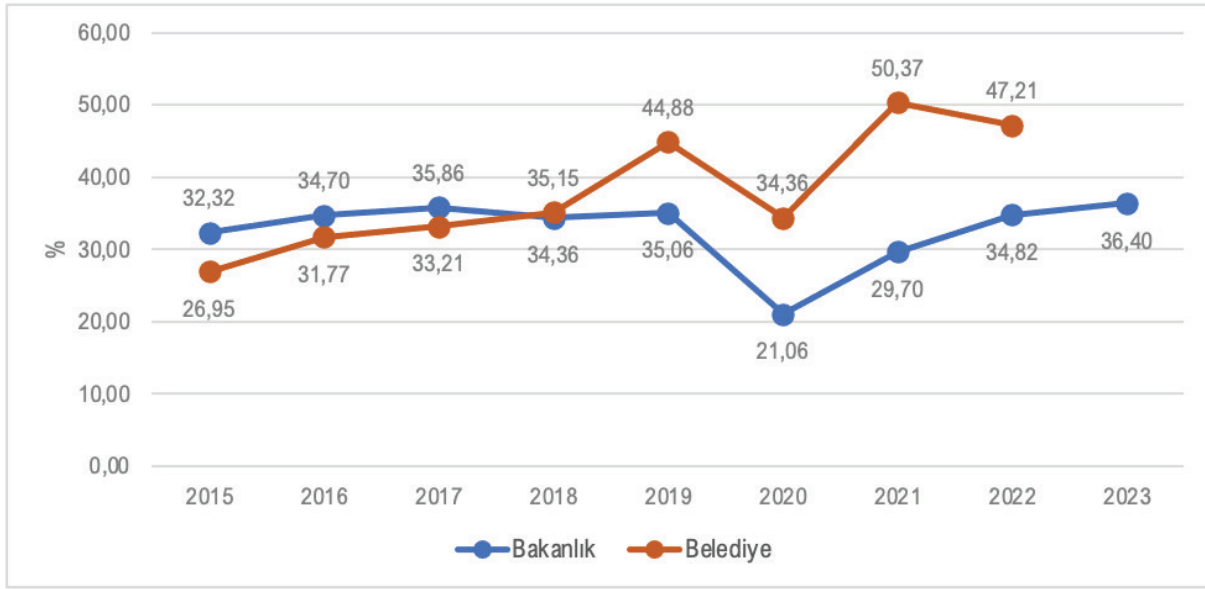
Tablo 2.6.1. Samsun'da bakanlık belgeli tesislerin oda ve yatak sayıları (2023)

Tesis Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
İşletme Belgeli	34	2.128	4.277
Yatırım Belgeli	1	65	130
Basit Konaklama İşletme Belgeli	112	2.314	4.891
Toplam	147	4.507	9.298

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

İşletme belgeli tesisler içinde yıldızlı konaklama tesisi sayısı 31 adettir ve bunlar içinde 5 yıldızlı tesis sayısı 3 adettir. Yıldızlı konaklama tesislerinin büyük kısmı Samsun merkez ilçeler olan Atakum, İlkadım, Canik ve Tekkeköy’de yer almaktadır. Bu ilçeler dışında Havza’da 1 adet, Kavak’ta 2 adet, Lâdik’te 1 adet ve Yakakent’te 1 adet yıldızlı otel bulunmaktadır.

Samsun’da mevcut konaklama tesisleri doluluk açısından ele alındığında oranların çok yüksek olmadığı görülmektedir. Belediye belgeli tesislerde doluluk oranlarının turizm işletme belgeli tesislere göre genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 2.6.1). 2023 yılı İşletme ve Basit Belgeli Konaklama tesislerini içeren doluluk ilin en yüksek rakamına ulaşarak 36,40 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 2.6.1. Samsun’da yıllara göre tesislerin doluluk oranları

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Not: Mevzuat düzenlemesi çerçevesinde Kasım 2022’den itibaren Belediye Belgeli tesisler Basit Belgeli Konaklama Tesisi statüsüne geçtiği için 2023 verisi İşletme ve Basit Belgeli Konaklama tesislerini kapsamaktadır.

Samsun’da belediye belgeli ve turizm işletme belgeli konaklama tesisleri ele alındığında hem yerli hem yabancı hem de toplam geceleme sayıları olarak belediye belgelilerde Atakum, turizm işletme belgelilerde ise İlkadım ilçelerinin öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 2.6.2. Samsun'da ilçeler bazında belediye belgeli konaklama istatistikleri (2022)

İlçe	Geceleme sayısı			Ortalama kalış süresi			Doluluk oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Alaçam	113	2.979	3.092	1,66	1,53	1,54	1,57	41,38	42,94
Atakum	16.417	112.195	128.612	2,00	1,68	1,72	6,55	44,76	51,31
Bafra	171	8.829	9.000	2,14	1,75	1,75	0,56	28,71	29,27
Canik	6.248	26.793	33.041	2,23	1,96	2,00	12,38	53,10	65,48
Çarşamba	3.820	57.265	61.085	3,57	2,61	2,65	3,36	50,30	53,65
Havza	319	22.197	22.516	1,35	1,56	1,56	0,54	37,39	37,92
İlkadım	11.759	82.020	93.779	1,64	1,49	1,51	6,21	43,33	49,54
Kavak	1	3.241	3.242	1,00	2,14	2,14	0,02	61,38	61,40
Lâdik	3	3.203	3.206	1,00	2,00	2,00	0,03	34,00	34,03
Tekkeköy	-	5.687	5.687	0,00	3,68	3,68	0,00	87,76	87,76
Terme	128	7.625	7.753	1,36	2,22	2,20	0,56	33,27	33,83
Vezirköprü	195	14.871	15.066	1,44	1,80	1,80	0,62	47,25	47,87
Yakakent	110	2.212	2.322	1,80	2,00	1,99	1,02	20,48	21,50
Ondokuz mayıs	28	2.741	2.769	1,40	2,73	2,70	0,07	7,03	7,10
Salıpazarı	17	231	248	1,00	1,00	1,00	0,79	10,69	11,48
Toplam	39.329	352.089	391.418	1,97	1,78	1,80	4,74	42,47	47,21

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Tablo 2.6.3. Samsun'da ilçeler bazında turizm işletme belgeli tesislere ait konaklama istatistikleri (2022)

İlçe	Geceleme sayısı			Ortalama kalış süresi			Doluluk oranı (%)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Atakum	17.284	139.882	157.166	2,17	1,55	1,60	4,90	39,64	44,54
Bafra	2	2.091	2.093	2,00	2,68	2,68	0,02	25,07	25,10
Canik	8.684	54.022	62.706	1,73	1,43	1,46	5,62	34,95	40,57
Çarşamba	36	1.359	1.395	1,16	1,20	1,20	0,48	18,19	18,67
Havza	797	24.924	25.721	2,28	1,39	1,40	1,20	37,39	38,59
İlkadım	29.261	207.158	236.419	1,74	1,49	1,51	4,02	28,48	32,50
Kavak	369	12.844	13.213	1,14	1,67	1,65	1,04	36,04	37,07
Lâdik	465	4.506	4.971	1,64	1,74	1,73	1,08	10,43	11,51
Tekkeköy	3.767	65.045	68.812	1,62	1,44	1,45	1,50	25,96	27,46
Terme	25	432	457	1,00	1,38	1,35	0,63	10,91	11,54
Vezirköprü	25	735	760	2,08	1,93	1,93	0,99	29,17	30,16
Yakakent	155	4.652	4.807	1,87	2,14	2,13	0,78	23,28	24,06
Salıpazarı	-	113	113	0,00	1,00	1,00	0,00	7,85	7,85
Toplam	60.870	517.763	578.633	1,83	1,50	1,55	3,63	30,92	34,82

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Sürdürülebilir turizm uygulamaları kapsamında Samsun'daki konaklama tesislerinden biri Tekkeköy diğeri de İlkadım'da bulunan iki adet 5 yıldızlı konaklama tesisi Çevreye Duyarlı Tesis sertifikası almaya

hak kazanmıştır. Sertifika sahibi olan bu tesisler dışında sertifika sürecini sürdüren ve 1. aşama belgesi alan 75, sürecin henüz başında olan 1 tesis olmak üzere sürdürülebilirlik çalışmalarını yürüten konaklama tesisi sayısı toplam 78'dir.

Basit ya da işletme belgeli konaklama tesisleri dışında resmî belgeye sahip turizm amaçlı kullanılan bir konut bulunmamaktadır. Fakat yasal izinleri olmamasına rağmen kiralama yoluyla konaklama tesisi olarak kullanılan konut sayısı oldukça fazladır. Konut satış ve kiralama alanında Türkiye'nin önde gelen web sitelerinden olan sahibinden.com verilerine göre 2023 Kasım ayı itibarıyla Samsun bölgesinde 258 günlük kiralık konut ilanına rastlanmıştır. Bu konutların 244'ü daire, 11'i rezidans, 1'i müstakil ev, 1'i villa ve 1'i de yazlıktır. Bu konutların ilçelere göre dağılımına baktığımızda ise 180 konutun Atakum'da, 73 konutun İlkadım'da, 2 konutun Canik'te olduğu, Terme, Bafra ve 19 Mayıs ilçelerinde de 1'er tane günlük kiralık konutun bulunduğu görülmektedir. Bu alanda etkin bir diğer web sitesi olan airbnb.com üzerinde yapılan taramada ise Samsun'da 234 günlük kiralık konut olduğu görülmektedir. Şehrsel konutların yanında kırsal konutların konaklama tesisi olarak kullanıldığı bir sistem olan Tatura (Tarım-Turizm-Takas) kapsamında il genelinde 7 çiftlik bulunmaktadır. Toplamda 14 doğasevere konaklama imkânı sunan bu çiftliklerde hem konaklama hem de tarımsal üretim süreçlerine katılım sağlanma imkânı sunulmaktadır.

Kamp ve karavan turizmine katılmak isteyen ziyaretçiler için ilin birçok yerinde kamp imkânı bulunan doğal alanlar ve özel kamp alanları yanında Terme, Atakum ve Canik ilçelerinde Büyükşehir Belediyesi tarafından elektrik, su vb. altyapı olanakları sunulan karavan parkı ve kamp alanları bulunmaktadır. Bu tesislerden Canik ilçesi 25 karavan ve 40 çadır, Atakum/Taflan'da bulunan 20 karavan ve 20 çadır, Terme/Miliç mevkiinde bulunan ise 12 karavan ve 150 çadıra hizmet verebilecek altyapıya sahiptir.

2.6.2 ULAŞIM

Samsun kara, hava, deniz ve demir yolu ulaşımına sahip olarak, ulaşılabilirliği oldukça yüksek birildir. Turizmde ulaşılabilirliğin önemi düşünüldüğünde Samsun'un bu başlıkta yüksek derecede avantajlı olduğu görülmektedir.

2.6.2.1 Şehir içi ulaşım

Samsun'da şehir içi ulaşım otobüs, taksi, dolmuş ve hafif raylı sistem araçlarıyla sağlanmaktadır. Karadeniz Bölgesi'nin en büyük şehri olan Samsun, göç alan bir şehir olarak hem nüfus hem araç sayısı olarak artış göstermektedir. Bu durum şehir içi trafik sorununun artmasına neden olmakta, bu sorunun çözümü için sürekli önlemler alınmaktadır. Bu kapsamda ilde 2021 yılında Akıllı Şehir Trafik Güvenliği Projesi hayata geçirilmiş, bu sayede dinamik/adaptif kavşak, ortalama hız, park ve kırmızı ışık ihlal tespit sistemi gibi teknolojik sistemler şehir trafik sistemine dahil edilmiştir. Diğer taraftan ulaşım kaynaklı karbon salınımının azaltılması adına şehir içi ulaşım filosuna 20 elektrikli otobüs dahil edilmiş böylece 2022 Aralık ayından bu yana 1.519 ton karbondioksit salınımının önüne geçilmiştir.

İlde toplam 34 km uzunluğunda olan Hafif Raylı Sistem (HRS) hattı Atakum ilçesinde bulunan Ondokuz Mayıs Üniversitesi yerleşkesinden başlayarak İlkadım ve Canik ilçelerini geçmekte ve Tekkeköy ilçesinde yer alan Samsun 19 Mayıs Stadyumunda sonlanmaktadır. 2010 yılında hizmete giren sistemde yolcu kapasitesi 250 olan 25 araç aktif olarak çalışmaktadır. 10 dakika arayla sefer yapan araçlar hattın

tamamını 75 dakikada tamamlamaktadır. Hafif raylı sistemle günlük araç başına 3.188 toplamda 79.700 yolcu taşınmaktadır.

Samsun şehir içi ulaşım sisteminde 39 hatta 20'si elektrikli olmak üzere toplam 185 otobüsle hizmet verilmektedir. 7/24 çalışan otobüsler toplamda 745,6 km güzergahta hizmet vermektedir. Araç başına 80 yolcu kapasitesi olan otobüsler günlük 1.613 sefer yaparak 77.605 yolcu taşımaktadır. Özel hatlarla çalışan 482 taksi ile 751 minibüs dolmuş toplamda 118.473 yolcu taşıyarak şehir içi ulaşımına destek vermektedir. Bunların yanında ilçelerden Samsun şehrine ve başka ilçelere yolcu taşıyan 846 araç günlük 37.983 yolcu taşıma hizmeti vermektedir. Bundan başka ilde özel işletmeler bünyesinde hizmet veren taksi, dolmuş ve minibüs ulaşım sistemleri de yaygındır (Tablo 2.6.2.1.1). Böylece ilde şehir içi ulaşımında zengin seçenekler mevcuttur.

Tablo 2.6.2.1.1. Özel işletmeler bünyesinde hizmet veren ulaşım sistemleri

	Hat sayısı	Araç sayısı	Araç kapasitesi	Günlük çalışan araç sayısı	Yolcu sayısı (Günlük Toplam)	Sefer sayısı (Günlük toplam)
Taksi Dolmuş (Merkez)	4	482	7	325	36.135	4.145
Merkez minibüs hattı	22	751	14	592	82.338	4.485
İlçe minibüs hattı	13	616	20	357	31.797	2.447
İlçeler arası minibüs hattı	12	230	18	159	6.186	318
İlçe taksi dolmuş hattı	11	262	8	195	16.380	2.204

Kaynak: Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, IX. Bölge Müdürlüğü, Samsun.

İlde Batı Park tesisleri ile Amisos Tepesi arasında 350 metre uzunluğundaki teleferik hattı da mevcuttur. Teleferik hattında 6 araçla 09:00/21:00 saatleri arasında hizmet verilmektedir.

İlde önemli bir bisiklet yolu tahsisli bulunmaktadır. Karbon salınımının azaltılması konusunda en önemli araçlardan biri motorsuz araçlar olan bisikletlerdir. Samsun sahilinde hem spor hem de kısa mesafe ulaşım için kullanılabilir 38,1 km bisiklet yolu bulunmaktadır. Bundan başka Samsun ilinin merkez ilçelerinden Atakum, İlkadım ve Canik ilçelerinde 2 firmaya ait toplam 450 elektrikli scooter hizmet vermektedir. Samsun ilinde çoğunluğu İlkadım ilçesinde olan 68 adet araç kiralama firması bulunmaktadır.

Samsun'un artan araç sayısına koşut olarak otopark alanları arttırılmakta ve modernize edilmektedir. TÜİK'in 2022 verilerine göre Samsun ili genelinde motorlu taşıt sayısı 418.183'tür. Bu taşıtlar içinde otomobil sayısı 207.300 iken bin kişi başına otomobil sayısı 151'dir. İl genelinde 4.953 araç kapasiteli 30 adet kamu otoparkı bulunmaktadır. Bu otoparkların 3 tanesi mekanik otopark olma özelliğini taşımaktadır. Bunların yanında 54 adet özel otopark bulunmakta ve 1.815 araç kapasitesi ile hizmet sağlamaktadır.

Samsun sınırları içinde Yeşilirmak üzerinde bulunan Suat Uğurlu Baraj Gölü ile Kızılırmak üzerindeki Altinkaya Baraj Gölü üzerinde teknelerle turistik geziler düzenlenmektedir. Baraj gölleri üzerinde yapılan bu turlarda Samsun Büyükşehir Belediyesine ait Samsunum 1-2-3 gemileri, 1 feribot ve 13 özel gezinti teknesi günde 10 sefer yaparak ziyaretçilere hizmet vermektedir. Bu teknelerin kalkış yaptığı iskelelerde bekleyen misafirler için yeme-içme ağırlıklı turizm işletmeleri de kurulmuştur.

■ Samsun'da gece

2.6.2.2 Karayolu

Samsun, kuruluş yeri itibariyle Karadeniz kıyısında denize paralel bir şekilde uzanan Kuzey Anadolu Dağlarının alçaldığı bir bölgede yer almasıyla Anadolu'nun iç kesimleriyle Karadeniz arasında bir geçiş noktası özelliği taşımaktadır. Özellikle kıyı dağları üzerindeki Kavak Geçidi (900 m), Karadeniz kıyısının iç kesimlerle en kısa ve en kolay şekilde Samsun üzerinden bağlanmasını mümkün kılmaktadır. Samsun'un iç kesimlerle bağlantısının izlerini günümüze ulaşan Kavak Çakallı Han ve Üçanlar gibi geçmişin kervan konaklama merkezlerinde görmek mümkündür. Nitekim Samsun'un iç kesimlere bağlayan bu yol ülkemizin kurtuluş meşalesini yakan Mustafa Kemal Atatürk'ün 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkışı sonrasında Millî Mücadeleyi örgütlemek için kullandığı yoldur. Atatürk'ün Samsun'dan başlayarak Kavak, Havza, Amasya, Erzurum, Sivas ve Ankara'da son bulan Millî Mücadelenin örgütlendiği yolculuğun temsili için bu güzergâhın Samsun-Amasya sınırı arasında kalan yaklaşık 90 km'lik kısmı Kurtuluş Yolu olarak tescil edilmiş ve koruma altına alınmıştır.

Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Ocak 2023 yılı verilerine göre Türkiye'de 3.633 km otoyol, 30.940 km devlet yolu ve 34.116 km de il yolları olmak üzere toplam karayolu uzunluğu 68.689 km'ye ulaşmıştır. Otoyolların dışında bölünmüş yolların uzunluğu ise 23.725 km'dir. Samsun'da ise karayolu şebekesi toplam 797 km uzunlukta olup bu miktarın yaklaşık 302 km'si bölünmüş yol formundadır. Samsun sınırları içindeki karayollarının 374 km'si devlet yolu, 423 km'si ise il yoludur. Samsun'da karayolu taşımacılığında fosil yakıt kullanan araçlara hizmet veren 243 akaryakıt istasyonu, 237 de LPG dolum noktası bulunmaktadır.

Karadeniz'in Anadolu'nun iç kısımlarına açılan kapısı olan Samsun'dan her gün Türkiye'nin neredeyse tüm illerine otobüs seferleri düzenlenmektedir.

2.6.2.3 Demiryolu

Demiryolu, karayolu ve denizyolunu birbirine entegrasyonu ile sanayi hammadde ve ürünlerinin taşınmasına destek vermek amacıyla T.C. Devlet Demiryolları tarafından kurulan 12 lojistik merkezden biri ve Türkiye’de ilk kurulan lojistik merkez de Samsun- Gelemen lojistik merkezidir.

Osmanlı döneminde Anadolu’nun iç kesimlerinde yetiştirilen ürünlerin limanlara ulaştırılmasında karayollarının yetersiz kalması sonucunda Samsun için demiryolları gündeme gelmiştir. 1932 yılında Samsun- Sivas demiryolu hattı tamamlanarak hizmete açılmıştır. Samsun’dan başlayan hat sırasıyla Kavak – Havza – Suluova – Amasya – Turhal – Zile – Artova-Yıldızeli merkezileri üzerinden Sivas’a ulaşmaktadır. Bu hattın kurulması Samsun’u ve Samsun limanını daha da önemli hale getirmiş böylece ticari hayatı gelişen şehrin nüfusu da artmaya başlamıştır.

Samsun Limanı’na Anadolu’nun iç kısmından gelen ürünlerin yanında doğusundaki ve batısındaki Çarşamba ve Bafra ovalarının ürünlerinin ulaşması da ticaret açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle 6 Aralık 1923’te Çarşamba ve Bafra ovalarını Samsun limanına bağlayacak olan yaklaşık 150 km uzunluğunda bir dar demiryolu hattının yapım işi Samsunlu olan ve ticaretle uğraşan Nemlizade ailesine verilmiştir. Bu sözleşmenin en önemli yanlarından biri de demiryolu inşası alanındaki ilk yerli girişim olmasıdır. Hattın Samsun ile Çarşamba arasını kapsayan 35 km uzunluğundaki kısmı 1926 yılında hizmete girmiştir.

2022 yılı itibarıyla Samsun ilindeki toplam demiryolu uzunluğu 206 km’dir. Samsun’dan başlayan demiryolu hattı, Amasya ve Tokat’tan geçerek Sivas’ın Yıldızeli ilçesine bağlı olan Kalın Köyü’nde Ankara-Kars hattı ile birleşmektedir. 431 km uzunluğundaki bu hattın elektrifikasyon projesi için çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca 293 km uzunluğundaki Samsun-Amasya- Çorum- Kırıkkale (Delice) hızlı tren hattının etüt proje çalışmaları tamamlanmıştır.

Samsun’dan Sivas’a haftanın 3 günü karşılıklı tren seferleri yapılmaktadır. Salı, cuma ve pazar günleri Samsun –Sivas, pazartesi, perşembe ve cumartesi günleri de Sivas-Samsun tren seferi düzenlenmektedir. 2022 yılında Samsun’a toplam 210 demiryolu seferi yapılmış, bu seferlerle toplam 18.064 yolcu Samsun’a ulaşmıştır.

2.6.2.4 Denizyolu

Samsun, Mezopotamya ve Akdeniz havzasını Karadeniz’e bağlayan tarihî kervan yollarının başlangıç noktasını oluşturan bir liman şehridir. Samsun Limanını oluşturan Samsun koyu geçmiş dönemde fırtınalara karşı kısmi korunma sağlayabilen bir özelliğe sahipken, 1950’li yıllarda inşa edilen modern liman tesisleriyle Samsun, tam manasıyla bir liman şehri hüviyetine kavuşmuştur. Samsun şehri için hâkim rüzgâr yönü kuzeybatı olduğu için batıda yer alan Kalyon burnu Samsun koyunu güvenli hale getirmiştir. Fırtınalara karşı kısmi koruma sağlayan bu koy yükleme ve boşaltma işleri için kurulmuş iskelelere ev sahipliği yapmıştır. Toplamda sekiz adet olan ve gördükleri işleve göre isimlendirilen bu iskeleler 1950’li yıllarda bugünkü modern liman inşa edilinceye kadar Samsun’daki ticaretin yükünü taşımıştır. Nitekim Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk de 19 Mayıs 1919’da Samsun’a ayak basmak için bu iskelelerden biri olan Tütün İskelesi’ni kullanmıştır.

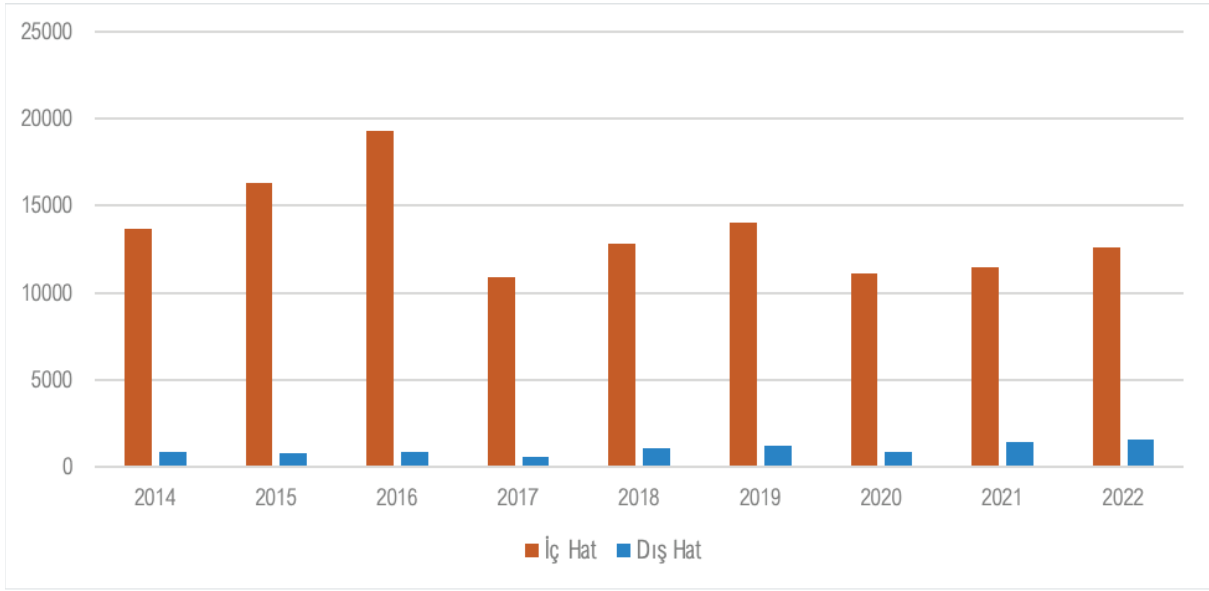
Cumhuriyetin ilk yıllarında Samsun'a demiryolunun ulaşmasıyla liman daha önemli hale gelmiş ve modern bir limana olan ihtiyaç daha da artmıştır. 1953 yılında liman inşaatına başlanmış 1960 yılında dalgakıran ve rıhtımların inşasını bitirilmiştir. Böylece fırtınalı havalarda limana yanaşamayıp açıkta bekleyen gemiler en tehlikeli havalarda bile limana demirleyip yükleme ve boşaltma yapabilme imkanına erişmişlerdir. İlerleyen yıllarda demiryolu ve karayolu bağlantılarının geliştirilmesiyle Samsun Limanı Karadeniz illerinin Anadolu'ya açılan çıkış noktası, Karadeniz çevresindeki ülkelerin de Türkiye ve Türkiye üzerinden Akdeniz ve Ortadoğu'ya uzanan limanı haline gelmiştir.

Samsun Limanına 2022 yılı sonu itibariyle yerli ve yabancı toplam 2.789 gemi giriş yapmış, bu gemiler toplam 17.644.182 groston yük taşımıştır. Denizyolunun Samsun'da turizm amaçlı kullanımı oldukça yenidir. Samsun 2023 yılının Kasım ayında *Astoria Grande* isimli ilk kruvaziyer gemisini ağırlamıştır. 861 turist ve 442 personeli ile Samsun Limanı'na demir atan gemi Samsun turizmi adına önemli bir adım olarak görülmektedir. Bu kruvaziyer gemisinin 2024 yılı itibariyle Samsun'a 44 sefer düzenlenmesi planlanmıştır.

2.6.2.5 Havayolu

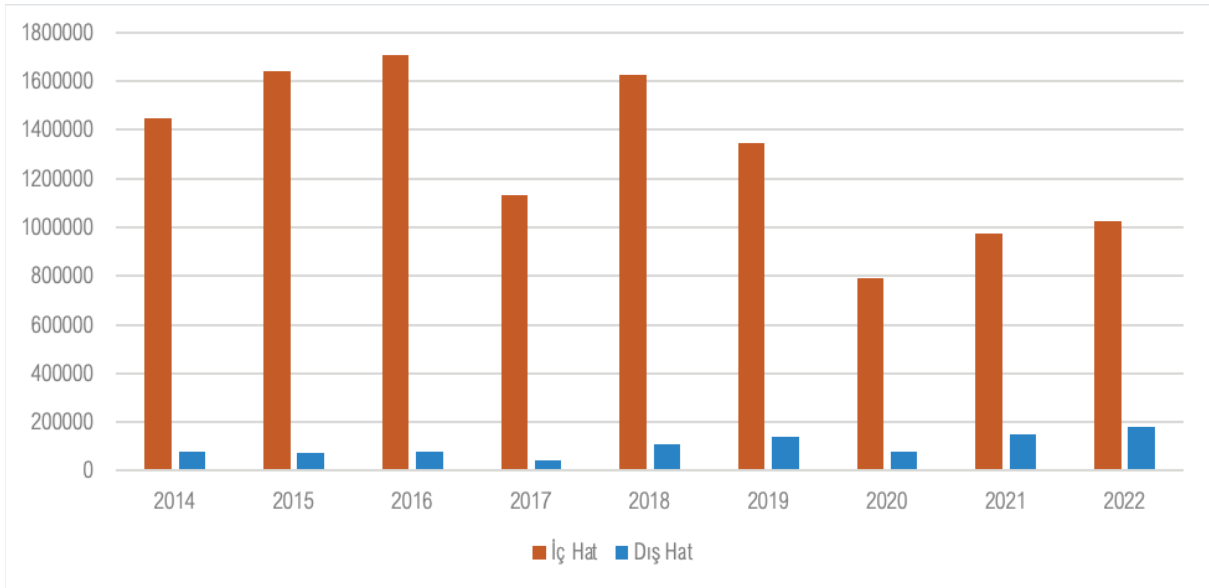
Samsun'da ilk havaalanı 1958 yılında şehirden yaklaşık 4 km uzaklıkta ve denizden 162 metre yükseklikte kurulmuştur. 1999 yılına kadar hizmet veren bu havaalanı yük ve yolcu trafiğinin artmasıyla yetersiz kalınca Çarşamba ilçesi sınırları içinde Çınarlık mahallesinde 394 hektar (3.940.000 m²) alan üzerinde yeni bir havaalanı (Çarşamba Havaalanı) inşa edilmiştir. 15 Aralık 1998 tarihinde hizmete giren Çarşamba Havaalanının şehre uzaklığı yaklaşık 25 km'dir. Havaalanının iç hatlar terminali yıllık 1,5 milyon, dış hatlar terminali ise 500 bin yolcu kapasitesine sahiptir. Havaalanından Samsun ve Ordu istikametine ulaşım hizmeti için HAVAŞ ve BAFAŞ otobüs servisleri ve taksiler kullanılmaktadır. Samsun-Çarşamba havaalanının yanında sivil havacılık amaçlı olarak Ondokuzmayıs ilçesi Engiz/Ballica Mevkiinde kurulan 980x30 metre pist uzunluğu olan Ondokuzmayıs (Engiz) Sivil Havaalanı ilin ikinci havaalanı durumundadır.

2014 yılından günümüze uçuş istatistiklerine bakıldığında dönemsel artış ve azalışlar göze çarpmaktadır. DHMİ Genel Müdürlüğü tarafından açıklanan uçuş verilerine göre 2022 yılında Samsun Çarşamba Havaalanına 12.599 iç hat, 1.553 dış hatlara ait olmak üzere toplam 14.152 uçak iniş yapmıştır. Yine 2022 yılında iç hat yolcu trafiği bir önceki yıla göre %5 artışla 1.024.011 kişiye, dış hat yolcu trafiği ise %20 artışla 180.359 kişiye ulaşmıştır. 2022 yılının toplamına bakıldığında ise Samsun'a ulaşan yolcu sayısı %7 artışla 1.204.370 olmuştur. 2023 yılı Eylül sonu istatistiklere göre iç hatlarda inen 9.903 uçakla aynı dönemin 2022 verilerine göre %4 artış yaşanırken dış hatlarda ise inen 1.114 uçakla aynı dönemin 2022 verilerine göre %12 oranında bir düşüş yaşanmıştır. Yine 2023 yılının Eylül sonu istatistiklerine göre iç hatlarla gelen 933.985 yolcu ile dönemin 2022 verilerine göre %21 artış yaşanırken dış hatlara gelen 143.955 yolcu ile aynı dönemin 2022 verilerine göre %5 oranında bir düşüş yaşanmıştır.

Şekil 2.6.2.5.1. 2014-2022 yılları arasında Samsun Havaalanına ait uçuş istatistikleri

Kaynak: DHMİ Genel Müdürlüğü.

Şekil 2.6.2.5.2. 2014-2022 yılları arasında Samsun Havaalanına ait yolcu istatistikleri

Kaynak: DHMİ Genel Müdürlüğü.

Samsun – Çarşamba havaalanında THY iştiraki olan Anadolu Jet, Sun Express, Pegasus, Corendon ve Irak Hava Yolları tarafından yurtiçi ve yurtdışına uçak seferleri yapılmaktadır. İç hatlarda karşılıklı olarak haftanın her günü İstanbul ve Ankara'ya, farklı günlerde İzmir ve Antalya'ya, dış hatlarda da Stuttgart, Düsseldorf, Frankfurt, Hannover, Berlin, Viyana, Münih ve Bağdat'a dönemsel uçuşlar yapılmaktadır.

2.6.3 İNSAN KAYNAKLARI

Samsun'da imalat, toptan ve perakende ticaret ile idari ve destek hizmet faaliyetleri en fazla çalışanın olduğu sektörlerdir. Toplam çalışanların içinde bu üç sektörde çalışanların oranı %68 düzeyindedir (Tablo 2.6.3.1.).

Turizm kapsamında istihdam edilen kişi sayısı konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri başlığında azımsanmayacak düzeydedir. Samsun İŞKUR 2022 yılı İşgücü Piyasası Araştırması raporuna göre Samsun ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısının 89.575 olduğu tespit edilmiştir. Çalışanların 59.101'i erkek, 30.474'ü kadın çalışanlardan oluşmaktadır. 2022 yılı itibarıyla Samsun ilinde açık iş oranı %2,2 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı %1,9 seviyesindedir. Samsun ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Samsun ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör İmalat sektörüdür. Toptan ve perakende ticaret sektörü de açık işlerin fazla olduğu bir diğer sektördür. İŞKUR verilerine göre Samsun ilinde 2022 yılında eleman temininde güçlük çekilen sektörlerin başında imalat sektörü gelirken konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri dördüncü sıralarda gelmektedir.

Tablo 2.6.3.1. Samsun'da sektörlere ve cinsiyete göre çalışan sayıları (2022)

Sektörler	Erkek Çalışan	Kadın Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	19.361	8.952	28.312
Toptan ve Perakende Ticaret	14.327	7.012	21.339
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6.203	5.046	11.249
İnşaat	5.363	1.152	6.515
Ulaştırma ve Depolama	4.315	743	5.059
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1.647	2.903	4.550
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2.663	1.555	4.219
Eğitim	1.139	2.043	3.182
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1.285	216	1.501
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	663	287	950
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	844	40	885
Bilgi ve İletişim	375	148	523
Diğer Hizmet Faaliyetleri	218	160	378
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	301	64	365
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlenme ve Spor	250	39	289
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	110	90	200
Gayrimenkul Faaliyetleri	36	22	59
Genel Toplam	59.101	30.474	89.575

Kaynak: İŞKUR Samsun Bölge Müdürlüğü.

Samsun ilinin de içinde bulunduğu Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) olarak tanımlanmaktadır. TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) bölgesin yaklaşık 2022 nüfusu 2.245.000 iken iş gücüne katılım oranı %54,2 seviyesindedir. İşsizlik oranı 2021

yılında bölgede %7,9; 2022 yılında ise %8,1 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 2.6.3.2). Hizmetler sektöründe 2022 yılında Türkiye’de istihdam %56,5 iken, TR83 bölgesinde bu oran %45,2’de kalmaktadır.

Tablo 2.6.3.2. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması 2.Düzey’e göre temel işgücü göstergeleri (bin kişi)

TR83 (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya)	2021	2022
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	2.215	2.245
İşgücü	1.178	1.217
İstihdam	1.085	1.119
İşsiz	93	98
İşgücüne dahil olmayanlar	1.037	1.027
İşgücüne katılma oranı (%)	53,2	54,2
İstihdam oranı (%)	49,0	49,9
İşsizlik oranı	7,9	8,1

Kaynak: TÜİK Samsun Bölge Müdürlüğü.

Konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetleri Samsun için güçlük çekilen eleman sayıları sıralamasında 3. sıradadır. Buradan hareketle Samsun özelinde ve TR83 bölgesinde turizm eğitiminin ve bu sayede nitelikli iş gücü yaratmanın önemi ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2.6.3.3. Samsun’da sektörlere göre temininde güçlük çekilen eleman sayıları

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	591
Toptan ve perakende ticaret	163
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	92
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	75
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	57
İnşaat	56
Ulaştırma ve depolama	46
Eğitim	39
Madencilik ve taş ocakçılığı	10
Bilgi ve iletişim	7
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	4
Diğer hizmet faaliyetleri	3
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Genel Toplam	1.144

Kaynak: İŞKUR Samsun Bölge Müdürlüğü.

Turizm sektörü önemli bir istihdam kaynağı olup turizm eğitimi yoluyla iller için önemli istidam fırsatları sunmaktadır. Bu nedenle altyapı ve uygun ulaşım hizmetleri, tanıtım vb. argümanlar yanında Yükseköğretim mezunu sayısı ile turizm eğitimine kayıtlı öğrenci sayısı Samsun'un turizminin mevcut durumu ve gelişimiyle ilgili fikir vermesi adına önemlidir. Samsun'da Turizm Meslek Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Olgunlaşma Enstitüsü bünyesinde T.C. Millî Eğitim Bakanlığına Atakum Altınkum Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Samsun Olgunlaşma Enstitüsü, İlkadım Fatma Çavuş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Atakum Kurupelit Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Havza Şehit Recep Şahin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Bafra Şehit Erkut Yılmaz Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Sarpazarı Hasan Çelebi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ayvacık Mesleki ve Teknik Anadolu lisesi, Çarşamba Yunus Emre Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, Vezirköprü Şahinkaya Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, Alaçam Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Canik Türk Telekom Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi gibi ortaöğretim kurumlarında hali hazırda turizm sektörüne nitelikli elaman yetiştirilmektedir. Bu kurumlar özellikle konaklama ve seyahat hizmetleri ile yiyecek-içecek hizmetleri bölümleri yanında tanıtım ve pazarlama, geleneksel Türk sanatları, moda tasarım, ön büro ve organizasyon hizmetleri gibi bölümlerle bölgenin turizmde ara eleman ihtiyacını karşılayabilecek potansiyele sahiptir.

Orta öğretim kurumları yanında sayı ve bölgeye dağılım bakımından ildeki yükseköğretim kurumları büyük bir kapasite sunmaktadır. Samsun'da 2023 yılı itibarıyla yükseköğretim kurumlarına bağlı bir adet turizm fakültesi bulunmakta ve bu fakülteye kayıtlı 465 öğrenci yer almaktadır. Meslek yükseköğretimi bünyesinde yer alan üç adet turizmle ilgili bölümde kayıtlı 495 öğrenci bulunmaktadır. Yüksek lisans düzeyinde ise 68 öğrenci kaydı olan bir adet Enstitü bulunmaktadır. Turizmin farklı branşlarında yükseköğretime kayıtlı toplam öğrenci sayısının 1.028 kişi olduğu görülmektedir.

Tablo 2.6.3.4. Samsun'da turizmle ilgili yükseköğretim birimleri ve mevcut öğrenci sayısı (2023)

Turizmle İlgili Birimler	Kadın	Erkek	Toplam
OMÜ Turizm Rehberliği	127	150	277
OMÜ Turizm İşletmeciliği	119	69	188
OMÜ Havza MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği	49	67	116
OMÜ Samsun MYO Turizm ve Otel İşletmeciliği	57	118	175
OMÜ Bafra Turizm MYO Turizm ve Seyahat Hizmetleri	68	136	204
OMÜ Lisansüstü Enstitüsü Turizm Rehberliği Yüksek Lisans	3	8	11
OMÜ Lisansüstü Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans	7	45	52
OMÜ Lisansüstü Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Tezsiz Yüksek Lisans	0	5	5
Toplam	430	598	1.028

Kaynak: YÖK Veri Tabanı.

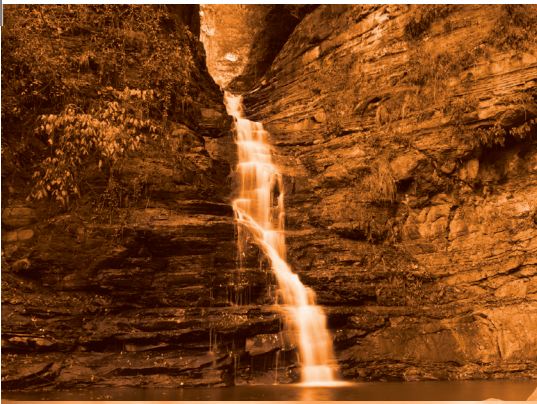
Veriler Samsun'un bölgenin ihtiyacını önemli ölçüde karşılayacak turizm eğitimi altyapısına sahip olduğu göstermektedir. Öncelikli olarak ilde turizm istihdam analizi yapılarak özellikle ortaöğretim kurumlarında yer alan bölüm ve dalların yeniden planlanmasına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Ortaöğretim kurumları ile İŞKUR ve turizm sektörü arasında koordinasyonu sağlayacak bir birimin kurulması sorunun çözümüne katkı sağlayacaktır. Turizmin önemli insan kaynağını oluşturan kokartlı rehber sayısı Samsun'da 17 olup istenilen düzeyde değildir.

2.6.4 DİJİTAL İMKANLAR VE İNTERNET ALTYAPISI

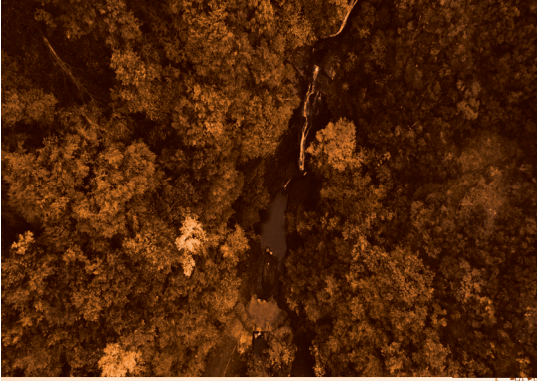
Samsun'un dijital imkanlar ve internet erişimi altyapısı, Türkiye ortalamasının üzerindedir. Samsun'da, 154 binden fazla sabit erişim hattı ve 147 binden fazla geniş bant internet abonesi bulunmaktadır. Samsun ili sınırları içinde "olabilecek en yüksek internet hızının" ortalama değeri 40,507 Mbps'dir. Bu değer, 30,94 Mbps olan Türkiye ortalamasının üzerindedir. 2017 yılında yapılan altyapı çalışmaları sonucunda Samsun'da tesis edilen fiber optik kablo 4.169 km ye ulaşmıştır. Bu yatırımlar, Samsun'un internet erişimi hızını ve kalitesini artırmakla birlikte bu yöndeki artırım çabalarının devam etmesi gerekmektedir.

Samsun'un dijital imkanları, akıllı kent uygulamaları ile desteklenmelidir. Samsun Büyükşehir Belediyesi, akıllı kent çalışmaları uyarınca, gerçek zamanlı ve anlık trafik verilerinin izlenebileceği, yönetilebileceği ve arşivlenebileceği bir sistem kurmayı planlamaktadır. Bu kapsamda ilde 2021 yılında Akıllı Şehir Trafik Güvenliği Projesi hayata geçirilmiş, bu sayede dinamik/adaptif kavşak, ortalama hız, park ve kırmızı ışık ihlal tespit sistemi gibi teknolojik sistemler şehir trafik sistemine dahil edilmiştir. Ayrıca, kamera takip sistemlerinin ve GSM operatörler iş birliğiyle hayata geçirilecek veri toplama sistemlerinin devreye alınarak yaygınlaştırılarak kullanılması ile kent içi ve ilçeler arası trafik daha etkili yönetilebilecek ve lastik tekerlekli toplu taşıma sistemi daha efektif hale getirilebilecektir. Bu tür akıllı turizm yatırımları destinasyonlardaki yığılmayı önleyerek bölgenin doğal ve kültürel kaynaklarının tahrip olmasının önüne geçilebilecektir.

Samsun'un dijital imkanları ve internet erişimi altyapısı, kentin turizm potansiyelini artırmaya yönelik olarak kullanılabilir önemli bir araçtır. Akıllı kent uygulamaları ile turistlerin kenti daha iyi tanımaları ve daha keyifli bir tatil geçirmeleri sağlanabilecektir. İlde hayata geçirilmiş olan "Samsun Mobil" ve "Samsun Ulaşım" uygulamaları şehir turizminin dijitalleşmesine önemli katkı sağlamaktadır. Bu noktada il çapında internet erişimi altyapısının iyileştirilmesi ile turistlerin kentteki turistik tesislere ve hizmetlere daha kolay erişimlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bunlardan başka GPS tabanlı haritalar ve dijital rehberlik uygulamaları ile ziyaretçilere kolayca gezebilmeleri için rehberlik sağlanmalı, QR kodları, turistlere ilin önemli tarihi ve turistik yerleri hakkında bilgi sunmak için kullanılmalıdır. VR ve AR teknolojileri kullanarak turistik çekicilikler için deneyim temelli uygulamalar geliştirilmelidir. Turistlerin dijital izlerini izleyerek ve büyük veri analitiği kullanarak, ilgi alanlarına uygun öneriler sunulmalıdır.

3. BÖLÜM

SAMSUN TURİZMİNİN GZFT ANALİZİ

Samsun turizmine yönelik Güçler-Zayıflıklar-Fırsatlar-Tehditler (GZFT) analizi, özellikle Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin ev sahipliğinde ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile 14 Kasım 2023 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi Çok Amaçlı Salon'unda gerçekleştirilen 92 katılımcıdan oluşan ve kentin farklı turizm paydaşlarının iştirakiyle gerçekleştirilen arama konferansının çıktıları, Samsun Valiliği ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi işbirliği ile 1 Aralık 2023 ve 18 Aralık 2023 tarihlerinde düzenlenen Deniz Turizmi ve Spor Turizmi konulu geniş paydaş katılımlı arama konferanslarının çıktıları, "Yakakent Turizm Geliştirme Çalıştayı" sonuç raporu, "2011-2023 Samsun Turizm Master Planı", "TGA Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası", "TGA Samsun İTGP Faaliyetler Raporu", Samsun Büyükşehir Belediyesi "Geleceğin Şehri Samsun" raporu ile "İl Kültür Sanat Çalıştayı" çıktıları, "Samsun İli Kültür ve Turizm Eylem Planı 2018-2023" ile farklı rapor ve araştırma sonuçlarından faydalanılarak ve ilgili literatür taramasıyla ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkan GZFT Analizi, Samsun Turizm Master Planı'nda yer alan öncelikli alanların ve projelerin tespiti için temel oluşturmaktadır. Analiz, ayrıca Samsun Turizm Master Planı kapsamında yapılan Değer Zinciri Analizi ile yüksek derecede uyum göstermektedir.

GÜÇLÜ YÖNLER

ZAYIF YÖNLER

FIRSATLAR

TEHDİTLER

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
Konaklama <ul style="list-style-type: none"> Sheraton, Ramada, Hilton, Radisson gibi uluslararası ve Dedeman, Anemon, North Point gibi yerli otel zincirleri Otellerdeki MICE turizmine destek olacak salon kapasitesi Karavan parklarının varlığı Konaklama sektörünün yerli gıda temini imkanları Türkiye ortalamasının üzerinde ortalama kalış ve doluluk oranı Hasta yakınları için konuk evlerinin varlığı	Konaklama <ul style="list-style-type: none"> Hedeflenen Arap turistler için otellerin kalabalık aile kullanımına elverişsizliği Konaklama işletmelerinin merkez ilçelerde ve gecemelerin de büyük çoğunlukla (yerli yüzde 90 ve yabancı yüzde 95) bu tesislerde yoğunlaşması Yabancı turistlerin tesise geliş ve gecemelerinin azlığı Kırsalda karavan park alanları kapasitesi azlığı Kamp alanları kapasitesi azlığı Lüks doğa içi konaklamaya imkân veren <i>glamping</i> yönetmeliğine uygun tesis sayı ve kapasitesi azlığı Kırsalda doğa içi bungalov tipi konaklamaya ait tesis sayı ve kapasitesi azlığı Kayak merkezi kapsamında konaklama imkânı Termal kaynakların çevresindeki konaklama tesislerinin niteliği ve niceliği Termal merkezler yaratmak için arazi kamulaştırma gerekliliği Konaklama tesislerinin bisiklet dostu sertifika sahipliği Güçlü gününbirlikçi ve transit yolcunun gecemeli turiste yeteri kadar dönüştürülemediği İlin transit şehir algısı Zayıf yatırımcı ilgisi Gecelemesiz kurvaziyer turizmi Doğa dostu <i>glamping</i> gibi konaklama ünitesi eksikliği

Ulaşılabilirlik	Ulaşılabilirlik
<ul style="list-style-type: none"> • Şehre kara, deniz, hava ve demir yolu ulaşım imkânlarının varlığı • Karayollarıyla Karadeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi'nin kara yolu kavşak noktası konumu sayesinde güçlü bir karayolu ağı • Komşu illerle demiryolu bağlantısı (Amasya ve Sivas) • Turistik deniz taşımacılığına elverişli limanlar • Kent içi ulaşımında akıllı sinyalizasyon altyapısı • Kent içi ulaşımında hafif raylı sistem varlığı • Şehirlerarası otogar ve kent içi ulaşım otogarlarının konum ve kapasitesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Var olan demiryolu ulaşımının kullanım verimliliği • Doğu-batı akslı demiryolu güzergahı olmayışı • Limanların turistik deniz ulaşımı için kullanım verimliliği • Engelli bireylerin ulaşımında sıkıntı yaratacak altyapı • Deniz, göller ve sulak alanlarda turistik amaçlı yolcu taşımacılığı • Komşu illerle demir yolu ulaşımında sefer, yolcu ve vagon sayısı • Kırsaldaki turistik cazibe noktalarına ulaşım ve toplu taşıma imkânları • Kent içinde ve turistik merkezlerin çevresindeki otopark kapasitesi • Kent içi ulaşımındaki hafif raylı sistem ağının uzanımı • Uluslararası uçuşta hedef pazar olarak kabul edilen destinasyonlar ile karşılıklı doğrudan uçuş nokta ve sefer sayısı • Marina yokluğu • Kurvaziyer gelişme potansiyeline rağmen liman altyapısının yetersizliği
Dijitalleşme	Dijitalleşme
<ul style="list-style-type: none"> • "Samsun Mobil" uygulaması • Kent içi trafiğinde akıllı şehir güvenlik uygulaması • Otobüs hatları ve yolcu kartları için "Samsun Ulaşım" uygulaması 	<ul style="list-style-type: none"> • İlin dijital varlık görünürlüğünün eksikliği • İlin arama motorlarında düşük aranma düzeyi • İl turizm portalının içerik eksikliği • Portala entegre olacak ve il turizm varlıklarına yönelik çok dilli ve etkileşimli mobil uygulamalar • Tarihi ve kültürel miras eserlerinin içerik barkodlarının bulunmayışı
Fiziki Coğrafya ve Doğal Kaynaklar	Fiziki Coğrafya ve Doğal Kaynaklar
<ul style="list-style-type: none"> • Karadeniz havzasını iç bölgelere bağlayan yolların başlangıç noktasında, Mezopotamya ve Akdeniz havzası dâhil Anadolu'nun da Karadeniz havzasına çıkış kapısı konumu ile ulaşılabilirlik ve gelişebilme potansiyeli • İlman iklim karakteri ile dört mevsim turizm yapılabilme imkânı • Serin ve sıcak iklim özellikleriyle hem Türkiye'nin güneyindeki sıcak ülkelerden hem de kuzeyindeki soğuk ülkelerden turist çekme potansiyeline sahip olması • Farklı turizm türlerinin yapılmasına imkân veren sahil şeridi, deltalar, dağlar ve dağlar arasındaki havzalar (depresyonlar) şeklindeki üç morfolojik oluşum • Kızılırmak Deltası gibi Türkiye'nin sayılı büyük delta ovalarından birine sahip olması • Korunan alan statüsündeki göl ve sulak alan zenginliği • Tektonik çukurluğa yerleşen Lâdik Gölü ve diğer sulak alanların önemli kuş alanı olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Kent merkezinde şehir ve deniz irtibatını kesen liman yapılaşması • Hızlı kentleşme ve düşük mekânsal kalite • Plajlardaki çekici etkinliklerin yetersizliği • Lüks turizme hitap eden nitelikli <i>beach</i> kulüplerin yokluğu • Bazı plajlarda WC, duş, giyinme kabini gibi eksiklikler • Elverişli göl ve sulak alanların turizmde yeteri kadar değerlendirilemeyişi • Miliç Irmağında çevre düzenlemelerinin yetersizliği

<ul style="list-style-type: none"> • Karadeniz'in en uzun ve en geniş sahil şeridinin varlığı • Plajlarının ince taneli kum karakteri ile deniz turizmi için yüksek cazibesi • Atakum sahili gibi şehir içinde denize girilme özelliği • Kuzey Anadolu Fayı geçtiği hat üzerinde Havza ve Lâdik'te termal suların yüzeye çıkması ile kaplıca turizmüne imkân veren potansiyel • Karadeniz Bölgesinde en eski kaplıcalarına sahip olması • Kuzey Anadolu Fay Hattına (KAF) bağlı olarak, çökme ile meydana gelmiş olan Vezirköprü, Havza ve Lâdik depresyon tabanlarının ova görünümüyle yüksek tarımsal potansiyel • Kışlık sebze de lahana, turp, taze fasulye, biber üretiminde Bafra Ovası'nın halihazırda Türkiye ihtiyacının önemli bir kısmını karşılaması • Türkiye'nin en büyük akarsularının il sınırlarında denize dökülmesi ve bu sayede tarım ve turizme elverişli deltalar varlığı • UNESCO dünya mirası aday listesinde Türkiye'nin ve dünyanın önemli sulak alanlarından biri olan Kızılırmak Deltası • Yenilebilir otların çeşitliliği • En fazla manda popülasyonuna sahip il oluşu • Karadeniz Bölgesi'nde en fazla baraja sahip il olarak farklı rekreasyonlar için elverişli zemin • Şebeke suyunun içilebilirliği ve bu yöndeki kaynak varlığı 	
Toplumsal Yapı	Toplumsal Yapı
<ul style="list-style-type: none"> • Geçmişte göçler nedeniyle oluşmuş çok kültürlü yapı • Çok kültürlülüğün beraberinde getirdiği yabancıya karşı tolerans düzeyi • Kent merkezindeki halkın turiste karşı toleranslı yapısı 	<ul style="list-style-type: none"> • Çok kültürlü toplumsal yapıdan turizmde yeterince yararlanılmaması • Kırsaldaki halkın turizm gelişmesine yönelik farkındalık düzeyi • Yerel halkın turizm faaliyetlerine uyumu
Ziyaretçiler ve Turistik Talep	Ziyaretçiler ve Turistik Talep
<ul style="list-style-type: none"> • Yerli ziyaretçi hacmi • Günübirişikçi ziyaretçi sayısı • Karadeniz Bölgesi'nin en büyük AVM'sinin bulunması 	<ul style="list-style-type: none"> • Turistik amaçlı seyahat edenlerin kalış süresi • Yabancı ziyaretçi hacmi • Turistik talebin merkezde toplanması ve kırsal alanlara yönelik düşük ziyaretçi talebi • Samsun'a gelen ziyaretçilerin yararlanacağı bilgilendirme mecraları

Güvenlik ve Risk	Güvenlik ve Risk
<ul style="list-style-type: none"> İçilebilir şebeke suyu varlığı İhtiyaç hâlinde turistlere hizmet sağlayabilecek güçlü sağlık altyapısı Güvenli şehir algısı Zayıf terör riski Düşük dolandırıcılık riski Aşırı turizm talebinin olmayışı Güçlü katı atık bertaraf ve su arıtma altyapısı 	<ul style="list-style-type: none"> Yabancı dil düzeyi yeterli turizm kolluk kuvvetlerinin sayısı İle gelen ziyaretçi profiline yönelik yapılan araştırmalar Macera turizmine yönelik ilk yardım ve güvenlik prosedürleri
Kent Markası ve İmajı	Kent Markası ve İmajı
<ul style="list-style-type: none"> Kimisi markalaşmış coğrafi işaretli ürünler 19 Mayıs 1919, Atatürk ve kurtuluş sürecine ilişkin kent ile özdeşleşmiş isimler (semt, ilçeler, okul ve cadde isimleri) 19 Mayıs 1919, Atatürk ve kurtuluş sürecine ilişkin korunmuş miras 19 Mayıs 1919, Atatürk ve kurtuluş sürecine ilişkin tarihi mirası yansıtan logo varlığı (Onur Anıtı) Markalaşmaya elverişli festival deneyimi Güreşte markalaşmaya elverişli Yaşar Doğu ismi Kısmen marka değeri olan ve korunma statüsü güçlü sulak alanlar Karadeniz'in deniz turizminde en büyük ve geniş sahili ile deniz turizminde kısmi marka konumu Güvenli şehir algısı Benzersiz bir destinasyon tanıtım mottosu: "Batmayan güneşin doğduğu şehir" 	<ul style="list-style-type: none"> Markalaşmaya elverişli varlıkların turizmde yeterince değerlendirilemeyişi ve bir destinasyon marka stratejisinin olmayışı Kırsal mimarinin geleneksel dokusunun bozulması Turizmde bir marka değeri yaratılamamış olması Yaratılacak markaların yönetimini yapacak etkili bir turizm yönetim biriminin yokluğu
Beşeri Coğrafya ve Kültürel Kaynaklar	Beşeri Coğrafya Kültürel Kaynaklar
<ul style="list-style-type: none"> Karadeniz Bölgesi'nde en fazla arkeolojik alan sahipliği İl merkezinde ve ilçelerde yansıması bulunan derin tarihi geçmiş Alt destinasyon potansiyeli bulunan Lâdik, Havza ve Vezirköprü'deki kültürel miras Kentteki müze sayı, tema çeşitliliği ve içerik zenginliği Müzelerin ilçelere yayılımı ve ziyaretçi sayısı Levanten mimari örnekleri ile Osmanlı dönemini yansıtan tarihi konakların varlığı Zengin ahşap camii envanteri Geçmişteki göçler ve iskanlar sonucunda oluşmuş çok kültürlü yapı AVM içinde Türkiye'de en büyük kütüphanenin varlığı Tekkeköy'deki küçük mağaralar, Havza-Bekdiğin Mağarası, Bafra'daki Hayat Mağarası, insan eliyle oluşturulan kaya mezarları ve Tepen Deliği geçitlerine sahip olması 	<ul style="list-style-type: none"> Kentin sahip olduğu miras eserlerine sahip çıkma bilinci Büyük Samsun yangınından sonra ayakta kalan kültürel mirasın tespitinin tamamlanmamış olması ve koruma altına alınması noktasında yetersizlikler Şehir ve kültür yayıncılığının sürdürülebilirliği Kentteki kültür ve sanat sokaklarının bulunmayışı Müzelerdeki dijitalizasyon altyapısı Ören yerlerinde çevre düzenlemeleri (wc, park alanı otopark ve erişim) Kültürel miras eserlerine yönelik yönlendirme levhaları ve gece aydınlatmaları Kültürel varlıklara yönelik dijital varlık Kentin güncel ve sınıflandırılmış bir envanter varlığı UNESCO etiketli varlık sayısı Yeni açılacak arkeoloji ve etnografya müzesinde eserlerin kronolojik sergilenme durumu Kenti ulusal ve uluslararası platformlarda öne çıkaracak arkeoloji ve sanat tarihi çalışmalarına yönelik düşük ilgi ve destek

Eğlence ve Rekreasyon	Eğlence ve Rekreasyon
<ul style="list-style-type: none"> Başta Atakum olmak üzere sahil boyundaki restoran ve kafeler Macera ve ekstrem sporların yapılabileceği doğaya sahip olması Avrupa'nın 3. Türkiye'nin en büyük bowling merkezi sahipliği Karadeniz Bölgesi'nde en fazla gençlik merkezi sahipliği 5 duraklı uzun teleferik hattı Kentte yerleşik festival kültürü Park, piknik ve oyun alanlarında zengin alan sahipliği Yeni tematik rekreasyon etkinlikleri geliştirmeye elverişli güçlü hikâye ve fiziki alan yaratma kapasitesi 	<ul style="list-style-type: none"> Şehir içinde 2 tane karavan parkın ihtiyaca cevap verememesi Şehir Tiyatrosu, Şehir Orkestrası, Dans Topluluğu gibi sahne sanatlarının etkinlik sayısı Akdağ Kayak Merkezi'nin yaz rekreasyonlarında kullanımı
İnsan Kaynakları	İnsan Kaynakları
<ul style="list-style-type: none"> Karadeniz Bölgesi'nde en fazla nüfusa sahip metropol şehir konumunda olması Karadeniz Bölgesi'nde tek uçuş eğitimi okulunun olması Turizm eğitimine yönelik örgün ve yaygın eğitim kurumsal kapasitesi 175.000 kapasiteli Halk Eğitim Merkezi'nin varlığı 	<ul style="list-style-type: none"> Üniversitedeki arkeolog akademisyenlerin Samsun odaklı çalışmaları Sektör bilgi, beceri ve yetkinliğine sahip nitelikli personel Turizmcilerin ve öğrencilerin yabancı dil yeterliliği Profesyonel turist rehberi sayısı Yeni gelişecek turizm türlerine yönelik yaygın ve örgün eğitim kurumlarının öğretim programı içeriği
Rekabet	Rekabet
<ul style="list-style-type: none"> Karadeniz Bölgesi'nde gelişmiş sanayi altyapısı Karadeniz Bölgesi'ndeki en büyük AVM'nin varlığı Kentte 2 üniversitenin varlığı Sağlık turizminde güçlü altyapı Orta Karadeniz'in en yüksek ve karlı zirvelerine sahip olarak kış turizmi potansiyeli Karadeniz'in en büyük kenti kimliği Karadeniz'in en uzun ve en geniş sahil bandına sahiplik Karadeniz'in en güçlü spor turizm altyapısı 	<ul style="list-style-type: none"> Kırsal alanlardaki gelir düşüklüğü Turizmde fayda sağlayacak şehirlerle iş birliği düzeyi Yayla ve ekoturizmdeki düşük etkinlik
İl Turizm Yönetimi	İl Turizm Yönetimi
<ul style="list-style-type: none"> Şehrin OSB planının olması Valilik ve Belediyenin Turizmin gelişimi için ortak platformlarda buluşması İldeki İTGG oluşumu İl turizm paydaşlarıyla etkin iletişim 	<ul style="list-style-type: none"> Yerel akademisyenlerle iş birliği düzeyi Turizmin paydaşlarıyla istişare ve ortak karar alma düzeyi Turizm merkezlerinin imar planları durumu Güçlü bir DYÖ varlığı
Yerel Halk ve Farkındalık	Yerel Halk ve Farkındalık
<ul style="list-style-type: none"> Geleneksel misafirperverlik Tarımla uğraşan nüfus Kırsal alandaki nüfus yoğunluğu 	<ul style="list-style-type: none"> Halkın turizmin önemine yönelik bakış açısı Ortak girişim kültürü İldeki şehir aidiyetinin düşüklüğü

Tanıtma ve Pazarlama	Tanıtma ve Pazarlama
<ul style="list-style-type: none"> Yüksek sayıda kardeş şehir protokolü TGA İl Turizm Tanıtma ve Geliştirme Yol Haritası 	<ul style="list-style-type: none"> Sahip olunan değerlerin doğru ve verimli tanıtımı Sağlık turizminde organize tanıtım çabası Tanıtım ve pazarlamada eşgüdüm ve liderlik
El Sanatları ve Hediyeelik Eşya	El Sanatları ve Hediyeelik Eşya
<ul style="list-style-type: none"> Karadere Panayırı Karadeniz Bölgesi'nde tek Atakum Antika Pazarı Coğrafi işaretli el sanatları ürünleri Hediyeelik eşya üretimine konu olan kenevir üretimi 	<ul style="list-style-type: none"> Nitelikli hediyeelik eşyaların üretilip satılmasındaki eksiklikler Hat, ebru, minyatür ve çini gibi sanat dallarında eğitim veren merkezlerin sayısı oldukça az olması Kültürel miras birikiminin nitelikli hediyeelik eşyaya konu olma düzeyi Kimisi coğrafi işaretli olan geleneksel el sanatları ürünlerin turizme konu olma düzeyi Samsun yöresinden derlenen 200 civarında halı ve kilimin Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nde sergilenmesi
MICE Turizmi	MICE Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Geçmişe dayalı fuar kültürü Bilimsel kongreler için iki üniversitenin varlığı İldeki ticaret hacmi Konaklama işletmelerinin salon kapasitesi 	<ul style="list-style-type: none"> Geçmişte bir marka olan Samsun Fuarı'nın imaj değerini kaybetmesi Uluslararası MICE pazarlarına doğrudan uçuş ve zengin altyapı eksikliği
Gastronomi Turizmi	Gastronomi Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Türkiye'de en fazla yenebilen ot çeşidi varlığı ve her yıl düzenlenen ot yemekleri festivali Çakallı menemeninin ille özdeşleşmiş olması ve menemen koridoru Deniz ürünleri zenginliği ve nitelikli restoranlarda bu ürünlere erişim Kenevir üretimi kapasitesi Karadeniz Bölgesi'nde en büyük salep üretim kapasitesi Coğrafi işaretli ürün sayısının fazla olması Coğrafi işaretli gastronomi ürünlerine büyük oranda erişebilirlik Manda popülasyonu ve buna bağlı yoğurt ve kaymak üretimi 	<ul style="list-style-type: none"> Her yıl düzenlenen ot yemekleri festivalinin etkinlik düzeyi Yenilebilir otların yerel menülerde yer alma düzeyi Kapsamlı bir gastronomi haritası ve envanteri Gastronomi alanında STK biçiminde örgütlenmesi Gastronomi alanında örgün eğitim kurumlarında lisans ve ön lisans programları Restoran menülerinde yöresel yemek bulunma düzeyi Yöresel yemeklere ait standart reçeteler ve coğrafi işaretli ürünlerdeki reçetelerin uygun şekilde kullanımı Coğrafi işaretli bazı gastronomi ürünlerinin sezonluk özelliği İl gastronomisine özel <i>slow food</i> topluluğunun olmayışı
Yayla ve Ekoturizm	Yayla ve Ekoturizm
<ul style="list-style-type: none"> 475 endemik tür ve 365 kuş türü varlığı Vezirköprü Kunduz Geyik Üretim Tesisi Vezirköprü'nün Türkiye'de en fazla köye sahip olan ilçe kimliği Karadeniz Bölgesi'nde sayıca ve alanca en büyük ova sahipliği Balık Gölleri çevresindeki Subasar ormanları ile Yeşilirmak deltasının kuzeybatısındaki Hacıosman korusunun ekolojik özellikleriyle yaz ve kış foto safari turizmine elverişliliği TaTuTa çiftlikleri 	<ul style="list-style-type: none"> Ekoturizm altyapısı Samsun yayla kuşağında ekonomik faaliyetlerinin olmaması Agroturizm potansiyelinin kullanılmaması Ekoturist hedef kitesine erişim etkinlik düzeyi Yüksek potansiyelli Lâdik gölü ve çevresi düzenleme çalışmaları

Spor Turizmi	Spor Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Farklı spor alanlarına yatırım düzeyi ve gelişmiş altyapı Uluslararası spor organizasyonlarında ev sahipliği Deniz doldurularak yapılan tek golf sahası Okçuluk ile ilgili faaliyetleri kuran ilk il kimliği Karadeniz Bölgesi'ndeki en büyük buz pisti Lâdik-Akdağ'da, geleneksel yayla şenlikleri Samsunspor markası Güreşte geleneksel kültür altyapısı Samsun Yelken Kulübü ve bu kurumsal yapı altındaki kurslar 	<ul style="list-style-type: none"> Güreş sporundaki potansiyelin tanıtım ve yönetim eksikliği nedeniyle kullanılamaması Spor müsabakalarına geniş katılımın spor turizmine konu olmaması Futbol turizmi kamp alanı projesinin tamamlanmaması Güçlü spor altyapısının spor turizmine hizmet etmemesi
Deniz Turizmi	Deniz Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Karadeniz Bölgesi'nde en fazla mavi bayraklı plaj Karadeniz Bölgesi'nin en uzun sahil şeridi Kent içi sahillerin kullanılabilirliği Kurvaziyer turizminin gelişmesine imkân veren liman Su sporları tesislerinin sayısı Kano-rüzgâr sörfü gibi deniz etkinlikleri için uygun alanlar Plaj etkinlikleri için güçlü doğal varlık Olta balıkçılığının olması 	<ul style="list-style-type: none"> Kıyı kenti olmasına rağmen düşük deniz kültürü Kurvaziyer turizmi için yetersiz liman altyapısı Kıyı kenar çizgilerinin ihlal edilmesi Denize girilebilen zaman aralığının kısalığı Dalış turizmi için tesisler Plajlardaki çekici etkinliklerin yetersizliği Sahil şeridindeki giyinme kabinlerinin yetersizliği Deniz turizmine yönelik yeterli sayı, büyüklük ve nitelikte konaklama tesis altyapısı Yat turizminin gelişmemiş olması Marina eksikliği Deniz turizmi ilk yardım hizmetleri
Macera Turizmi	Macera Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Kara, hava ve su macera turizmine yönelik büyük potansiyel Karadeniz Bölgesi'ndeki en uzun havada kalma süresi olan yamaç paraşütü Çarşamba'daki Karadeniz Bölgesi'nin tek kano tesisi varlığı Macera turizmine yönelik etkinlik deneyimi 	<ul style="list-style-type: none"> Uluslararası düzeyde tematik bir rotasının bulunmaması Macera turizmi risk yönetim prosedürü
Kültür Turizmi	Kültür Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Yaklaşık 10 bin yıllık Tekkeköy mağara yerleşmeleri Türkiye'de en güçlü ahşap cami ve çantı (geleneksel ahşap depolama ünitesi) envanteri Karadeniz Bölgesi'nde en güçlü ve çeşitli müze envanteri Zengin somut ve somut olmayan kültürel miras envanteri Ziyaret edilebilir ören yeri varlığı Nitelikli hediyelik eşya üretimine elverişli kültürel miras ve köklü hikayeler 	<ul style="list-style-type: none"> Somut ve somut olmayan kültürel miras varlığını koruma düzeyi Somut ve somut olmayan kültürel miras varlığının turizmdeki kullanım etkinliği Arkeolojik kazı çalışmalarının hızı ve kapasitesi Ulusal ve Avrupa Konseyi Kültür Rotalarına dahil edilmiş tematik bir rotanın olmaması
İnanç Turizmi	İnanç Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Türkiye'nin en geniş ahşap cami envanter varlığı 	<ul style="list-style-type: none"> İnanç turizm varlıklarından yararlanma düzeyi

Sağlık Turizmi	Sağlık Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Plastik cerrahide markalaşmış hekimler Havza ve Lâdik'te güçlü termal potansiyel Karadeniz'in en eski kaplıca kenti kimliği Medikal turizmde güçlü sağlık altyapısı Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi 	<ul style="list-style-type: none"> Havza'nın termal turizm amaçlı olarak değerlendirilmesi etkinliğini zayıflatan arazi üretme zorluğu Mevcut termal tesislerin niteliği Termal alanlardaki rekreatif etkinlik yetersizliği Termal su kaynaklarının iyileştirici özelliğine yönelik analiz sonucunun güncelliği
Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilirlik
<ul style="list-style-type: none"> Karadeniz Bölgesi'nde en fazla mavi bayraklı plajına sahip olması Şehirdeki sanayi faaliyetlerinin OSB'lerde toplanmasıyla çevre sorunlarının azaltılması Şebeke suyunun içilebilirliği 	<ul style="list-style-type: none"> Atakum'da yeşil alan sıkıntısı (betonlaşma riski) Kırsalda yaşayan halkın turizm etkinliklerinden yeterli pay alamaması Kırsaldaki kültürel mirasın tahrip düzeyi Tarımsal faaliyetlerin kültürel mirası tahrip etmesi Ahşap camilerin turizm etkinliklerinde değerlendirilme düzeyi İlçeler arası sosyo-ekonomik dağılımdaki dengesizlik

FIRSATLAR	TEHDİTLER
Konaklama	Konaklama
<ul style="list-style-type: none"> Lüks doğa içi konaklamaya imkân veren glamping yönetmeliğine uygun tesisler için cazibe değeri yüksek alan varlığı Kırsalda kamp ve karavan alanları üretebilecek alan ve cazibe varlığı Termal alanlarda yeni konaklama yatırım projelerinin varlığı Futbol turizminin gelişmesine imkân veren tamamlanmamış Kunduz milli takımlar kamp eğitim merkezi 	<ul style="list-style-type: none"> Kente çevre illerden hızlı göç ve buna bağlı olarak sahil bandında aşırı yapılaşma Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerindeki Vezirköprü, Havza ve Lâdik ilçeleri gibi geliştirmeye açık alt destinasyonların birinci derece deprem kuşağı üzerinde olması, Mevcut konaklama kapasitesinin, gelişecek yeni turizm türleri ile artmasıyla yetersiz kalması
Ulaşılabilirlik	Ulaşılabilirlik
<ul style="list-style-type: none"> Gelişebilecek deniz yolu ulaşımı için liman altyapısı Nostaljik tren seferleri için âtil durumdaki demir yolu altyapısı Teleferik ulaşımına elverişli coğrafi yapı Türkiye Yüzyılı projeleri kapsamında kentin hızlı erişimini sağlayacak hızlı demiryolu projesi Ankara-Samsun kara yolunun hareketliliği Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Batı Çevre Yolu'nun yatırım programına dahil edilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> Kent içi ulaşımında yaşanan trafik yoğunluğu Kent içi ulaşımında artan sayıda motorlu araç kullanımı Atakum sahil boyu olmak üzere yoğun kent içi trafik

Fiziki Coğrafya ve Doğal Kaynaklar	Fiziki Coğrafya ve Doğal Kaynaklar
<ul style="list-style-type: none"> Farklı alternatif turizm türlerinin ve açakalan rekreasyon etkinliklerini gelişmesine uygun fiziki yapı Güneyine göre serin, kuzeyine göre sıcak iklim özellikleriyle hem Türkiye'nin güneyindeki sıcak ülkelerden hem de kuzeyindeki soğuk ülkelerden turist çekebilme özelliği Türkiye 'de en fazla baraja sahip olarak su rekreasyonları geliştirme imkânı Orta Karadeniz Bölümü'nün en yüksek zirvelerine sahip olarak kış ve dağcılık turizmi geliştirme imkânı Plajlarının ince taneli kum karakteri ile plaj etkinlikleri geliştirme imkânı Kıyı dolgu alanlarının kent içi rekreasyon alanı üretebilmeye imkân vermesi Göl ve sulak alanlarda yenileyici rekreasyon etkinliklerin geliştirilme imkânı Küresel iklim değişimi ile İklim konforunun Samsun'u gelecekte öne çıkarabilmesi Kırsal alanın henüz bozulmamış yapısı Çok sayıda göl, akarsu ve sulak alan ile yenileyici turizm etkinliklerini geliştirme imkânı Vezirköprü, Havza ve Lâdik'in yüksek tarımsal potansiyele sahip olması Doğal kaynaklara bağlı turizm türü ve etkinlik geliştirme potansiyeli Kızılırmak Deltası alan yönetimi kurulması ile delta içinde gelişecek yenileyici turizm etkinlikleri 	<ul style="list-style-type: none"> Kıyılardaki boğulma riskini yükselten ters akıntılar Dalga erozyonu ile bazı bölgelerde kumlu plajların yok olma riski Artan tektonik faaliyetlerle Kuzey Anadolu Fay Hattı boyunca Vezirköprü, Havza ve Lâdik depresyonlarının oluşma riski İldeki birçok vadide sel riski Çarşamba ovasında kuzeydoğu kıyılarında kumlu plajların yok olması Küresel ısınmanın göl ve sulak alan rezervi üzerine etkisi Doğal kaynaklar üzerinde yıpratıcı insan faktörü etkisi KontROLSÜZ avcılık KontROLSÜZ parkurlarda ATV ve <i>Off-Road</i> gibi motorlu araç faaliyetleri
Toplumsal ve Kültürel Yapı	Toplumsal ve Kültürel Yapı
<ul style="list-style-type: none"> Kozmopolit ve çok kültürlü yapısıyla zengin folkloru ve halk oyunları festivallerine ev sahipliği yapması Çok kültürlü toplumsal yapının turizm hareketliliği yaratma potansiyeli 	<ul style="list-style-type: none"> Dış ve iç göçlerin getirdiği kültürel yozlaşma ve kentlilik bilinci kaybı
Ziyaretçiler ve Turistik Talep	Ziyaretçiler ve Turistik Talep
<ul style="list-style-type: none"> Mevcut konaklama kapasitesinin, gelişecek yeni turizm türleri ile artması muhtemel turistik talebe cevap vermede zorlanması Trabzon ve Rize'nin yabancı ziyaretçiler için konaklama şehirleri olarak konumlanmış olması Bölgeye yönelik Trabzon ve Rize'deki Arap turist pazarının gelişmişliği ve bu pazarın talebine cevap verecek varlık Arap turist pazar talebinin Samsun'a kaydırılması için il turizm paydaşlarının kararlılığı Kurvaziyer turizmde geceleme fırsatlı gelişme potansiyeli Kurvaziyer turizm sayesinde Rusya Federasyonu pazarına erişim imkânı 	<ul style="list-style-type: none"> Arap turist pazarına yönelik bilgisizlik ve olumsuz kültürel tepki

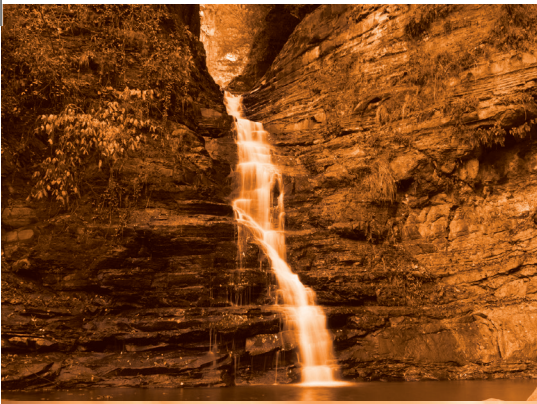
Güvenlik ve Risk	Güvenlik ve Risk
<ul style="list-style-type: none"> Yeni pazarlara erişimde üstünlük aracı olarak sunulabilecek güvenli şehir algısı 	<ul style="list-style-type: none"> Kara morfolojisini tehdit eden yüksek riskli kıyı ve dalga erozyonu Boğulmalara yol açan güçlü deniz dibi akıntıları Orman ve endüstriyel yangın potansiyeli Heyelan ve diğer kütle hareketleri Denizaltı topoğrafyasının sık değişmesi nedeniyle oluşan can güvenliği sorunu Turist yaralanmalarına neden olan noktaların varlığı (Asarkale vb.) Geliştirmeye açık ekstrem macera rekreasyonları için güvenlik yönetim prosedürünün eksikliği Havza ve Lâdik gibi gelişmeye elverişli destinasyonların 1. derece deprem bölgesinde yer alması Temiz su kaynaklarının uzun vadeli rezerv sorunu
Kent Markası ve İmajı	Kent Markası ve İmajı
<ul style="list-style-type: none"> Ulusal çapta yükselen Atatürk imajı Afete duyarlı sivil mimari örneklerinin varlığı Marka etkinlik yaratma potansiyeli olan plaj varlığı Yeni marka rota ve etkinlik yaratmaya imkân veren güçlü hikayeler (Kurtuluş hikayesi, Amazon Hikayesi, Tomruk Yolu hikayesi) Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda oynadığı rol ile buna dayalı marka etkinlikler geliştirme imkânı (Atatürk, Kurtuluş Yolu vb.) Sporda marka ürünler yaratmaya imkân veren güçlü ve ayrıcalıklı altyapı (deniz dolgusuyla ortaya çıkarılmış Türkiye'nin en büyük ve Karadeniz'in tek golf sahası, Türkiye'nin en büyük Bowling kapalı alanı) Gastronomide markalaşmaya imkân veren güçlü varlık potansiyeli (yenilebilir otlar, manda popülasyonu, coğrafi işaretli ürünler) 	<ul style="list-style-type: none"> Kent imaj değerlerine yönelik yerel halkın bilinç düzeyi
Beşerî Coğrafya Kültürel Kaynaklar	Beşerî Coğrafya Kültürel Kaynaklar
<ul style="list-style-type: none"> Çok kültürlü toplumsal yapı Samsun Arkeoloji Müzesi'nde kronolojik takip ve yerleşim düzeninin planlanması İl dışındaki müzelerde bulunan Samsun'a ait taşınabilir kültürel miras Yeni açılacak arkeoloji müzesinin merkezi konumu İl çapında yayılmış kültürel miras alanları İl çapında yayılmış kültürel miras alanlarının farklı turizm türleriyle entegre olabilirliği 	<ul style="list-style-type: none"> Defneciliğin yaygın olması nedeniyle kültürel varlıkların tahrip edilmesi Kenti ulusal ve uluslararası platformlarda öne çıkaracak arkeoloji ve sanat tarihi çalışmalarının gereken ilgi ve desteği görmeyişi
Eğlence ve Rekreasyon	Eğlence ve Rekreasyon
<ul style="list-style-type: none"> Vezirköprü-Şahinkaya Falcon Fest'in marka yaratma potansiyeli Uzun zipline noktaları-dev salıncak Kentte festival kültürünün olması 	<ul style="list-style-type: none"> Sınırlı karavan park altyapısı

İnsan Kaynakları	İnsan Kaynakları
<ul style="list-style-type: none"> Genç bir nüfusun varlığı ve gelecek iş gücü oluşturma potansiyeli Yeni gelişecek turizm türleriyle ilgili istihdam olanağı 	<ul style="list-style-type: none"> Yetişmiş gençlerin şehirden göçü Yaşlanan nüfus ve emekli şehri kimliğinin güç kazanması
Rekabet	Rekabet
<ul style="list-style-type: none"> 2024 yılında Şehir Hastanesi açılma planı ve sağlık turizminde bölgesel liderlik imkânı Arap turist pazarından yüksek derecede yararlanan Rize'nin yatak kapasitesi düşüklüğü Deniz turizminde bölgesel üstünlük sağlayacak varlık Ekoturizmde bölgesel üstünlük sağlayacak varlık Kurvaziyer turizminde bölgesel üstünlük sağlayacak varlık Marina projesi ile yat turizminde bölgesel üstünlük sağlayacak varlık Bölgesel marka olmaya elverişli etkinlik potansiyeli Bölgesel marka olabilecek festival ve etkinlik deneyimi Samsun Turizm Master Planı 	<ul style="list-style-type: none"> Yakın illerin kruvaziyer turizmi konusunda rakip olması Trabzon ve Rize'nin ekoturizmde marka bilinirliği
İl Turizm Yönetimi	İl Turizm Yönetimi
<ul style="list-style-type: none"> İTGK'nın etkili bir DYÖ rolü oynayabilmesi TGA İl Turizm Tanıtma ve Geliştirme Yol Haritası Varlığı 	
Yerel Halk ve Farkındalık	Yerel Halk ve Farkındalık
<ul style="list-style-type: none"> Kırsal alanlardaki gelir artışının desteklenmesi 	
Tanıtma ve Pazarlama	Tanıtma ve Pazarlama
<ul style="list-style-type: none"> Farklı pazarlara erişime imkân veren mübadillerin varlığı Amazon Temalı bir parkın Terme İlçesi'nde yapılmasının planlanması Bafra Balık Gölleri ve yakın çevresi 365 civarında yerli ve göçmen kuşun barındığı veya uğradığı bir kuş cennetinin varlığı Milli Mücadelenin başladığı nokta olan Kurtuluş Yolu'nun yüksek iç ve dış turizm potansiyeli Türk Cumhuriyetleri ve Afrika ülkeleri başta olmak üzere yurt dışından binlerle ifade edilecek kadar çok sayıdaki öğrencisi, şehrin tanınırlığı ve eğitim turizmi alanında önemli potansiyeli olması 	<ul style="list-style-type: none"> Tanıtımda rol alacak köklü acentelerin ve dijital mecraların olmayışı Samsun Turizm Master Plan vizyonuna göre şekillenmiş bir İl turizm portalının eksikliği
El Sanatları ve Hediyeelik Eşya	El Sanatları ve Hediyeelik Eşya
<ul style="list-style-type: none"> Samsun yöresinden derlenen 200 civarında halı ve kilimin Ankara Vakıf Eserleri Müzesi'nde sergilenmesi Kültürel kaynaklı nitelikli hediyeelik eşya üretme potansiyeli 	<ul style="list-style-type: none"> Yok olmaya yüz tutmuş el sanatları ustalarının bilgilerini gelecek nesillere aktaramama riski
MICE Turizmi	MICE Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> Kongre merkezi projesi 	<ul style="list-style-type: none"> Online kongrelerin yükseliş eğilimi

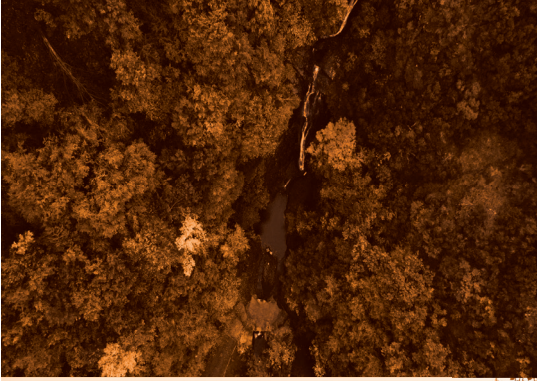
Gastronomi Turizmi <ul style="list-style-type: none"> Gastronomi ürünlerine yönelik patent ve işaret başvurularının artması Samsun'un göçlerle oluşan çok kültürlü yapısının gastronomi varlığını çeşitlendirme yeteneği Yenilebilir otların her mevsimde yetişebilmesi Geçmişteki havyar üretimine yönelik bilgi ve deneyim mirası Salıpazarı, Ayvacık gibi ilçelerdeki geleneksel tarım faaliyetlerinin agroturizm için önemi 	Gastronomi Turizmi <ul style="list-style-type: none"> Komşu illerle benzer gastronomi sunumu Yabancı mutfaklara ait yiyecek içecek işletmelerinin sayısında artış yaşanması
Yayla ve Ekoturizm <ul style="list-style-type: none"> Gölyazı bölgesinin etkinlik ve doğa kaynaklı alan potansiyeli Yayla turizminde bölgedeki kötü örnekler Bozulmamış yayla coğrafyası ve yayla mimarisi Lâdik Gölü'nün doğal hali, önemli kuş alanı olması, Türkiye'de ve dünyada nadir görülen yüzen adaları ile önemli turistik çekiciliği olması Akdağ'da kışın karın uzun süre yerde kalması, kış/kayak turizmine elverişli olması Kunduz Dağları'nın zengin orman örtüsü ile yayla, kamp ve doğa turizmine imkân vermesi Vezirköprü'de Soruk Vadisi'nin bozulmamış kültürel yapısıyla ekoturizm potansiyeli 	Yayla ve Ekoturizm <ul style="list-style-type: none"> Kente göç nedeniyle yayla ve ekoturizm geliştirilecek kırsal alanlardaki insan kaynağının azalması Yaylaların ve yayla kültürünün turizme konu olmayışı Sulak alanların yeterince turizme konu olmayışı
Spor Turizmi <ul style="list-style-type: none"> Şahinkaya yarma vadisi (kanyonu), Asarkale, Kapıkaya gibi alanların karstik özellikleriyle dağcılık ve tırmanış sporlarına uygun olması Lâdik Akdağ'da kışın karda kayak, yazın ise çim kayağı gibi farklı rekreasyon etkinliklerine imkan veren hafif eğimli düzlüklerin olması Kıyı boyunca çeşitli su sporları, dalış, plaj voleybolu vb. rekreasyonel faaliyetler için büyük potansiyele sahip olması 	Spor Turizmi <ul style="list-style-type: none"> Küresel ısınma nedeniyle kayak tesislerinin kullanılamama riski
Deniz Turizmi <ul style="list-style-type: none"> Çarşamba'da kano tesisi projesinin yapılıyor olması Açık deniz tekne ve yelkenlileri için kışlamaya en uygun yer olması T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın Samsun Kurupelit yat limanı projesi Kültür rotası oluşturulabilecek güzergahta olması 	Deniz Turizmi <ul style="list-style-type: none"> Deniz karakterinin yüksek boğulma riskine elverişli durumu İnşaatların kıyı akıntı desenine etkisinin denetlenmeyişi Atakum'da yaz mevsimi boyunca aşırı turizm

Macera Turizmi	Macera Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> • Karadeniz Bölgesi'nde en fazla baraja sahip il olması nedeniyle baraj göllerinin rekreatif amaçla kullanım potansiyeli • Kızılırmak ve Yeşilirmak üzerinde, Bafra ve Çarşamba şehir geçişlerinde cazip rotalarla yelkenli, kano ve diğer suyla ilgili etkinliklerin yapılabilme potansiyeli • Karstik kayaçların dağcılık ve kaya tırmanışlarına imkân vermesi • Kimyasal erime sonucu mağara oluşumlarının mağaracılık rekreasyonuna imkân sağlaması • Vezirköprü'nün batısındaki Kunduz Dağı çevresi gür ormanlık alanlarının spor ve kamp turizmine elverişliliği • Macera turizmde marka etkinlik yaratma potansiyeli 	<ul style="list-style-type: none"> • Macera turizminin doğasındaki yaralanma ve ölüme sebebiyet veren risk • Güçlü bir risk yönetim planı olmaması
Kültür Turizmi	Kültür Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> • Samsun'un T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Yolu Festivalleri kapsamına alınmış olması • Lâdik, Havza ve Vezirköprü'nün eski yerleşim merkezleri olup çok sayıda tarihi eser barındırmaları ile kültür turizmi potansiyeli • Kızılırmak Vadisi boyunca görülen antik dönem izleri (kaya mezarları, Tepen Deliği gibi yol ve merdivenler) sayesinde arkeoturizm gelişme imkânı 	<ul style="list-style-type: none"> • Yerel somut olmayan kültür mirasının kaybolma riski • Yaygın kaçak kazı ve define arama uygulamaları
İnanç Turizmi	İnanç Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> • Samsun'un en önemli kültürel çekiciliklerinden biri olan ahşap camilerin varlığı • Vezirköprü ve Lâdik ilçe merkezlerinin ise Osmanlı konut mimarisine sahip olması 	<ul style="list-style-type: none"> • Ahşap camilere yönelik yetersiz koruma çabaları ve yerel halkın bu konudaki bilinç eksikliği
Sağlık Turizmi	Sağlık Turizmi
<ul style="list-style-type: none"> • Ulusal turizm politikasında sağlık turizminin geliştirilmesine verilen öncelik • Termal su kaynaklarının iyileştirici özelliğine yönelik analiz sonucu • Havza'nın termal turizm amaçlı olarak değerlendirilmesi için yatırımcı varlığı • Kayak ve termal turizmin entegre olabilirliliği 	<ul style="list-style-type: none"> • Profesyonel seyahat acentesi hizmetlerinden yoksun medikal turizmi uygulamaları • Termal su rezervlerinin güncel kapasite ölçüm sonuçlarının olmayışı

Sürdürülebilirlik	Sürdürülebilirlik
<ul style="list-style-type: none"> • Vezirköprü'nün Türkiye'de en fazla kırsal yerleşmeye (köye) sahip ilçelerden biri olan • Sürmeli Köyü'nde ekolojik/organik pazarın olması ve eko köy kültürünün varlığı • Kızılırmak Deltası'nın müstakil yasal statüye ve üst ölçekli alan yönetimine sahip bir alan başkanlığı statüsüne kavuşturma niyeti • Çarşamba'daki organik tarım uygulamaları 	<ul style="list-style-type: none"> • Çevre illerden emeklilik yaşamı için çoğunlukla bölgedeki Atakum'a gelinmesiyle yapılaşmanın tetiklenmesi • Vezirköprü, Kavak Atakum için açık maden sahaları ve atık problemi • Korunan alanlardaki betonlaşma • Denize yakın alanlarda gerçekleşen sanayi faaliyetleri • Dolgu alanlarının dalga erozyonu ile deniz kirliliğine sebep olması • Yüksek potansiyelli Lâdik gölü ve çevresi düzenleme çalışmalarının tamamlanmaması • Bilinçsiz tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden kaynaklı su ve toprak kirliliği • Transit karayolu trafiği ve şehir içi motorlu araç kullanımı nedeniyle aşırı karbon salınımı

4. BÖLÜM

MCKİNSEY 7S MODELİ İLE SAMSUN DESTİNASYON DEĞER ZİNCİRİ ANALİZİ

Kısa, orta ve uzun vadeli gelecek kurgusu yapmayı hedefleyen Samsun Turizm Master Planı'nda buraya kadar farklı başlıklardaki analizlerle ilin turizmine yönelik durum tespitleri yer almıştır. Yapılan tespitlerin bir anlamda isabetliliğini gösteren ve kendi sistematığı içinde mevcut durumu kendi parametreleri ile ele alan farklı bir model, Samsun Turizm Master Planı'nda önerilen politikaların isabetliliğini artıracaktır. Bu amaçla *McKinsey 7S* modelinden faydalanılması uygun bulunmuştur. Modelin il turizm yönetim ve pazarlama kurgusunu şekillendirip bunu uygulamaya sokacak bir örgütlenme sistemi önerisi verme becerisi, modelin seçiminde etkili olmuştur.

Bu bölümde *McKinsey 7S* modeli, rekabetçi turizm sektöründe destinasyonun sürekli ileri gitmesini sağlayan değer zinciri analizi ile bütünleştirilmiştir. Değer zinciri analizi ise, rekabetçi turizm sektöründe bir destinasyondaki tüm paydaşların birbirini etkileyen bütün olarak analitik biçimde ele alınmasını sağlar. Destinasyona değer katacak tüm faaliyetler, rekabet şartları gözetilerek bir zincirin her bir halkasının analizinin yapılmasını sağlar. Böylece *McKinsey* modeli ile kurulacak organizasyon, destinasyonun değer zinciri analizi sayesinde sürdürülebilir ve rekabet edebilir bir turizm yapısının önünü açacaktır.

4.1 MCKİNSEY 7-S MODELİ

McKinsey 7S modeli, bir kurum, kuruluş veya bu çalışmada olduğu gibi bir organizasyonun stratejilerinin belirlenmesi sürecinde ve uygulamada organizasyon yapısının ve yönetimin performansının artırılmasına odaklı bir yol haritasının hazırlanmasına yöneliktir. Samsun'a ilişkin turizm stratejisinin oluşturulmasında, temel çerçevenin bu modelle ele alınması, sonraki süreçlerin yönetimini ve denetimini kolaylaştıracak, aynı zamanda uzun vadeli stratejik planın oluşturulması ve denetimini de sağlayacaktır. Bu amaçla, Samsun ilinin kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerinin ön plana alınması suretiyle, rekabetçi bir sektör özelliğine sahip turizm endüstrisinde mevcut konumunun tespiti ve ilerleyen dönemlerde potansiyelinin artırılması için rekabetçi yapısının oluşturulması bu bölümün temel amacını oluşturmaktadır. Bu yüzden de McKinsey'in 7S modeli uygun bir model olarak belirlenmiştir.

Analizlerde, Samsun'un bir turizm destinasyonu olarak "mevcut durumu" ile "olması beklenen/hedeflenen durumu" arasındaki farklar sergilenmiştir. Buna göre ilin performans boşlukları, verimlilik analizleri, değer zinciri süreçleri gibi başlıklarda analizler yapılmıştır.

Bu analiz çerçevesinde Samsun ilinin turizm olanaklarının pazarlanmasına ilişkin temel ilke, Samsun'a gelen yerli ve yabancı turist talebini sayı, kalite, gelir, zamanlama veya bölgesel yayılım açısından etkileyecek farklı süreçleri yönetmektir. Model, Şekil 4.1'e gösterildiği gibi birbirine bağlı yedi faktörü birleştirdiği için önerilen bir stratejinin uygulanmasına yönelik geliştirilmiştir. Model kapsamında Strateji (*strategy*), Yapı (*structure*) ve Sistem (*system*) "sert S"ler olarak tanımlanırken; Yetenekler (*skills*), Personel (*staff*), Tarz (*style*) ve Paylaşılan Değerler (*shared values*) ise "yumuşak S" ler olarak tanımlanmaktadır. Belirlenen hedeflere ulaşmak her unsurun bir diğeriyle bağlantısı büyük önem taşımaktadır.

Şekil 4.1. McKinsey 7S Modeli

Uygulamanın başarısı için modelde ifade edilen sert ve yumuşak faktörlerin dikkate alınması ile stratejinin, vizyonun ve hedeflerin yakalanması zor olmayacaktır. Stratejinin uygulanması bölgesel ve yerel düzeylerde kamunun, özel sektörün, bölge sakinlerinin ve destinasyondaki diğer grup ve güç odaklarının yeterli desteği ile mümkün olacaktır. Bu noktada Samsun Destinasyon Yönetim Örgütü'ne (DYÖ) ilişkin istikrarlı bir yaklaşımın oluşturulması ve finansal yapının kurularak yerel mevzuatların uyumlaştırılması kritik derecede önemlidir.

Samsun Turizm Master Planı'nın, belirlenmiş stratejik amaç ve hedefleri, öncelikli alanları, bunlara erişmeyi sağlayan ölçülebilir ve erişilebilir politikaların olması, marka stratejisine yönelik çıkarımda bulunması, rekabet edilebilirliğin açıklanması ve hedef pazar tespitinin yapılmış olması gibi üstün tarafları bulunmaktadır. Söz konusu başlıklar, *McKinsey 7S Modeli* için kritik başlıklar durumundadır.

Samsun için *McKinsey 7S Modeli* başlıkları aşağıdaki şekilde değerlendirilmiştir:

4.1.1 STRATEJİ

Ölçülebilir, gerçekçi ve ulaşılabilir hedeflerin belirlenmesi sürecinde Samsun iline ait DYÖ, ilin yönetimi ile pazar bölümlenme, hedefleme, konumlandırma ve ürün seçimini kapsayan pazarlama kapsamındaki tüm faaliyetlerinin yönetilmesi anlamına gelmektedir. Samsun'un etkin bir turizm yönetiminin sağlanabilmesi, bu yapı içinde belirlenen ve sürdürülebilir rekabet avantajı elde edebilecek uzun vadeli bir planlamayı ifade eden stratejinin varlığı, turizm kültürünün oluşması, misyon ve vizyonun belirlenmesi ile başarıya ulaşabilecektir. Samsun Turizm Master Planı'nda hazırlanan ölçülebilir hedef ve politikalar, ilin turizm haritalarındaki konumunu, önemini ve aldığı payı değiştirmeyi, yeniden markalamayı ve niceliksel hedeflere ulaşmayı amaçlayan yeni bir pazarlama stratejisi başlatmanın önünü açmaktadır.

4.1.1.1 Yoğunlaştırılmış ve Farklılaştırılmış Pazarlama Stratejisi

Destinasyon stratejisinin ilk adımı bölgenin diğer bölgelerden farklılaştığı alanlar üzerinde yoğunlaşmanın sağlanmasıdır. Burada bazen fiyat rekabeti öne çıkarken, bazen de sadece uygun fiyatlar farklılaşmaya yetmemektedir. Örneğin 90'lı yıllarda Çek Cumhuriyeti fiyat düzeyinde rekabet edebiliyorken, daha sonrasında uygun fiyatlar sunması rekabet sürecinde yeterli olmamaya başlamıştır. Bu nedenle Samsun Turizm Master Planı farklılaştırma stratejisi üzerine inşa edilmektedir.

Farklılaştırma stratejisi, kaliteye çok güçlü bir şekilde odaklanmayı ve farklılaşma faktörlerine önem verilmesini gerektirir. Şehrin tarihi dokusu, doğal cazibeleri, kültürel dokusu, şehrin kişiliğinin belirlenmesi gibi unsurlarla ilin diğer rakip destinasyonlardan farklılaşmasını sağlamak gerekmektedir.

Samsun'un Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda üstlendiği eşsiz role uygun bir mirasın varlığı, Amazonlar hikayesinin üzerine kurulacak özgün bir tasarım ile şehrin yeni turizm ürünleriyle donatılması önen arz edecektir. Diğer taraftan arkeolojik sit alanlarının varlığı kentin bir diğer önemli zenginliklerindedir. Bu alanlara dayalı etkinlikler ve ürünler şehre renk katma potansiyeline sahip etkinlikler olacaktır. Bu sit alanları arasında hikayeleştirilmiş rotalar iyi bir tanıtım ile kendi müşterisini çekecek güce sahiptir. Bu tarihi zenginliklerin beslediği müzeler, şehrin dokusuyla uyumlu şekilde geliştirilmesi halinde farklı bir cazibe unsuru oluşturacaktır. İldeki zengin müze varlığı farklılaşma stratejilerine göre ele alınmalıdır.

Bu farklılıkların aynı zamanda yürütülecek iletişim stratejilerinin bir parçası olması ve söz konusu unsurlara dayalı farklılaşma unsurlarının yansıtılması gerekmektedir. Bu nedenle genel bir stratejiye karar vermek konumlandırma, markalama ve iletişim araçları (reklam, halkla ilişkiler, satış promosyonu vb.) için çok önemlidir. Burada ilk hamle Samsun'a gelme potansiyeli olan yurt içi ve yurt dışı hedef pazarların tespiti ve çekirdek pazarlar olarak karşımıza çıkan bölgeler /ülkelerin belirlenmesi olmalıdır.

4.1.1.2 Markalaşma Stratejisi

Samsun ilinin yeniden markalaşma stratejisi, destinasyon kimliğinin ve destinasyon imajının tanımlanmasına dayandırılmalıdır. Bu açıdan Kurtuluş savaşının mihenk taşı olarak görülen Samsun Kongresi ve buna ilişkin "19 Mayıs 1919" tarihi bir sembol olarak markalaşma sürecinde kullanılabilir stratejinin aracı olabilir. Diğer taraftan özellikle bölgenin en büyük metropolü olması, sanayileşme seviyesi, zengin spor altyapısı, mavi bayraklı plajları, sağlık turizmindeki potansiyeli yine markalaşma stratejilerine eklenebilecek özelliklerdir. Açık bir destinasyon kimliğini tanımlamak, birçok görüş, fikir ve farklı ilgileri kapsadığı için zor bir iş olduğu kadar zamana yayılması gereken de bir süreçtir. Destinasyon kimliği, destinasyonun nasıl sunulmak ve konumlandırmasını nasıl değiştirmek istenmesiyle ilgilidir. Diğer taraftan bir destinasyonun imajı, destinasyonun (potansiyel) ziyaretçilerin gözünde nasıl algılandığı ve konumlandırıldığı anlamına gelir. Bu durumda gerek iç pazarda gerekse de dış pazarda Samsun ilinin nasıl algılandığını tespitine yönelik araştırmaların yapılması gerekir. Bu araştırmalardan çıkan sonuçlar, iletişim stratejilerinin de yeniden şekillenmesini beraberinde getirecektir.

Bunun yanında, bölgeye özgü bazı değerlerin eşsiz şekilde sadece bu bölgede olması, Samsun'un markalaşma çalışmalarına yönelik zenginlik katabilecektir. Belki her alanda markalaşmaya çalışmak bazı dezavantajları beraberinde getirmekle beraber, birbirini destekler nitelikte olan unsurların örneğin spor alanları, doğaya yönelik turlar, yaylalara ilişkin aktiviteler gibi bütünleşmiş unsurların varlığı markalaşmayı

kolaylaştıracaktır. Su sporlarının yaygınlaştırılması, kıyı golf alanının varlığı, buz pisti gibi spor temelli yapıların varlığı bu açıdan son derece değerlidir. Stratejiye ilişkin değişkenlerin belirlenmesi sürecinde; farklı başlıklarda varlığın ve eylemlerin bulunması; tüm hedef pazarların takip edebileceği şekilde tanımlanmış net bir vizyon ve misyonun olması; GZFT analizi ve pazar gelişimine uygun olarak belirlenen SMART hedefler; stratejinin ulusal, bölgesel ve yerel stratejilerle ilişkilendirilmesi; stratejik analitik araçların kullanılması ve pazarlama araştırması sonuçları; Samsun'un destinasyon olarak yeniden konumlandırılması ve markalaştırılması; çekirdek, aktif ve stratejik pazarlarda bölümlenme ve hedefleme; yoğunlaştırılmış bir pazarlama stratejisi; ve son olarak değerlendirme ve kontrol prosedürlerinin bulunması gerekmektedir. Bu nokta Samsun Turizm Master Planı kapsamında yapılan ilin marka analizi sonuçları, bu başlık için önemli girdiler sağlamaktadır.

4.1.2 SİSTEM VE YAPI

Samsun turizminin özellikleri gereği oluşturulacak sistem ve yapının tüm unsurları bir arada ele alınmalıdır. Bu süreçte yapı, özel, kamu ve devlet dışı sektörler ile bölge sakinleri arasındaki konular ve ilişkiler sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Destinasyon, sistemin yapısını oluşturan çeşitli konular ile ekonomik, kültürel, sosyal ve diğer ilişkilerden oluşan karmaşık bir sosyo-ekonomik sistem olduğu için burada örgütlenmenin önemi hayati nitelikte olmaktadır.

Sistemin Samsun ilinin pazarlama stratejisini desteklemek ve uygulamak ve geçici işleri yönetmek için iç süreçleri kapsamaması nedeniyle yapı ile bağlantılı olduğu bilinmelidir. Bir destinasyonda yapı, destinasyon pazarlama yönetiminin ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerinin hiyerarşisi anlamına gelir. Samsun Turizm Master Planı, dünya turizm trendleri, ulusal kalkınma planı ve ulusal turizm planı hiyerarşisi içinde uyumlu biçimde konumlanmıştır. Bu bağlamda Samsun turizminin desteklenmesine ilişkin yeni bir kararlar ve yaptırımlar ağı anlamına gelecek bir mevzuatın hazırlanmasını gerektirecektir. Mevzuat altyapısı, sistemdeki kurumlar, ilişkiler (yetkiler, yeterlilikler, sorumluluklar) ve finansal akışlardan oluşan sağlam bir sistem oluşturmalıdır.

Oluşacak DYÖ'nün örgütsel sistemi, bir pazarlama stratejisinin uygulanması sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Samsun turizminin mevcut yapısında ve sisteminde iki başlıkta değişiklik yapması gerektiği anlaşılmaktadır. Birinci olarak Samsun'un özellikle yurt dışı pazarları için yurtdışındaki bağlantılarını güçlendirecek yeterliliklerin (personel, mali kaynaklar vb.) sağlanması gerekliliği, ikincisi ise pazarlama yönetimine yönelik bir planlama dahilinde içerik yönetimi, e-CRM gibi teknoloji odaklı tanıtım olanaklarının kullanılması gerekliliğidir.

4.1.3 PERSONEL VE YETENEKLER

Samsun Turizm Master Planı'nda farklı turizm tür ve ürünleri ile ilgili geliştirilen politikalar, farklı başlıklarda uzmanlaşmayı gerektirmektedir. Bu durumda farklı turizm tür ve ürünleri ile ilgili çalışan kişilerin niteliklerinin artırılmasına ve bu kadronun eğitimine odaklanmakla işe başlamak gerekmektedir. Bu noktada, bölgedeki personel yapısının envanter çalışmasının yapılması ile işe başlanmalı ve hayata geçirilecek destinasyon pazarlama stratejisinin uygulanmasına ciddi katkı sağlayacak bir personel yapısının oluşturulması sağlanmalıdır. Destinasyon pazarlama yönetiminin bölgesel organizasyonlarındaki veya turist bilgi merkezlerindeki çalışanların bilgi birikimi yüksek olmalı ve yetenekle donanması sağlanmalıdır.

Samsun ilinin turizm alanında önemli iç rakipleri bulunmaktadır. Özellikle, yetişmiş, yetenekli ve tecrübe sahibi turizm elemanı yetiştirme noktasında büyük mesafe almış Türkiye sınırları içindeki yetkin elemanların bulunup transfer edilmesi çok zor olmayacaktır. Bu konuda gerek yurt içi gerekse yurt dışı mali destek sağlayacak projelerin hayata geçmesi sağlanmalıdır. Bu konuda ili ziyaret eden misafirlerin gerçek deneyimlerini ve algılarını sürekli ölçerek öğrenmek gerekmektedir.

Bir turizm kentinde toplam istihdam içinde turizm sektörünün istihdam oranının ortalama %10'un altında olmaması beklenir. Samsun'da toplam istihdam içinde turizm sektör istihdam payı %4,7 ile uyarıcı niteliktedir. Bu noktada ildeki yetkin personel yetiştirebilme yeteneği olan orta öğretim ve yüksek öğretim düzeyindeki öğretim kurumlarının varlığı olumlu bir unsurdur.

4.1.4 TARZ

DYÖ'lerin ruhunda kendine özgü bir kültürü, yönetim ve liderlik tarzı geliştirilmeli ve bu da destinasyona yansımalıdır. Destinasyon kültürünün, değerler ve gelecek beklentileri sayesinde destinasyondaki kişileri bir arada tutan yapıştırıcı bir unsur olduğuna inanılmaktadır. Bir destinasyonun kültürü, baskın değerleri (iyi ve yanlış), tutumları, normları ve inançları, çalışanlar ve yönetim arasındaki ortam ve ilişkilerin yanı sıra bir destinasyondaki çeşitli konular arasında resmi ve resmi olmayan kuralların ve süreçlerin kabulünden oluşur. Dil, gelenekler, ritüeller, törenler veya mitler destinasyon kültürünün bir diğer özelliğidir.

Destinasyonun yönetim kültürünün oluşması ve destinasyonun baskın kültürü ve uygulanan destinasyon pazarlama stratejisi, destinasyonun kişiliğine yansımaktır. Bu nedenle Samsun ili destinasyonun bir kişilik analizinin yapılması elzemdir. Destinasyonun kişiliğine bağlı olarak destinasyonun kimliği şekillenebilmektedir. Başarılı destinasyon konumlandırması için, güçlü bir destinasyon kimliğinin olması zorunludur. Dolayısıyla destinasyon pazarlama stratejisi ile destinasyon kültürü ve yönetim tarzı arasındaki bağlantının açık şekilde görülebilir hale getirilmesi gerekir. Destinasyon kimliği genellikle sembollerle ve iletişim stratejileriyle ifade edilir. Turistik hizmetlerde markalaşma veya insanların davranışlarının bu kişilik üzerine geliştirilmesi gerekmektedir. Burada Samsun halkının toplumsal yapısı, kültürü, değerleri, tarım sektöründeki yeri, turizm endüstrisine bakışı gibi değişkenlerin oluşturduğu bir yapı ortaya çıkacaktır. Şehrin kimliğinin ve dokusunun turizm stiline etkisi olacağı hesaba katılmalıdır.

Yönetim tarzına yönelik değişkenlerin belirlenmesi sürecinde; yönetim tarzında daha resmi olmayan ve ticari odaklı unsurların önerilmesi; kamu organlarının liderliğinde, özel sektöründe içinde bulunduğu bir kamu- özel sektör ortaklığının hayata geçirilmesi; destinasyon kültürünün olumlu unsurlarını vurgulamak için daha fazla özgüven ve açıklamanın olması (bu noktada mevcut veya yeni sloganların geliştirilmesi yol gösterici olacaktır); Samsun DYÖ'nün ve DYÖ paydaşı olan diğer kuruluşlarının rolü, iç iletişimde ortak değerleri, açık bir vizyonu ve olumlu motivasyonu kullanarak güven ve işbirliği ortamı yaratılması gerekmektedir.

4.1.5 PAYLAŞILAN DEĞERLER

Destinasyon pazarlama yönetimindeki ortak değerler, destinasyonun vizyon ve misyonlarıyla bağlantılıdır. Destinasyon kültürünün (tarzının) bir parçası olan değerler, destinasyon pazarlama stratejisinin uygulanması için çok önemlidir. Değerleri net şekilde tarif edilmiş, tüm bölgeye yayılmış ortak hedefleri hiyerarşik olarak belirlenmiş olan destinasyonlar gibi Samsun'un da hedefe ulaşması kaçınılmaz olacaktır.

Bu değerlerin başında, Samsun ilinin bölgedeki değeri, Türkiye açısından kattığı değerler ele alınabilir. Burada yine “Kurtuluş Savaşı”nın başlangıç noktasına vurgu yapan, milli bir değer ortaya çıkarılmalıdır.

Diğer taraftan paylaşılan değerlerin belirlenmesi sürecinde; temel değerlerin tanımı; “samimiyet, kaliteli hizmet ve ürünler, mizah, turizm deneyimi, eşsiz bir kültür, konukseverlik, duygu, tarih” gibi kavramların tartışılması; paylaşılan değerlerin vizyon ve misyon (strateji) ve tarz (destinasyon kültürü, kimlik ve yönetim tarzı) ile uyumlu hale getirilmesi ve hiyerarşik bir şekilde paylaşılması; Samsun Turizm Master Planı çerçevesindeki DYÖ veya Planı uygulayacak üst yönetimin temel amacında, özel sektör ve kamu sektöründeki kişilere ve bölge sakinlerine değerleri paylaşma ve iletme konusunda ilham vermesi; ve son olarak insanların iç iletişimini ve turizm bilincini esas alarak uzun vadeli görevlerin belirlenmesi kritik başlıklardır.

McKinsey 7S modelinin Samsun ili uygulaması, modelin yumuşak unsurlarıyla temsil edilen pazarlama stratejisinin uygulanmasındaki önemli zayıflıkları ortaya çıkarmaktadır. Mevcut durumda Samsun ilinin turizme yönelik bir iletişim stratejisinin var olmaması, destinasyon pazarlama yönetimine yönelik altyapının oluşturulması ve bir stratejinin oluşturulması ilerleyen dönem için bir dönüm noktası olacaktır. Bu stratejinin varlığı altında, ilerleyen yıllarda “pazar ve rakip analizlerinin” ayrıntılı olarak yapılması da bölgenin turizm hedeflerine varmasını kolaylaştıracaktır.

Yurt içinden veya yurt dışından gelen misafirlerin Samsun’a, yaratılmaya çalışılan turizm markasına ilişkin algılarına odaklanmış nitel ve nicel bir araştırmaların yapılması aksatılmamalıdır. Ulusal turizm planları ve kalkınma planları çerçevesinde Samsun’a ait “konumlandırma” ve “yeniden markalama” için yeni bir pazarlama stratejisinin başladığının farkına varmak ve farkındalığı artırmak da en az bu eylemler kadar önem arz edecektir.

Yukarıda ifade edilen *McKinsey 7S* modelinin değişenlerine bağlı kalmak suretiyle, Samsun Turizm Master Planı’nın içeriğindeki genel tespit ve analizler sonucunda, Samsun iline ait genel görüntünün özeti aşağıda verilen matris tabloyla ifade edilmeye çalışılmıştır (Şekil 4.1.5.1.). Bu tabloda ifade edilen değerlendirmeler, iki kez gerçekleşen arama konferansından elde edilen görüşlerin, mülakatların ve düşüncelerin bir yansımasıdır. Başka bir ifadeyle bu konferanslarda ortaya çıkan subjektif görüşlerin yansımasıdır. İlerleyen süreçte, özellikle nitel ve nicel araştırmalar suretiyle veriye dayalı bir matris oluşturmak çok daha sağlıklı olmakla beraber, bir başlangıç noktasının tespiti açısından bu matrisin varlığı değerlidir. Söz konusu matrisin güvenilirlik düzeyi, müşteri deneyimleri, misafir anketleri, paydaş kuruluşların görüşleri gibi farklı kurum ve organizasyonlardan elde edilen birincil verilerle oluşturulması ile çok daha yükselecektir. Bu analizin en büyük faydası, sistematik bir takip programını ortaya çıkarmasıdır. Yukarıda ifade edilen ve birincil verilerle daha güvenilir sonuçlara ulaşılacak başlıklarda yapılan analizlerin sürekliliği gerekmektedir. Samsun’un attığı adımların etki derecesinin ölçülebilecek ve aşağıda Şekil 4.1.5.1’de verilen matristeki değişimler kolaylıkla izlenebilecektir.

	PAYLAŞILAN DEĞERLER	STRATEJİ	YAPI	SİSTEM	TARZ	PERSONEL	YETENEKLER
PAYLAŞILAN DEĞERLER		X	X	X	X	☑	✓
STRATEJİ	X		X	X	X	☑	✓
YAPI	X	X		X	X	✓	✓
SİSTEM	X	X	X		X	☑	☑
TARZ	X	X	X	X		✓	✓
PERSONEL	X	☑	✓	☑	✓		✓
YETENEKLER	X	X	✓	☑	✓	✓	

✓ KISMEN   ☑ ZAYIF   X MEVCUT DEĞİL

Şekil 4.1.5.1. Samsun McKinsey 7S Matrisi

4.2 DEĞER ZİNCİRİ ANALİZİ

Turizm endüstrisindeki değer zinciri analizi, bir bölgede yer alan turizm paydaşlarının çekiciliği artırmak ve rakiplerden farklılaşmak için, destinasyonun yönetim paydaşları ile iş birliği yapmak ve yerel halkla iş birliği yaparak turizm ürünlerini ortaya çıkarma ve yönetme yeteneğini perçinleyen bir modelle dayandırılmıştır. Bu modelin oluşturulması suretiyle, bölgeye ilişkin rekabet avantajlarını ortaya çıkaracak turizm alt sektörlerin bir analizi gerçekleştirilmektedir. Böylece analiz, çalışma kapsamında yer alan başlıklar için de yönlendirici olacaktır.

Turizm değer zinciri faaliyetlerinin ikincil veriler üzerinden açıklanması farklı destinasyonlarda yapılan birtakım çalışmalar ile açıklanmaya çalışıldıysa da bir bu kadar önemli olan yaklaşım da birincil veri durumunda olan ve turistlerin deneyimlerinin paylaşılması yoluyla yapılan analizlerdir. Malezya (2020), Ürdün (2014), Seyşeller (2010) ve Kenya (2010) gibi destinasyonlarda turizm değer zinciri analizi turistlerin deneyimlerinin ölçülmesine dayandırılarak yapılmıştır. Samsun'a ilişkin bundan sonra yapılabilecek analizlerde de misafirlerin deneyimlerine yönelik çalışmalardan elde edilen birincil veriye dayalı analizler yapılması önem arz edecektir. Turist deneyiminden elde edilen analiz verilerinin incelenmesi, turizm bölgeleri ve turizm hizmet sunucuları için hayati önem taşıyan rekabet avantajı yaratılmasıyla son derece önemlidir. Bu noktada ikincil verilere dayalı mevcut analiz, Samsun turizminin geliştirilmesi ve planlanması aşamasında rekabet avantajı sağlayarak, ilin turizm değer zinciri faaliyetlerini ele alarak bilgiye dayalı bir boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Başarı sağlayacak bir değer zinciri, tüm zincirin paydaşları arasında (Şekil 4.2.1.) tam bir iş birliğinin yapıldığı, açık iletişimin bir felsefe olarak kabul edildiği ve mevcut kaynaklar ile tanımlanmış risklerin açık şekilde ortaya çıkarıldığı bir planlama ile yapılabilir. Değer zinciri analizi yapılırken iki yaklaşım söz konusudur. Birincisi, destinasyon mantığı ikincisi ise tedarik zinciri mantığıdır. Destinasyon mantığı, turistlerin tatillerinin tamamı boyunca yararlanabilecekleri bir dizi hizmetin aynı bölgede verilmesi

gerektiği üzerine inşa edilmektedir. Bu, seyahat öncesi karar aşamasından ziyaret sonrası hizmetlere kadar birbirine bağlanan tüm ürün ve hizmetlerin birleşiminin bütünleşik şekilde ele alınmasını ifade etmektedir. Tedarik zinciri mantığı ise, bir turizm ürününe ulaşıncaya kadar geçen süre içinde var olan hizmet üretim adımlarının zincirinden oluşmaktadır. Turizme uygulanan değer zinciri yaklaşımı, çeşitli rekabet avantajı sağlayacak kaynakların, yerel ağları oluşturma ve etkili bir şekilde yönetme yaparak, aynı zamanda yerel yönetimi de sürecin içine katmaktadır. Dolayısıyla analiz, bölgenin çekiciliğini artırma ve onu rakiplerden farklılaştırma yeteneğinin nasıl ortaya çıkarılacağına vurgu yapar.

Turizm değer zinciri, turistik ürün ve hizmetlerin tasarlanması, üretilmesi, pazarlanmasını ve sunulmasına kadar süren tüm zincir boyunca katma değer sağlayan bir faaliyetler dizisi olarak tanımlamak ve sürece önce ayrı ayrı daha sonra bir bütün olarak bakmak yararlı olacaktır.

Şekil 4.2.1. Turizm sektörüne yönelik değer zinciri analizi süreci ve paydaşları

Turizm hizmet sağlayıcılarının müşteri talebini karşılamadaki başarısı, rekabet avantajı yaratabilecek müşteri memnuniyeti ve müşteri sadakatine yol açar. Bu noktada destinasyonun çekiciliğini artırmayı ve onu rakiplerden farklılaştırma yeteneği ile destekleyen, destinasyondaki tüm oyuncuların katıldığı ve etkili bir şekilde yönetilen bir yapının oluşturulması hedeflenir. Bu kapsamda hem birincil faaliyetler hem de destek faaliyetler ele alınır. Birincil faaliyetler Şekil 4.2.2.'de görülmektedir.

Şekil 4.2.2. Turizmde birincil faaliyetler ve paydaşları

1. Seyahat Planlaması Süreci: Gelecek misafirlerin seyahat planlarını yaparken Samsun'a ilişkin bir fikirlerinin ve algılarının oluşması önem arz etmektedir. Bölgenin markalaşması ve farklılaşması bu açıdan büyük öneme sahiptir. Markalaşmayı başaran destinasyonların yurt dışı pazarlarda da talep görmesi daha kolay hale gelecektir. Özellikle markalaşmaya yönelik bir stratejinin varlığı burada büyük avantaj sağlayacaktır. Birçok rakip destinasyon arasından bu bölgenin seçilmesini kolaylaştıran altyapının (turist sağlayacak gerekli anlaşmaların yapılması, bilgi teknolojilerinin varlığı, ulusal ve uluslararası fuarlara katılım vb.) insanların seyahat planlarında Samsun'u öne çıkaracaktır. Burada yerli ziyaretçilerin gününbirlik ve geceleme olacak şekilde bölgesel bir cazibenin sağlanması suretiyle şehre gelmesi planlanmalıdır. Burada üzerinde durulması gereken konu kalış sürelerinin artırılmaya çalışılmasıdır. Daha önce de ifade edildiği gibi yabancı ziyaretçi sayısının artırılmasına yönelik plan ve programların DYÖ tarafından planlanması gerekir. Bununla ilgili çalışmalar ayrıca yürütülmelidir. Unutulmamalıdır ki yabancı ziyaretçilerin varlığı sadece turizm endüstrisi için değil, şehrin ekonomik gelişiminde katma değer etkisi yapacaktır.

2. Konaklama Hizmetleri: Birincil paydaşlar içinde belki de en dikkat çekici faaliyetler konaklama hizmetine ilişkindir. Bölgede mevcut tesis sayısının ve türlerinin mevcut talebi karşılayacak nitelikte olması beklenir. Mevcut geceleme sayısına ve doluluk oranlarına bakıldığında herhangi bir politika değişimi yapılmaksızın, konaklama tesislerine ilişkin kısa vadede bir talep artışı beklemek mümkün görülmektedir. Diğer taraftan önerilen politikaların hayata geçmesi ile artacak talep karşısında bu tesis sayıları ve nitelikleri de yetersiz kalacaktır. Burada potansiyel bir talep tahmini yapmak önem arz etmektedir. Bu noktada Samsun Turizm Master Planı kapsamında çeşitli tahminler yapılmıştır. İlerleyen yıllarda bu tahminlerin güncellenmesi, kurulan DYÖ'nün görev alanında olacaktır. Bu durum DYÖ'nün "talep tahmini" başlığında süreklilik arz eden bir görevi üstlenmesi anlamına gelmektedir. Örneğin, bölgenin sağlık turizmi açısından cazip bir destinasyon olması, artan talebe göre yeni konaklama alanlarının da varlığını gerekli kılacaktır. Mevcut konuk evlerinin yeterliliği bu açıdan da ele alınmalıdır. Burada kısa, orta ve uzun vadeli talep tahminlerinin yapılabilirliği gözden kaçmamalıdır. Sağlık turizminin önemli bir parçası olan termal turizm potansiyelinin de yeterli nitelikte konaklama tesisleriyle desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca lüks turizme hizmet verebilecek tesislerin gerek kırsalda gerekse şehir merkezinde konumlanma ihtiyacı duyulmaktadır.

Dış pazarlarla ilgili olarak en büyük potansiyellerden biri olan kurvaziyer turizminin hedeflenmesi gerekmektedir. Geceleme fırsatı yakalanarak gerçekleşecek bu turizm türünün mutlaka ayrıca ele alınması gerekmektedir. Diğer taraftan özellikle Arap pazarının hedeflenmesi planlandığında, bu bölgeye yönelik konaklama stillerinin belirlenmesi ve kapasitesinin artırılması önem arz edecektir.

3. Yiyecek-İçecek Hizmetleri: Dünyanın pek çok bölgesinde olduğu gibi Türkiye de gastronomi turizmi açısından ciddi bir talep almaya başlamıştır. İnsanların farklı tatlar ve yöresel lezzetlere ilişkin merakı ve ilgisine bağlı olarak popüler bir turizm çeşidinin doğduğunu söylemek mümkündür. Samsun Turizm Master Planı kapsamında gastronomi turizmi olarak şehrin potansiyelinin ve envanterinin masaya yatırılması gerekmektedir. Yöresel yemekler servisi yapan restoranlar, sokak lezzetlerine yönelik mekanlar, bölgede yetişen tarım ürünlerinin işlendiği yiyecekler veya bölgeye özgü içecekler gibi eşsiz diyebileceğimiz bölgeye ait yiyecek ve içecek hizmetlerinin bir tur mantığı içinde değerlendirilmesi şehre renk katabilecektir. Nitekim süreçte canlandırılacak ot yemeklerine yönelik aktiviteler, Türkiye'nin her yerinde bilinirliği olan Çakallı mevkideki menemen kültürü, bir deniz şehri olarak deniz mahsullerine olan kolay ulaşım farklı tatlar ortaya çıkarabilecektir. Ancak birçok ilimizde olan en büyük eksikliklerden biri

de yerel mutfağa, restoranlarda ulaşmanın çok sınırlı olmasıdır. Çağımızın önemli bir seyahat amacı olan gastronomi turları için bir planlamanın yapılması oldukça yerinde olacaktır. Şehrin yerel mutfağının envanterinin çıkarılması ile bu işe başlamak yanlış olmayacaktır.

4. Ulaşım Hizmetleri: Modern dünyanın ulaşım araçlarından biri olan demiryollarının bu bölgede geliştirilmesi, hızlı ve güvenilir ulaşımın sağlanması demektir ki bu özellikle iç turizmi oldukça teşvik eden bir yapı ortaya çıkarır. Bu konuda merkezi hükümetin yatırım planlarına bağlı olmak bir dezavantaj gibi durmakla beraber, Amasya ve Sivas bağlantılarının olması bazı avantajlar sağlayabilecektir. Ayrıca Türkiye Yüzyılı projeleri kapsamında Samsun'a hızlı demiryolu bağlantısı projelendirilmiştir. Ancak kullanılacak en önemli ulaşım modu olan deniz taşımacılığının ulaşım için de hayata geçirilmesi kıyı şeridindeki illerde bir pazar ortaya çıkarabilecektir. Şehir içi ulaşımında kullanılan hafif raylı sistemin varlığı, bundan sonraki süreçte bu raylı sistemin artmasının da önünü açacaktır.

Ulaşım hizmet performansı ve destinasyonun markalaşması, özellikle seyahat öncesinde yurtdışı rezervasyonların artmasında önem arz eden bir konudur. Turistik destinasyonlarda ulaşım ve turizm planlamasında seyahat zinciri ve ulaşım türüne ilişkin seçimler önemli rol oynamaktadır. Plan, seyahat zinciri ve ulaşım türüne ilişkin modelleri tasarlamak için bireysel ve turistik gezilerin özelliklerini analiz etmek gerekecektir. Diğer taraftan Samsun seyahati için düşünülen sürenin uzunluğuna göre de ulaşım türlerinin planlanması gerekmektedir.

Yurt içinden gelen yerli misafirlerin bölgeye ulaşımı daha ziyade karayolu ve havayolu ile gerçekleşmektedir. Bu bilgidir hareketle mevcut karayolları kullanılarak ulaşım, hedef pazarları da dikkate alarak çok avantajlı görünmemektedir. Karayolu gibi demiryolu açısından da turizm talebi yaratan etkili bir ağ sistemi bulunmamaktadır. Diğer taraftan uzun vadeli hızlı tren projeleri, bu noktada gelecekte demir yolunun etkili bir seçenek olabileceğini göstermektedir. Bu noktada sadece Samsun DYÖ'nün değil, merkezi hükümetin de yatırım plan ve programlarına bağlı çok sayıda faktör olduğu görülmektedir.

Yurt dışından yeni pazarlardan gelen yabancı misafirlerde ise, yeni gelişen kurvaziye turizmi etkisi ile ulaşım türü olarak deniz yolunun daha fazla tercih edileceği anlaşılmaktadır. Ancak özellikle Yurt Dışı İkametli Türk Vatandaşları pazarı için geleneksel ulaşım türünde havayolu ulaşımı ağırlığını korumaktadır. Beklendiği gibi kurvaziye turizminin gelişmesi, dışsal yararlar sağlayarak yakın gelecekte farklı alt sektörlerin de büyümesine olanak sağlayacak görünmektedir. Diğer taraftan hızlı demiryolu projesinin varlığı, yeni karayolu (Batı çevre yolu) bağlantılarının varlığı şehrin ulaşılabilirliğine katkı sağlayacaktır.

5. Eğlence ve Aktiviteler Hizmetleri: Samsun iline ilişkin günlük ve birkaç güne yayılabilecek ve eğlence teması yüklenebilecek etkinliklerin neler olduğu ayrı ayrı bu plan çerçevesinde detaylıca ele alınmaktadır. Şehrin farklı bölgelerinde yer alan antik yerleşim alanları, dini ve kültürel yapılar, şehrin dokusunu anlatan, mimari özelliği ön planda olan evlerin varlığı, rekreasyon etkinlikleri, şehre ait günlük ve konaklamalı gelişlere imkân sağlayacaktır. Bölgeye ait kültürel turların düzenlenmesi, uygun bölgelerde farklı spor ve rekreasyon etkinlikleri, buna göre rekreasyon alanlarının planlanması gibi eylemler ziyaretçiler kadar yerel halkında yaşam kalitesine katkı sağlayacaktır.

Özellikle Atakum, şehre kattığı işletmelerle beraber bir cazibe alanı olmaktadır. Şehrin çevresindeki topografya macera, doğa sporları tutkunları için yeni fırsatlar sunmaktadır. Şehirde kurulmuş olan bowling merkezinin uluslararası karşılaşmalara ev sahipliği yapacak kapasitede olması bu alanda alınacak

mesafenin olduğunu göstermektedir. Gençlik merkezlerinin burada kullanılabilir olmasının avantajından da yararlanmak gerekmektedir.

6. Alışveriş Olanakları (Hizmetleri): Bölgede hediyelik eşya envanterinin geliştirilmesi ve alışveriş imkanlarının artması turizm harcamalarının artması ve kimi zaman da SOKÜM değerlerinin sürdürülebilirliği için hayati öneme sahiptir. Yüksek turist harcamasına imkân vermese de mevcut el sanatlarının varlığı bu açıdan önemlidir. Diğer taraftan kültürel mirasa, marka unsurlara, gastronomiye, tarımsal faaliyetlere dayalı nitelikli alışveriş ve hediyelik eşya üretimi mümkün görünmektedir. Bu noktada hem ürün geliştirme hem de satış noktaları geliştirmede profesyonel destek alınmasında fayda görülmektedir. Şehirde yer alan ve bölgenin en büyüğü olan alışveriş merkezi (AVM), bir cazibe merkezi olarak görülebilir. Yine antika pazarı bölge için farklılık arz etmektedir ve bu konuda bir tanıtım planı mutlaka hayata geçirilmelidir. Ancak burada nitelikli, çeşitli ve özgün hediyelik eşyaların tasarlanması, üretilmesi ve dağıtımının planlanması gerçekleştirilmelidir.

7. Seyahat Sonrası: Son aşama ise seyahat sonrası deneyimler ve bunların takip edilmesidir. Bu aşama turistin seyahat deneyimini değerlendirdiği aşamadır. Bu süreçte müşteri anketi, seyahat öncesi, seyahat ve sonuncusuna kadar zincir boyunca tüm turizm faaliyetlerini, gezi sonrası deneyimdeki memnuniyet ve sadakat ölçümünü kapsayan çalışmalar yapılabilir. Müşteri memnuniyeti, doğrudan karlılığın ve büyümenin artmasına yol açabilecek önemli bir rekabet avantajı sağlayabilecektir. Hiç şüphesiz turist memnuniyeti, turizm endüstrisi için en önemli değişkenlerin başında gelmektedir. Hizmet kalitesinden ve genel olarak bölgenin turizm ürünlerinden memnun turistler tekrar bölgeye gelecek ve olumlu deneyimlerinden bahsetme ve memnuniyetleri hakkında olumlu tanıtım yapma eğiliminde olacaklardır. Bu da daha yüksek tekrar ziyaret oranının anahtarını oluşturacaktır.

Turizm sektöründe değer zincirinin ikinci halkasını ise sektörünün çeşitliliği de düşünüldüğünde yine çok sayıda paydaşı olan “destek faaliyetler” karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4.2.3. Turizmde destek faaliyetler ve paydaşları

1. Yerel Halk: Turizm endüstrisinde değer zinciri analizinin yapılması sektörün çok yönlü ve çok paydaşlı olduğunu bir kez daha açıkça ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu paydaşlar içinde, sektörün bir bölgede başarısını sağlayacak en önemli destek unsurlarının başında da yöre halkının turizme olan olumlu yaklaşımıdır. Genel itibariyle Samsun halkının, kendisine yeni fırsatlar sunan turizm endüstrisine yönelik farkındalık düzeyinin artırılması şehirde farklı bir dinamizm yaratacaktır. Kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun yeni bir sektörle tanışmasının getirdiği motivasyon ile birleşen yatırımlar şehrin çehresini değiştirecektir. Ancak burada halkın sektöre bakışını mutlaka iyi analiz etmek gerekeceği gibi, bu sektöre yönelik yatırımların önünü açacak bir girişimcilik ruhunun da oluşturulması önem arz edecektir. Bölgeye sağlayacağı ekonomik, finansal ve sosyal imkanların açık şekilde paylaşılması halinde, halkın turizme olan katkısının artacağı açıktır. Bunu sağlamak için özellikle DYÖ'nün sürekli şekilde halkın turizme karşı bilinçlenmesini sağlayacak etkinlikler, gerekirse eğitimler ve yarışmalar düzenlemek suretiyle

turizm farkındalığını artırması önem arz edecektir. Diğer taraftan yerel halkın turizmden pozitif katkı görmesinin, sürdürülebilir turizmin temel başlıklarından biri olduğunu unutmamak gerekmektedir.

2. Yerel Yönetim: Şehrin topyekûn bir turizm hamlesi yapmasında itici gücü hiç şüphesiz bölgenin idari mekanizmalarındaki üst organlar olan Valilik ve Büyükşehir Belediyesinin organize şekilde vereceği destekler sağlayacaktır. Samsun ilinin sadece Büyükşehir Belediyesi değil, merkez ilçeler, diğer ilçe ve hatta belde belediyeleri ile, ama DYÖ koordinasyonunda bir yönetim tarzının olması önemlidir. Şehrin tüm dinamiklerinin harekete geçirilmesini sağlayacak tek unsurun bölgedeki idari mekanizmaların uyum içinde çalışması olduğunu asla unutmamak gerekecektir.

3. İl Turizm Yönetim Birimi: Bölgedeki turizm hamlesinin yönetilmesi son derece önemlidir. Bu noktada Samsun Turizm Master Planı içinde etkili yönetime dair DYÖ vurgusu güçlü biçimde yapılmıştır. Seçilmiş ve atanmış yönetimlerin ve başlıca il turizm paydaşlarının katkısı olmadan hayata geçemeyecek ve sürdürülemeyecek bir yapı olan İl Turizm Yönetim Birimi veya DYÖ'nün, bağımsız şekilde ve sektör beklentilerine göre hareket etmesinin sağlanması, yine yerel güçlerden alacağı destekle sağlanacaktır. Sıkça atıfta bulunulan bu DYÖ yapısı ülke çapında T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı öncülüğünde kurulan İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları aracılığı ile oluşma evresini tamamlamıştır. Samsun Valiliği öncülüğünde ilin tüm kamu ve özel sektör turizm paydaşlarını bir araya getiren kurulun DYÖ görevlerini yerine getirmesi beklenilmektedir.

4. Altyapı: Turizm altyapı unsurları içinde belki de ilk akla gelen unsur ulaşımı sağlayacak yollar olacaktır. Ulaşım konusunda daha önce değindiğimiz bölgeye şehir dışından ulaşım türlerinin dışında, şehre ulaştıktan sonra misafirlerin bölge içinde kolay ve düşük maliyetlerle ulaşımını sağlayacak, iç sulardaki insan taşımacılığına yönelik imkanlar, demiryolları veya raylı taşıma sistemlerinin varlığı gibi ulaşılabilirliği mümkün kılan olanakların artırılması gerekebilecektir. Bu noktada şehrin sanayi bölgeleri, çevre temizliği ve atık yönetimi gibi konuların bölgede yeniden gözden geçirilmelidir. Şehri besleyecek tarım alanlarının varlığı ve verimliliği, gıda ürünlerinin çeşitliliği ve bu ürünlere ulaşılabilirlik gibi unsurların da bu başlık altında hesaba katılması gerekecektir.

Sürdürülebilir turizmin olmazsa olmazlarından biri sayılan dijital şehirlerin her geçen gün arttığı görülmektedir. Bu anlamda akıllı şehir uygulamalarına yönelik "Samsun Mobil" uygulamasının olması ve geliştirilmesi şehre değer katmaktadır. İç hatlardaki ulaşımın kolay ulaşılabilirliği de dikkat çekicidir. Şehir şebeke suyunun içilebilir düzeyde temiz olması, sağlık turizminden kaynaklı bir sağlık alt yapısının olması, katı atıkların yok edilmesine yönelik yıllara dayalı tesislerin varlığı gibi unsurların şehrin alt yapısının cazibesini ve yeterliliğini artırdığı görülmektedir. Mavi bayraklı plajların varlığı, çevre kirliliğine önlem olarak şehirde büyük bir OSB'nin oluşturulması dikkat çekici durmaktadır.

Şehrin sanayi alt yapısının bölgenin çok önünde olması bir diğer dışsal üstünlük olarak görülebilir. Üniversitelerin varlığı kamu-özel sektör ve üniversite iş birliğine yönelik fırsatların değerlendirilmesine yol açacaktır.

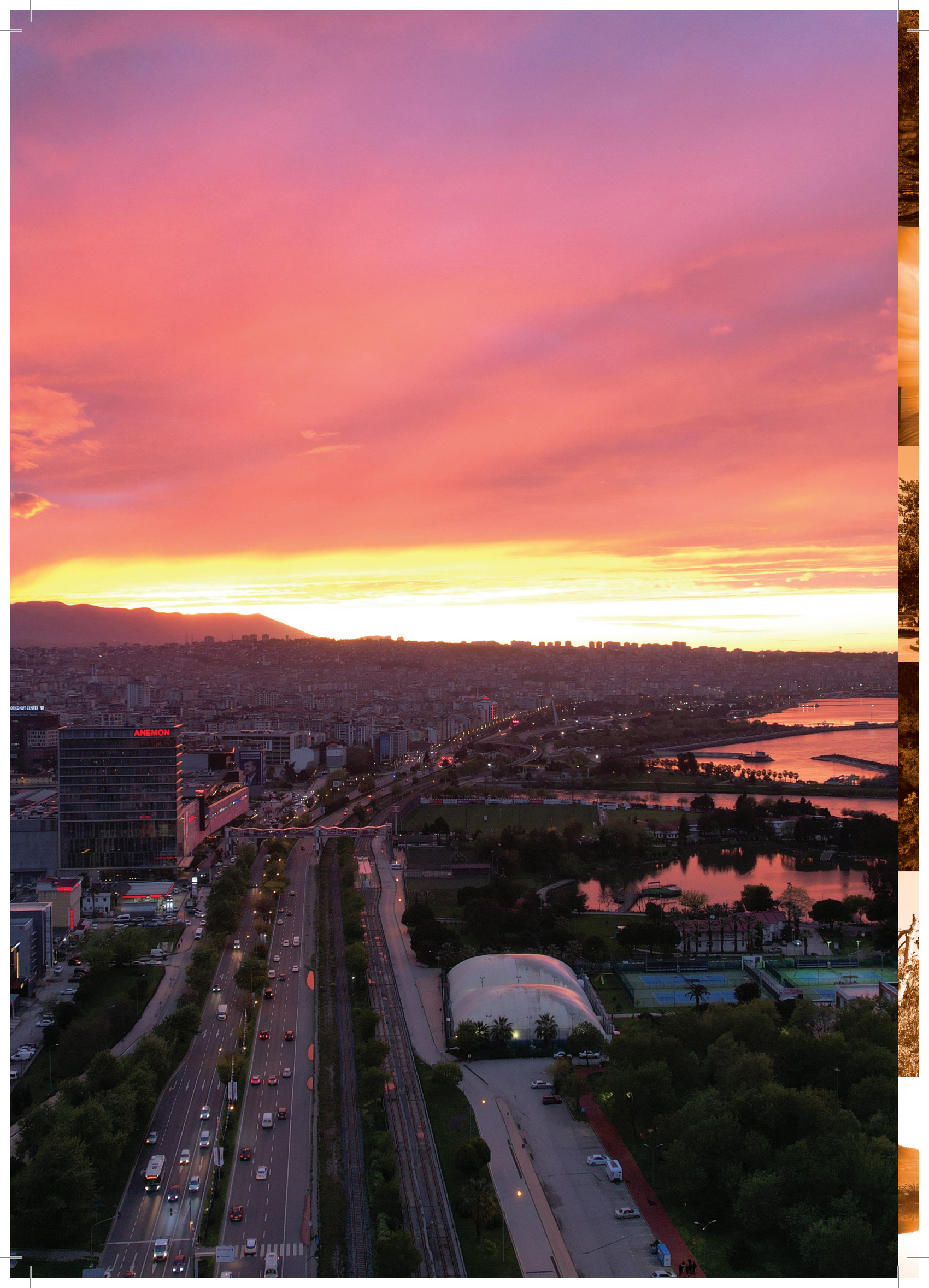
5. Sivil Toplum Kuruluşları: Sivil toplum kuruluşları (STK), bir bölgede ortak vizyon ve ortak hedefler doğrultusunda olmazsa olmaz işbirlikçilerden biridir. İş birliği ortamının sağlanmasında, bölgenin yerel güçlerini hareket ettirecek ve teşvik edecek en büyük güçtür. Ayrıca, destekleyici faaliyetleri sağlayacak olan yöre halkını harekete geçirecek ve ortak vizyon çerçevesinde sürece dahil edecek olan yine

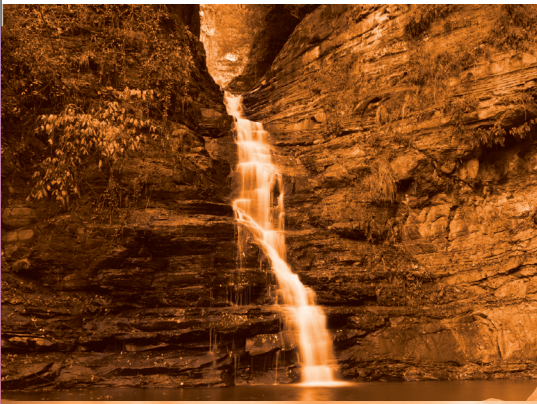
sivil toplum kuruluşlarıdır. STK'lar, sürdürülebilir turizm amacıyla yola çıkan her bölge için kaçınılmaz bir paydaştır ve ayrıca özel sektör ile kamu arasındaki bağlantıyı en iyi şekilde kuracak unsurdur.

6. İnsan Kaynakları: *McKinsey 7S* analizinde de ifade edildiği üzere, tüm bu yapının organizasyonunda en birincil kaynak finansal sermayeden öte yetişmiş insan gücüdür. Turizm sektörü emek yoğun bir sektör olarak bölgedeki işsizlik problemine en hızlı ve en etkili cevap veren sektörlerin başında gelmektedir. Samsun'da kalkınmanın itici güçlerinden biri olacak potansiyele sahip olduğu düşünülen turizm sektörü için yetişmiş nitelikli insan kaynağının varlığı hayati önem arz etmektedir. Üstelik Samsun Turizm Master Planı çerçevesinde farklı turizm tür ve cazibeleri kapsamında uzmanlaşmanın çeşitlenmesi gerektiği bu noktada dikkate alınmalıdır. İlde farklı seviyelerdeki turizm eğitimi veren eğitim kurumlarının sayısı, yetişmiş turizm işgücü temini için çok önemli fırsat sunmaktadır. Şehrin bölgenin en büyük metropol şehir konumunda olması, Halk Eğitim Merkezinin aktif çalışma kapasitesi öne çıkan değişkenlerdir. Bunun yanında turizm eğitim kurumlarının yeni gelişen turizm trendlerine uygun öğretim programlarına sahip olarak Samsun Turizm Master Planı içindeki politikaları ve projeleri dikkate alan çıktıyı üretecek bir yapıya kavuşması önemlidir.

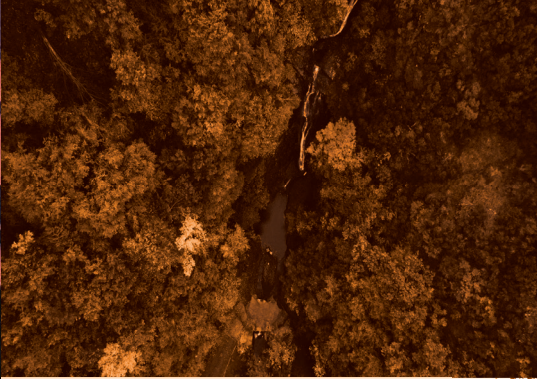
7. Uluslararası Paydaşlar: Samsun ili sadece iç turizmle belirli bir noktaya gelme potansiyeline sahip olmakla beraber, daha önce bahsedilen kurvaziyer turizminin varlığı bu noktada bir fırsat olarak görülmelidir. Covid-19 salgın sürecinde en büyük olumsuz etkiyi yaşayıp, salgın sonrasında da aynı şekilde tekrar güçlenen Kurvaziyer turizmindeki gemilerindeki doluluk oranının %90'ların üstüne çıkması, Türkiye ve Samsun için umut vericidir. Diğer taraftan yapılan araştırmalarda küresel pazarlarda kurvaziyer gemilerle seyahat edenlerin %60'ının tekrar bu tür bir tatili tercih edecekleri istatistiği de o noktada dikkat çekicidir. Bu nokta da ancak elbette yükselen her turizm çeşidinde olduğu gibi rakip destinasyonların da varlığı dikkatlerden kaçmamalıdır. DYÖ'nün yapacağı uluslararası anlaşmalar, tanıtımlar ve özellikle liman hizmetlerine ilişkin ihtiyaç duyulan yatırımlarla bu artacak talepten Samsun'un görece olarak yüksek fayda sağlanmasının önü açılmalıdır. Henüz iki geceye ulaşmamış geceleme sayısının artırılmasında belki kısa vadede kurvaziyer turizmi etkili olmasa da ileride katkı sağlayabilecektir. Uluslararası pazar erişiminde Samsun, kardeş şehir uygulamaları, yurtdışında ikamet eden hemşerileri ve yakın pazarlardaki yabancı ziyaretçilere erişim olanakları gibi fırsatları kullanmalıdır.

Sonuç olarak; Samsun ili turizm değer zinciri analizi ve *McKinsey 7S* modeli, turizm stratejisi dahilinde belirlenmiş olan amaçlara ulaşmak açısından değerlidir. Varılmak istenen hedefler doğrultusunda çok yönlü bir yapının ve organizasyonun kurulması ilk başta doğru adımları atmadan önce doğru planlamaların yapılması ile mümkün olacaktır. Sektörü bütünüyle bir zincirin tüm halkaları şeklinde ele alan değer zinciri analizi, turizm sektörünün tüm alt bileşenleriyle ele almak suretiyle büyük resmin görülmesini kolaylaştıracaktır. Ayrıca, uygulama sürecindeki aksaklık noktalarının belirlenmesi, buradaki yetersizliklerin neler olduğunun tespiti hayati derecede önemlidir. Bu analizler, Samsun Turizm Master Planı'nda belirlenen temel stratejik amaç ve hedefler ile öncelikli alanların gelişmesine hizmet eden politikaların uygulamasındaki problemleri net şekilde ortaya çıkarılmasına olanak sağlayacaktır. Bu sürecin sistematik ve neden sonuç ilişkisini de açıklayacak şekilde takip edilmesinin de önü açılmış olacaktır.

5. BÖLÜM

REKABETÇİLİK VE RAKİP DESTİNASYONLAR ANALİZİ

Bu bölümde Samsun'un rakip destinasyonlarının analizi yapılacaktır. Turizm arz kaynakları, mesafe, mevcut talebin dağılımı ve potansiyel ürünler açısından Samsun'un rakip destinasyonları Sinop, Çorum, Amasya, Tokat, Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize olarak belirlenmiştir.

Rakip destinasyonlardaki turizm türleri ve potansiyeli değişkenlik göstermektedir (Şekil 5.1). Önemli bir rakip olarak görülen Trabzon ilinin belirli turizm türleri üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu durum Samsun destinasyonu için bir rekabet avantajı olarak değerlendirilmektedir.

Şekil 5.1. Turizm türlerine göre rakip iller ve Samsun ili turizm potansiyeli

Söz konusu rakipler arasında Samsun, toplam yatak kapasitesinde ikinci sırada yer almaktadır (Tablo 5.1). Yatak kapasitesi bakımından Samsun, Trabzon'un oldukça gerisinde olup, Ordu ve Rize ile benzer kapasiteye sahiptir. Samsun, benzer turizm potansiyeline sahip olan Sinop ve diğer yakın rakip iller Giresun, Çorum ve 5 yıldızlı otelin bulunmadığı Amasya ilinden oldukça iyi durumdadır.

Tablo 5.1. Rakip iller ve Samsun'da Bakanlık belgeli tesislerde oda ve yatak sayıları (2023)

		İşletme Belgeli			Yatırım Belgeli			Basit Konaklama İşl. Belgeli		
		Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
1	Trabzon	104	5.201	10.765	19	1.165	2.562	141	3.407	6.814
2	Samsun	34	2.128	4.277	1	65	130	112	2.314	4.891
3	Ordu	45	1.947	3.935	6	660	1312	62	958	2.109
4	Rize	19	1.014	2.058	9	415	593	92	1.653	3.360
5	Sinop	21	553	1.150	-	-	-	91	1.310	3.365
6	Giresun	31	940	1.871	5	338	739	36	686	1.376
7	Tokat	26	919	1.820	1	28	52	30	661	1.324
8	Amasya	19	646	1.306	-	-	-	54	689	1.090
9	Çorum	8	451	866	-	-	-	33	846	1.616

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

Rakip iller arasında tesise gelen yerli turist sıralamasında 2015 yılında 2. sırada yer alan Samsun, bu sırasını 2023 yılı itibarıyla tüm rakipleri arasında artıran tek ildir (Tablo 5.2). 2015-2023 yılları aralığında bu başlıkta oransal olarak en iyi çıkış yapmış iller Rize, Amasya, Giresun ve Tokat'tır. Turizm rekabeti açısından önemli bir rakip olarak görülen Trabzon 2023 yılı verilerine göre yerli turist sayısında önemli bir düşüş yaşamıştır. Bu durumun şehirde yüksek gelire sahip Arap turiste odaklanılmasından ve yerli turistin göz ardı edilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 5.2. Rakip iller ve Samsun'da tesise gelen yerli turist sayısı

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 Samsun	418.243	483.995	382.874	404.688	412.552	242.968	347.049	586.754	591.961
2 Trabzon	876.254	352.724	421.096	402.979	440.411	253.316	421.042	501.939	360.910
3 Ordu	365.186	367.305	322.026	299.102	376.314	286.615	385.194	450.575	353.749
4 Amasya	149.105	172.970	230.155	250.168	258.521	163.047	228.901	276.450	215.421
5 Giresun	128.897	106.606	207.569	213.421	224.088	151.312	208.045	227.817	177.996
6 Çorum	162.419	204.655	220.753	198.057	203.703	150.215	184.261	201.464	153.050
7 Tokat	180.336	178.853	293.003	244.620	262.958	169.509	230.394	336.143	199.969
8 Rize	82.500	74.693	115.671	148.562	168.754	87.617	168.698	224.096	128.860
9 Sinop	154.592	183.657	167.108	170.828	182.240	117.665	160.150	171.013	113.885

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Aralık 2023 verileri tahmin verileridir.

Rakip iller arasında tesise gelen yabancı turist sıralamasında 2015 yılında 2. sırada yer alan Samsun, konumunu 2023 itibarıyla da korumuş ancak oransal olarak bir düşüş yaşamıştır (Tablo 5.3). Bu başlıkta Rize'den ileride olan Samsun'un en önemli rakibi Trabzon'dan önemli ölçüde geride olduğu görülmektedir. 2015-2023 yılları aralığında bu başlıkta oransal olarak en iyi çıkış yapmış iller artış sırasına göre Tokat, Trabzon, Ordu ve Rize'dir.

Tablo 5.3 Rakip iller ve Samsun'da tesise gelen yabancı turist sayısı

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 Trabzon	164.692	226.574	177.368	181.969	186.054	27.051	186.502	466.403	384.905
2 Samsun	24.057	28.884	24.144	28.215	30.680	7.310	17.410	56.451	46.791
3 Rize	15.290	25.545	10.728	13.797	15.216	2.255	9.157	37.504	39.365
4 Ordu	13.499	11.572	19.969	21.916	22.316	4.192	15.726	35.558	28.690
5 Amasya	9.444	7.720	7.199	8.088	10.146	1.621	4.440	14.412	14.100
6 Çorum	7.361	4.620	4.203	4.409	4.986	1.536	3.192	9.486	8.358
7 Giresun	5.274	1.899	6.048	7.085	5.118	1.572	2.883	4.790	5.840
8 Tokat	708	490	1.033	2.014	2.455	774	1.690	5.643	4.505
9 Sinop	7.282	9.982	2.944	3.955	3.160	1.077	1.578	2.673	1.642

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Aralık 2023 verileri tahmin verileridir.

Samsun Covid-19 salgını ortaya çıkana kadar yabancı turist sayısını istikrarlı bir şekilde büyütmüş, salgından sonra 2022 yılı itibarıyla da belirli bir çizgiyi yakalamayı başarmıştır. Ancak en önemli rakip olan Trabzon'la olan mesafenin giderek açıldığı görülmektedir. Bu noktada Samsun, turizm potansiyelini

ortaya çıkaracak iş birliklerini geliştirirken öncelikli turizm türlerini tanımlayacak ve buna bağlı olarak verimli tanıtım faaliyetleri planlayarak rekabet avantajı sağlayacaktır.

Rakip illerde ziyaretçilerin ortalama kalış sürelerine bakıldığında, Samsun ortalama kalışta 2015 yılında Çorum, Trabzon, Sinop, Amasya, Giresun ve Rize'nin gerisinde 7. sıradayken, yıllar içinde sıralamasında önemli bir değişim görülmemektedir (Tablo 5.4). Buradan, ziyaretçilerin Samsun destinasyonunda tutulmasına yönelik etkili bir planlamanın yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 5.4. Rakip illerde tesiste ortalama kalış süreleri (gün)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 Trabzon	1,57	1,79	1,83	1,92	1,98	1,83	2,01	2,10	2,07
2 Sinop	1,52	1,41	2,03	2,33	2,19	2,09	2,31	2,26	1,97
3 Rize	1,39	1,35	1,76	1,79	1,77	1,93	1,9	1,94	1,74
4 Giresun	1,50	1,59	1,53	1,50	1,55	1,54	1,67	1,68	1,66
5 Tokat	1,24	1,26	2,83	1,94	1,86	1,89	1,84	1,95	1,64
6 Samsun	1,38	1,47	1,61	1,49	1,54	1,49	1,53	1,62	1,55
7 Çorum	2,39	2,09	1,93	1,87	1,75	1,70	1,55	1,56	1,48
8 Ordu	1,32	1,28	1,53	1,49	1,47	1,44	1,47	1,45	1,48
9 Amasya	1,52	1,39	1,45	1,41	1,37	1,38	1,35	1,35	1,28

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Aralık 2023 verileri tahmin verileridir.

Samsun, tesis doluluk oranlarında 2015 yılında Giresun'un ardından %29,7 oranı ile 5. sıradayken 2023 yılında %36,4 oranı ile Amasya'nın ardından 3. sıraya yükselmiştir (Tablo 5.5). Bu yükselmenin sadece turist sayısındaki artış ile açıklanamayacağı, bununla birlikte ilin konaklama kapasitesindeki artışın zayıf olmasının da bu artışı etkilediği görülmektedir.

Tablo 5.5. Rakip illerde tesis doluluk oranları (%)

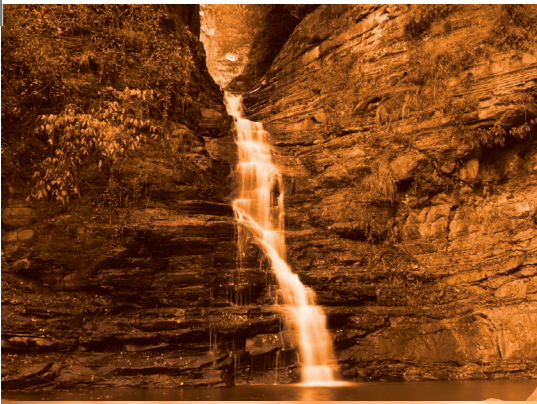
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1 Ordu	31,0	30,0	35,8	33,9	37,5	26,5	36,0	41,4	38,5
2 Amasya	28,2	27,4	32,9	34,3	32,0	19,2	26,4	35,6	36,6
3 Samsun	29,7	33,3	35,2	34,5	37,1	23,4	33,3	40,5	36,4
4 Rize	10,9	11,7	28,7	32,3	30,9	14,6	26,5	38,0	36,2
5 Trabzon	30,8	29,1	32,4	33,5	34,9	14,2	27,3	39,6	33,5
6 Tokat	29,4	32,0	42,3	28,7	29,9	21,9	26,6	34,9	31,7
7 Giresun	30,2	23,4	35,2	33,7	34,8	22,0	32,1	33,1	31,1
8 Çorum	32,5	36,8	38,1	33,5	32,5	24,4	28,6	33,6	29,1
9 Sinop	27,5	29,9	28,1	28,9	28,6	17,8	27,0	25,3	23,1

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Aralık 2023 verileri tahmin verileridir.

Başta Samsun olmak üzere Orta ve Doğu Karadeniz bölgelerinde yer alan illerin her biri farklı turizm türlerine, doğal cazibelerine bağlı olarak özellikle Rusya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinden ziyaretçi çekme potansiyeline sahiptir. Bu nedenle bölge illerinin iş birliği çerçevesinde geliştirecekleri ortak

temaların, turizm rotaları ve Kurtuluş Yolu Rotası gibi yeniliklerle birleştirilebilecek, farklı illerin turizm cazibeleri ile zenginleştirip çeşitlendirilebilecek destinasyon bağlantılarının geliştirilmesi faydalı olacaktır.

Beklentiler, Arap ve Rus turistlerin gelecekte Samsun için önemli bir talep kaynağı oluşturacağı yönündedir. Bu bağlamda, Trabzon ve Rize'deki Arap turistlerin ilgisinin Samsun'u da içine alacak şekilde genişletilmesi, hem Samsun'un turizm gelirlerine katkı sağlayacak hem de Trabzon ve Rize'de yaşanan yoğun turizm sorunlarını hafifletecektir. Rus turistler için etkili tanıtım çalışmalarının yapılması ve popüler Rus sosyal medya *influencer*'larının Samsun'a davet edilmesi, akıllıca bir yatırım olacaktır. Özellikle kurvaziyer turizmi aracılığıyla Rus pazarı ile yeniden bağlantı kuran Samsun için, bu stratejilerin konaklama sayılarını artırmada oldukça etkili olacağı düşünülmektedir.

6. BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ANALİZİ

Samsun'un sürdürülebilir turizm açısından değerlendirmesi, uluslararası standartları temel alarak ve Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC) öncülüğünde ve diğer önemli uluslararası kuruluşların kabul ettiği sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, destinasyonun sürdürülebilirliği, dört temel başlık altında incelenmektedir. Bunlar, çevresel sürdürülebilirlik, sosyoekonomik sürdürülebilirlik, kültürel sürdürülebilirlik ve destinasyon yönetimidir.

6.1 ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Destinasyon yönetimleri, turizmin doğal çevre üzerindeki etkilerini izlemek, ölçmek ve bunları yönetmek, ekosistemleri, bitki ve hayvan türlerini korumak gibi sorumlulukları üstlenmektedir. Turizm faaliyetlerinin yönetimi, Samsun'da doğal alanlara olan saygıyı ve korumayı amaçlamalıdır. Samsun destinasyon yönetimi, doğal alanların özelliklerini, kapasitesini ve hassasiyetini dikkate alarak ziyaretçi yönetimi için stratejiler geliştirmeli ve ziyaretçi akışını optimize etmeyi hedeflemelidir. Ayrıca, ziyaretçi davranışı kuralları, ziyaretten önce ve ziyaret sırasında ziyaretçilere, tur operatörlerine ve tur rehberlerine doğru şekilde sunulmalıdır. Destinasyon yönetimleri, turizm faaliyetlerinin yerel, ulusal ve uluslararası yasa ve standartlara uygunluğunu sıkı bir şekilde takip ederek hayvanların refahını ve türlerin devamını korumalıdır.

Enerji ve su, günümüzde en önemli ve kıt kaynaklar arasında yer almaktadır. Destinasyon yönetimleri, turizm kaynaklı enerji tüketimini azaltma, kullanımdaki verimliliği artırma ve yenilenebilir enerji kullanımını artırma gibi sorumluluklara sahip olmalıdır. Destinasyon, işletmeleri bu hedeflere katkı sunmaya teşvik etmeli ve bu katkıları izlemek ve raporlamak için desteklemelidir. Yönetimler aynı şekilde destinasyondaki işletmeleri su kullanımını ölçmeye, izlemeye, yönetmeye ve kamuya rapor vermeye teşvik etmelidirler. Su riski yüksek olan durumlarda, su ve havza yönetim planları yapılarak uygulanmalıdır.

Atık su ve katı atık, turizm destinasyonlarındaki önemli sorunlardan biridir. Destinasyon yönetimleri, mahalli idarelerle iş birliği içinde çalışarak atıkların güvenli bir şekilde arıtılmasını, bertaraf edilmesini ve geri dönüştürülmesini sağlamalıdır. Katı atık ve atık su üretimi ölçülmeli, raporlanmalı ve azaltılması için hedefler belirlenmelidir. Destinasyon yönetimleri, turizm işletmelerini katı atıkları azaltmaya, yeniden kullanmaya ve geri dönüştürmeye teşvik etmeli ve tek kullanımlık ürünleri azaltmak için önlemler almalıdır.

Hava kirliliğinin azaltılması da turizm açısından önemlidir. Destinasyon yönetimleri, sera gazı azaltma hedefleri ve politikalarını desteklemeli ve destinasyon içi ve dışındaki ulaşım emisyonlarını azaltmaya yönelik çabaları teşvik etmelidirler. Sürdürülebilir, düşük emisyonlu araçların kullanımı ve toplu taşıma ile yürüyüş ve bisikletin teşvik edilmesi önemlidir. Işık ve gürültü kirliliğini azaltmak için düzenlemeler yapılmalı ve turizm işletmeleri bu yönde teşvik edilmelidir.

Samsun Turizm ve Master Planı, turizmin en önemli arz kaynakları arasında yer alan doğal varlıkların, kaynakların ve ekosistemlerin korunmasını, kirliliğin ve doğaya verilen tahribatın en aza indirilmesini önceleyen bir sürdürülebilirlik anlayışı çerçevesinde şekillenmektedir. Samsun'un simgesi olan ancak kıyı ve dalga erozyonuna açık etkileyici kıyıları, hassas ekosisteme sahip ve önemli kısmı koruma statüsüne sahip göl ve sulak alanları, zengin kara ve deniz ekosistemleri ve biyolojik varlığı ciddi bir koruma planını gerektirmektedir. Bu noktada UNESCO Dünya Mirası geçici listesinde yer alan ve Samsun ile

özdeşleşen Kızılırmak Deltası Kuş Cenneti'nin sürdürülebilir ve yenileyici turizm uygulamaları ile marka bir cazibe noktasına dönüştürülmesi önemlidir. Bu ayrıca Samsun Turizm Master Planı'nın öncelikli hedefleri arasındadır. Samsun içme suyu kalitesi, su ve katı atık arıtma, mavi bayraklı plaj sayısı, sanayinin OSB'ler ile toplulaştırılması ile çevre sorunlarına karşı aldığı önlemlerle, rakip destinasyonlara göre ciddi rekabet üstünlüğüne sahip görünmektedir. Benzer hassasiyetin kültürel varlıklara ve bu varlıkların olduğu alanlara yönelik olarak da arttırılması gerekmektedir. Diğer taraftan özellikle yerleşim için en cazip alan durumundaki Atakum'un betonlaşması ile Vezirköprü, Kavak ve Atakum ilçelerindeki açık madencilik faaliyetleri de bu anlamda risk oluşturmaktadır. Samsun Turizm Master Planı'nda önerilen politikaların tamamı, ilin çevresel sürdürülebilirliğinin pozitif devamlılığını gözeterek belirlenmiştir.

Bu noktada Samsun'un en önemli sayfiye merkezlerinden bir tanesi olan Atakum'da yaz dönemlerinde yaşanan yoğunluk göze çarpmaktadır. Bu sebeple yaz dönemlerinde zaman zaman su kesintisi sorunu yaşanabilmektedir. Ayrıca çevrede bulunan liman ve sanayi kuruluşlarının da etkisiyle denizde deniz anası istilası olabilmektedir. Deniz anası fazlalığı kirliliğin göstergelerinden bir tanesidir. Aşırı (*over*) turizm dediğimiz bu durumun meydana gelmemesi için, kontrollü araç ve insan trafiği gibi tedbirlerin uygulamaya koyulması düşünülebilir.

Samsun günlük yaklaşık 100 bin aracın geçtiği bir şehirdir. Bu sebeple oluşan bu trafiğin olası karbon salınımını minimum düzeyde gerçekleştirecek şekilde şehirde var olan akıllı trafik uygulamasının bu duruma göre yönetilmesi düşünülebilir. Buna göre özellikle yerel halkın ve turistlerin toplu taşıma kullanımını ve karbon salınımı düşük ulaşım araçlarına yönlendirilmesi faydalı olacaktır.

Aynı zamanda UNESCO geçici miras listesindeki Kızılırmak Deltası'nda yapılan ve yapılması planlanan rekreatif etkinliklerin doğal mirasla uyumlu ve yerel halkın bu etkinliklerden pozitif fayda göreceği şekilde planlanması gerekmektedir. Samsun Turizm Master Planı'nda bu noktada gerek politikalar gerekse politikalarından oluşan projeler destek sağlamaktadır.

6.2 SOSYAL VE EKONOMİK SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Turizm, Samsun'un ekonomisine doğrudan ve dolaylı olarak katkılarda bulunan bir sektördür. İstihdam ve gelir açısından sektörün gelişmesi kritiktir. Bu bağlamda, turizm faaliyetlerinin Samsun'daki yerel halk ve ekonomi üzerindeki etkilerini takip etmek ve bu katkıları kamuoyuyla paylaşmak, turizm gelirlerinin etkili bir şekilde yönetilmesi ve paylaşılması açısından büyük öneme sahiptir.

Samsun'un turizm potansiyelini en iyi şekilde değerlendirebilmek, DYÖ'nün önemli görevlerinden biri olacaktır. DYÖ özel sektör, kamu sektörü ve sivil toplumun katılımıyla şekillenmeli ve destinasyonun tüm paydaşları arasında etkili bir iş birliği ortamı oluşturmalıdır. Samsun Turizm Master Planı kapsamındaki politikaları hayata geçirilmesi, turizmin yerel halka katkısının dengeli biçimde dağılımını olumlu ölçüde etkileyecektir. Bu sayede yerel halkın refahı ve toplumsal uyumu artacaktır.

DYÖ, turizmde eğitimi ve kariyer fırsatlarını destekleyerek turizm insan kaynağının kapasitesini geliştirmeli ve yönlendirmelidir. Ayrıca, turizm işletmeleri ve yönetimi, yerel ekonomiye katkıyı artırmak, yerel istihdamı desteklemek, eğitimi teşvik etmek, güvenli bir turizm ortamı sağlamak ve yerel halka fırsat eşitliği sunmak adına stratejik roller üstlenmelidir.

■ Tütün İskelesi

Samsun'un doğasını ve kültürünü yansıtan yerel ve sürdürülebilir ürünlerin geliştirilmesi ve satışının desteklenmesi de DYÖ'nün sorumlulukları arasındadır. Ayrıca, destinasyon yönetimi, sektörü, turistleri ve yerel halkı sürdürülebilirlik girişimlerine katkıda bulunmaya teşvik edecektir.

Böylece Samsun'a gelen turistlerin memnuniyetini etkileyen faktörler üzerinde durularak, yerel halkın turizm bilinç düzeyi arttırılacak, hediyelik eşya satan esnafın çeşitliliği ve niteliği iyileştirilecektir. İlaveten ildeki park, bahçe ve açık hava etkinlik imkanları ve gece hayatı başta olmak üzere eğlence ve etkinlik imkanları, kapalı açık spor imkanları arttırılacaktır. Ayrıca, turizm yoğunluğu ve faaliyetleri düzenli olarak izlenecek ve gerektiğinde düzenleyici önlemler alınarak yerel ekonominin desteklenmesi sağlanacaktır.

Samsun Turizm Master Planı, özellikle yerel halkın ve girişimcilerin turizmden fayda sağlamasını öncelikli hedef olarak benimsemekte ve yerel halkın eğitimine, istihdamına, gelişimine ve küresel entegrasyonuna katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede, yerel halk tarafından işletilen ve sürdürülebilir turizm sertifikasına sahip konaklama tesislerinin sayısının artırılması, müze sayısının arttırılması, sağlık hizmeti veren tesislerin iyileştirilmesi, çalışma belgeli rehber sayısının ve eğitilmiş insan kaynağının artırılması Samsun'un turizm potansiyelini daha da güçlendirecek önemli hamleler olarak öne çıkmaktadır.

15 Kasım 2022 tarihinde yürürlüğe konan genelge ile ülkemizden bulunan yaklaşık 22.000 konaklama işletmesi için "Sürdürülebilir Turizm Belgesi" almaları zorunlu hale getirilmiştir. Bu kapsamda Samsun da 1 tanesi yatırım belgeli, 34 tanesi işletme belgeli ve 112 tanesi de basit konaklama belgeli olmak üzere

147 adet konaklama işletmesinden 29 Ocak 2024 itibarıyla 121 adet tesis “Sürdürülebilir Turizm Belgesi” almaya hak kazanmıştır. Bu toplam rakam ile kıyaslandığında gayet iyi bir oran gibi gözükmeyle birlikte bu belge alanların 118 tanesi 1. Aşama belgesine sahiptir. İçlerinden sadece 3 tanesi 3. Aşama belgelendirmeyi gerçekleştirmiştir. Sürdürülebilirlik adına 3. Aşama belge sahibi tesis sayısının hızla arttırılması için işletmeler teşvik edilmelidir.

Samsun’un özellikle kırsalındaki otantik yapısı korunmuş fakat yaşanan göç nedeniyle sadece yaşlıların kaldığı köyler göze çarpmaktadır. Bu alanları etkileyecek Samsun Turizm Master Planı’ndaki projelerle kırsalda iskanın ve tersine göçün teşvik edileceği beklenmektedir. Bu amaçla bazı teşviklerin devreye alınması uygun görülmektedir.

6.3 KÜLTÜREL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Samsun, zengin kültürel mirası ve tarihi dokusuyla ön plana çıkan bir destinasyondur. Destinasyonların miras eserlerinden kültürel alanlara kadar tüm kültür varlıklarını değerlendirmesi, sürekli rehabilite etmesi ve koruma politikalarını geliştirmesi elzemdir. Özellikle tarihi ve arkeolojik eser kaçakçılığı ve ticareti, DYÖ ile kolluk güçleri arasında etkili bir koordinasyonu gerektirmektedir.

İl Turizm Tanıtma ve Geliştirme Kurulu ile temelleri atılan Samsun DYÖ, somut kültürel mirasın, yerel geleneklerin, sanatın, müziğin, yerel dillerin, gastronominin ve diğer yerel kimlik unsurlarının korunmasını ve turizm cazibesi olarak sunulmasını sağlamak gibi önemli bir misyonu da üstlenecektir. Samsun Turizm Master Planı’nda belirlenen öncelikli alanlara yönelik politikalar arasında, bu unsurların etkili bir şekilde turizm ürününe dönüştürülmesi ve turizm faaliyetleriyle gelirlerin desteklenmesiyle kültür üzerinde olumlu etkilerin artırılması yer almaktadır. Somut miras varlığı kapsamında ahşap camiiler envanteri ve ören yerleri dikkat çekmektedir. Bu varlığın hassas biçimde korunması ve gelecek nesillere bozulmadan taşınması bu başlık kapsamında hayati derecede önemlidir.

Samsun, birçok medeniyetin etkisinde kalmış ve bu etkileri yemeklerinde, oyunlarında, sanatlarında ve müziklerinde yansıtmıştır. Samsun mutfağı, Karadeniz’in yanı sıra Anadolu, Balkan ve Kafkas lezzetlerini de barındırır. Samsun, halk oyunları ve türküleriyle de ünlü bir şehirdir. İlde yıl boyunca kaynağını kültürden alan çeşitli etkinlikler düzenlenir. Bunların arasında en bilinenleri güreş festivalleridir. Samsun’un her ilçesinde farklı tarihlerde gerçekleştirilen bu festivaller, geleneksel bir atmosfer sunar. Bunun yanında, Samsun’da Gençlik Festivalleri, Sanat Etkinlikleri, Film Festivali, Şiir Günleri ve mevsimlere göre yapılan birçok festival ve şenlik de kültürel zenginliği sergiler. Bu bağlamda, Samsun’a ait bu kültürel unsurların turizm faaliyetlerinde daha fazla vurgulanarak tanıtılması ve korunması öne çıkan hedefler arasındadır.

Destinasyon yönetimleri, kültürel alanlar ve çevresindeki ziyaretçi yönetimi için özel sistemlere sahip olmalı ve bu yerlerin özelliklerini, kapasitesini ve hassasiyetini göz önünde bulundurarak ziyaretçi akışını optimize etmeyi amaçlamalıdır. Bu çerçevede, turistlerin, tur operatörlerinin ve tur rehberlerinin davranış kurallarına uymalarını sağlamak amacıyla yönergeler oluşturulmalı ve bu kurallara uyum sıkı bir şekilde takip edilmelidir.

Samsun Turizm Master Planı’nda odaklanan turizm türleri arasında kültür turizmi de bulunmaktadır. Kültür unsurlarının korunamama riski, turizm açısından karşılaşılan en önemli zorluklardan biridir. İlde kültürel unsurlar arasında öne çıkan gastronomi ürünlerinin daha görünür ve daha çok tesiste sunulması

■ Gazi Müzesi

gerekmektedir. Bu nedenle, zengin yerel yenilebilir otların kapsamlı bir envanterinin çıkarılması ve bunların sunulabilir gastronomi ürünleri haline getirilmesi önemlidir. Bu bağlamda yöresel gastronominin geliştirilmesine yönelik hedefler ve eylemler, kültürel sürdürülebilirlik açısından büyük önem taşımaktadır. İlde yerel coğrafi işaretli ürünlerin artırılması, bunların satışının yapılması için ayrılmış bir alan veya satış noktalarının oluşturulması, bu alandaki eksikliği gidermeye yönelik etkili bir adım olacaktır.

Bu başlıkta Samsun'un kimisi coğrafi işaretli zengin gastronomi envanterinin ürün olarak ziyaretçilerle buluşturulması öne çıkan bir konudur. Bu kapsamda bu geleneksel gastronomi ürünlerinin orijinal reçetelerle yerel restoranlarda sunulması ve üretim süreçlerinin de deneyimsel turizm etkinlikleri olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için slow food birliğinin kurulması, geleneksel gastronomide kullanılan tarım ürünlerinin üretim alanlarının turistik cazibeye kavuşması, yerel üreticinin turizm farkındalığının artırılması ve etkili kontrol önem arz etmektedir. Salıpazarı gibi ilçelerde hala geleneksel yöntemlerle yapılan tarım etkinliklerinin korunması bu noktada önemli görülmektedir. Samsun Turizm Master Planı'nda yer alan politikalar ilin ahşap camiler, milli mücadele mirası, arkeolojik alanlar gibi somut ve somut olmayan kültürel miras değerlerinin sürdürülebilirliğine katkıda bulunmaktadır. Yine ilin önemli bir cazibe noktası olmaya aday olan ve Samsun'a 60 km mesafedeki Ayvacık Turizm Koruma Bölgesi (23.06.2010 tarihli ve 2010/647 sayılı karar ile Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi olarak ilan edilmiştir) yerel yemek kültürünü tanıtan ve yöresel ürünleri satan bir gastronomi cazibe noktasına dönüşebilir.

6.4 DESTİNASYON YÖNETİMİ

Samsun Turizm Master Planı, destinasyonun sürdürülebilir turizm hedeflerini en üst düzeye çıkarabilmesi ve uzun vadeli başarı sağlayabilmesi amacıyla kapsamlı bir stratejik çerçeve sunmaktadır. Plan, sürdürülebilir turizmin temel prensiplerini benimseyerek, paydaş katılımlı ve şeffaf bir destinasyon yönetimi anlayışını vurgulamakta ve bu doğrultuda sürdürülebilir turizmin sosyoekonomik, kültürel ve çevresel boyutlarına odaklanmaktadır.

İl Turizm Tanıtma ve Geliştirme Kurulu öncülüğünde şekillenecek DYÖ, kuruluş aşamasında özel sektör, kamu sektörü ve sivil toplumun katılımını teşvik ederek, destinasyonun tüm paydaşları arasında etkili bir iş birliği ortamı oluşturmayı hedeflemiştir. Samsun'un zengin kültürel mirası, eşsiz doğal güzellikleri ve tarihi zenginlikleriyle birlikte sürdürülebilir bir turizm ekosistemi oluşturmak adına, DYÖ'nün bu paydaşlarla yakın bir iş birliği içinde çalışarak, destinasyonun turistik potansiyelini en iyi şekilde değerlendirmesi amaçlanmaktadır.

DYÖ, destinasyonun turizm etkilerini sosyoekonomik, kültürel ve çevresel açılardan izleme, raporlama ve yönetme yetkisiyle donatılmalıdır. Bu bağlamda, finansal kaynaklara erişim, bütçe planlama süreçlerini etkili bir şekilde yürütme, sürdürülebilirlik konusunda deneyime sahip nitelikli personel istihdam etme ve çeşitli organlarla desteklenme gibi temel unsurları içeren güçlü bir altyapı kurmalıdır. DYÖ, faaliyetlerini şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine sıkı bir şekilde bağlı kalarak yürütme sorumluluğunu taşımaktadır.

Samsun Turizm Master Planı, DYÖ tarafından ele alınacak strateji ve eylem planının, sürdürülebilir turizmin tüm boyutlarını kapsamına vurgu yapmaktadır. Bu strateji belgesi, destinasyonun turistik varlıklarını detaylı bir şekilde tespit etmeli ve bu varlıkları sosyoekonomik, kültürel ve çevresel risklere karşı dirençli hale getirmelidir. Ayrıca, plan, destinasyonun genel kalkınma planlarına entegre edilerek, sürdürülebilir turizmin bölgesel ve ulusal hedeflerle uyumlu bir şekilde gelişimine odaklanmalıdır.

DYÖ, turizm sektörünü ve yerel toplulukları turizm stratejisi ve sürdürülebilirlik konularında etkili bir şekilde yönlendirmelidir. Bu bağlamda, konaklama sektöründen başlayarak tüm turizm işletmelerinin ulusal ve uluslararası sertifikalara sahip olmalarını teşvik etmeli ve bu sertifikaya sahip işletmelerin bir listesini düzenli olarak kamuoyuyla paylaşmalıdır. Ziyaretçi memnuniyeti, altyapı ve hizmet kalitesi, destinasyon deneyimi sürekli olarak izlenmeli ve geri bildirimlere dayalı düzeltici faaliyetler etkin bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Tanıtım ve ziyaretçi bilgilendirme materyalleri, DYÖ'nün stratejileriyle uyumlu olmalı ve aynı zamanda ulusal ve uluslararası pazarlama stratejileri ile koordinasyon içinde bulunmalıdır. Ziyaretçi yoğunluğu, DYÖ tarafından düzenli olarak izlenmeli ve gerektiğinde belirli zamanlarda ziyaretçi yoğunluğunu artırarak yerel ekonomiyi destekleyici önlemler alınmalıdır. Bu noktada, destinasyonun taşıma altyapısı ve çevresel kapasitesi gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır.

Samsun Turizm Master Planı, Samsun ilinin tüm alt destinasyonları ve turizmi ilgilendiren paydaşlarıyla birlikte oluşturulan uzun vadeli bir plandır. Plan, DYÖ'nün etkin bir şekilde yönetim süreçlerini yerel halk, turizm işletmeleri ve seyahat acenteleri gibi geniş bir katılımı şeffaf ve hesap verebilirlik ilkelerine dayanacak şekilde yeniden yapılandırmasını öngörmektedir. Ancak, destinasyon yönetimi, tanıtım ve markalaşma çalışmalarını yürütmek için paydaşlarla koordineli bir platforma ihtiyaç duymaktadır. Samsun ilinin turizm yönetimi, farklı platformlarda bir araya gelemeyen paydaşları bir araya getirerek,

ilin turizm, tanıtım, markalaşma ve imaj yönetimini koordineli bir şekilde yürütmeyi hedeflemektedir. Ayrıca, turizm altyapısı, insan kaynağı, güvenlik, sağlık gibi konularda kamu sektörü ve özel sektörü bir araya getirecek yapılar ve süreçler kurmayı, bu sayede ilin turizm sektörünün sürdürülebilirlik ve rekabetçilik anlayışı çerçevesinde Samsun Turizm Master Planı'nda öngörülen hedeflere uyumlu şekilde koordinasyon ve idaresini sağlamayı amaçlamaktadır.

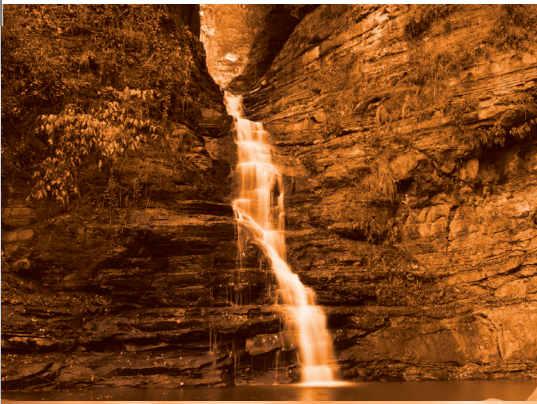
Özellikle, yerli ve yabancı turist çekme konusundaki önemli zorluklardan biri olan güvenlik ve ulaşım gibi konularda DYÖ yapılanmasının, ilin ve ilçelerin mülki idare amirleri ve yerel yönetimler ile uyumlu bir şekilde çalışması, planın öncelikli konuları arasında yer almaktadır. Samsun, bu kapsamlı plan ve DYÖ liderliğindeki stratejik yaklaşım ile turizm alanında daha sürdürülebilir, çekici ve rekabetçi bir destinasyon olma yolunda önemli adımlar atacaktır.

Samsun'un en önemli kayak merkezi olan Lâdik gerek Samsunluların gerekse civar illerde oturanların rağbet ettiği ve gelişme potansiyeli olan bir destinasyon durumundadır. Destinasyona özellikle hafta sonu yoğun talep ulaşımında bazı aksamalar meydana getirmektedir. Bu noktada yeni araç park yeri düzenlemeleri ve tur otobüsleri de dahil araç çıkış kontrolleri önem kazanmaktadır. Elektronik trafik izleme sistemlerinin bu noktada kurulması ve talebin hafta içine yönlendirilmesine yönelik talep yönetimi devreye sokulmalıdır.

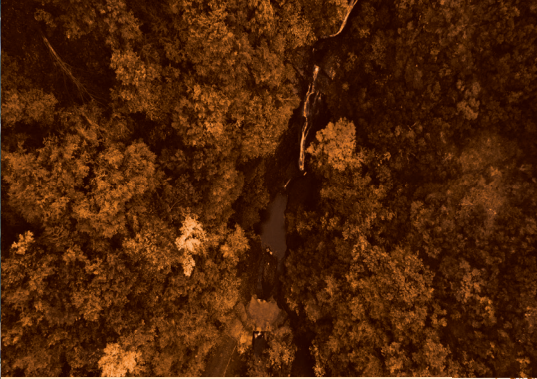
Bir başka çekim merkezi olan Vezirköprü Turizm Merkezi, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 22.03.2011 tarihli ve 59756 sayılı yazısı üzerine, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerinin belirlenmesine ilişkin yönetmelik hükümlerine göre, Bakanlar Kurulu tarafından 26.04.2011 tarihinde Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesi olarak kararlaştırılmıştır. Özellikle Şahin Kanyonu'nun feribot turları ile turizme kazandırılması, Kunduz Dağı ormanlık alanının milli park ilan edilmesi ve Vezirköprü'nün kültürel mirasının korunması için gerekli çalışmaların yapılması, sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi açısından önemli katkılar sağlayacaktır.

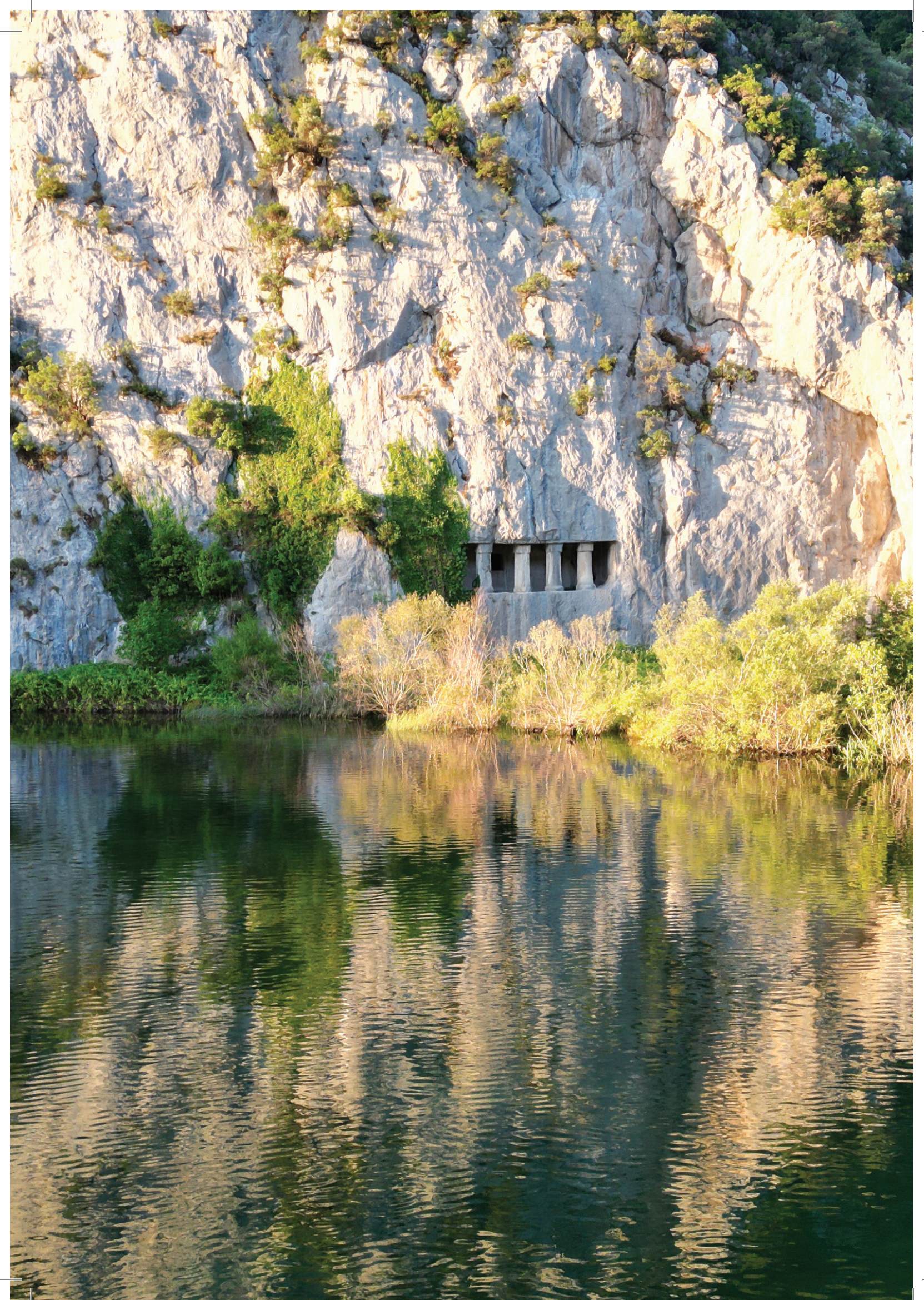
Bafra Kolay Turizm Merkezi de Samsun'un birçok turistik çekicilikleri gibi Bafra ilçesinde yer alan ve doğal güzellikleri, tarihi zenginlikleri ve tarım alanlarıyla dikkat çeken bir bölgedir. Bölgenin tarım potansiyeli oldukça yüksektir. Burada geleneksel tohumların kullanılarak doğal ürünlerin üretildiği yol boyunca ve baraj çevresinden dağların tepesine kadar her alan, tarım faaliyetine sahiptir. Bölgenin doğal ve kültürel mirasını korumak ve geliştirmek adına etkinlik planlaması ve ekoturizm kapsamında ziyaretçilere yerel el sanatları ve hediyelik eşya satışı yapılarak yerel kültürün korunması desteklenebilir.

7. BÖLÜM

İL TURİZM RİSK YÖNETİM PLANI VE RİSK ANALİZİ

Son yıllarda Türkiye, Covid-19 salgını, deprem ve terör saldırıları gibi öngörülemeyen faktörler sebebiyle bazı krizlerle karşılaşmıştır. Bu krizler, turizm sektörünü belirsizlikle karşı karşıya bırakmıştır. Ancak yaşanan bu zorluklara karşı üretilen çözümler ile bahsi geçen krizler hızlıca giderilebilmiştir. Buradan, destinasyonlar için kriz planlaması ve risk yönetiminin kritik bir öneme sahip olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

UNWTO; ziyaretçilerin, yerel halkın ve turizm çalışanlarının emniyet ve güvenliğine ilişkin riskleri dört temel başlıkta tanımlamaktadır. Bunlar;

- İnsani ve kurumsal çevre (genel suçlar, şiddet, organize suçlar, terörizm, savaş vb.),
- Turizm ve ilgili sektörler (zayıf güvenlik şartları, yetersiz sanitasyon, dolandırıcılık, personelden kaynaklanan endüstriyel anlaşmazlıklar vb.),
- Bireysel gezginler (tehlikeli aktiviteler, sağlık durumu, tehlikeli bölgelere seyahat vb.),
- Fiziksel ve çevresel riskler (flora fauna tahribatı, afetler, fiziksel ortamdan kaynaklanan tehlikeli durumlar vb.) olarak açıklanmaktadır.

Bu doğrultuda Samsun iline ait risk tablosu hazırlanmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 7.1'de küresel, ulusal ve Samsun'a özel yerel riskler sunulmaktadır. Tabloda bahsi geçen küresel ve ulusal risk faktörleri WEF, UNWTO yayınları ve Türkiye Turizm Ana Planı'ndan alınmıştır. Samsun'a özel yerel risk faktörleri ise 14 Kasım 2023'te gerçekleştirilen Samsun Arama Konferansındaki katılımcılara dağıtılan anket formu, il paydaşları ile yapılan mülakatlar ve literatür bilgileri sayesinde elde edilmiştir.

Tablo 7.1. Küresel, ulusal ve Samsun'a özel yerel riskler tablosu

KÜRESEL RİSKLER	OLASILIK					ŞİDDET					SKOR
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Ukrayna – Rusya Savaşının Uzaması			X					X			9
İsrail-Filistin Savaşının Uzaması ve Başka Bölgelere Sıçraması				X					X		16
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaşın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali			X						X		12
Kuzey Kore- Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Biyçeşitlilik Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvenizlik			X						X		12
Yaşam Maliyeti Krizi				X					X		16

	Olasılık					Şiddet					
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
ÜLKESEL RİSKLER											
Doğal Afetler					X					X	25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X						X			6
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları				X					X		20
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X					X			9
Bölgesel Savaş ve Terör Riski				X					X		20
Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Politik Gündem				X					X		16
Siber Güvenlik Açıkları			X					X			9
Seyahat Güvenliği / Asayiş – Turiste Yönelik Tehdit			X					X			9
Enflasyon				X				X			12
Rakip Ülke Söylemi			X				X				6
YEREL RİSKLER											
Terör	X						X				2
Sağlık (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)		X					X				4
Nitelikli Personel İstihdamı				X				X			12
Dolandırıcılık		X					X				4
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Uyum Sorunu			X					X			9
Aşırı Turizm Talebi		X					X				4
Temiz Su Kaynaklarının Azalması			X					X			9
Dalga ve Kıyı Erozyonu				X					X		16
Radikal Akımlar		X					X				4
Deprem Riski				X						X	20
Doğal Güzelliğin Yok Olması ve Çarpık Yapılaşma			X						X		12
Sınırlı Yabancı Pazara Bağımlılık			X					X			9
Kaçak Göçmenler			X					X			9
Güvensiz Şehir Algısı	X						X				2
Somut Kültürel Mirasın Tahribatı			X					X			9
Endemik Türlerin Yok Olma Tehlikesi			X					X			9
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi		X					X				4
Sel/Taşkın				X					X		16
Orman Yangınları & Endüstriyel Yangınlar				X				X			12
Kütle Hareketleri (Kaya Düşmesi) ve Heyelan			X						X		12
Karadeniz'deki Dip Dalga Sebebiyle Boğulma Riski			X					X			9

Tablo 7.1'deki değerlerin oluşmasına esas olan risk skoru matrisi (Tablo 7.2) ve bu risk skorlarına yönelik yorumlar ile yapılması gereken eylemler (Tablo 7.3) aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 7.2. Risk skorları matrisi

	ŞİDDETİ					
	ÇOK CİDDİ 5	CİDDİ 4	ORTA 3	HAFİF 2	ÇOK HAFİF 1	
OLASILIK	ÇOK YÜKSEK 5	YÜKSEK 25	YÜKSEK 20	YÜKSEK 15	ORTA 10	DÜŞÜK 5
	YÜKSEK 4	YÜKSEK 20	YÜKSEK 16	ORTA 12	ORTA 8	DÜŞÜK 4
	ORTA 3	YÜKSEK 15	ORTA 12	ORTA 9	DÜŞÜK 6	DÜŞÜK 3
	DÜŞÜK 2	ORTA 10	ORTA 8	DÜŞÜK 6	DÜŞÜK 4	DÜŞÜK 2
	ÇOK DÜŞÜK 1	DÜŞÜK 5	DÜŞÜK 4	DÜŞÜK 3	DÜŞÜK 2	DÜŞÜK 1

Tablo 7.3. Risk skoruna göre yorum ve eylemler

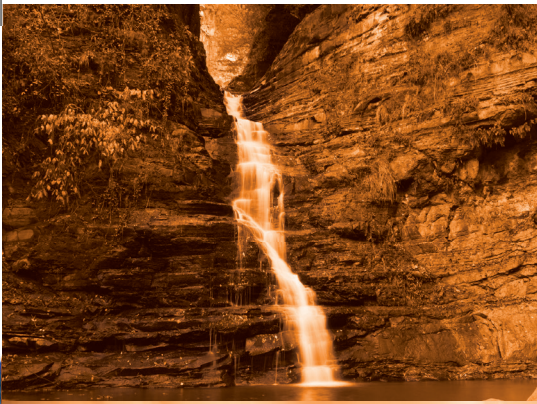
RİSK SKORU	EYLEM
25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalı
12, 10, 9, 8	DİKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmeli
6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir, Orta vadede çalışma yapılmalı

Bu bilgiler doğrultusunda öncelikle “Kabul Edilemez” risk kategorisinde yer alan; deprem, sel/taşkın, dalga ve kıyı erozyonu riskleri başta olmak üzere ilde hâkim olan tüm risklere karşı ayrıntılı bir risk yönetim planı ve buna eylem planları oluşturulmalıdır. İlde en yüksek risk derecesine sahip olan “Deprem” riski için eylem planında; bina ve altyapı güçlendirme, riskli alanlarda inşaat izinlerinin sınırlandırılması, acil tahliye yolları ve toplanma alanlarının inşası, afet yönetimi eğitimleri, telekomünikasyon altyapısının güçlendirilmesi gibi başlıklar yer almalıdır. Kabul edilemez riskler arasında yer alan bir diğer risk olan “Sel/Taşkın” riski için eylem planında; dere yataklarının ıslah edilmesi, su kanallarının ve rögarların periyodik olarak temizlenmesi, şehir altyapısının güçlendirilmesi, erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi, acil kurtarma ekiplerinin oluşturulması, riskli alanlarda yapılaşmanın sınırlandırılması ve afet yönetimi eğitimlerinin planlanması gibi başlıklar yer almalıdır. İldeki yüksek riskli bir diğer risk olan “Dalga ve Kıyı Erozyonu” için eylem planında; kıyı güvenliği, erken uyarı ve tahliye sistemleri, kıyı inşaatı standartları, kumsal restorasyon çalışmaları, doğal kumulların ve bitki örtüsünün korunması, erozyonu azaltacak doğal resiflerin inşası, riskli kıyı bölgelerinde deniz duvarı ya da kıyı setlerinin inşası, dalga etkisini *absorbe* edebilecek esnek yapıların kullanılması, deniz seviyesinin yükselmesine karşı altyapı önlemlerinin alınması, eğitim ve farkındalık programlarının düzenlenmesi gibi başlıklar yer almalıdır. Hazırlanacak olan eylem planı aynı zamanda sürdürülebilir kıyı yönetimi stratejilerini de içermelidir. Şehirdeki inşaat izinlerinin ve şehir planlaması politikalarının deprem, sel/taşkın, dalga ve kıyı erozyonu hassasiyetini dikkate alacak şekilde yenilenmesi gereklidir.

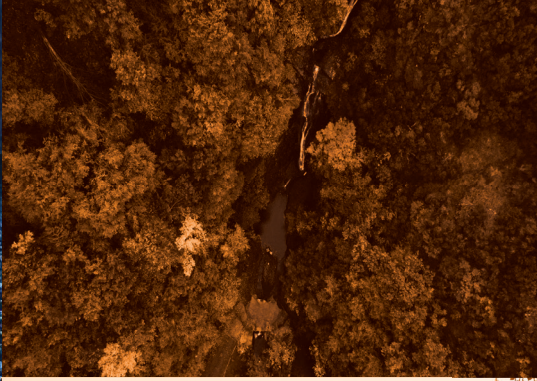
Bahsi geçen eylem ve kriz planlarının ayrıntılandırılarak hazırlanma aşamasında; yerel yönetim temsilcileri, AFAD-AKUT temsilcileri, şehir planlamacıları, itfaiye temsilcileri, il sağlık müdürlüğü temsilcileri, imar ve inşaat uzmanları, jeoloji uzmanları ve sivil toplum kuruluşları gibi konu ile ilgili paydaşlar yer almalıdır. Olası risklerin gerçekleşmesi durumunda uygulanacak kriz yönetim planları da detaylı bir şekilde hazırlanmalı ve gerektiğinde hemen uygulamaya konulmalıdır. Bu şekilde risklerin hızlı bir şekilde azaltılması ve olası zararların minimuma indirilmesi sağlanacaktır.

İldeki hâkim riskler ile ilgili turizm paydaşları, yerel işletmeler ve topluluk üyelerine yönelik düzenli eğitim ve farkındalık programları düzenlenmelidir. Bu programlar, olası risklere karşı hazırlı olmayı ve kriz durumlarında doğru aksiyon almayı sağlamak amacıyla tasarlanmalıdır. Bu bağlamda turizm kaynaklı çevresel riskleri azaltmak adına sürdürülebilir turizm stratejileri geliştirilmelidir. Tüm bunlara ek olarak, halihazırda var olan Samsun İl Turizm Tanıtma ve Geliştirme Kurulu bünyesinde kurulması planlanan DYÖ içinde bir “Risk Konseyi” kurulmasının fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Bu konsey, yılda en az 2 kere toplanarak mevcut durumu yeniden gözden geçirmeli ve mevcut duruma göre ilin risk tablosunu ve eylem planlarını güncellemelidir. Ayrıca konsey tarafından alınacak olan kararların gerçekleşme durumu, aylık raporlar hazırlanarak takip edilmeli ve paydaşlarla paylaşımı yapılmalıdır. Konsey, ildeki toplumsal afet yönetimi planlaması bağlamında da süreçteki paydaşlar arasında yer alarak afet yönetimi sürecine katkıda bulunmalı ve sektörde ilgili planların uygulanması konusunda aktif rol almalıdır.

8. BÖLÜM

STRATEJİK AMAÇLAR VE HEDEFLER

Samsun Turizm Master Planı için aşağıdaki Stratejik Amaçlar belirlenmiştir.

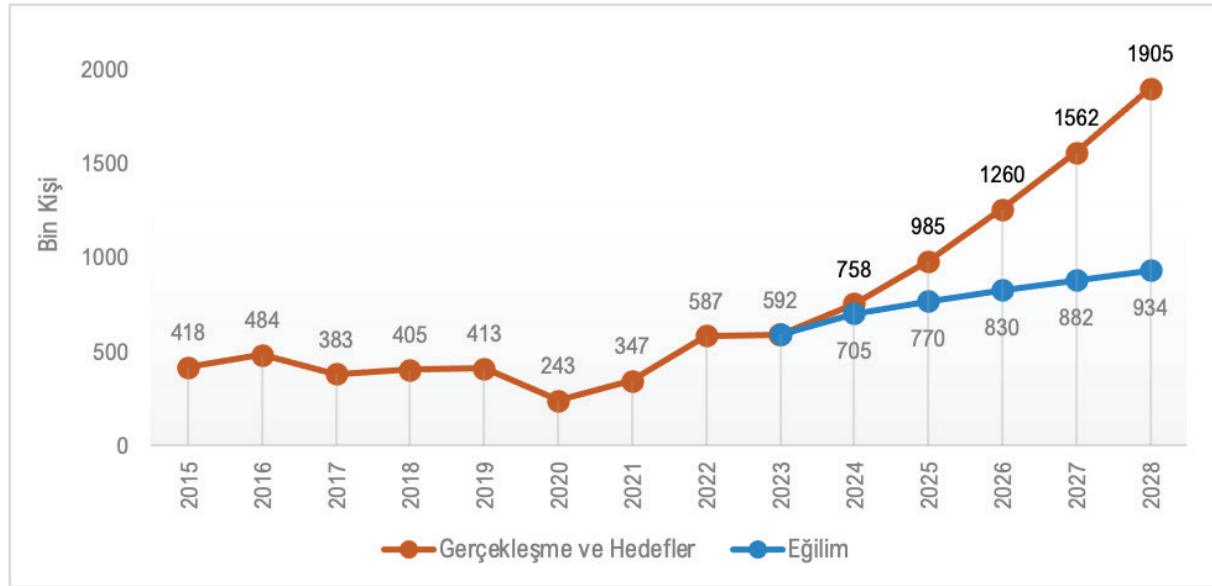
1. Yerli Ziyaretçi Sayısını Artırmak,
2. Yabancı Ziyaretçi Sayısını Artırmak,
3. Ortalama Kalış Süresini Artırmak,
4. Turizm Gelirini Artırmak,
5. Rekabetçiliği ve Sürdürülebilirliği Artırmak,
6. Ziyaretçi Hareketliliğini İl Sathına Yaymak,
7. Turizmde Dijital Entegrasyonu Sağlamak.

Stratejik amaçlar ve bu amaçlara yönelik ölçülebilir sayısal hedefler bu bölümde yer almaktadır.

8.1 YERLİ ZİYARETÇİ SAYISINI ARTIRMAK

Mevcut politikalarda bir değişiklik yapılmaması durumunda, Samsun'a gelen yerli ziyaretçi sayısının 2028 yılında 2023 yılına göre %58 oranında artarak yaklaşık 934 bin kişi seviyesine çıkacağı hesaplanmaktadır (Şekil 8.1.1).

Samsun Büyükşehir Belediyesi Samsun Turizm Master Planı içindeki politikaları ve projelerini devreye alarak, 2028 yılında yerli ziyaretçi sayısını 1 milyon 905 bin kişi seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, 2028 yılında Samsun'u ziyaret eden yerli turist sayısının 2023 yılındaki 592 bin yerli turist sayısına göre yaklaşık %222 oranında artırılması hedeflenmiştir. Bu hedef bağlamında Samsun'u 2028 yılında ziyaret eden toplam turistler içinde yerli turistlerin oranının %90 seviyesine gelmesi öngörülmektedir.

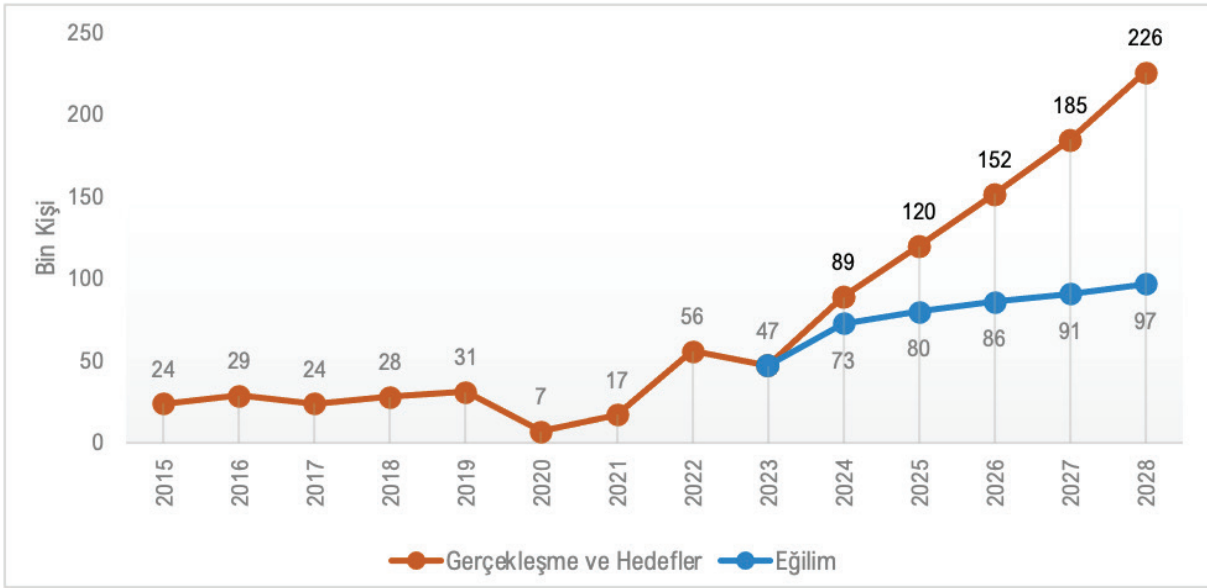
Şekil 8.1.1. Samsun yerli turist sayısı ve hedefleri

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine geliş rakamlarıdır. 2023 yılı Aralık ayı verileri tahminidir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

8.2 YABANCI ZİYARETÇİ SAYISINI ARTIRMAK

Mevcut politikalarda bir değişiklik yapılmaması durumunda, Samsun'a gelen yabancı ziyaretçi sayısının 2028 yılında 2023 yılına göre %106 artırarak yaklaşık 97 bin seviyesine çıkacağı hesaplanmaktadır (Şekil 8.2.1).

Samsun Büyükşehir Belediyesi Samsun Turizm Master Planı içindeki politikaları ve projeleri devreye alarak, Samsun'a gelen yabancı ziyaretçi sayısını 2028 yılında 226 bin kişi seviyesine çıkarmayı hedeflemektedir. Bu çerçevede, 2028 yılında Samsun'u ziyaret eden yabancı turist sayısının 2023 yılındaki 47 bin yabancı turist sayısına göre %381 oranında artırılması hedeflenmiştir. Bu hedef bağlamında Samsun'u ziyaret eden turistler toplamı içinde yabancı turistlerin oranının %10 seviyesine gelmesi öngörülmektedir.

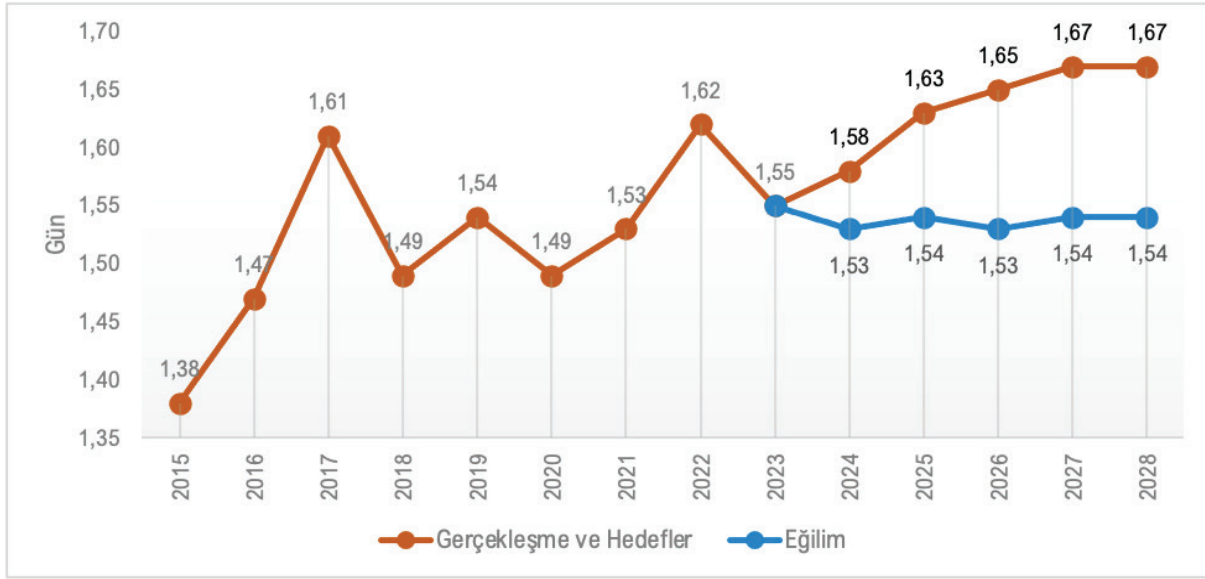

Şekil 8.2.1. Samsun yabancı turist sayısı ve hedefleri

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine geliş rakamlarıdır. 2023 yılı Aralık ayı verileri tahminidir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

8.3 ORTALAMA KALIŞ SÜRESİNİ ARTIRMAK

Samsun Turizm Master Planı'nda gelecek kurgusu yaratan projeler devreye alınmadan 2028 yılında gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin Samsun'da ortalama konaklama sürelerinin 1,54 gün seviyesine ulaşacağı hesaplanmaktadır. Samsun Turizm Master Planı kapsamındaki projelerin devreye girmesiyle ortalama konaklama sürelerinin 1,67 gün seviyesine ulaşması hedeflenmektedir (Şekil 8.3.1).

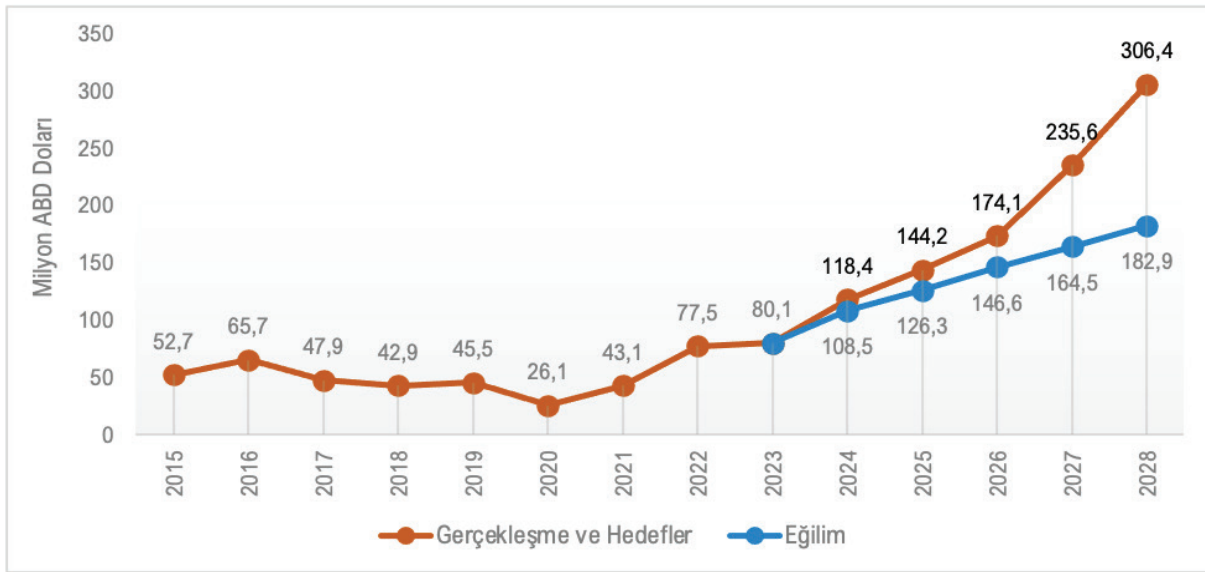

Şekil 8.3.1. Samsun'a gelen turistlerin ortalama kalış süresi ve hedefleri

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı. Turizm İşletme ve Basit Belgeli konaklama tesislerine geliş rakamlarıdır. 2023 yılı Aralık ayı verileri tahminidir. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

8.4 TURİZM GELİRİNİ ARTIRMAK

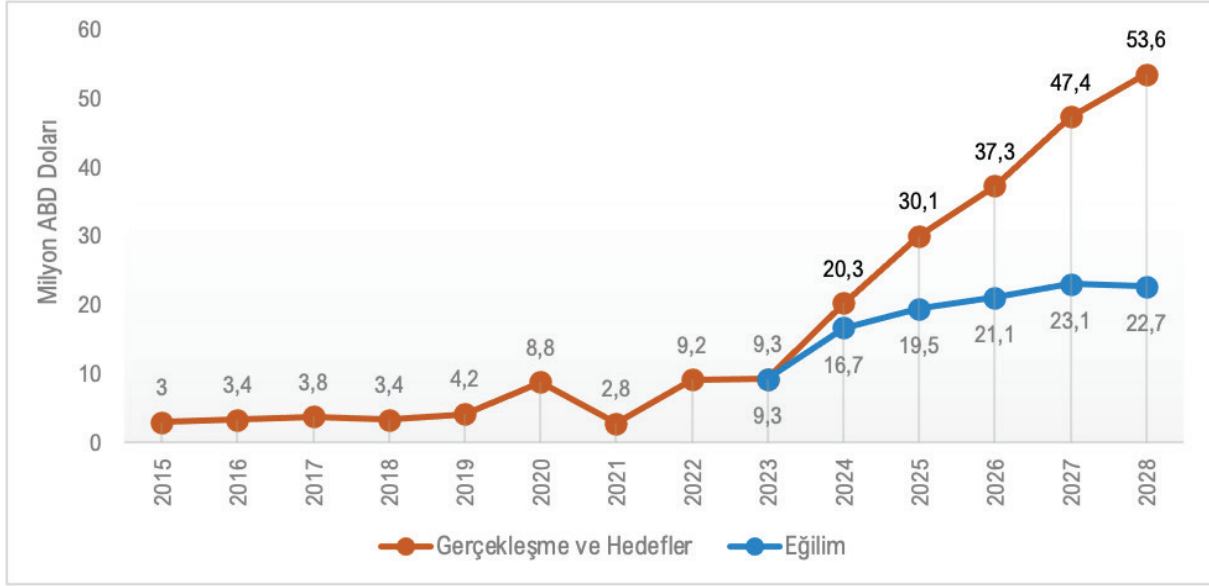
Samsun Turizm Master Planı'nda gelecek kurgusu yaratan projeler devreye sokulmadan 2028 yılında yerli turist gelirinin 2023 yılına oranla %128,4 artış ile yaklaşık 183 milyon ABD dolarına ulaşacağı hesaplanmaktadır. Samsun Turizm Master Planı kapsamındaki politikalar ile projelerin devreye girmesiyle bu artışın %282,5 seviyesine çıkararak yaklaşık 306,4 milyon ABD dolarına ulaşması hedeflenmiştir (Şekil 8.4.1).

Şekil 8.4.1. Samsun yerli turist geliri ve hedefleri

Kaynak: Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Samsun'un Turizm Master Plan'ında gelecek kurgusu yaratan projeler devreye sokulmadan 2028 yılında yabancı turist gelirinin 2023 yılına oranla %144 artış ile yaklaşık 22,7 milyon ABD dolarına ulaşacağı hesaplanmaktadır. Samsun Turizm Master Planı kapsamındaki politikalar ile projelerin devreye girmesiyle bu artışın %469,8 seviyesine çıkararak yaklaşık 53,6 milyon ABD dolarına ulaşması hedeflenmiştir (Şekil 8.4.2).

Şekil 8.4.2. Samsun yabancı turist geliri ve hedefleri

Kaynak: Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2024 yılından başlamaktadır.

Yerli turistlerin ABD doları cinsinden harcamaları hesaplanırken 2015-2023 dönemine ait ortalama kişi başı iç turizm harcamaları verisi TÜİK'ten alınmış ve harcama verisi, Merkez Bankası ortalama döviz kurları kullanılarak ABD dolarına çevrilmiştir. Yabancı turistlerin ABD doları cinsinden harcamaları hesaplanırken 2015-2023 dönemine ait ortalama turist başı harcama verisi TÜİK'ten alınmıştır. Yerli turistlerin 2023-2027 dönemine ait ortalama harcamalar hesaplanırken 2015-2023 dönemine ait veriler kullanılarak regresyon analizi ile tahmin yapılmıştır.

8.5 REKABETÇİLİĞİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ ARTIRMAK

Turizmde sürdürülebilirlik, küresel anlaşmalardan doğan taahhütler, tur operatörleri ve çevrimiçi merkezi satış ve rezervasyon sistemlerinin aracı işletmeler üzerinde bu yönde artan beklentileri, yakın gelecekte bu başlıkta yaygınlaşacak olan vergiler ve tüketicilerin farkındalık düzeylerinin artması gibi birçok faktör nedeniyle turizm gündeminin tepesine oturmuştur. Özellikle Covid-19 salgını sonrası bu başlıkta artan ivmeyle yaşanan gelişmeler, turizmde sürdürülebilirliği başlıca rekabet faktörü haline getirmiştir. Bunların bir yansıması olarak Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından küresel turizm ve seyahat sektörünün rekabetçiliğini ve gelişmişliğini ölçmek üzere iki yılda bir yayımlanan endeks, 2022 yılından itibaren ölçümlerinde sürdürülebilirliğe yönelik göstergelerin ağırlığını ciddi oranda artırmıştır. Samsun Turizm Master Planı, sürdürülebilirlik ilkelerine geliştirilen politikalara sahip olarak, bu sürdürülebilir politikaların aynı zamanda ilin ulusal ve uluslararası rekabette üstünlük sağlayacağı anlayışıyla hazırlanmıştır. Bu politikalar ile Samsun, sürdürülebilir ve rekabet gücü yüksek bir destinasyon haline gelecektir.

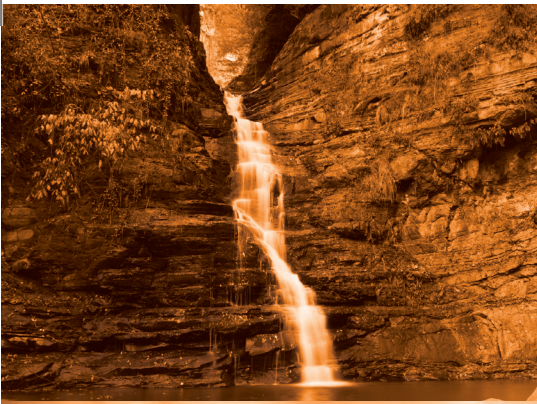
■ Tekkeköy Kurşunlu Şelalesi

8.6 TURİZMİ İL SATHINA VE YIL GENELİNE YAYMAK

Samsun Büyükşehir Belediyesi, Samsun'a gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin çoğunluğunun kent merkezini ziyaret ettiği verisinden hareketle, turizmi il sathına yayarak şehir merkezi dışındaki ilçelerin de turizm gelirlerindeki artıştan pay almalarını sağlamayı stratejik bir amaç olarak belirlemiştir. Bu sayede turizm hareketliliği ve ona bağlı olarak elde edilen gelirin il içinde yayılımı dengelenebilecek ve yerel halkın turizme yönelik uyum ve sempatisi artacaktır. Diğer taraftan il sathına yayılmış cazip kaynakların etkili turizm ürünler haline getirilmesi, ildeki turizm hareketliliğini 12 aya yayacaktır. Samsun Turizm Master Planı, bu başlığa uygun politikaları ile turizmin il sathına ve yıl geneline yayılmasını desteklemektedir.

8.7 TURİZMDE DİJİTAL ENTEGRASYONU SAĞLAMAK

Samsun Büyükşehir Belediyesi, Samsun ilinin turizm ve tanıtım faaliyetlerinde dijital entegrasyonu sağlamayı hedeflemektedir. Bu stratejik amaca yönelik olarak dijital entegrasyonu sağlanmış faaliyetlerin 2028 yılında tamamlanması stratejik amaç olarak belirlenmiştir. Bu stratejik amaca uygun olarak Samsun Turizm Master Planı kapsamında önerilen politikalar, ilin dijital varlığını ve bu varlığın dijital ortamda görünürlüğünü artıracaktır. Ayrıca içinde yaşadığımız çağa uygun şekillenen modern turistin dijital ortamdan yararlanma isteği karşılanacak, bu sayede turist memnuniyeti ve destinasyona tekrar ziyaret eğilimleri de artacaktır. Mevcut pazarlarda etkinliği arttırmakla beraber yeni pazarlara erişmek ve bu pazarlardan etkili biçimde yararlanmak adına da ilin dijital entegrasyonu sağlanacak ve bu entegrasyon Samsun'un hedeflediği ziyaretçi sayısı ve gelir hedeflerine ulaşmasına katkıda bulunacaktır.

ÖNCELİKLİ ALANLAR

Samsun Turizm Master Planı'nda 7 adet stratejik amaç ve hedef ile bu stratejik amaç ve hedefleri farklı derecelerde destekleyen 14 adet öncelikli alan başlığı belirlenmiştir. Öncelikli alanlara ve belirlenen stratejik amaç ve hedeflere ulaşmayı destekleyen 50 adet politika benimsenmiştir. Politikaların her iki başlığa ait kesişim değerleri ve buna göre öncelikli alanların sıralaması aşağıda görülmektedir. (Tablo 9.1). Belirlenen politikalar Samsun'un turizmde gelecek kurgusunu oluşturan projelerinin yapı taşları durumundadır.

Tablo 9.1. Stratejik amaç ve hedefler ile öncelikli alanlar ilişkilendirilmesi

Sıra	ÖNCELİKLİ ALANLAR	1. Yerli Ziyaretçi Sayısını Artırmak	2. Yabancı Ziyaretçi Sayısını Artırmak	3. Ortalama Kalış Süresini Artırmak	4. Turizm Gelirini Artırmak	5. Rekabetçiliği ve Sürdürülebilirliği Artırmak	6. Turizmi İl Sathına ve Yıl Geneline Yayımak	7. Turizmde Dijital Entegrasyonu Sağlamak	Genel Toplam	Temel Politika Derecelendirmesi
1	Marka Etkinlikler ve Festivaller	15	15	14	16	15	12	2	89	1
2	Spor Turizmi	12	12	12	13	12	11	2	74	2
3	Kültür Turizmi	12	11	10	12	13	11	2	71	3
4	Mevcut ve Yeni Pazarlar	9	11	7	9	10	9	2	57	4
5	Güçlü Hikâyelere Dayalı Tematik Rotalar	9	9	7	10	8	9	2	54	5
6	Eko Turizm	8	8	8	9	9	9	2	53	6
7	Etkili Bir DYÖ Yapısı ve Bütünleşik Tanıtım	7	6	6	6	10	5	3	43	7
8	Deniz Turizmi	7	6	5	8	7	3	2	38	8
9	Yeni Destinasyonlar	5	5	5	5	7	6	2	35	9
10	MICE	4	4	4	5	4	2	2	25	10
11	Gastronomi	3	4	3	5	3	4	3	25	10
12	Hizmet Kalitesi ve Turizm Bilinci	3	3	3	3	3	3	0	24	11
13	Sağlık Turizmi	2	3	2	4	3	3	2	19	12
14	Akıllı Destinasyon	2	2	2	2	2	2	2	14	13
	Genel Toplam	98	99	88	107	106	89	31	621	

9.1. MARKA ETKİNLİKLER VE FESTİVALLER

Festival, kendi sosyal aktiviteleri ve seremonileri olan genellikle kültürel unsurlarla desteklenen bir zaman periyodu ve bu periyot içinde organize edilen ve gerçekleştirilen etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Etkinlikler bir bütünün parçası olabileceği gibi belirli bir büyüklüğe eriştikten sonra kendi markası altında bağımsız da gerçekleştirilebilir. Etkinlikler; seminerler, sanatsal gösteriler, konferanslar, bilimsel toplantılar, ticaret fuarları, sektörel fuarlar, sportif etkinlikler, kariyer etkinlikleri, atölye

çalışmaları gibi çok farklı bir yelpazede bulunabilir. Etkinliklerin belirli bir kavramsal ve zamansal bütünlük içinde sunulduğu festivaller ise, yerel kültürü yansıtabileceği gibi ortak insanlık kültürü unsurlarından herhangi biri ile de belirli bir ilişki içinde olabilir. Dünya'daki büyük festivallere göz atıldığında sanat festivalleri, ya da sanatın belirli bir dalına odaklanmış olan film festivalleri, müzik festivalleri, tiyatro festivalleri ve öne çıkmaktadır.

Bununla birlikte hasat festivalleri ve bu hasat edilen ürünlerden yapılan o bölgeye özgü olarak başlayan ve sonrasında uluslararası bir kimlik kazanan yiyecek-içecek festivalleri de dünyada önemli bir yer tutmaktadır. Bu festivallerin halk kültürünün de önemli bir parçası olduğu ve farklı çağlardan günümüze dek kutlandığı bilinmektedir. Mevsimlere has özellikler üzerinden kurgulanmış festivaller de yüksek katılımlı festivaller arasındadır.

Uluslararası festivallerin değişik ölçeklerde ülkemizde de var olduğu görülmektedir. Ancak ülkemizdeki festivaller genel anlamda yerel halkın ya da yakın bölgelerden gelen gününbirlikçilerin ve kısa süreli konaklayan iç turistlerin katılımıyla gerçekleşmektedir. Ülkemizde gerçekleştirilen festivaller içinde ön plana çıkan türleri; kültür-sanat festivalleri, film, müzik festivalleri ve zirai ürün festivalleridir. Bunun yanında tarihi kökleri çok daha güçlü olan ve halkın inanç ve adetlerinin yüzyıllar boyu yaşatılmasına destek olan Manisa Mesir Macunu Festivali, Hıdırellez Şenlikleri, Nevruz ve Şeb-i Arus gibi geleneksel etkinlik ve festivaller de bulunmaktadır. Bununla birlikte temelde bir sportif etkinlik olan ve ancak uzun tarihi geçmişi ile günümüzde bundan daha fazlasını ifade eden başta Kırkpınar Yağlı Güreşleri olmak üzere yerel yağlı güreş ve cirit müsabakaları ülkemizdeki önemli etkinlikler arasındadır. UNESCO tarafından belirlenen Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde de bu etkinlikler yer almaktadır. Ancak somut olmayan miras unsurları üzerinden tasarlanabilir birçok etkinlik ve festival potansiyel düzeyde kalmıştır.

Samsun'da hali hazırda gerçekleştirilen yerel festivaller (Alaçam Hüseyin Dede Şenlikleri, Bafra Karpuz Festivali, Bafra Kapıkaya Festivali, Neyzen Tefik Kültür Festivali, Yeşilirmak Kültür ve Sanat Festivali, Terme Altın Pirinç Festivali, Köprülü Mehmet Paşa Kültür Sanat ve Spor Festivali, Karadede Panayırı, Yöresel Ot Yemekleri Festivali, Terme Pide Pirinç Balık Festivali, Karadeniz Müzik Festivali, Atakum Müzik Festivali) ve etkinlikler (Lâdik Yağlı Güreşleri, Kavak Yaşar Doğu Güreşleri, Vezirköprü Kunduz Yağlı Güreşleri, Terme Altın Fındık Yağlı Güreşleri, Bengü Karakucak Güreşleri, Yakakent Deniz Oyunları Festivali) bulunmaktadır. Ancak bu etkinliklerin tanıtımının oldukça yerel ölçekte kalması ve dolayısıyla bilinirliğinin sağlanamaması öte yandan da pazar bölümlendirmenin bilerek ya da bilmeyerek oldukça dar segmentlere indirgenmesinin bir sonucu olarak sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunun çözülebilmesi için farklı uygulama bilgilerine (*know how*) sahip paydaşların bir araya gelip güçlü yönlerini birleştiren bir ağ ya da daha üst bir bakış açısı ile kurgulanan bölgesel bir etkinlik yönetimi organına ihtiyaç duyulmaktadır.

Ulusal çapta değerlendirildiğinde ise yakın dönem tarihte ülkemizin kurtuluş ve kuruluş destanının yazılmasının başlangıç noktası ve doğal bir marka görevi gören 19 Mayıs tarihi ile özdeşleşmiştir. Ulusal bilincin gelişmesi açısından Ankara ve Çanakkale gibi takip edilebilir örnekler üzerinden Samsun şehri henüz kullanılmamış bir potansiyel vaat etmektedir.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P11 Deniz Temalı Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
- P12 Spor Temalı Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak

- P23 Bowlingde Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
- P43 Uluslararası Karavancılar Festivali Yaratmak

9.2 SPOR TURİZMİ

Spor ve turizm birbiriyle ilişkili ve tamamlayıcıdır. Günümüzde spor turizmi, turizmin en hızlı büyüyen türlerinden biridir. Seyahatin asıl amacının spor olmadığı durumlarda bile, giderek daha fazla turist, gezileri sırasında spor faaliyetlerine ilgi duymaktadır. Çeşitli tür ve büyüklükteki spor etkinlikleri, katılımcı veya seyirci olarak turistlerin ilgisini çekmekte ve destinasyonlar, onlara yerel lezzetler katarak kendilerini farklılaştırmaya ve özgün yerel deneyimler sunmaya çalışmaktadır.

Dünyada uluslararası seyahat ve turizm gelirlerinin %10'u spor turizminden kaynağını almaktadır. Dünyada turizmin yıllık büyüme oranı %4-5 seviyelerinde seyrederken, spor turizminin yıllık büyüme oranı yaklaşık %14 civarındadır. Küresel spor turizmi pazarı 2022 yılında yaklaşık 600 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu pazarın 2030 yılına kadar yıllık %17,5 büyüme oranına ulaşması beklenmektedir. Gelirlerin %38'ini oluşturan Avrupa, dünyanın en büyük spor turizmi pazarıdır. Sunulan aktivite yelpazesi, spor etkinliklerinden eğitim kamplarına ve aktif tatillere kadar birçok ürünü içermektedir.

Samsun'un spor turizmi potansiyeline bakıldığında ise şehrin oldukça zengin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Samsun, kişi başına düşen spor tesisleri anlamında Türkiye'de ilk sıradadır. Samsun gerek ulusal gerekse uluslararası organizasyon ve festivallere başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmıştır. Bu bağlamda bowling salonu, okçuluk tesisi, 34 bin kişilik stadyumu, yüzme havuzları, çim sahaları, açık ve kapalı tenis sahaları, golf sahası ve yüksek standartlara sahip daha birçok spor tesisi önemli rol üstlenmiştir. Geçmiş yıllarda başta 23. İtme Engelliler Yaz Olimpiyatları olmak üzere bu kapsamda çok sayıda yerli ve yabancı turisti de ağırlamıştır. Bununla birlikte Samsun'da söz konusu potansiyelin spor turizmi bağlamında etkin bir biçimde değerlendirildiğini söylemek oldukça güçtür.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P14 Tenis Sporunda Ulusal Nokta Olmak
- P15 Bisiklet Turizmini Geliştirmek
- P16 Futbol Turizmini ve Kamp Alanlarını Geliştirmek
- P17 Güreş Sporunda Ulusal Merkez Olmak
- P18 Macera Rekreasyonlarını Geliştirmek

9.3 KÜLTÜR TURİZMİ

Samsun somut ve somut olmayan kültür mirası ve çağdaş kültürel varlıklar anlamında zengin bir ildir. Geniş bir kültürel birikime sahip olan Samsun'da, eski yerleşim alanları, höyükler, tümülüsler, antik kent ve kale gibi unsurları içeren 111 arkeolojik sit alanı; konut, işyeri, lojman, okul, ambar, bedesten ve arastalardan oluşan 416 sivil mimari örneği olan yapı; Onur Anıtı ve İlkadım Anıtı gibi sembol yapılar, camiler, kiliseler, tekkeler, türbeler, okullar, mezar odaları ve mezarlıklar, hanlar, hamamlar, su depoları, sarnıçlar, su depoları, köprüler, yel değirmeni, antik su yolu gibi 322 dinsel ve kültürel yapı; 7 kentsel

sit alanı; 12 askeri yapı; 18 idari yapı; sigara fabrikası, tütün deposu, elektrik santrali, su değirmeni gibi yapılardan oluşan 9 endüstriyel yapı tescillenerek somut kültürel miras olarak koruma altına alınmıştır.

Yerleşim tarihi ilk çağlara uzanan Samsun'da bu dönemlere tanıklık eden Tekkeköy mağaraları, İkiztepe Höyüğü, Dündartepe/Öksürüktepe Höyüğü, Amisos Tepesi ile Hititlerin kutsal kent olarak kabul ettiği ve Nerik olarak adlandırılan Oymağaç Höyüğü gibi dikkat çekici arkeolojik alanlar bulunmaktadır. Samsun bu eski çağ medeniyetleri yanında mitolojik değerlere de ev sahipliği yapmaktadır. Yunan tarihinin ilk yazılı kaynakları olarak bilinen Homeros'un İlyada'sında ve Yunan tarihçi Herodot'un eserlerinde bahsi geçen, savaşçı karakterleriyle ön plana çıkan kadınlardan oluşan Amazonların Terme ilçesinde yaşadıkları tahmin edilmektedir. İlkadım ilçesinde kurulan replika Amazon Köyü'nde bu mitolojik kavim ve yaşam şekilleri sergilenmektedir.

Samsun'da kültür turizminin en önemli kaynaklarından biri inanç turizmidir. Nitekim il genelinde tescillenerek koruma altına alınmış 5 kilise, yaklaşık 130 cami ve 13 türbe bulunmaktadır. Bu camiler içinde özellikle yörede geleneksel yapı malzemesi olan ahşap malzemenin kullanıldığı camiler mimari özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. 13. yüzyılda inşa edilmiş olan Çarşamba Göğceli Cami ahşap camilerin Samsun ve Karadeniz Bölgesi'ndeki en iyi örneklerinden biridir. Bundan başka 16. yy. ile 19. yy. arasında varlığını sürdürdüğü bilinen ve Karadeniz Bölgesi'ndeki tek Mevlevihane Samsun'da yer almaktadır. Rekonstrüksiyon girişimi ve tekrar bu yapının canlandırılması ile Samsun geçmişinde yer alan Mevlevi sema törenlerinin yeniden burada canlandırılması ilin inanç turizmi için cazip bir etkinlik haline gelebilecektir. Bu dini yapılar yanında Samsun şehrinde ve kırsal alanlarda önemli sivil mimari örnekleri yer almaktadır. Bunların birçoğu koruma altına alınmış, bazıları müze olarak kullanılırken bazıları kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve bankacılık başta olmak üzere birçok özel faaliyet alanına hizmet vermeye devam etmektedirler. Sivil mimari örnekleri içinde en fazla çıkanlar geçmişte ticaret güzergahlarında yeme-içme ve konaklama tesisi olarak hizmet veren hanlardır. Karayolu ticaret ağı açısından önemli bir güzergahın başlangıç noktası olan Samsun'un sınırları içinde yer alan bu hanlardan il merkezindeki, Kavak/Çakallı'daki ve Vezirköprü ilçe merkezindekiler restore edilerek restoran ve otel olarak hizmet vermeye başlamışlardır.

Geçmişte limanı ve Anadolu'nun iç kesimlerine ulaşım kolaylığıyla bir ticaret şehri olarak öne çıkan Samsun, Cumhuriyetin ilanı sonrasında önemli bir tarım şehri haline gelmiştir. İlin geniş ve verimli arazisi devlet kontrolünde yapılan göçlerde de öncelikli yerleşim sahası olarak değerlendirilmiş, özellikle mübadil ve muhacirlerin yerleşim noktalarından biri olarak Samsun seçilmiştir. Samsun'da var olan kültürel zenginliğe göçlerle bir araya gelen farklı kültürel grupların oluşturduğu kültürel çeşitlilik de eklenince başta gastronomi olmak üzere dil, giyim, geleneksel kutlamalar, törenler ve ritüeller, geleneksel el sanatlarında ortaya çıkan çeşitlilik zengin bir somut olmayan kültürel miras ortaya çıkarmıştır. Samsun'un sahip olduğu 17 coğrafi işaretli üründen 6 tanesi (Bafra Zembili, Çarşamba Ayakkabısı, Çarşamba Kasketi, Vezirköprü Semaveri, Vezirköprü Susuz Bezi ve Vezirköprü Tahtaköprü Kilimi) yerel el sanatlarına dayalı ürünlerdir. Geçmiş asırlar öncesine dayanan ve günümüzde yaşamına devam eden somut olmayan kültürel miras örneklerinden Karadede Panayırı, Sele-Sepet Şenlikleri ve Hıdırellez Ge-yikkoşan Yağlı Güreşleri gibi etkinlikler Anadolu'nun eğlence kültürünün en önemli örneklerindedir.

Samsun'da mevcut kültürel mirasa ek olarak tarihi, teknolojik, sosyal, mimari ve bilimsel değere sahip endüstriyel yapılar bakımından da önemli bir potansiyel bulunmaktadır. Endüstriyel miras turizmi geçmiş ile gelecek arasında önemli bir bağ kurma aracıdır. Teknoloji tarihi meraklıları yanında sanayi tesislerinde çalışanların yakınları bu alanları nostaljik amaçlarla ziyaret etmektedir. Osmanlı döneminde

Belediye Tarihi Bina

kurulan ve Türkiye'nin ilk filtreli sigaralarının (Samsun sigarası) üretildiği en eski adıyla Samsun Reji Tütün Fabrikası, Türkiye'nin karayolu üzerinde kurulu ilk betonarme köprülerinden biri olan Kızılırmak üzerindeki Bafra Çetinkaya Köprüsü, Bafra Tütün Müzesi, Cerrahi Aletler Müzesi, eski un değirmenleri, Havza Sekiz Göz un fabrikası, Tekkeköy yel değirmeni, Vezirköprü, Samsun ve Lâdik saat kuleleri, Bafra, Samsun ve Çarşamba deniz fenerleri, Cumhuriyetin ilk raylı sistemlerinden olan Samsun-Çarşamba ve Samsun-Sivas demiryollarına ait istasyonlar, bakım-onarım ve yönetim binaları gibi birçok unsur Samsun'un kültürel miras envanterinin önemli parçalarındandır.

Samsun'un kültür turizmi alanında ve turizm arz kaynakları içinde en güçlü yanı 19 Mayıs 1919'dur ve bu tarihin bir turizm ürünü haline getirilmesi Samsun turizmi için temel bir hedeftir. Türk Milletinin kurtuluş meşalesini yaktığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna giden yolun ilk adımları 19 Mayıs 1919'da Samsun'da atılmıştır. Bu tarihte Samsun'a çıkan Mustafa Kemal ve silah arkadaşları buradan önce Havza'ya sonra Amasya, Erzurum ve Sivas'a gitmişler, Ankara'da ülkemizin temellerini atmışlardır. Bu tarihi günleri temsil eden Gazi Müzesi, İlkadım Anıtı, Tütün İskelesi, Onur Anıtı, Havza Atatürk Evi, Bandırma Gemi Müzesi ve Kurtuluş Yolu gibi birçok mekân Samsun'un kültür turizmi havuzunda önemli yer tutmaktadır. Bu destinasyonların yanında Kurtuluş mücadelesine destek veren ve bu mücadelede aktif rol oynayan Zübeyiroğlu Mehmet Fuat (Kaynar), Dağköylü Fatma Çavuş, Samsun Müftüsü Yusuf Bahri (Uğurlu), Havzalı Sıtkı Hoca, Canbulatoğlu Ekrem Bey, Ahali Gazetesi sahibi İsmail Cenan (Oral) ve Sivrihisarlı Teğmen Hamdi Bey gibi birçok yerel kahramanın ve Atatürk'ün Anadolu'nun

içlerine gerçekleştirdiği yolculuktaki mekanların da bu çekiciliklere dahil edilmesi Samsun'da kültür turizminin gelişiminde stratejik kaynaklar durumundadır.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P1 Atatürk Temalı Turizm Hareketliliğini Geliştirmek
- P13 Ören Yerlerinde Kazı Etkinliklerini ve Alan Düzenlemelerini Artırmak
- P29 Ahşap Camiler Envanterini Turizm Amaçlı Değerlendirmek
- P34 Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirmek
- P37 Müzecilik Etkinliğini Artırmak

9.4 MEVCUT VE YENİ PAZARLAR

Samsun'daki turizm durumu genel olarak incelendiğinde, özellikle yabancı ziyaretçi sayısının yetersiz olduğu, gelen ziyaretçilerin kısa süreli konakladıkları ve şehrin 2023 yılında işletme ve basit belgeli konaklama tesislerini içeren doluluk oranının %36,4 olduğu görülmektedir. Ayrıca Samsun'un pazarlama ve tanıtımının eksik olması, yeterince çeşitli ürün yelpazesi oluşturacak kaynakların bulunmaması ve/veya ürünlerin markalı olmadığı açık bir şekilde görülmektedir. 2023 yılında Türkiye'ye gelen yaklaşık 56 milyon 700 bin ziyaretçiden Samsun'un payına 44.934 (yaklaşık %0,08) ziyaretçi düşmüştür. Ayrıca Samsun'a gelen turistlerin ortalama geceleme sayılarının 1,55 olduğu belirlenmiştir. Bu durum, şehrin turistlerin zaman harcayabileceği alanları ve/veya faaliyetleri oluşturamadığı anlamına gelebilir. Başka bir bakış açısıyla, eğer bu alanları ve/veya faaliyetleri sağlıyor olsa bile bunların yeterli tanıtım ve yönlendirmelerinin yapılmıyor olduğu sonucuna da varılabilir. Öte yandan Samsun'da turizmin tüm yıl boyunca yapılmasını sağlayabilecek turistik çekiciliklerin ve potansiyellerin olduğu bilinmektedir. Yaz turizmi için nitelikli ve çok sayıda plajı, kış turizmi için Lâdik destinasyonu, kültür ve tarih turizmi için "Atatürk ve Kurtuluş Mücadelesi" temalı bir tarihe sahip olması ve Amazon kadınlarının geçmişte bölgedeki varlığı, doğa ve macera turizmi için Kapıkaya Fest, Falcon Fest ve Nebiyan Fest gibi festivallerin düzenleniyor olması, spor turizmi için doğal alanların bulunması ve su sporları için yeterli potansiyelin olması, büyük bir spor tesisi altyapısı olması ve buna benzer şekilde örneklendirilebilecek birçok turistik cazibe merkezlerinin bulunması, Samsun için turizm potansiyelinin yüksek olduğunu fakat turizm amaçlı yeterince verimli kullanılmadığını göstermektedir.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P26 Rize ve Trabzon'daki Mevcut Yurtdışı Pazarından Yararlanmak
- P27 Komşu ve Yakın İllerle Turizmde İş Birliği Yapmak
- P35 Kardeş Şehir Uygulamasını Etkili Kullanmak
- P44 Kurvaziyer Turizmi ile Karadeniz Ülkelerinde Yeni Pazar Etkileşimleri Yaratmak

9.5 GÜÇLÜ HİKÂYELERE DAYALI TEMATİK ROTALAR

Ziyaretçilere birçok ilginç tematik rota arasından seçim yapma fırsatı sunmak, modern turizm yaklaşımının önemli unsurları arasındadır. Özellikle güçlü hikâyelere ve temalara dayalı rotalar, programlar ve cazibe merkezleri kültür turizmi için özel fırsatlar sunmaktadır. Gelişen ve büyüyen turizm pazarında tematik rotalar yerli ve yabancı turistlerin en fazla tercih ettiği alternatif turizm çekicilikleri arasındadır.

Samsun ilinde en seçici turistlerin bile ilgisini çekecek tematik rotalar oluşturabilecek somut (özellikle arkeolojik) ve somut olmayan kültürel miras zenginliklerinin yanı sıra doğal zenginliklerin varlığı Samsun turizmi için güçlü bir özelliktir. Samsun, özellikle güçlü hikâyelerle desteklenebilecek “kültür rotası”, “tarihsel rota”, “hiking rotaları”, “trekking rotası” ve “doğa yürüyüşü yolları” gibi tematik turizm rotaları oluşturabilecek birçok değere sahiptir. Ayrıca komşu illerle olan tarihi ve kültürel bağlar, turizm sektöründeki genç ve eğitimli işgücü; gelişmiş ulaşım altyapısı diğer güçlü yönleri oluşturmaktadır.

Ancak Samsun doğal, tarihi ve kültürel olarak birçok çekiciliğe sahip olmasına rağmen ulusal ve Avrupa Konseyi Kültür Rotalarına dahil edilmiş uluslararası düzeyde tematik bir rotaya sahip değildir. Samsun için yakın hedef olarak tematik rotaların belirlenmesi ve Avrupa Konseyi Kültür Rotaları kriterlerine uygun tanıtım ve planlama çalışmaları başlatılabilecek bir yerel yönetim yapısının varlığı bir fırsat olarak görülmektedir. Başka bir hedef olarak ise bu tematik rotalardan en az birinin Avrupa Konseyi Kültür Rotalarına dahil edilme sürecinin başlatılması ve sonuçlandırılması konusunda TGA'nın hazırladığı Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası rehber olabilecek durumdadır.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı “doğrudan” destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P5 “Kurtuluş Yolu” Temalı Zenginleştirilmiş Rota Oluşturmak
- P21 Hattuşa-Nerik Hitit Rotası Oluşturmak
- P22 Çarşamba Demiryolu Rotasını Canlandırmak
- P42 Vezirköprü-Bafra Tomruk Yolunu Canlandırmak

9.6 EKOTURİZM

Ekoturizm uygulamalarının başarısını etkileyen diğer temel unsurlar, yerel halkın aktif katılımını sağlamak, doğal ve kültürel kaynakların taşıma kapasitelerini dikkate almak, sürdürülebilirlik ilkesiyle hareket etmektir. Bu yüzden çarpık yapılar yerine doğa ile bütünleşmiş olan konaklama tesisleri tercih edilmelidir. Ekoturizm destinasyonlarında tercih edilen balon oteller (*Bubble Hotel*), hobbit evler gibi konaklama tesisleri iyi uygulamalar arasındadır. *Glamping* olarak da ifade edilen bu yeni tesisler özellikle pandemi sonrası turistlerin ilgisini daha çok çekmeye başlamıştır. Bu konaklama tesisleri doğa ile iç içe olmayı ve konforu aynı anda sunmaktadır.

Türkiye’de ekoturizmin geliştirilmesine uygun bölgeler arasında Samsun ili de yer almaktadır. Bafra, Terme, Atakum, Havza, Çarşamba, Vezirköprü, Salıpazarı, Ayancık, Lâdik ilçelerinde ekoturizm faaliyetlerinin yürütülebileceği tabiat koruma alanlarına, sit alanlarına ve yaylara sahiptir. Samsun’da ekoturizm faaliyetlerine yönelik çalışmalar yürütülmüş olmasına rağmen istenilen ölçüde ekoturist hedef kitlesine ulaşamamıştır.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı “doğrudan” destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P10 Yaylaların Turizmde Etkinliğini Artırmak
- P20 Sulak Alanların Turizmde Etkinliğini Artırmak
- P40 Ornitoloji Etkinliğini Artırmak
- P41 *Glamping* Alanları Oluşturmak

9.7 ETKİLİ BİR DYÖ YAPISI VE BÜTÜNLEŞİK TANITIM

Dünyanın önde gelen turizm destinasyonlarının en önemli ortak özelliklerinden biri, bu destinasyonların turizmin kurumsal ve yönetsel altyapısına getirdikleri dinamik yaklaşımdır. Farklı paydaşların katılım ve katkılarıyla şekillenen turizm yönetim yapıları olan DYÖ'ler; turizmle ilgili tanıtım, yatırım, marka, imaj, çeşitli iletişim araçları için içerik oluşturma, sürdürülebilirlik yönetimi, veri toplama, raporlama ve planlama gibi konularda etkili ve hızlı kararlar alarak turizmin gelişmesinde önemli roller üstlenmektedir. DYÖ'lerin verimli şekilde çalışması, tanıtım, yatırım, planlama gibi faaliyetlerini sürdürebilmeleri için önemli bir finansal kaynağa sahip olmaları gerekmektedir. Bu noktada DYÖ'ler, kurumsal bütçelerin (Valilik ve Büyükşehir Belediyesi bütçeleri) yanında, paydaşların mali desteklerine de ihtiyaç duymaktadır. Türkiye çapında kurulan ve işleyen İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) da il çapında koordinasyonun ulusal hedefler ile uyumlaştırmasını sağlamanın yanında yerel projelerin değerlendirilmesi işlevini yürütmektedir. Bu özellikleri ile İTGK'ları bir DYÖ yapısının başlangıcı olarak kabul edilebilir.

DYÖ liderliğinde etkili destinasyon tanıtımı yapmak için iletişim kanallarının güçlendirilmesi, *info tour, famtrip* ve *influencer* çalışmalarının önceliklendirilmesi, potansiyel kaynak pazarlara yönelik tanıtıcı çalışmaların yapılması İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu ve TGA iş birliğinde gerçekleştirilmektedir. Etkili olabilmesi için destinasyon tanıtımının eksiksiz, akılda kalıcı ve tutarlı olması gerekir. Samsun'un tanıtımına yönelik belki de samsun.com.tr'nin geliştirilmesiyle oluşturulacak etkili bir internet portalının sunulması, bu kapsamda mevcut il portalı görevini üstlenen samsun.com.tr'nin geliştirilmesi ve sosyal medya çalışmalarının yapılması, İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu sorumluluğunda olacaktır. Samsun'u önemli bir turizm destinasyonuna dönüştürmek için yerel işletmelerin ve turizm paydaşlarının kapasitesini geliştirmek önem arz etmektedir. Dünya çapında paydaşların etkin katılımıyla oluşturulan DYÖ'ler, destinasyondaki tanıtım etkinliğini artırmada ve ildeki tanıtımda rol alabilecek tüm bileşenlerin eşgüdüm içinde çalışmasını sağlamakta, her bir paydaşın tanıtımda sorumlulukları belirlenerek, bütünsel ve etkili tanıtım stratejisi ortaya koymaktadırlar. Samsun İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, destinasyondaki tüm paydaşların temsil edildiği, birbirleri ile iletişim kurabildikleri, sorun çözüme sorumluluk üstlendikleri ortamı yaratan, paydaş katılımlı bir yapı modeliyle kurulmuş ve dünya standartlarında bir DYÖ olma yolunda ilerlemektedir.

Samsun İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu'nun sosyal medya platformlarını etkili biçimde yönetmesi kaçınılmazdır. Turistler bu platformlar aracılığıyla kendi seyahat deneyimlerini paylaşabilecek ve bu paylaşımlar diğer bireyler için özendirici olabilecektir. Bu kapsamda ildeki öz çekim noktaları tespit edilecek ve burada basit de olsa ziyaretçi konforunu sağlayan yapısal düzenlemeler yapılacaktır. Bundan başka DYÖ, arama motorlarından yapılan aramaları, başta günümüzde sıklıkla kullanılan *Instagram* olmak üzere sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımları takip edecek, tanıtımı yönlendirecek, mevcut ürün hakkında geri bildirimleri almada kullanıcı yorumları başta olmak üzere bu platformları sürekli takip edecektir. Böylece DYÖ, destinasyon ya da turizm ürünü ile ilgili aramalar ve paylaşımları sürekli analiz edecektir.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P33 "Batmayan Güneşin Doğduğu Şehir" Mottosunu Turizmde Konumlamak
- P47 Samsun'un "En" ve "Tek" Özellikli Varlıklarını Turizmde Etkin Kullanmak

9.8 DENİZ TURİZMİ

Deniz turizmi, küresel ölçekte toplam turizm pazarının en az %50'sini temsil eden bir turizm çeşididir. Bu turizm çeşidi özellikle gelişmekte olan küçük ada devletlerinin çoğu ve kıyıya sahip devletlerin büyük bir kısmının ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. *Grand View Research*'e göre, küresel kıyı ve deniz turizmi pazarının büyüklüğü 2021 yılında 2,9 trilyon ABD dolarıdır ve pazarın 2022'den 2030'a kadar %5,7'lik bir bileşik büyüme oranı ile genişlemesi beklenmektedir. Türkiye sahip olduğu uzun kıyıları, temiz deniz ve kumsalları, doğal ve tarihi çekicilikleri ve uygun iklim koşulları nedeniyle deniz turizmine elverişli bir konumdadır. 2022 yılında ülkeye gelen ziyaretçilerin geliş amaçlarına bakıldığında birinci sırada %67,1 ile "gezi, eğlence, sportif ve kültürel faaliyetler" in yer aldığı görülmektedir. Bu kategorinin içerisinde ise başta deniz kum güneş olmak üzere en büyük payı deniz turizminin aldığı bilinmektedir.

Samsun, deniz turizmi bakımından ciddi bir zenginliğe sahiptir. Şehrin uzanan sahil şeridi ve gelişmekte olan plajları, bu alanda kayda değer bir potansiyel barındırdığına işaret etmektedir. Karadeniz kıyısında yer alan ve toplamda 120 kilometreyi bulan kıyı uzunluğu, Alaçam'dan Terme Miliç'e kadar uzanmaktadır ve yer yer 200 metreye varan derinlikteki kumsalları bünyesinde barındırmaktadır. Bahsi geçen kıyı bölgelerindeki kumsallar, ince taneli yapısıyla dikkat çeker. Samsun'un merkezi ve özellikle Atakum Bölgesi'nden itibaren artan plaj sayısı, bölgenin turistik altyapısının güçlenmekte olduğunu göstermektedir. Atakum ve 19 Mayıs bölgeleri, sahil otellerinin inşasıyla birlikte turizm sektöründe yeni bir gelişme dönemine girmiştir. Kıyı şeridinin uzunluğu, Bulgaristan'ın yarısı kadar bir alanı kaplamakta olup, bu durum şehre deniz turizmi konusunda rekabetçi bir avantaj sağlamaktadır. Mevcut limanın deniz turizmi hizmetlerine yeterince katkıda bulunmadığı gözlemlenmektedir. 2023 yılında kruvaziyer turizm potansiyeli değerlendirilmeye alınmıştır ve limanın geliştirilmesi halinde bu sektörde önemli ilerlemelerin mümkün olacağı anlaşılmaktadır. Kurupelit bölgesine öngörülen yat limanı projesi ile Samsun'un deniz turizmi alanında önemli bir merkez haline gelmesi mümkün görünmektedir.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P4 Kruvaziyer Liman Düzenlemesi Yapmak
- P28 Günübirlik Gezinti Gemilerinin Rota ve Sefer Sayısını Artırmak
- P36 Marina İnşası ile Yat Turizmini Geliştirmek
- P39 *Beach Park*'lar Oluşturarak Sahil Bandında Nitelikli Alanlar Yaratmak

9.9 YENİ DESTİNASYONLAR

Türkiye'nin turizm politikalarında, yeni turizm gelişim bölgelerinin ve turizm koridorlarının oluşturulmasının yanı sıra turizm çeşitlerinin iller bazında değerlendirilerek, turizmde il bazında markalaşmanın önemine dikkat çekilmiştir.

Samsun, tarihi, kültürel ve doğal çekiciliklerinin yanı sıra şehir kimliği ile ön plana çıkan bir destinasyon özelliği taşımaktadır. Samsun'a yönelik turizm talebi dikkate alındığında, genellikle iş odaklı seyahat edenlerin Samsun'da uzun konakladığı, turistik amaçlı seyahat edenlerin ise kalış sürelerinin düşük olduğu bilinmektedir. Samsun'a yönelik turistik talep artışını desteklemek, kentsel alanlarda oluşabilecek taşıma kapasitesi baskısına baştan engel olabilmek ve turizmin ekonomik etkilerini ilin tamamına yayabilmek için Samsun'da sürdürülebilir turizm ilkeleri çerçevesinde yeni cazibe noktaları ve destinasyonlar

oluşturulması önemlidir. Bu noktada şehrin farklı ilçelerindeki farklı turizm türleri altında geliştirilecek cazibelerin il sathında yeni destinasyonlar üretebileceği anlaşılmaktadır.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P24 Sürmeli Köyü'ne UNWTO "En İyi Turizm Köyü" Etiketini Almak
- P25 Lâdik Akdağ Kış Turizm Merkezini Canlandırmak
- P32 Amazonlar Hikayesini Özellikli Ürün Olarak Konumlamak
- P49 Yatırımcılar İçin Turizm Merkezi İmar Planı Yapmak
- P50 Cazip *Selfie* Noktaları Oluşturmak (*Instagrammable*)

9.10 MICE

Samsun, Samsun Fuarı adıyla geçmişte bir marka değerine sahip olarak var olan altyapısı ve çekicilik unsurlarıyla gelecekte de MICE turizmi için önemli potansiyel sunmaktadır. Samsun sadece şehir içi ve şehirlerarası ölçekte değil, aynı zamanda uluslararası ölçekte de ulaşımı kolay bir şehirdir. Deniz, hava, kara ve tren yoluyla ulaşılabilen şehir; özellikle ulusal ölçekteki MICE turizmi için gerekli donanımlara sahiptir. Oteller, alışveriş merkezleri ve yeme-içme tesislerinin ağırlıklı olarak sahil hattında bulunması ve bu tesislere ulaşımın kolaylığı şehri MICE turizmi için cazibe merkezi haline getirmektedir. Misafirler, bu çekim noktalarına ve diğer ilgili alanlara (uluslararası fuar alanı ve stadyumlar vb.) gerek tramvay ve diğer toplu ulaşım araçlarıyla, gerekse de özel araçlarla rahatça ve alternatifli yollarla ulaşabilmektedir. Diğer taraftan mevcut kapasite ve doğrudan uçuş imkanları şehrin uluslararası bir MICE destinasyon markası haline gelmesini engellemektedir.

Samsun 34 adet turistik belgeli ve 1 adet yatırım belgeli konaklama tesisleriyle, ulusal düzeydeki özellikle akademik kongreler odaklı MICE turizmi için yeterli konaklama ve ağırlama altyapısına sahiptir. Bütün bunlara ek olarak, yine şehir içinde büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından yaptırılan kongre salonları da mevcuttur. Şehirde bulunan 2 üniversite MICE kapsamında ele alınan bilimsel kongre ve sempozyumlara önemli kaynak oluşturmaktadır.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P30 Samsun Fuarı Markasını Tekrar Konumlamak
- P31 İl MICE Yönetimini Kurgulamak

9.11 GASTRONOMİ

Samsun iline ait mutfak kültürünü araştırmak, ön plana çıkarmak, çekici turizm paketleri oluşturmak ve pazarlamaya yönelik eksiklikleri gidermek, özel sektör ve kamu arasındaki iş birliğini sağlamak ilin gastronomi alanındaki hedeflenen büyümeye ulaşmasını sağlayacaktır. Gastronomi turizmi faaliyetlerinde mutfak kültürünün ve ürünlerin korunmasının yansısı, ürünler küresel eğilimlere göre yenilenmeli ve kentler bu ürünlerle birlikte ziyaretçiler için çekici hale gelmeli ve bu gelişmeler kentte yaşayanların yaşam kalitesini de artırmalıdır. İlin yenilebilir otlar envanteri oldukça geniştir ve bu kapsamda düzenlenen "Otlar Festivali" etkinliğinin geliştirilmesi, yenilebilir ot türlerinin ildeki restoran menülerinde yer alması, yerel gastronominin tanınması ve gelişimi için önemlidir. Bunun yanı sıra ildeki manda popülasyonu ve bu popülasyona dayalı yoğurt ve kaymak gibi ürünler de il gastronomisinin markalaşmasına katkıda bulunacaktır.

Dünyada turizm eğilimlerinin değişmesi alternatif turizm arayışlarını da beraberinde getirmiştir. Bunlardan biri olan gastronomi turizmi, yılın her ayında bölgenin ziyaret edilmesini sağlayabilmektedir. Samsun ili gastronomi turizmi potansiyeli bulunan ve gastronomi turizminin diğer turizm türlerine katkıda bulunabileceği zengin bir mutfak kültürüne sahiptir. Hem tarihi önemi hem de doğasıyla bölgeye yapılan ziyaretlerde ilgi çeken konumda olan Samsun, çok kültürlü yapısıyla da zengin bir mutfakla da sahiptir. Yunanistan, Bulgaristan, Kafkasya ve Anadolu'nun çeşitli illerinden aldığı göçler, yemek kültürünün şekillenmesinde etkili olmuşlardır.

Samsun'dan Türk Patent ve Marka Kurumu'na coğrafi işaret tescili için 15 tanesi gıda ürünü olmak üzere 21 ürün için coğrafi işaretleme başvurusu yapılmıştır. Başvurusu yapılan gıda ürünlerinin 10 tanesi mahreç işareti ile tescillenmiş, 5 tanesi başvuru aşamasındadır (Tablo 9.11.1).

Tablo 9.11.1. Samsun Türk Patent ve Marka Kurumu'na coğrafi tescil başvuruları

Ürün Sayısı	Coğrafi İşaretin Adı	Dosya Numarası	Başvuru Tarihi	Tescil Tarihi	Türü	Durumu
1	Bafra Kaymaklı Lokum	C2017/199	23.11.2017	28.01.2020	Mahreç İşareti	Tescilli
2	Bafra Nokulu	C2012/079	20.06.2012	6.11.2017	Mahreç İşareti	Tescilli
3	Bafra Pidesi	C2005/017	20.05.2005	18.11.2009	Mahreç İşareti	Tescilli
4	Bafra Pirinci	C2022/000341	11.10.2022		Menşe Adı	Başvuru
5	Bafra Zembili	C2012/072	14.05.2012	23.03.2016	Mahreç İşareti	Tescilli
6	Salıpazarı Kestane Balı	C2021/000297	30.07.2021	11.10.2023	Menşe Adı	Tescilli
7	Samsun Kaz Tiridi	C2012/012	27.12.2011	9.07.2013	Mahreç İşareti	Tescilli
8	Samsun Manda Pastırması	C2023/000046	7.02.2023		Mahreç İşareti	Başvuru
9	Samsun Simidi	C2012/054	20.03.2012	9.09.2013	Mahreç İşareti	Tescilli
10	Tekkeköy Patlıcan İnciri	C2023/000186	10.07.2023		Menşe Adı	Başvuru
11	Terme Pidesi	C2008/022	31.03.2008	2.03.2010	Mahreç İşareti	Tescilli
12	Veziroköprü Semaveri	C2017/146	26.09.2017	27.12.2017	Mahreç İşareti	Tescilli
13	Veziroköprü Susuz Bezi	C2018/135	25.06.2018	23.12.2019	Mahreç İşareti	Tescilli
14	Veziroköprü Tahtaköprü Kilimi	C2018/136	25.06.2018	23.12.2019	Mahreç İşareti	Tescilli
15	Yakakent Mantısı	C2017/074	8.08.2017	1.12.2017	Mahreç İşareti	Tescilli
16	Yumurta Topuk Çarşamba Ayakkabısı / Çarşamba Ayakkabısı	C2019/136	27.09.2019	9.10.2020	Mahreç İşareti	Tescilli
17	Çarşamba Keşkeği	C2022/000361	1.11.2022		Mahreç İşareti	Başvuru
18	Çarşamba Kıl Biber	C2021/000476	16.11.2021		Menşe Adı	Başvuru
19	Çarşamba Kıvratması	C2020/088	17.03.2020	10.05.2021	Mahreç İşareti	Tescilli
20	Çarşamba Pidesi	C2017/001	22.12.2016	21.03.2018	Mahreç İşareti	Tescilli
21	Çarşamba Sekiz Köşe Kasketi / Çarşamba Kasketi	C2019/135	27.09.2019	9.10.2020	Mahreç İşareti	Tescilli

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P6 UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Kapsamında "Gastronomi Şehri" Unvanı Almak
- P7 Gastronomi Temalı Marka Etkinlik/Festival Yaratmak
- P8 Deneysel Turizm Uygulamalarını Güçlendirmek ve Çeşitlendirmek
- P48 *Slow Food Conviviumu* Oluşturmak

9.12 HİZMET KALİTESİ VE TURİZM BİLİNCİ

Eğitim düzeyinin yükselmesi ile turizm bilincinin ve hizmet kalitesinin arttığı bilinmektedir. Turizmde hizmet kalitesi ise ekonomik büyüme için önemli bir güç olarak görülmektedir. Turizm sektöründe çalışanların eğitim seviyelerinin artırılması turizm bilincinin oluşumunu sağlayarak hizmet kalitesinin de artmasında itici güç olarak görev yapacaktır. Turizmde hizmet kalitesinin artması müşteri memnuniyetini artıracak, bu da turizm gelirlerinde artışa yol açacaktır.

2024-2028 yıllarını kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'nda turizmde hizmet kalitesinin artırılması amaçlar arasında yer almaktadır. Turizm eğitimi ile kaynakların farkına varılması, etkin kullanımı, korunması ve ülke ekonomisine turizmin katkısının yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Samsun'da turizmde hizmet kalitesinin artırılması konusunda turizm eğitimi verebilecek olan kurum ve kuruluşlar önemli potansiyel sunmaktadır (Bknz. Tablo 2.6.3.4.). İlgili eğitim kurumlarının Samsun'da turizmle ilgi gerek ara eleman ihtiyacını karşılayabilme gerekse yönetici ihtiyacını karşılayabilme potansiyeli söz konusudur. Aynı zamanda söz konusu kurumlarda bulunan öğretmenler, öğretim görevlileri ve öğretim üyelerinden faydalanılarak yaygın eğitimler aracılığı ile de turizm sektörü çalışanlarına eğitimler verilme potansiyeli bulunmaktadır.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P38 Yerel Halka Yönelik Kent Kültürü ve Turizm Farkındalık Etkinliklerini Geliştirmek
- P45 Turizm Örgün Eğitim Kurumlarının Etkinliğini Artırmak
- P46 Halk Eğitim Merkezinin Turizmde Etkinliğini Artırmak

9.13 SAĞLIK TURİZMİ

İç Anadolu'yu Karadeniz Bölgesi'ne bağlayan kavşak noktası konumunda olan Samsun, hem mevcut sağlık altyapısı ve insan kaynakları hem de sağlık hizmetlerinde uzmanlaşma ve kalite geliştirme gibi avantajları nedeniyle son yıllarda Türkiye'nin sağlık turizm merkezi olma yolunda büyük bir ivme yakalamıştır. İlde bulunan iki tıp fakültesi, sağlık meslek yüksekokulları ve sağlık meslek liseleri sağlık altyapısı için nitelikli eleman yetiştirme noktasında önemli bir avantajdır. Kamu ve özel sektör tarafından işletilen zengin sağlık merkezleri varlığına sahip olan Samsun, özellikle plastik cerrahi ve medikal estetik kapsamında saç ekimi, ortodonti gibi medikal turizmde marka kent olabilecek bir niteliğe sahiptir (Tablo 9.13.1). Samsun İl Sağlık Müdürlüğü verilerine göre, ildeki sağlık turizmi özellikle 2019 yılından itibaren çarpıcı biçimde yükseliş göstermiş, 2022 yılında yaklaşık 37 bin sağlık turisti şehre gelmiştir.

Medikal turizm potansiyelinin yanında ilde termal turizmi geliştirecek önemli bir potansiyel de vardır. Bu noktada Havza ilçesi öne çıkmaktadır. Havza ve Hamamayağı Hilyas Kaplıcaları ile Havza'da bulunan fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezi Karadeniz Bölgesi'nin en önemli termal turizm merkezi özelliğindedir. Bu bağlamda özel sektör tesisçiliğinin eksikliği, geniş bir termal alanının yaratılmasının zorluğu, mevcut termal tesislerin yıpranmışlığı önemli zayıflık unsurlarıdır. Havza'da belediyenin çabalarıyla yatırımcılara cazip imkanlar sunulmasına gayret edilmektedir. Diğer taraftan Havza termal müşterisinin termal tesisler haricinde kaliteli vakit geçirebileceği alan ve etkinlikler konusunda sıkıntı yaşanmaktadır. Söz konusu zayıf noktaların giderilmesi durumunda ilde Havza merkezli termal cazibesi yaratılması ve bu sayede sağlık turizminde farklı bir başlıkta markalaşmak mümkün görünmektedir. Ayrıca termal

tesislerde alternatif tıp uygulamaları ile fizik tedavi ve rehabilitasyonu bütünleştiren termal tıp merkezlerine yönelik projeler geliştirilecektir. Son yıllarda “Sağlık Kenti Samsun” sloganından uzaklaşmadan sağlık turizm altyapısı spor, tarih ve kültür turizm altyapısıyla bütünleştirilecektir.

İlin tıbbi ve cerrahi aletler organize sanayiye sahip olması, Anadolu’da kurulan ilk ilaç firmasının Samsun ilinde yer alması ve Cerrahi El Aletleri ve Sağlık Müzesi sağlık turizm altyapısını destekleyen diğer argümanlar olarak sayılabilir. Sağlık turizmde hastaneler ve yatak kapasitesi yanında önemli bir özellikte nitelikli insan kaynağı ve sağlık turizmi yetki belgesidir. Samsun 6.000’e yaklaşan nitelikle sağlık çalışanı (uzman hekim, hekim, asistan hekim, uzman diş hekimi, diş hekimi, hemşire ve ebe) ve 25 sağlık turizmi yetki belgesine sahip sağlık kurumu ile sağlık turizmi için önemli bir avantaja sahiptir.

Tablo 9.13.1. Samsun sağlık altyapısı ve insan kaynakları verileri (2023)

Sağlık Kurumu Türü	Sayı	Sağlık Turizmi Yetki Belgesi Olan Sağlık Kurumları	Sayı	İnsan Kaynakları	Sayı
Özel Hastaneler	9	Özel Hastane	8	Uzman Hekim	1.057
Tip Merkezi	6	Kamu Üniversitesi Hastanesi	1	Hekim	847
Kamu Hastaneleri	21	Kamu Hastanesi	3	Asistan Hekim	234
Üniversite Hastanesi	2	Kamu Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi	1	Uzman Diş Hekimi	40
Özel Muayenehane	115	Özel Tıp Merkezi	3	Diş Hekimi	231
Özel Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği	3	Muayenehane	7	Hemşire	3.137
Kamu Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi	2	Özel Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniği	2	Ebe	113
Özel Diş Muayenehanesi	199				
Toplam	357		25		5.659

Kaynak: Samsun İl Sağlık Müdürlüğü.

Samsun nitelikli doktor ve hastaneleriyle özellikle medikal turizm (Medikal estetik, diş estetiği ve plastik cerrahi) ve termal turizm alanında önemli bir potansiyele sahiptir. Nitelikli sağlık altyapısı yanında Samsun’un coğrafi konumu ve ulaşım imkanları ilin sağlık turizmdeki diğer güçlü yanını oluşturmaktadır. Bu güçlü özellik Samsun’a gelen sağlık turisti sayısına yansımış ve sağlık turizmi kapsamında gelen turist sayısı 2021 yılında 30.339’dan 2022 yılında 36.514’e ulaşmıştır. 2023 yılında bu sayının 40 binin üzerine çıkması beklenmektedir.

Samsun Turizm Master Planı’nda ilgili başlığı “doğrudan” destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P9 Medikal Turizmde Marka Kent İmajı Yaratmak
- P19 Termal Kaynak Potansiyelini Canlandırmak

9.14 AKILLI DESTİNASYON

Akıllı turizm destinasyonu kavramı kaynakların kullanımını optimize etmek, turist deneyimlerini geliştirmek, destinasyonların rekabet gücünü artırmak ve bölge sakinlerinin yaşam kalitesini iyileştirmek için akıllı şehir paradigmasının benimsenmesini ifade eder. Barcelona, 2015 yılında “Dünyanın En Akıllı Şehri” olarak tanınmasını sağlayarak, eğitimden ulaşım birçok alanda akıllı şehir projelerini geliştirmiştir. Dubai ise, 2014 yılında başlatılan “Smart Dubai” uygulaması ile havalimanlarında e-kapı hizmetleri, akıllı park uygulaması, akıllı taksit, akıllı ev ve binalar, etkinlik yönetimi, akıllı enerji ayrıca yönetimi,

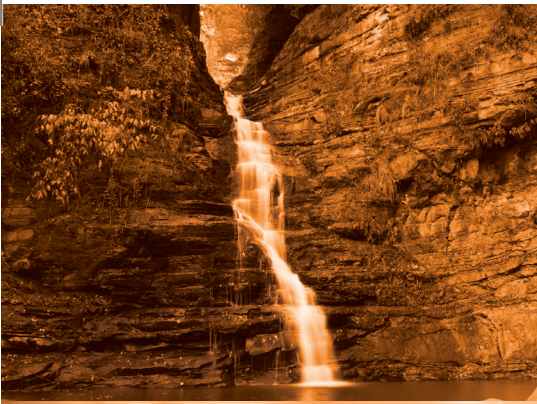
akıllı ulaşım sistemi yönetimi gibi birçok alanda kullanılan akıllı çözümler sunmaktadır. Amsterdam, dünyanın önde gelen başkentlerinden biri olarak, enerjiden ulaşım, eğitimden yaşama kadar geniş bir yelpazede akıllı uygulamaların yer aldığı bir destinasyondur. Akıllı Trafik Yönetimi, boş ve dolu park yerlerini gösteren Elektronik Park Sinyali, şehir için akıllı, temiz enerji ve elektrikli araçlar uygulaması ve Amsterdam Smart City Experience adlı dijital bir tur rehberi gibi uygulamalar, bu destinasyonda bulunan akıllı çözümlerden bazılarıdır.

Türkiye'deki ilk akıllı şehir girişimlerinden biri, 2000'li yılların başlarında Yalova'da "Bilişim Vadisi" olarak adlandırılan bir eko-tek (ekoloji ve teknoloji) yerleşim projesinin planlanmasıdır. Daha sonra, teknoloji odaklı akıllı şehir projeleri Ankara, Kocaeli, Bursa, Eskişehir gibi şehirlerde devam etmiş ve çeşitli yönetim seviyelerinde daha fazla önem kazanmıştır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin "Samsun Mobil" uygulaması, kente ait tüm içeriğe ve vatandaşların yaşamlarını kolaylaştıracak uygulamalara tek bir platformdan erişim sağlama olanağı sunmaktadır. Bu uygulama sayesinde belediye hizmetlerine ve kamu kurumlarına kolayca erişim sağlanabilirken, şehir dışından gelen vatandaşlar içinse "Dijital kent rehberi" hizmeti sunulmaktadır. Öte yandan 4 tane ana bulvarda 110 kavşağı içine alan, 76'sı adaptif olan, yapay zekanın da kullanıldığı Akıllı Şehir Trafik Güvenliği Projesi 2022 yılında hayata geçmiştir. Bu uygulamaların mevcut trafik yoğunluğunda %52 rahatlama sağlması beklenirken %82'lik rahatlama kaydedilmiştir.

Samsun Turizm Master Planı'nda ilgili başlığı "doğrudan" destekleyen politikalar aşağıda görülmektedir.

- P2 İlin Dijital Görünürlüğünü Artırmak
- P3 Turizm Cazibe ve Etkinliklerine Yönelik İl Turizm Portalı Oluşturmak

10. BÖLÜM

POLİTİKALAR

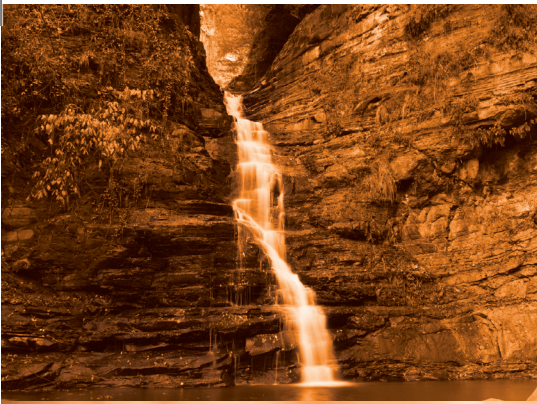
Samsun Turizm Master Planı'nın hedefi, Samsun'un turizm kaynaklarını etkin ve sürdürülebilir biçimde değerlendirerek Samsun turizminin potansiyeline ulaşmasını sağlamaktır. Plan kapsamında belirlenen politikalar, Plan'ın hazırlık sürecinde, yapılan arama konferansı, saha çalışmaları, istatistiksel verilerin incelenmesi, kapsamlı literatür taraması ve Samsun turizmin önemli paydaşları ile yapılan birebir görüşmelerle belirlenmiştir.

Belirlenen her bir politika, Samsun turizminin stratejik amaç ve hedefleri ile öncelik alanlarına farklı derecelerde katkı sunmaktadır. Samsun turizmine ilişkin belirlenen politikalar Tablo 10.1'de verilmektedir. Politikalar, stratejik amaç ve hedefler ile öncelik alanlarına verdikleri katkıya göre sıralanmış olup, politikaların gerçekleştirme maliyetleri sıralamada dikkate alınmamıştır.

Tablo 10.1. Samsun turizmi politika listesi

No	Politikalar
P1	Atatürk Temalı Turizm Hareketliliğini Geliştirmek
P2	İlin Dijital Görünürlüğünü Artırmak
P3	Turizm Cazibe ve Etkinliklerine Yönelik İl Turizm Portalı Oluşturmak
P4	Kurvaziyer Liman Düzenlemesi Yapmak
P5	"Kurtuluş Yolu" Temalı Zenginleştirilmiş Rota Oluşturmak
P6	UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Kapsamında "Gastronomi Şehri" Unvanı Almak
P7	Gastronomi Temalı Marka Etkinlik/Festival Yaratmak
P8	Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Güçlendirmek ve Çeşitlendirmek
P9	Medikal Turizmde Marka Kent İmajı Yaratmak
P10	Yaylaların Turizmde Etkinliğini Artırmak
P11	Deniz Temalı Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
P12	Spor Temalı Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
P13	Ören Yerlerinde Kazı Etkinliklerini ve Alan Düzenlemelerini Artırmak
P14	Tenis Sporunda Ulusal Nokta Olmak
P15	Bisiklet Turizmini Geliştirmek
P16	Futbol Turizmini ve Kamp Alanlarını Geliştirmek
P17	Güreş Sporunda Ulusal Merkez Olmak
P18	Macera Rekreasyonlarını Geliştirmek
P19	Termal Kaynak Potansiyelini Canlandırmak
P20	Sulak Alanların Turizmde Etkinliğini Artırmak
P21	Hattuşa-Nerik Hitit Rotası Oluşturmak
P22	Çarşamba Demiryolu Rotasını Canlandırmak
P23	Bowlingde Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
P24	Sürmeli Köyü'ne UNWTO "En İyi Turizm Köyü" Etiketini Almak
P25	Lâdik Akdağ Kış Turizm Merkezini Canlandırmak

No	Politikalar
P26	Rize ve Trabzon'daki Mevcut Yurtdışı Pazarından Yararlanmak
P27	Komşu ve Yakın İllerle Turizmde İş Birliği Yapmak
P28	Günöbirlik Gezinti Gemilerinin Rota ve Sefer Sayısını Artırmak
P29	Ahşap Camiler Envanterini Turizm Amaçlı Değerlendirmek
P30	Samsun Fuarı Markasını Tekrar Konumlamak
P31	İl MICE Yönetimini Kurgulamak
P32	Amazonlar Hikayesini Özellikli Ürün Olarak Konumlamak
P33	"Batmayan Güneşin Doğduğu Şehir" Mottosunu Turizmde Konumlamak
P34	Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirmek
P35	Kardeş Şehir Uygulamasını Etkili Kullanmak
P36	Marina İnşası ile Yat Turizmini Geliştirmek
P37	Müzecilik Etkinliğini Artırmak
P38	Yerel Halka Yönelik Kent Kültürü ve Turizm Farkındalık Etkinliklerini Geliştirmek
P39	<i>Beach Park</i> 'lar Oluşturarak Sahil Bandında Nitelikli Alanlar Yaratmak
P40	Ornitoloji Etkinliğini Artırmak
P41	<i>Glamping</i> Alanları Oluşturmak
P42	Vezirköprü-Bafra Tomruk Yolunu Canlandırmak
P43	Uluslararası Karavancılar Festivali Yaratmak
P44	Kurvaziyer Turizmi ile Karadeniz Ülkelerinde Yeni Pazar Etkileşimleri Yaratmak
P45	Turizm Örgün Eğitim Kurumlarının Etkinliğini Artırmak
P46	Halk Eğitim Merkezinin Turizmde Etkinliğini Artırmak
P47	Samsun'un "En" ve "Tek" Özellikli Varlıklarını Turizmde Etkin Kullanmak
P48	<i>Slow Food Conviviumu</i> Oluşturmak
P49	Yatırımcılar İçin Turizm Merkezi İmar Planı Yapmak
P50	Cazip <i>Selfie</i> Noktaları Oluşturmak (<i>Instagrammable</i>)

11. BÖLÜM

SAMSUN TURİZMİNDE GELECEK KURGUSU: PROJELER

Samsun'un turizmde gelecek kurgusunu şekillendirecek 14 proje belirlenmiştir (Tablo 11.1). Bu bölümde Samsun'un projeleri ve bu projeler kapsamında ele alınan eylem planları yer almaktadır.

Tablo 11.1. Samsun turizminin gelecek kurgusunu oluşturan projeler

No	Proje Konusu	Önerilen Proje Adı
1.	Güçlü Hikayelere Dayalı Cazip Rotalar Oluşturmak	MİRASSAMSUN
2.	Turizmde Etkili Yönetimle Bütünleşik Tanıtımını Sağlamak	TANITYÖNET
3.	Spor Turizmini Geliştirmek	SPORSAMSUN
4.	19 Mayıs 1919 ve Kurtuluş Mirasını Canlandırmak	ATAFEST19
5.	Sürdürülebilir Ekoturizmi Geliştirmek	EKOTURİZMSAMSUN
6.	Macera Rekreasyonlarını Geliştirmek	MACERASAMSUN
7.	Niteliği Yüksek Turist Gelişlerini Artırmak	TURİZMLÜKS
8.	Gastronomi Turizmini Geliştirmek	GASTROSAMSUN
9.	Kurvaziyer Turizmini Geliştirmek	SAMSUNPORT
10.	Sağlık Turizmini Geliştirmek	SAĞLIKTURİZMİ
11.	Kıyıları Turizm Amaçlı Etkin ve Nitelikli Değerlendirmek	SAMSUNBEACH
12.	Şehri Akıllı Destinasyon Haline Getirmek	SMARTKENT
13.	Yerel Halkın Şehrin Turizmine Yönelik Farkındalığını Artırmak	ŞEHRİNİTANI
14.	Kızılırmak Deltası Alan Başkanlığı Kurmak ve Sulak Alanlarda Turizmi Geliştirmek	DELTA55

11.1 MİRASSAMSUN

MİRASSAMSUN projesi, Samsun'un kültürel miras potansiyelini turizmde etkili biçimde değerlendirmeyi ve miras unsurlarına yönelik turizm talebi yaratmayı hedeflemektedir.

Destinasyonların somut ve somut olmayan mirasları turizmde başlıca çekim unsurlarını oluşturmaktadır. Bu kapsamda destinasyondaki tarihi eserler, kazı alanları, ören yerleri, camiiler, endüstriyel miras alanları, yerel kültürü oluşturan hikayeler, yerel gastronomi, destanlar, anlatılar ve tüm bunların zenginleştirilmiş unsur olarak yer aldığı miras rotaları miras turizminde başlıca ürünlerdir. Samsun'un diğer illerden rekabette öne çıkabileceği, benzersiz ve güçlü hikayesi olan somut ve somut olmayan özgün miras eserleri ve güzergahları bulunmaktadır. MİRASSAMSUN bu benzersiz miras unsurlarının turizmde etkili olmasına odaklanmıştır.

Şehrin bu kapsamdaki en önemli miraslarından biri, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda üstlendiği rol, Atatürk ve onun Samsun'da geçirdiği süre boyunca kullandığı, uğradığı yapılar ve güzergahtır. Samsun Turizm Master Planı içeriğindeki projelerden biri olan ATAFEST19 Projesi bu yolculuğu müstakil olarak ele almış ve bu yolculuk hatırası üzerinde sınırlı süreli ancak çok etkili bir turizm ürünü geliştirmek için kurgulanmıştır. Ancak bu etkinlik dönemi dışında da Atatürk ile ilgili yapılacak ve Atatürk'ün Samsun'daki kent içi ve kırsalına uzanan seyahatiyle ilişkili bir miras turizmi il için etkili bir ürün olabilecek durumdadır. Bu kapsamda restorasyonlar, alan düzenlemeleri, işaret ve yönlendirmeler ve rota tasarımları başlıca çabalar olacaktır.

Samsun'u rakiplerinden ayıran etkili bir diğer miras ise Amazonlar hikayesidir. Tarihi referansı bulunmakla birlikte bu hikâyeye ait somut bir eser bulunmamaktadır. Kaynaklar Amazonların M.Ö. 3-2 bin yılları arasında, şehir devleti kurup Thermodon (Terme Çayı) kıyısında konumlanmış olan Themiskyra

kentinde yaşadıklarını, anaerkil toplum yapısı içinde savaşçı kimlikleri olduğu, hatta iyi yay çekebilmek için sağ göğüslerinin kesildiğini aktarmaktadır. Bu hikâyeye dayalı etkinlik ve tematik alan planlaması yapılarak, hem turistler ve yerel halk için özgün ve çekici bir ürün oluşturmak hem de çok farklı uluslararası pazar dilimlerine ulaşmak mümkün görünmektedir. Bu kapsamda İlkadım ilçesinde Batıpark'ta halihazırda kurulu Amazonlar Köyü'nün Terme İlçesi'nde yapılacak olan Amazon Tematik Parkı'na yönelik talebi artırması sağlanacaktır. Tematik park için tarihi referansa uygun Terme İlçesi'nde yaratılacak bir alan bu kapsamda değerlendirilecektir. Tüm yıl açık olan bu tematik park yılın belli bir döneminde ise anaerkil yapıya, kadın gücü ve otoritesine odaklı kimisi müsabaka şeklinde cazip etkinliklere ev sahipliği yapacaktır. Bu sayede alan içinde temaya uygun etkileşimli hizmet sunumunun yapıldığı, her yaşta ziyaretçiye hitap eden etkinlik düzenlemesi ve buna uygun çevre düzenlemesi gerçekleştirilecektir.

Samsun'u Türkiye içinde tek yapan bir diğer önemli başlık da ahşap camilerdir. İl genelindeki ahşap yığma yöntemle inşa edilen dini mimari miras yapılarının 100'ün üzerinde olması, bu konuda Samsun'u Türkiye'nin ilk sırasına taşımaktadır. Genellikle kırsal alanda görülen bu yapıların inşası yüzyıllar boyunca devam etmiş olup 20.yy'ın ilk yarısına kadar yapılmaya devam etmiştir. Erken tarihli örnekler Terme ve Çarşamba ilçesinde yoğunlaşmakta iken Salıpazarı ilçesinde daha yakın tarihli çoğunlukla içten ahşap kubbeli özgün yapımla tekniğine sahip camiler bulunmaktadır. Samsun'da özgün ahşap yapımla tekniği detaylarına sahip (Göğceli, Şeyh Habil, Yeni Cami, Dağdıralı, Karacalı, Kuşhane, Akya-zı Gökgöl, Yarımca camileri vb.) camilerin yanı sıra, nitelikli ahşap oyma bezemeli örnekler (Orduköy, Porsuk, Koca Kavak Camileri vb.) ve ahşap üzeri özgün kalem işi bezemelerin yoğun olduğu camiler de (Bekdemir, Koşaca, Şeyh Habil, Göğceli Cami vb.) yer almaktadır. Camiler yığma ahşap yapımla tekniğinin sınırlılıkları nedeniyle plan şemasında ve cephe kurgusunda büyük oranda özgünlüklerini korumaktadırlar. Bununla beraber camiler *eskilik, çokluk, teknik, estetik, tarihi belge olma, süreklilik* gibi koruma değerleri ile de öne çıkmaktadırlar. Dünya'da ahşap yığma tekniğinde inşa edilmiş üstün evrensel değere sahip varlıklar UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne Ulusal Seri Varlık olarak dahil edilmektedir. Bu bağlamda Samsun'daki ahşap yığma camilerin 'ulusal seri varlık' olarak UNESCO tarafından Dünya Miras Listesi'ne dahil edilmesi üzerine çalışmalar başlatılacak, mevcut ahşap camilerin konumları online haritalara işlenerek oluşturulacak uygulamalar ile ziyaretçilerin yakınlarında bulunan ahşap camilerin konumlarını görüntülemesi ve fotoğraflarına ve kısa künye bilgilerine ulaşması sağlanacak, camiiler ile ilgili çeşitli kültür rotaları oluşturulacaktır. Ayrıca bu mirasın bütüncül koruma anlayışıyla ele alınması sağlanacak, yerinde korumaya özen gösterilerek, tampon bölgeler oluşturularak bu alanlardaki yeni yapılar kaldırılacak ve yeni yapılaşmaya izin verilmeyecektir. Mekânın ruhunu korumak adına camilerin hemen yanına kadar araç girişi engellenecek ve çeşitli yürüyüş aksları ile huzurlu bir ortamın deneyimlenmesi sağlanacaktır. Camilerin sürekli kullanımı teşvik edilerek, somut olmayan mirası destekleyen ritüellerin (bayramlaşma vb.) sürekliliği için çalışmalar yapılacaktır, farkındalık çalışmaları için odak gruplar oluşturulacaktır. Bu kapsamda camilerin imamaları, muhtarlar, yerel halk ve öğretmenlere yönelik farkındalık çalışmaları yapılacaktır. Bu İslam inancı mirasına katkı sunacak şekilde, Samsun'un kayıp mirası durumundaki 16. yy. ile 19. yy. arasında varlığını sürdürdüğü bilinen ve Karadeniz Bölgesi'ndeki tek Mevlevihane rekonstrüksiyon girişimi ile tekrar canlandırılacak ve geçmişte olduğu gibi Mevlevi sema törenleri yeniden başlatılarak bu ritüel ilin inanç turizmi için cazip bir etkinlik haline getirilecektir.

Samsun için benzersiz bir endüstriyel miras da Vezirköprü-Bafra arasındaki ırmak üzerinde tomruk taşınması işlemidir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'de öncelikle kurulmak istenen endüstri dallarından birinin kereste fabrikaları olması ve verimli ormanların da büyük merkezlerden uzakta ve erişilmesi

zor dağlık alanlarda olması, bu hammaddenin orman endüstri tesislerine taşınma işlemini beraberinde getirmiştir. Türkiye’de karayollarının gelişmeye başladığı 1950’li yıllara kadar tomruk hammaddesinin ormanlardan fabrikalara ulaştırılmasında havai hat, dekovil hatları ve suyolları kullanılmış, ana hatlar ile tali hatlar arasındaki nakil işlerinde de hayvan gücünden faydalanılmıştır. Bu noktada Sinop-Ayan-cık-Zingal, Bilecik-Bozüyük, Kastamonu-Cide, Samsun-Bafra hatları bunlardan ilk akla gelenlerdir. Bunlar içinde su gücünden faydalanan işletmelerden biri de Bafra Kereste Fabrikası olup, ihtiyacı olan tomruklar Vezirköprü’den Bafra’ya Kızılırmak üzerinde yüzdürülerek taşınmıştır. Yaklaşık 70 yıl önce sona eren bu faaliyetin görüldüğü Vezirköprü-Bafra Tomruk Hattı ve bu hatta yaşananlar Samsun için önemli bir miras çekiciliğine dönüştürülecektir. Bu rota, Samsun’un Vezirköprü, Sinop’un Boyabat ve Çorum’un Osmancık ilçeleri arasında kalan Köseadağ ve Kunduz ormanlarından kesilen tomrukların döküm ya da sallarla Kızılırmak üzerinden Bafra’da faaliyet gösteren Kereste Fabrikası’na ulaştırılması için kullanılan suyoludur. Güçlü hikayesi olan bu rota üzerinde boyunca ayrıca Kızılırmak vadisi boyunca birçok tarihi eser bulunmaktadır. Rota üzerindeki 1931’de milli sermaye ile işletmeye açılmış ilk örneklerden olan Bafra Kereste Fabrikasında işlenen keresteler günümüzde bir kültür mirası olan 27 km’lik bir demiryolu ile Engiz sahiline ulaştırılmıştır. İlgili demiryolunun daha o dönemde hafta sonları Bafra’lıları denize taşımış olması da önemli bir kayıttır. Bu kapsamda Kızılırmak kıyısında eskiden tomrukların fabrikaya çekildiği alanın rekreasyonel amaçlarla yeniden düzenlenmesi yapılacak; bu alanda, kıyıya paralel bir ırmak havuzu oluşturularak ormancılık oyunlarından olan tomruk üzerinde durma, sal yapma, kütük yüzdürme gibi sportif faaliyetler geliştirilecek; geçmişte çekilen üretim eziyetlerinin ve ormancılığın yaşam koşulları hatırlatma bağlamında; tomrukların bağlanması, su üzerinde sürütülmesi, karaya oturanları kurtarma, yönlendirme, kanca atma, sapın fırlatma, odun kesme, kabuk soyma, istifleme yarışmaları gibi mirasla ziyaretçiyi bütünleştirecek etkinlikler ortaya çıkarılacaktır.

Samsun’da benzersiz bir diğer endüstriyel miras da il merkezi ile Çarşamba ilçe merkezi arasında kurulan ve günümüzde âtil durumdaki Samsun Çarşamba Demiryolu Hattıdır. Bu demiryolu hattı, tekrar canlandırılarak nostaljik demiryolu turları yapılarak kent turizmi için bir etkinlik olabilecek durumdadır. Samsun-Çarşamba demiryolu hattı Türkiye’de yerli sermayenin yaptığı ilk hat olma özelliğine sahip olarak, Çarşamba ovasında yetiştirilen mahsulün nakliyatının kolay yapılması için düşünülmüştür. O dönem gün içinde 3-4 sefer yapılan, toplamda 4-5 vagon dan oluşan ve her bir seferin saatte 15 km hız ile ortalama 2,5 saat sürdüğü hat, posta ve yük taşıma amacı dışında daha çok memur, öğrenci ve hat üzerindeki köylüleri taşımıştır. Örneğin 1966’da Çarşamba’ya lise yapılan kadar öğrenciler, lise ve meslek okullarında okumak için bu trenle sabah Samsun’a gelip, akşam evlerine geri dönmüşlerdir. Nitekim günümüzde belli mevkilere ulaşmış olan binlerce genç o dönemlerde bu treni kullanarak eğitimlerini tamamlamışlardır. Şehirde ikamet eden tarım işçileri de bu trenle köylere tütün dizmeye gitmiş, seyyar satıcılar yine bu treni kullanmış, yaz aylarında ise Samsunlular Derbent mevkiini geçerek Kirazlık sahillerinde denize girmek, oradaki kır gazinolarında vakit geçirmek için yine bu trenden faydalanmış, hat üzerindeki köylülerin bir kısmı eşlerini bu trene iniş binişlerde veya trende tanımış, askere gidenler veya gelenler bu duraklardan yolcu edilmişler veya karşılanmışlardır. Şehir için özel bir hatırası olan bu hat, 1972’de kapatılmış, 1980’de (eski dar hat raylar sökölüp) ray aralığı genişletilerek standart hat haline getirilip tekrar açılmış ancak karayolu ulaşımının gelişmesi ile rekabete dayanamamış ve kapatılmıştır. 2013’te hattın Çarşamba ilçe merkezindeki 3 km’lik kısmı sökölümüş, geri kalan kısmı ise kaderine terk edilmiş olarak günümüze ulaşmıştır. Samsun’dan itibaren bir kısmı ana durak, bir kısmı ara durak olarak hat üzerinde 13 istasyon bulunmaktadır. Bunlar Samsun’dan Çarşamba istikametine doğru sırasıyla; Cumhuriyet Meydanı (Küçük İstasyon/Çarşamba İstasyonu)-Büyük İstasyon (Şimdiki

Samsun Garı)-Teneke Mahallesi-Derbent-Kirazlık-Kerimbey-Tekkeköy-Hamzalı-Güdeli-Ulaş-Dikbiyık-Taşdemir-Melik-Kuşhane-Halispaşa-Çarşamba şeklindedir. Tekkeköy, Hamzalı ve Çarşamba istasyon binaları yerel belediyelere verilmiş, Tekkeköy İstasyonu müzeye çevrilmiştir. Bu hat üzerindeki Tekkeköy Mağaraları ören yeri ve Arkeolojik Sit Alanı Tekkeköy Tren İstasyonu'na çok yakın mesafede olup, hat kullanılmaya başlandığında arkeoloji vadisi ile ortak rota planlanacaktır. Hatta Tekkeköy mağaraları dâhil edildiğinde Arkeoloji Vadisi boyunca doğa yürüyüşleri gerçekleştirilecek, endüstri mirası rotası kültür ve doğa rotaları ile çeşitlenmiş olacaktır. Böylece endüstri mirasının izlerini taşıyan alanlar ve yakın çevrelerindeki doğal özellikler, tarihsel geçmiş, kültürel özellikler de keşfedilmiş olacaktır.

Samsun ve ilçelerinde tescil edilerek koruma altına alınmış 111 arkeolojik sit alanı bulunmaktadır. Bunlardan biri, yazılı kaynaklardaki Kutsal Nerik kenti olduğu kesinleşen ve bir Hitit mirası olan Vezirköprü Oymağaç höyüğüdür. Bu anlamda ören yeri, Hitit başkenti Hattuşa ve dini merkez olan Yazılıkaşa ile ilişkilendirilerek Çorum-Amasya ve Samsun il sınırlarından geçerek üç farklı ili bütünleştiren bir özelliğe sahiptir. Rota boyunca Hattuşa antik kentinin tarihi alanları, Merzifon ve Vezirköprü tarihî ve kültürel peyzaj alanları, Adatepe Çamaşırlığı ve Oymağaç (Nerik) Höyüğü durak noktalarıdır. Oymağaç Höyüğünde, kutsal pınar (*potern*) ve nekropol alanı çevresinde bir yürüyüş platformu yapılacak ve onu örtecek hem estetik hem de işlevsel bir formda membran bir örtü oluşturulacaktır. Ayrıca alan ve çevresinde tarım ve hayvancılık faaliyetleri kontrol altına alınacak, yerel halkın bu mirasa yönelik farkındalığı artırılacak, alanda yürüyüş yollarından tuvalet ve dinlenme alanlarına kadar tüm birimler birlikte planlanarak, geliri kazı çalışmalarına aktarılmak üzere ziyaretçilerin amatör olarak kazı faaliyetlerine katılmasına imkân verecek organizasyonlar gerçekleştirilecektir.

Müzelerin turistleri kültürle tanıştırma ve daha ileri seyahat rotalarının seçiminde bir başlangıç noktası olarak hizmet etme kabiliyeti özellikle önemlidir. Samsun'da birçok farklı alanda tematik odaklanmaya sahip müze türleri bulunmaktadır. Alaçam'da Mübadele Müzesi, Bafra'da Arkeoloji ve Etnografya Müzesi ve Tütün Müzesi, Canık'te 1071'den 15 Temmuz'a Destanlar Müzesi, Bandırma Gemi Müzesi ve Oyuncak Müzesi, Çarşamba'da Şehir Müzesi, Havza'da Atatürk Evi Müzesi, İlkadım'da Amazon Köyü Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Kent Müzesi, Çerkez Etnografya Müzesi, Cerrahi Aletler Müzesi, Dönüşüm Müzesi, Gazi Müzesi, Kent Müzesi, Sadi Tekkesi Kuvayı Milliye Müzesi, Samsun Olgunlaşma Enstitüsü Müzesi, Panorama 1919 Müzesi, Kavak'ta Yaşar Doğu Evi Müzesi, Lâdik'te Ambarköy Açık hava Müzesi ve Akpınar Eğitim Müzesi, Tekkeköy'de Kent Müzesi ve Arkeoloji Vadisi, Vezirköprü'de Abdullah Derici Konağı yer almaktadır. Müzeler sanal ve artırılmış gerçeklik donanımlarına kavuşturulacak, turistlerin ve yerel halkın sosyal mekanları olacak şekilde hizmet ve alan düzenlemeleri yapılacak, tematik satış noktaları oluşturulacaktır. Tekkeköy ilçesinde yapımı devam eden Bilim Merkezi ve Planetarium'un inşa sürecine hız kazandırılacak, ilde müzesi bulunmayan Yakakent, Terme, Asarcık, Ayvacık, Salıpazarı, 19 Mayıs ilçelerinde yerel kültürle uyumlu müzeler açılacaktır.

MİRASSAMSUN projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun zengin kültürel ve endüstriyel mirası unsurlarının alan düzenlemesi ve restorasyonlar ile yeniden ele alacak, müzelerini rehabilite edecek, miras noktalarını farklı rotalara dahil ederek, ilin tarihi bir liman kenti olma özelliği ile geçmişteki deniz yolculuklarını hatırlatacak gezinti gemisi etkinliklerini artıracaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- ATAFEST19 ile Samsun'da 1 hafta süreli ve on binlerce katılımın sağlandığı, Atatürk'ün Samsun'da kaldığı süre boyunca hatırasını yansıtan kent içi ve kent kırsalındaki somut ve somut olmayan

unsurlarını değerlendiren, temaya uygun farklı ekinliklerle zenginleşen bir festivalin ortaya çıkmasının ve aynı zamanda mevcut Kurtuluş Rotası'nın Ankara'ya kadar uzamasının sağlanması

- Sahildeki Amazonlar Köyü'nün işletme anlayışının ve sergi konseptinin yeniden ele alınması ve Terme İlçesi'nde oluşturulması düşünülen Amazon Tematik Parkı'na sahildeki Amazon Köyü'nün etkili yönlendirme yapmasının sağlanması
- Ahşap camilerin korunma ve çevre düzenleme çalışmalarının yapılması, eserlerin önemi hakkında bulunduğu yöre halkının farkındalığının artırılması, sahil hattı boyunca (Yakakent'ten Terme'ye kadar) doğrusal bir şekilde ilerleyen, ilçe bazında oluşturulan (Terme camileri, Çarşamba camileri, Salıpazarı camileri vb.) ya da tematik (dönemsel) rotalar (19.yy. ahşap cami rotası, Cumhuriyet dönemi ahşap cami rotası vb.) şeklinde seçenekli ahşap camiler rotalarının geliştirilmesi
- 16. yy.'dan 19. yy.'a kadar varlığını sürdürdüğü bilinen ve Karadeniz Bölgesi'nin tek Mevlevihane'sinin rekonstrüksiyonunun yapılması ve Mevlevi kültürünün geliştirilip sema törenlerinin tekrar hayata geçirilmesi
- Vezirköprü-Bafra tomruk rotasını geçmişteki yaşanan güçlükleri hatırlatan, kullanılan aletlerin sergilendiği ve geçmiş iş süreçlerini günümüzün eğlenceli etkinlikleri haline dönüştürerek cazip bir turizm ürünü haline getirmek
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Yolları Festivali'ne dahil edilen Samsun'un etkinlik takviminin Haziran ayında yapılması, ilin somut ve somut olmayan miras öğelerinin söz konusu festival kapsamında etkin değerlendirilmesi ve ildeki diğer festivallerin Mayıs ayındaki (19 Mayıs) ATA-FEST19 ve Haziran ayındaki Kültür Yolu Festivali'ni dikkate alarak her ay bir festival olacak şekilde takvimin ayarlanması
- Samsun Çarşamba demiryolu rotasının, ara istasyonlarda düzenlemeleri yapılarak nostaljik tren hattı olarak devreye sokulması ve bu hattın şehrin başlıca cazibe rotası ve rekreatif etkinliği haline getirilmesi
- Müzecilik etkinliklerinin artırılması
- İlde yüksek gelir gurubuna hitap eden nitelikli hediyelik eşya üretimi için Amisos hazineleri, Kenevir, Atatürk ve Amazon temalı kuyum, tekstil ürünleri, değerli madenlerden üretilmiş biblolar ve süs eşyaları ile takılar vb. geliştirilmesi
- Amisos Tepesi'nde yer alan mezarların ziyarete açılarak, karşılama ünitelerinin tasarlanıp güvenlik tedbirlerini alarak alanın hem kültür turizmi için hem de şehrin önemli bir selfie/özçekim noktası olarak konumlanması
- Uzun vadeli hedef UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na gastronomi şehri olarak dahil olmak amacıyla, Samsun'un öncelikle ulusal gastronomi şehirleri arasında yer alması
- Çorum Hattuşa'dan Başlayıp, Samsun Nerik'e kadar uzanan Hattuşa-Nerik Hitit rotası oluşturulması ve bu kapsamda Çorum ve Amasya ile iş birliğinin artırılması
- Bisiklet turizminin ve rotalarının geliştirilmesi
- Günübürlük gezinti gemilerinin rota ve sefer sayısının artırılması
- İldeki ören yerlerinde kazı etkinliklerinin hızlandırılması ve ziyaret konforunu sağlayan alan düzenlemelerinin yapılması
- Rotalar üzerinde cazip selfie/özçekim noktalarının oluşturulması
- İl Turizm Portalı içinde MİRASSAMSUN adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.2 TANITYÖNET

TANITYÖNET projesi, Samsun için belirlenmiş projelerin ve bunların dışındaki geliştirme hamlelerinin yürütülmesinde liderlik yapma ve ilin tanıtımının koordinasyonunu yürütme amaçlı olarak güçlü bir yönetim yapısının oluşturulmasını hedeflemektedir.

Türkiye Turizm Ana Planı'nda, tanıtım ve pazarlamada markalaşmayı sağlamanın yanı sıra destinasyon özelinde tanıtım faaliyetlerini yürütecek yapıların oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik hedeflere uygun biçimde 2019 yılında Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı (TGA) faaliyete geçmiştir. 2021 yılı itibarıyla da Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü ve TGA eş güdümlünde, ulusal ve uluslararası alanda destinasyonların etkin tanıtımını destekleyecek İl Tanıtım ve Geliştirme Programı başlatılmış ve bu kapsamda iller bazında İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) oluşturulmuştur. Böylece kurulan İTGK'lerin ulusal eylem planı çerçevesinde, ilin turizm tanıtım ve geliştirme etkinliklerini belirlemesi ve bunları koordine etmesi, bir anlamda il sınırlarını kapsayan Destinasyon Yönetim Örgütü (DYÖ) olarak çalışması öngörülmüştür. Diğer taraftan İTGK'lerin tam olarak bir DYÖ misyonuyla hareket edebilmesi için yerel şartların gerektirdiği durumlarda turizminin gelişmesine liderlik edecek ayrı bir DYÖ yapısının oluşturulması da mümkündür. Ayrı bir DYÖ yapısı olgunlaşmaya kadar İTGK'nun bu işlevleri yürüteceği açıktır. Olgunlaşmış bir DYÖ'nün temel fonksiyonu, destinasyonun özellikle tanıtım ve geliştirme politikalarını belirlemek ve bu politikaları yerel paydaşlarla koordine ederek yürütmektir. Söz konusu Samsun DYÖ uluslararası örneklere uygun şekilde, geniş bir paydaş katılımıyla yönetilecektir. Bu paydaşların; destinasyondaki yerel yönetimler, turizm işletmeleri (seyahat acenteleri, konaklama, gastronomi ve rekreasyon işletmeleri vb.) ticari birlikler, meslek odaları, Bölgesel Kalkınma Ajansı, uluslararası projelerde rol alabilecek sivil toplum örgütleri, kongre ve bilimsel etkinliklerde rol alan üniversiteler, spor kulüpleri gibi ilde farklı faaliyet alanlarında etkinlikler yürüten yapılar olması planlanmıştır. İl bazında birçok kurum ve kuruluş, bir taraftan bağımsız biçimde kendi tanıtımlarını yaparken diğer taraftan da ilin tanıtımına destek verebilmektedir. Samsun

Büyükşehir Belediyesi'ne ait ve hâlihazırda gelir getirici faaliyetlerin de bünyesinde yürütüldüğü Kültür A.Ş., DYÖ amaçlarına göre yeniden organize edilerek etkili bir DYÖ olabilecek ve Türkiye'ye de model olabilecek birikim ve altyapıya sahiptir.

Samsun DYÖ, tanıtımda ve yeni pazar geliştirmede ilin farklı protokollerle belirlenmiş kardeş şehirleri üzerinde odaklanacaktır. Kardeş şehir uygulamasının, Samsun'u uluslararası iş birlikleri ve stratejik tanıtım çabaları aracılığıyla uluslararası turizmin marka destinasyonlarından biri hâline getirmek için imkânlar yaratacağı bilinmektedir. Bu noktada Samsun DYÖ, 27 adet kardeş şehirlerde pazar etkinliğini artıracak hem de hedeflenen yeni pazarlara yönelik olarak yeni kardeş şehir bağlantılarını zenginleştirecektir.

TANITYÖNET projesi kapsamında hazırlanan eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun Turizm Master Planı'nda belirlenen alt politikalar ve bu alt politikaların bileşkesi durumundaki projelerin etkili biçimde yürütmesini sağlayacak ve bu örgütlenme çatısı ile Samsun turizminin etkili tanıtım ve geliştirme çabalarını koordine edecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Samsun DYÖ çatısı altında farklı turizm türlerine ve eylemlerine yönelik uzmanlaşmış departmanların geliştirilmesi
- Kültür A.Ş.'nin ilin DYÖ kurgusu için önemli bir seçenek olarak düşünülmesi
- Samsun Turizm Master Planı kapsamında hazırlanan projelerin yürütülmesi ve takibinin yapılması
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Yolları Festivali'ne dahil edilen Samsun'un etkinlik takviminin Haziran ayında yapılması, ilin somut ve somut olmayan miras öğelerinin söz konusu festival kapsamında etkin değerlendirilmesi ve ildeki diğer festivallerin Mayıs ayındaki (19 Mayıs) ATA-FEST19 ve Haziran ayındaki Kültür Yolu Festivali'ni dikkate alarak her ay bir festival olacak şekilde takvimin ayarlanması
- İl turizm portalının oluşturulması ve portalın yönetilmesi
- Tanıtımda rol alan farklı il bileşenlerinin bütüncül yönlendirilmesinde liderlik yapılması
- İlde kalış süresini uzatabilecek ve ziyaretçi memnuniyetini artırabilecek 3, 5 ve 10 günlük paketlerin hazırlanması
- İlin "en" ve "tek" özellikli varlıklarının tanıtımda etkin kullanılması
- "Batmayan Güneşin Doğduğu Şehir" Mottosunun şehir tanıtımında kullanılması
- Turizm amaçlı kurumsal yurt dışı iş birliklerinin geliştirilmesinde liderlik yapılması
- Kimisi rakip olan bölgedeki komşu iller ve hedef pazarlardaki turizm yapılarıyla etkili iş birliği kurulması
- Kent içindeki sanayi sitesi alanlarının kentsel dönüşüm projeleri ile kent estetiğine ve turizmin hizmetine sunulması öngörülen projelerde DYÖ'nün tavsiye makamı olarak yer alması
- Hedef pazar odaklı kardeş şehir uygulamalarının tanıtımda etkili biçimde kullanılması
- Ziyaretçi şikâyet ve memnuniyet araştırmalarını da kapsayan veri toplama ve analiz sisteminin kurulması ve yönetilmesi, hedeflenmiştir.

11.3 SPORSAMSUN

SPORSAMSUN projesi, Samsun'un önemli altyapıya sahip olduğu spor kültürü ve tesislerinin, spor turizmi kapsamında etkili bir şekilde değerlendirilmesini ve spor turizminde ulusal bir marka destinasyon olmasını hedeflemektedir.

Spor turizmi, turizmin en hızlı büyüyen sektörlerinden biridir. Dünyada küresel turizmin yıllık büyüme oranı %4-5 seviyelerinde seyrederken, spor turizminin yıllık büyüme oranı yaklaşık %14 civarındadır. Küresel spor turizmi pazarı 2022 yılında yaklaşık 600 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu pazarın 2030 yılına kadar yıllık %17,5 büyüme oranına ulaşması beklenmektedir. Gelirlerin %38'ini oluşturan Avrupa, dünyanın en büyük spor turizmi pazarıdır. Dünyada uluslararası seyahat ve turizm gelirlerinin %10'unun spor turizminden kaynaklanmakta, bazı destinasyonlarda spor turizminin turizm sektörü içindeki payının %25 seviyelerine ve Avustralya ve Yeni Zelanda gibi ülkelerde ise %55 seviyelerine ulaşmaktadır.

Türkiye spor turizminde futbol ve golf üzerinde en fazla durulan iki spor branşıdır. Samsun her iki branşta da iddialı tesis alt yapısına sahiptir. Samsun'un genel olarak spor turizmi potansiyeli oldukça zengindir. Şehrin spor tesisleri sayısı 21 yılda 94 adet artarak 123'e yükselmiş; 134 bin 394 lisanslı, 15 bin 301 faal sporcu sayısına ulaşılmıştır. İl, kişi başına düşen spor tesisleri anlamında Türkiye'de ilk sıradadır. İlde Türkiye'de öne çıkan spor tesisleri içinde bowling salonu, okçuluk tesisi, 34 bin kişilik stadyumu, yüzme havuzları, çim sahaları ve golf sahasıdır. Yüksek standartlara sahip daha birçok spor tesisleriyle geçmiş yıllarda başta 23. İşitme Engelliler Yaz Olimpiyatları olmak üzere gerek ulusal gerekse uluslararası organizasyon ve festivallere başarılı bir şekilde ev sahipliği yapmış, çok sayıda yerli ve yabancı turisti

de ağırlamıştır. Bununla birlikte Samsun'da söz konusu potansiyelin spor turizmi bağlamında etkin bir biçimde değerlendirildiğini söylemek oldukça güçtür.

Samsun okçuluk sporunda Türkiye'de en büyük kapalı alan okçuluk tesisine sahiptir. Saha ölçülerinin büyüklüğünden dolayı birçok branşta ulusal ve uluslararası faaliyet yapılabilecek düzeyde ve kapasitededir. Bu kapsamda il genelinde okçuluğun yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar artırılacak, ulusal/uluslararası turnuvalara ev sahipliği yapılarak bu alandaki faaliyetlerin etkin bir biçimde tanıtımı yapılacaktır.

Samsun'un ulusal çapta ilgi çeken bir diğer altyapısı golf sporu ile ilgilidir. Küresel pazar büyüklüğünün 2023 yılında 23 milyar ABD doları bulan golf pazarının 2023 yılından itibaren yıllık %5,8'lik bir büyüme ile 2033 yılı sonunda 40,4 milyar ABD doları pazar değerine ulaşması beklenmektedir. Türkiye özellikle Antalya'daki modern golf sahaları ile uluslararası golf pazarından pay almaktadır. Önemli bir kısmı Antalya'da olmakla birlikte ülkede 35 adet golf sahası bulunmaktadır ve bunlardan bir tanesi de Samsun'dadır. Deniz dolgu alanı üzerindeki bu alan Samsun iklimi, ulaşım kolaylığı, saha niteliği ile öne çıkmaktadır. Bu spora yerel ilginin artırılması için kentteki üniversiteler ve Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü iş birliği ile ortak çalışmalar yürütülecektir.

Kentte önemli bir kış/kayak spor turizmi potansiyeli de vardır. Karadeniz'de en modern kayak tesisine sahip Samsun ili Lâdik ilçesinde yer alan Akdağ 2004'te turizm merkezi olarak ilan edilmiş, Akdağ Kayak Merkezi ise 2010 yılında hizmete açılmıştır. Akdağ Dağının zirvesinde ve 1788 rakımlı Uzunyazı Tepe ve 1404 rakımlı Yemişen Tepe arasında bulunmaktadır. Pistin uzunluğu 1600-3500 metre, tele-siyej uzunluğu ise 1365 metredir. Şehir merkezine 80 km uzaklıkta olan kayak merkezinde 1500-1770 rakım aralığında ve Kasım-Mart ayları arasında kayak yapılabilmektedir. Bu kapsamda alanın yazın da etkin kullanılması için farklı yaz rekreatif etkinliklerin geliştirilerek alanın Lâdik Gölü ile bütünleşmesi sağlanacaktır.

Samsun Türkiye'de aynı zamanda güreş sporunun merkezidir. Dokuz yıldır ilde adına Karakucak festivali düzenlenen ünlü Türk güreşçisi Yaşar Doğu Samsunludur. Hem bu kültürel geçmiş hem de güreşteki ilin güçlü alt yapısı birleştirilerek, aynı adla uluslararası güreş festival yapılması uygun görünmektedir. Güreşten başka ilde çoğu ilde bulunmayan Bowling sporuna yönelik ilgi de yüksektir. Samsun 38 Hattı ve toplamda 5000m² açık/kapalı alanı ile Türkiye'nin en büyük Avrupa'nın da üçüncü en büyük bowling tesisine sahiptir. 2028 yılına kadar 1.230 Milyon ABD dolarına ulaşması beklenen küresel bowling pazarından Samsun'un daha fazla yararlanması mümkün görünmektedir. Üstelik küresel Y kuşağı nüfusundaki (20-35 yaş arası) büyümenin yanı sıra farklı eğlence türlerine olan talebin artması, bowling piyasasının büyüyeceği anlamına gelmektedir. Bu tesisin ulusal/uluslararası turnuva ve etkinliklere ev sahipliği yapması oldukça mümkün görünmektedir.

Samsunspor futbol kulübü ilde herkesin ortak tutkusu durumundadır ve bu anlamda futbol Samsun için önemli bir potansiyel spor turizmi başlığıdır. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından projelendirilerek 2017 yılında inşasına başlanan 216 dekarlık alan içerisindeki Kunduz Ormanları Milli Takımlar Eğitim Kampı henüz tamamlanamamıştır. Şehir merkezine 156 km. uzaklıktaki Vezirköprü'deki Kunduz Ormanları Kamp Alanı'nın tamamlanarak, yurt içi ve dışından farklı futbol kulüplerin ziyareti sağlanacaktır.

İlde bisiklet altyapısı güçlüdür. Sürdürülebilir bir ulaşım aracı olan bisiklet, aynı zamanda bisiklet turizminin de öznesidir. Bisikletçilikte yol bisikleti, dağ bisikleti ve *e-bike* olmak üzere farklı rotalar geliştirilmektedir. Küresel bisiklet turizmi pazar büyüklüğü 2020'de 345,1 milyon ABD doları değerinde

gerçekleşmiştir. Söz konusu büyüklüğün 2021'den 2030'a kadar %14,78'lik oranla büyüyerek 2030 yılında 1.291,3 milyon ABD dolarını aşması beklenmektedir.

Bir kıyı kenti olup aynı zamanda çok fazla göl ve sulak alana sahip Samsun su sporları için de büyük potansiyel sunmaktadır. Bunların bir kısmı Samsun Turizm Master planı kapsamında MACERASAMSUN ve EKOTURİZMSAMSUN projeleri kapsamında ele alınmıştır.

SPORSAMSUN projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun güçlü spor altyapısını turizm amaçlı daha etkin kullanarak farklı branşlardaki spor turizminden önemli pay alacaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Karadeniz bölgesinin ilk su kayak tesisi olmasının yanında Türkiye'nin de deniz üzerine yapılan ilk kablolu su kayağı merkezi olma özelliği bulunan Sukay Tesislerinde ulusal ve uluslararası müsabakaların düzenlenmesi
- Karadeniz Yat Rallisi'nin yeniden hayata geçirilmesi, rotada yer alan kentlerle iş birliği yapılması
- Kunduz Ormanları Milli Takımlar Eğitim Kampı'nın yurt içi ve dışından farklı futbol kulüplerinin ziyaretine konu olması
- Samsun Atlı Binicilik Tesisleri'nin spor turizmine katkı verecek şekilde değerlendirilmesi
- *Kite-surfing* faaliyetleri kapsamında elverişli koşullar sağlayan Atakum Sahili'ndeki Çobanlı Sapağı meteoroloji ön sahili, İncesu'daki İncesu Cafe Sahili ve Engiz Sahili'ndeki Engiz Aquapark noktalarında teknik analizler yapılarak, belirlenen noktalarda uluslararası su sporları organizasyonları düzenlenmesi, *kite-surfing* merkezinin açılması
- Dalış, sportif olta balıkçılığı aktivitelerinin planlanması ve geliştirilmesi, tesis eksikliğinin giderilmesi
- Deniz küreği sporu için kulüpler açılması
- Samsun il merkezi ve ilçelerindeki Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı 15 gençlik merkezinin ildeki spor turizmini destekleyecek şekilde ve öncelikli spor turizmi başlıklarına göre faaliyet planının yapılması
- İlde yol, dağ ve e-bike bisiklet rotalarının çıkarılarak, şehir merkezindeki bisiklet yollarının ıslah edilmesi ve
- Uluslararası tenis turnuvalarının yapılması ve buna yönelik mevcut alanların rehabilitasyonu ve kapasitesinin artırılması sağlanarak ilin tenis sporuyla özdeşleşmesi
- İl Turizm Portalı içinde SPORSAMSUN adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.4 ATAFEST19

ATAFEST19 projesi, Samsun’la bütünleşmiş ve ilin bir marka değeri haline gelmiş kurtuluş tarihine ait somut ve somut olmayan unsurların, tarihi gerçeklerle uyumlu olarak Samsun’un merkez olduğu ve İstanbul’dan başlayıp Samsun-Havza-Amasya-Sivas-Erzurum ve Ankara’ya uzanan bir koridor boyunca yaklaşık 3 haftaya yayılmış farklı etkinliklerin güçlü bir kurgu içinde ele alındığı ulusal ve uluslararası düzeyde bilinen bir marka etkinlik yaratmayı hedeflemektedir. Bu hedef içeriğinde Samsun’da 19 Mayıs’tan itibaren 1 hafta canlı etkinlik, rotanın diğer kısmında da 2 haftalık etkinlik planlanmaktadır. Bu kapsamda mevcut olan Kurtuluş Yolu etkinlik içine entegre edilecektir. Bu bir anlamda Kurtuluş Yolu rotasının İstanbul’dan başlayarak Samsun üzerinden Ankara’ya uzanması anlamına gelmektedir.

Şehirle bütünleşip o şehrin uluslararası bir markası haline gelen ve bu sayede şehri dünya çapında bilinen bir destinasyon haline getiren birçok etkinlik örneği bulunmaktadır. Şehirle bütünleşmiş bu türdeki marka etkinliklerin önemli kısmının referansı, şehir kültürü üzerinde ve buna bağlı olarak da şehrin marka kimliğinin oluşmasına etki eden tarihi olaylardır.

Samsun Türkiye Cumhuriyeti’nin temellerinin atıldığı Kurtuluş Savaşı sürecinin başlangıç noktası olarak, cumhuriyet tarihinde zihinlerde konumlanmış bir şehirdir. Kurtuluş temasına ait ve onu çağrıştıran isim ve semboller ile o tarihi mirasa ait somut ve somut olmayan unsurlar, şehrin marka kimliğini şekillendirmiş durumdadır. Halihazırda ilde “19 Mayıs”, “Atakum” ve “İlkadım” isimli ilçeler, “Ondokuz Mayıs” adıyla üniversite, lise ve stadyum, şehrin sembolü durumundaki “Onur Anıtı” başlıca örneklerdir. Diğer taraftan Onur Anıtı, başta Samsun Valiliği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsunspor, Samsun Büyükşehir Belediyesi ve Atakum Belediyesi başta olmak üzere Samsun’da birçok kurumun ve kuruluşun logosudur. Şehirde yaygın olarak ve şehrin tanımlandığı slogan da Atatürk’ün ve onun

liderliğinde bir ülkenin yeniden doğuş fikrinin sembolize edildiği “Güneşin Doğduğu Şehir”dir. Mustafa Kemal Atatürk de 19 Mayıs 1919 tarihine, ülkenin yeniden doğuşunun başlangıcı olduğuna gönderme yaparak “işte benim doğum tarihim” ifadesini kullanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu, Atatürk’ün Bandırma gemisi ile İstanbul’dan başlayarak 19 Mayıs 1919’da Samsun’a gelişi, buradaki çalışmaları ve ardından Havza, Amasya, Sivas, Erzurum ve sonunda 23 Nisan 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin kurulduğu Ankara’ya olan ve yaklaşık 11 ayı kapsayan bir süreçte gerçekleşmiştir. Bu süreçteki en önemli kırılma tarihleri, Milli Bayramlar olarak ilan edilmiştir. Bu kapsamda 19 Mayıs günü “Atatürk’ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı” olarak, 23 Nisan günü de “Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı” olarak hem Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde kutlanmaktadır.

ATAFEST19 kısa vadede ulusal ve orta vadede uluslararası bilinirliği sağlanabilecek ve on binlerle ifade edilen katılımcı sayısına ulaşabilecek bir etkinlik olacaktır. Etkinliğin Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşu ve kuruluşun başlangıcını tarihi gerçeklerle dayalı ritüellerle zenginleştirilmesi ve ritüellerin üst düzey devlet heyetinin katılımı ile resmi kutlama programı içine alınıp gelenekselleştirilmesi önemli bir hedef olarak belirlenmiştir. Proje, mevcut Kurtuluş Yolu’nun etkinliğini artıracak ve bu sayede Samsun Milli şuurun farklı etkinliklerle canlandırıldığı Çanakkale ve Sarıkamış’tan sonra Türkiye’nin üçüncü ulusal kurtuluş temalı destinasyonu olacaktır.

ATAFEST19 projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun şehir marka kimliğini güçlendirecek, yerel halkın kendi şehrini daha fazla benimsemesini sağlayacak, kimisi yurt içi hedef pazar olarak da benimsenen farklı destinasyonlarla güçlü iletişim ve iş birliği fırsatı yakalayacak ve Samsun Turizm Master Planı kapsamında geliştirmeyi hedeflediği farklı turizm türleri için önemli sayıda bir ziyaretçi ile temas kuracaktır.

Proje kapsamında eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Devlet Protokolünün, askeri ve daha çok sivil gemilerden oluşan bir deniz filosunun eşliğinde İstanbul’dan 19 Mayıs varış tarihi olmak üzere gelenekselleşecek ve projenin önemli bir alt markası olacak Samsun’a yolculuk planlanması
- Gençlik ve Spor Bayramı’nın ruhuna uygun şekilde İstanbul çıkışlı ve 19 Mayıs varış tarihi olmak üzere Samsun varışlı (gerekirse her bir ilde bayrak değişiminin yapılarak rota üzerindeki illerin de etkinliğin içine dahil edildiği) koşu ve bisiklet ultra maraton müsabakaların alt marka olarak düzenlenmesi ve buna uygun rota tasarımının yapılması
- İstanbul çıkışlı ve 19 Mayıs varış tarihi olmak üzere Samsun varışlı ve farklı ulaşım araçları ile yapılacak ve farklı araç kategorilerine göre (motosiklet, bisiklet, otomobil, otobüs, karavan, antika araçlar vb.) çeşitlendirilmiş rekreatif yolculuğun alt marka olması ve buna uygun rota tasarımının yapılması
- Atatürk’ün Samsun’da ve ilçelerinde geçirdiği süre kapsamında izlediği rota üzerinde bulunan ve günümüzde tarihi miras durumundaki kimi bugün müze olan yapı ve noktaların (Mıntık Oteli/ Gazi Müzesi, Onur Anıtı, Bandırma Vapuru, Tütün İşkelesi, Çakallı Han) rehabilitasyonu ve etkinlik süresince büyük sayıdaki ziyaretçi sayına konu olacağı için bu yapı ve noktalara ziyaret yönetimi planlamasının yapılması

- ATAFEST19 ile Samsun'da 1 hafta süreli ve on binlerce katılımın sağlandığı, Atatürk'ün Samsun'da kaldığı süre boyunca hatırasını yansıtan kent içi ve kent kırsalındaki somut ve somut olmayan unsurlarını değerlendiren, temaya uygun farklı ekinliklerle zenginleşen bir festivalin ortaya çıkmasının ve aynı zamanda mevcut Kurtuluş Rotası'nın Ankara'ya kadar uzamasının sağlanması
- İldeki bir haftalık etkinlik süresince gelen ziyaretçilere, ziyaretçilerin ilin farklı turizm ürünlerinin etkili tanıtımının yapılması ve etkinlik sırasında da etkinlik ruhuna zarar vermeyecek gündüz ve gece için cazip ürünler sunarak zenginleştirilmiş programların yapılması
- Farklı yaş ve gelir durumuna uygun Atatürk temalı hediyelik eşya çeşitlendirmesi yapılması
- İlde "Batmayan Güneşin Doğduğu Şehir" mottosunun konumlandırılması
- Kurtuluş temalı ve uluslararası düzeyde ilgi çekecek, turneler ile farklı şehir ve ülkelerde sahneye çıkacak ve kendi başına alt marka olabilecek en az bir adet modern dans temsili ile özel bir repertuara sahip Türkü programı oluşturulması ve bu konuda ünlü isimlerle çalışılması
- "Kurtuluş Rotası" adının korunarak rotanın diğer bileşenleri ile olan Amasya, Sivas, Erzurum ve Ankara illeri ile etkili iletişim içinde ve o illerdeki etkinlik programlarının da ele alınacağı bir üst organizasyon yapısı kurulması
- Başlangıcı İstanbul olan ve yeni bir anlayışla ele alınan "Kurtuluş Rotası"nın, rota üzerinde farklı destinasyonlar kapsamındaki doğal ve kültürel cazibelerle ilişkilendirildiği zenginleştirilmiş rota düzenlemelerinin yapılması
- Rota üzerinde cazip selfie/özçekim noktaları oluşturulması
- İl turizm portalı içinde ATAFEST19 adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.5 EKOTURİZMSAMSUN

EKOTURİZMSAMSUN projesi, Samsun'un kırsaldaki doğal ve kültürel çekiciliklerini ve bu alanlarda yürütülecek ekolojik deneyim ve rekreasyon faaliyetlerini sürdürülebilirlik çerçevesinde ve daha etkili biçimde değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Kırsal turizm, turistlerin doğa ile yakınlaşması ve farklı kültürleri deneyimlemesi amacıyla katıldıkları, kırsal alanda gerçekleşen turizm çeşididir. Dünya genelinde yılın on iki ayı yoğun talep gören kırsal turizm alanında markalaşan ülkeler arasında Fransa, Avusturya, İtalya, Yeni Zelanda, İrlanda, Kıbrıs, İspanya ve Finlandiya yer almaktadır.

Türkiye'de kırsal turizme yönelik çalışmalar Muğla, Manisa, Bursa, Antalya, Kastamonu, İstanbul ve İzmir illerin yakın çevresinde yürütülmektedir. Bu bölgelerdeki belirlenmiş farklı içerikli rotalar, ekolojik çiftlikler, biyolojik çeşitlilik bölgeleri, yaylalar, otantik köy yaşamı ve bunlarla bütünleşmiş somut ve somut olmayan kültürel miras unsurları ve kırsalda düzenlenen etkinlik ve festivaller kırsal turizmin başlıca cazibeleridir.

Samsun önemli bir kırsal nüfusa sahiptir. Bu kapsamda tarım alanları ve köyler, açık pazarlar, sulak alanlar, göller, orman dokusu ve biyolojik çeşitlilik ve kırsaldaki kültürel miras envanteri ve geleneksel hale gelmiş kimi macera ve kültürel içerikli etkinlik ve festivaller ile bir kırsal cennet konumundadır. Bu zengin varlık alanlarının kimisi koruma altındadır. İlde 1 tabiat koruma alanı, 1 tabiat anıtı, 5 tabiat parkı, 25 anıt ağaç, 1 ağaç topluluğu, 2 delta ve 3 sulak alan bulunmaktadır. İlde özellikle Kızılırmak Deltası Bafra Sürmeli Köyü, Nebiyan Dağı, Bafra- Kolay Beldesi, Bafra Kapıkaya, Atakum Kocadağ, Çarşamba Hacı Osman Ormanı, Çarşamba-Yeşilirmak Deltası, Lâdik Gölü, Terme Gölardı Simanlık, Vezirköprü-Şahinkaya Kanyonu kırsal turizm potansiyeli taşıyan çekim merkezleri arasında yer

almaktadır. Kırsaldaki köylerin Dünya Turizm Örgütü'nün, turizmi kırsal kalkınma, dönüşüm ve toplum refahı için önemli bir güç haline getirme hedefi çerçevesinde "En İyi Turizm Köyü" olma potansiyeli vardır. Sürmeli Köyü aynı zamanda Ot Yemekleri Festivali'nin bir ayağının da yapıldığı yer olarak ve korunmuş görünümü ile öne çıkmaktadır.

İl kırsalında ekoturizm kapsamında değerlendirilen kamp ve karavan turizmi için geliştirilecek oldukça fazla alan bulunmaktadır. Türkiye'de işletme belgeli 11, belediye belgeli 77 olmak üzere toplam 88 kamping tesisi bulunmaktadır. Bu tesisler 2.988 oda, 7.958 yatak kapasitesine sahiptir. Türkiye'de de son dönemde karavan sahipliği hızla artmış, karavan sayısı yaklaşık 20 bine ulaşmıştır. Avrupa'da 2023 Eylül itibarıyla yaklaşık 6 milyon rekreasyon aracı (motorlu ve motorsuz karavan) bulunduğu ve Covid-19 salgınından sonra doğayla temas isteğinin artma eğilimi, bu başlıkta iç ve uluslararası pazarda Samsun için fırsat yaratmaktadır. Samsun'da Terme, Atakum ve Canik ilçelerinde Büyükşehir Belediyesi tarafından elektrik, su vb. altyapı olanaklarına sahip toplamda 57 karavana hizmet veren karavan parkı bulunmaktadır. Bu tesisler dışında Samsun genelinde altyapı olanakları sınırlı olan fakat karavan tatili yapmak isteyenlerin ilgi duyacağı çekiciliklere sahip birçok doğal alan bulunmaktadır. İlde lüks segment için *Glamping* alanları üretmek için eşsiz fırsatlar bulunmaktadır. *Glamping*, gelir durumu yüksek ve doğada konfor arayan turistler için üretilmiş, genellikle lüks bungalov ve çadırlar gibi doğayla uyumlu konaklama tesislerinde gerçekleşen doğayla uyumlu bir turizm faaliyetidir. Bundan başka *glamping* konaklamalarında mağaralar, ahşap kulübeler/bungalovlar, ağaç evler, vagonlar, seyyar karavanlar (*campervan*), eko-kapsül, safari çadırları gibi birçok farklı konaklama şekli kullanılmaktadır.

Anadolu kültüründe yaygın bir gelenek olan yaylacılık, ekoturizm etkinlikleri için merkez olmaktadır. Yaylacılık, hayvancılık ekonomisine bağlı olarak gelişen ve geçici yerleşim esasına dayalı bir kültürdür. Türkiye özellikle Doğu Karadeniz illerinde yayla turizmi uluslararası biçimde yerleştirmiştir. Samsun yanı başındaki uluslararası talebe konu olan bu turizm türünden daha fazla yararlanabilecek varlığa sahiptir. Samsun ilinde Akdağ Yaylası, Gürcü Yaylası, Büyükkızıoğlu Yaylası, Küpecik Yaylası, Çakırgümüş Yaylası ve Aktaş Yaylası ekoturizmin gelişmesi için önemli fırsat sunmaktadır. Akdağ ve Kunduz Yaylası'nda yayla turizmine yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Bu kapsamda Samsun'da bulunan diğer yaylaların turizm potansiyeli ayrıntılı analiz edilecek ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun yayla turizmi il sathına yayılacaktır.

Ekoturistler deneyimlemede diğer turistlere göre daha isteklidir. Deneyimsel turizmin temel felsefesi, bireylerin sadece seyahat etmekle kalmayıp aynı zamanda buldukları çevre ve kültürü aktif bir şekilde keşfederek deneyim kazandıkları düşüncesini benimsemektedir. Samsun kırsalındaki tarım ve hayvancılığa ait üretim ve bununla beraber kırsaldaki aktif yaşam, turistler için deneyim fırsatını artırmaktadır. Zengin tarımsal üretim, hasat şenliklerinden açık pazarlara, kırsal kültür etkinliklerinden kültürün bir parçası olan yerel yemek tadımlarına kadar çok geniş bir yelpazede yapılabilir durumdadır.

EKOTURİZMSAMSUN projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun ekoturizm açısından zengin olan yaylalarını, kırsal yaşamı ve sulak alanları gibi doğal cazibelerini sürdürülebilir ilkelere dayalı olarak il turizminde etkin olarak kullanacaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Organik tarımın yapıldığı Sürmeli Köyü'nün UNWTO'nun En İyi Turizm Köyü statüsüne başvuru sürecinin hazırlıklarının başlatılması

- Öncelikle Vezirköprü Kunduz Yaylası ve Lâdik Akdağ Yaylası olmak üzere il yaylalarında yayla turizminin geliştirilmesi
- İlde yeni ekoturizm merkezlerinin ilan edilmesi ve bu amaçla Miliç Irmağı çevresi, Kocadağ Yaylası Kamp ve Mesire Alanı, Akdağ-Ladik Gölü çevresi, Nebiyan ve Salıpazarı yöresi (Çağlayanlar güzergahı) seçeneklerinin değerlendirilmesi
- Havza Kurt Köprü ve Terme Simenit Gölü'nün ekoturizm alanı olarak değerlendirilmesi
- Belirlenecek yayla ve ekoturizm alanlarında glamping gibi lüks turizme hizmet eden konaklama ünitelerinin üretilmesi
- İlin kültürel unsurlarının da içine dahil edildiği yürüyüş, bisiklet, foto safari rotalarının ve kamp alanlarının belirlenmesi
- Çamgölü, Sarıgazel, Vezirsuyu, Şahinkayası Kanyonu ve Bayraktepe gibi tabiat parklarının ve Lâdik Gölü, Yeşilirmak ve Kızılırmak Deltası gibi doğal alanların ekolojik taşıma kapasiteleri göz önüne alınarak ekoturizm etkinlik alanları oluşturulması
- Kırsalda elektrik, atık boşaltma, temiz su ve güvenlik hizmetlerinin verileceği en az 5 adet karavan parkının oluşturulması
- Merkeze yakın sahil bandında karavan parkına izin verilmemesi ve şehir dışında kentsel karavan parkı alan tahsisinin yapılması
- Canik Doğu Park Yaşam Merkezi'nin ekoturizmde etkili rol üstlenmesi
- Mert Irmağı'nın düzenlenmesi ve rehabilitasyonu kapsamında yeni ekoturizm alanının yaratılması
- 19 Mayıs Sarıgazel Hayvanat Bahçesi, Kent Ormanı ve Dinlenme Kompleksi'nin ekoturizmde etkili bir nokta olması
- Lâdik Akdağ Turizm Merkezi'nin macera turizminin yanında ekoturizme de etkili hizmet vermesi
- Her yıl düzenli olarak karavan festivalinin yapılarak ulusal karavancılar için Samsun'un bilinen bir destinasyon olmasının sağlanması
- EKSTREM55 projesinde yer alan kırsal alanlarında ekoturizm etkinliklerinin geliştirilmesine öncelik verilmesi
- İldeki 8 adet TaTuTa çiftliklerinde ziyaretçilerin ekolojik tarımı deneyimlemesinin sağlanması
- Kırsal alanlardaki ahşap camilerin çevre düzenleme çalışmalarının yapılması, eserlerin önemi hakkında bulunduğu yöre halkının farkındalığının artırılması, rotalarının geliştirilmesi
- Kırsal turizm noktalarında yerel üretimi destekleyecek kooperatifler oluşturulması
- Ot yemeklerine ve deniz ürünlerine odaklanan *Slow Food* topluluklarının oluşturulması ve Türkiye'deki başarılı birliklerle iş birliğinin sağlanması
- Kızılırmak Kuş Cenneti alanında kuş gözlem evleri, gözlem rotaları, ziyaretçi karşılama üniteleri, tematik satış noktası gibi kuş ve botanik gözlemine yönelik alan peyzaj düzenlemelerin yapılması
- İl turizm portalı içinde EKOTURİZMSAMSUN adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.6 MACERASAMSUN

MACERASAMSUN projesi, Samsun'un kara, hava ve su potansiyelinin risk yönetimi ve sürdürülebilirlik esaslarına göre macera turizmi açısından değerlendirilmesini, başta gençler olmak üzere her yaştaki macera tutkunlarına cazip ürün ve hizmetler sunarak ilin ulusal ve uluslararası alanda bilinen bir macera destinasyonu haline getirilmesini hedeflemektedir.

Macera turizmi etkinlikleri açık alanlarda yapılan, katılımcıların doğa ile yakın etkileşimde bulunduğu, bireysel veya grup halinde gerçekleştirilen deneyimlerdir. Türe bağlı olarak az ya da çok belli bir riski içeren macera rekreasyonları, içerdiği risk unsuruna göre farklı segmentlerdeki katılımcıları teşvik eder. Türkiye macera rekreasyonlarının ve sporlarının gelişmesi için cazip fırsatlar sunmaktadır. Buna uygun olarak Türkiye Turizm Ana Planı, macera turizmini ulusal düzeyde geliştirmeyi ve Türkiye'nin macera turizminde tercih edilme düzeyini yükseltmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda TGA ilgili başlıkta *Go Türkiye* portalı üzerinden ülke envanterinin uluslararası tanıtımını etkin biçimde yapmaktadır.

Samsun, kara, hava ve suyla ilgili ayrı ayrı veya her üçünün de entegre edilebileceği zenginleştirilmiş macera organizasyonlarının geliştirilmesi için önemli fırsatlara sahiptir. İlde her sene Temmuz ayında düzenlenen Bafra Kapıkaya Fest, 19 Mayıs ilçesinde 9-11 Eylül tarihleri arasında düzenlenen Nebiyan Doğa Festivali, Vezirköprü Şahinkaya Kanyonu'nda 16-19 Mayıs tarihinde düzenlenen Falcon Fest Samsun'un öne çıkan etkinlikleridir.

MACERASAMSUN projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun ulusal ve uluslararası düzeyde yerli ve yabancı turistler için macera rekreasyonlarında marka bir destinasyon haline gelecektir.

Bu kapsamdaki eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Macera rekreasyonları kapsamında festivallere (Bafra Kapıkaya Fest, Vezirköprü Falcon Fest, Nebiyan Doğa Festivali) odaklanması
- Terme İlçesi'nde Amazon Tematik Parkı'nın oluşturulması ayrıca sahildeki Amazonlar Köyü'nün işletme anlayışının ve sergi konseptinin yeniden ele alınarak sahildeki Terme Amazon Tematik Parkı'na etkili yönlendirme yapmasının sağlanması
- Festival organizasyonlarında profesyonel destek alınarak uluslararası tanınırlığı olan ekstrem spor organizasyonlarının etkinliklerde rol almasının sağlanması ve festival tarihlerinin değişmemesi
- Festivaller için çadır kamp alanlarının belirlenmesi, konaklama kapasitesinin doğayla uyumlu tesisler inşa ederek artırılması ve bu alanların festival süresi dışında da hem bireysel macera turistleri hem de ekoturistler için kullanılması
- Canik-Gültepe bölgesinin yamaç paraşütü için konumlandırılması, bu kapsamda kalkış ve iniş alanlarının düzenlenmesi
- İlde dağ bisikleti, dalış, doğada yürüyüş, rüzgâr sörfü, uçurtma sörfü, kanoculuk (Çarşamba Durgunsu), deniz küreği alan ve rotalarının geliştirilmesi
- Karadeniz Yat Rallisi'nin yeniden hayata geçirilmesi, rotada yer alan kentlerle iş birliği yapılması
- ATV ve *off-road* (Atakum-Kocadağ) parkurlarının tespit edilmesi ve bu etkinlik başlıklarında parkur dışı etkinliklerin önlenmesi
- Lâdik Akdağ'da kış sezonunda kış macera etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ve kış sezonu dışında da farklı macera rekreasyonlarına ev sahipliği yapılması
- Kimisi kısmi risk içeren ve yerel kültürün parçası olan tüm yerel spor ve eğlence etkinliklerinin özgün macera ve tamamlayıcı ürünler olarak festivallerde konumlanması
- Macera rekreasyon etkinlikleri ile ilin yaylalarının değerlendirilmesi
- Organize ya da bireysel etkinliklerde çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ve bu kapsamda "sorumlu turist davranışı" kuralları setinin geliştirilmesi
- Tüm macera rekreasyonları başlıklarında etkili bir risk yönetimi sisteminin geliştirilmesi
- İl Turizm Portalı içinde MACERASAMSUN adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.7 TURİZMLÜKS

TURİZMLÜKS projesi, Samsun'un turizm gelirlerini artırma hedefiyle yüksek harcama yapan ve lüks turizm segmenti olarak adlandırılan hedef kitleye uygun ürünler sunarak ilde lüks turizmi geliştirmeyi hedeflemektedir. Samsun Turizm Master Planı kapsamında "Turizm Gelirlerini Artırmak" stratejik amaçlar arasında yer almaktadır. Bu stratejik amaca doğrudan hizmet eden TURİZMLÜKS projesi ile niteliği esas alan ürün ve hizmetlere odaklanılarak yüksek harcama eğiliminde olan ve buna göre de lüks arayan ulusal ve daha ziyade uluslararası turistlere odaklanılmaktadır.

İlde halihazırda küresel otel zincirlerinin birimleri, ulusal ve uluslararası marka mağaza ve işletmeler mevcuttur. Bunlara ilave olarak özgün tasarımlı ürünler, lüks konaklama ve ulaşım seçenekleri, nitelikli mağaza seçenekleri, izole lüks alanlar, nitelikli eğlence mekanları, kaliteli rehberlik hizmetleri ve lüksle anılan turizm çeşitlerine ağırlık verilecektir.

TURİZMLÜKS projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun ulusal ve uluslararası lüks segmentteki turistleri destinasyona daha fazla çekecek, destinasyondaki harcamaları artıracak ve bu sayede il turizm gelirlerini en yüksek seviyeye çıkaracaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Samsun kumsallarına yönelik taşıma kapasitesi analizinin yapılması, bu doğrultuda belirlenecek sahil alanlarında altyapı çalışmaları yapılarak nitelikli *beach* kulüplerin oluşturulması
- Lüks turizme hizmet edecek ürün paketlerinin oluşturulması

- Kurvaziyer Limanının ve limanda yiyecek içecek, alışveriş, oto kiralama gibi ihtiyaçları karşılayacak işletme alanlarının inşa edilmesi
- Kurvaziyer limanından demir yoluna kadar olan kısımda yürüyüş rotası oluşturulması
- Karadeniz içinde kurvaziyer turisti ağırlayan liman kentleriyle ve Akdeniz'e kıyısı bulunan ülkelerin liman kentleriyle iş birliği geliştirilerek kurvaziyer turlarının artırılması
- İlde yüksek gelir gurubuna hitap eden nitelikli hediyelik eşya üretimi için Amisos hazineleri, Ke-nevir, Atatürk ve Amazon temalı kuyum, tekstil ürünleri, değerli madenlerden üretilmiş biblolar ve süs eşyaları ile takılar vb. geliştirilmesi
- Hamamayağı (Hilyas) kaplıcalarının Havza Bekdiğin Organize Sanayi Bölgesi ile etkileşim içinde olan iş insanlarına yönelik termal, *spa-wellness* turizm alanına dönüştürülmesi
- DELTA55 Projesi kapsamında Kızılırmak Deltası içinde *glamping* alanlarının ölçeklendirilerek belirlenmesi ve ayrıca ilin doğa ve kültürle buluşan çekici noktalarında *glamping* alanlarının oluşturulması
- Lüks turizme hizmet edecek konaklama yatırım alanlarının tespit edilmesi, ayrıca kent içinde aynı pazara hizmet edecek butik otel yatırımlarının gerçekleştirilmesi
- Dünyada ve Türkiye'de hızla büyüyen pazarlar olan yat turizmi ile spor turizmine hizmet vermek üzere Karadeniz için ilk ve tek olacak Kurupelit Marina projesinin inşasına başlanması
- Sağlık turizm altyapısının spor, tarih ve kültür turizmi altyapısıyla bütünleştirilmesi
- Uluslararası tenis turnuvalarının yapılması ve buna yönelik mevcut alanların rehabilitasyonu ve kapasitesinin artırılması sağlanarak ilin tenisle özdeşleşmesi
- Müzecilik etkinliklerinin artırılması
- İldeki ören yerlerinde kazı etkinliklerinin hızlandırılması ve ziyaret konforunu sağlayan alan düzenlemelerinin yapılması
- Karadeniz Yat Rallisi'nin yeniden hayata geçirilmesi, rotada yer alan kentlerle iş birliği yapılması
- İl Turizm Portalı içinde TURİZMLÜKS adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.8 GASTROSAMSUN

GASTROSAMSUN projesi, Samsun'un güçlü gastronomi potansiyelini etkili biçimde değerlendirerek ilde yeme-içmeye yönelik turizm talebi yaratmayı ve turizm türleri içinde gastronomiyi öne çıkarmayı hedeflemektedir.

Türkiye'nin tüm bölgelere yayılmış ve kültürün önemli bir başlığı olan zengin ve çeşitli yerel gastronomi envanteri bulunmaktadır. Türkiye Turizm Ana Planı'nda gastronomi öne çıkan başlıklar arasındadır. Türkiye'nin gastronomi envanterinin illerin markalaşmasında önemli bir ortak başlık olacağı öngörülmektedir. Bu kapsamda Türk mutfağını dünyada bir marka haline getirmeye yönelik politikalar plan kapsamında üretilmiştir.

Samsun coğrafi konumunun sağladığı üstünlük ile geniş bir gastronomi potansiyeline sahiptir. Bu potansiyele şehrin çok kültürlü yapısı da katkı yapmıştır. Samsun'da, balıkçılık faaliyetleri, büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvanı yetiştiriciliği önemli geçim kaynaklarıdır. Yüksek sayıdaki yenilebilen otları ile vegan ve vejetaryen beslenme için önemli avantaja sahiptir. Terme pirinci, Bafra pirinci gibi ilin adıyla özdeşleşmiş ürünler, Karadeniz'de ve akarsularda yaşayan balıklar, pide çeşitleri ve kümes hayvanlarından yapılan yemekler il gastronomisinde önemli yer tutmaktadır.

Geçiş noktası ve iç bölgelere bağlantı sağlayan konumu sayesinde Samsun, bazı tarım ürünlerinin ilk kez satışa sunulduğu ya da paketlenildiği bir merkezdir. Geçmişte havyar üretiminin yapıldığı ilk tesise sahip Samsun'da Karadeniz Bölgesi'nde su ürünleri için organize sanayi planı mevcuttur. Manda yetiştiriciliği sayesinde manda kaymağı ve manda pastırması ilde öne çıkarılabilecek ürünler durumundadır. İlin coğrafi işaretli 17 ürününün 11 adedi gastronomi ürünüdür. İlde bu listeye eklenecek Nebiyan Fasulyesi, Bafra Manda Kaymaklı Lokumu, Bafra Dondurması, Kokulu Üzüm Suyu, Süheyla Kavunu

gibi çok sayıda ürün ve yemek bulunmaktadır. Bunların yanında siyah trüf mantarı, salep ve su ürünleri gibi katma değeri yüksek ürünler bulunmaktadır.

GASTROSAMSUN projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun büyük potansiyel sunan gastronomi varlığını turizmde öne çıkaracak, geleneksel mutfağının ve tariflerinin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak ve il turizm gelirleri içinde gastronominin payını yükseltecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- İl gastronomi envanterinin çıkarılması ve buna dayalı olarak lezzet noktaları, yiyecek bilgileri ve hikayelerini içeren “İl Gastronomi Atlası”nın hazırlanması
- Başta yol üzeri güzergahlar olmak üzere havaalanı, terminal ve şehir merkezindeki çeşitli noktalarda ilin öne çıkan gastronomi ürünlerinin Take-Away (Al ve Götür) konseptine uygun olarak erişilebilir hale getirilmesi
- UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı’na gastronomi alanında dahil olmak hedefiyle, Samsun’un öncelikle ulusal gastronomi şehirleri arasında yer alması
- Kentin gastronomi alanında sahip olduğu coğrafi işaretli ürünlerinin artırılması
- İlle özdeşleşmiş gastronomi ürünlerine ait gastronomi müzelerinin oluşturulması ve bu noktaların deneyime imkân verilecek şekilde tasarlanması
- Coğrafi işaretli veya işaretsiz olmak üzere yerel ve ille özdeşleşmiş yemeklerin şehir restoran menülerinde daha fazla yer almasının sağlanması
- Manda ürünlerinin (kaymak, yoğurt, pastırma vb.) il ile özdeşleşmiş gastronomi ürünleri haline getirilmesi
- Paketlenebilir yerel gastronomi ürünlerinin ambalaj tasarımlarının yapılarak ilin hediyelik eşya envanteri içinde etkili konuma getirilmesi
- Her mevsim yenilebilir otlar ile ilgili olarak otu tanıma, toplama ve yiyecek-içecek hazırlama gibi etkinlikler ile deneysel ekoturizme katkı sunulması ve yeryüzü pazarı kurulması
- En sevilen ot yemeklerinin aşçılar, kooperatifler ve yerel halkla beraber yürütülecek yapım ve deneyim atölyelerinde sunulması
- Ot yemeklerine ve deniz ürünlerine odaklanan *Slow Food* topluluklarının oluşturulması ve Türkiye’deki başarılı birliklerle iş birliğinin sağlanması
- Ot yemekleri festivalinin zengin bir etkinlik içeriği ve güçlü bir organizasyonla il turizmine katkıda bulunacak hale getirilmesi
- Yükselen bir beslenme eğilimine cevap olarak şehrin Türkiye’nin vegan ve vejetaryen beslenme merkezi olarak konumlanması ve bu amaçla il restoran menülerinde vegan ve vejetaryen menülerinin yaygınlaştırılması
- Havza’dan başlayarak doğuda Terme’ye, batıda Yakakent’e kadar uzanan yol boyunca menemen, kaz tirdi, semaver çayı, Bafra, Çarşamba ve Terme pideleri ile Bafra nokulu, lokumu ve manda yoğurdu gibi Samsun’un tescilli gastronomi ürünlerinin sergilendiği gastronomi temalı bir rota oluşturulması
- İl Turizm Portalı içinde GASTROSAMSUN adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.9 SAMSUNPORT

SAMSUNPORT projesi, Samsun'un yabancı pazara erişiminde oldukça önemli bir fırsat olan ve rakiplerine göre önemli bir üstünlük sağlayan kurvaziyer pazarını geliştirmeyi, yerli ve yabancı turistlerin deneyimlerini zenginleştirmeyi, yerel halkın yaşam kalitesini artırmayı sağlayacak bir liman kompleksi geliştirmeyi hedeflemektedir.

Kurvaziyer gemiler Uluslararası Kurvaziyer Hatları Birliğinin (CLIA) tanımına göre, seyahati programlanmış, derin sularda iki gün ya da daha fazla kalan, en az 100 yolcu kapasiteli gemilerdir. Kurvaziyer turizmi, kurvaziyerin çeşitli limanlara veya şehirlere uğradığı belirli bir güzergâh ile bir kurvaziyer gemisinde bir tatili içeren lüks bir seyahat şeklidir. Kurvaziyer turizmi, turistlerin çok merkezli bir tatil yaşamasına olanak tanır. Diğer ifadeyle kurvaziyer turistleri seyahatleri boyunca çeşitli destinasyonlarda vakit geçirebilme fırsatına sahiptirler.

Covid-19 salgın sürecinden olumsuz etkilenen kurvaziyer turizmi, salgın sonrası dönemde tahminlere uygun şekilde hızlı bir yükselişe geçmiştir. Türkiye Turizm Ana Planı'nda Türkiye'nin önemli bir kurvaziyer destinasyonu olması hedefi yer almaktadır. Bu hedefe uygun olarak Türkiye, salgın öncesi dönemde başlayan ve salgın sürecinde de devam eden kurvaziyer liman yatırımları ile büyüyen bu pazarda konumunu güçlendirmektedir. 2022 yılından itibaren tam kapasite ile çalışmaya başlayan ve bir ana liman (*home port*) olan İstanbul'daki Galataport Kurvaziyer Limanı'nın devreye girmesi ile diğer limanlarda da hareket artmıştır. Türkiye limanlarına 2023 yılı Ocak-Kasım döneminde uğrak yapan kurvaziyer gemi sayısında önemli artışlar yaşanmıştır. Kurvaziyer gemi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre %19,4 artışla 1.167 adet, kurvaziyer gemisi ile gelen yolcu sayısı ise geçen yılın aynı dönemine göre %51,6 artışla 1 milyon 517 bin 933 kişi olmuştur. 2023 yılı hedefi olan 1,5 milyon kurvaziyer yolcu sayısı Kasım 2023 ayı itibarıyla aşılmıştır.

Tarihi bir liman kenti olmasına rağmen Samsun, kurvaziyer turizmi ile yeni tanışmış ve bunun sonuçları şehrin turizmde kısa sürede etkisini göstermiştir. Samsun'a 2023 yılı içerisinde 1.200 yolcu ve personel kapasiteli kurvaziyer gemisi iki kez yanaşmıştır. Rusya Federasyonu çıkışlı kurvaziyer şirketinin her seferde yaklaşık 1.200 yolcu ve personeli taşıyan bu gemi için 2024 planı Samsun'a 44 seferdir. Yaklaşık 44 bin yabancı turist anlamına gelen bu kurvaziyer hareketliliği, 2023 yılında toplam 47 bin yabancı turistin tesise giriş yaptığı Samsun için çok önemli bir rakamdır. Samsun'un geceleme port olması için görüşmeler devam etmektedir.

Tarih boyunca önemli bir liman şehri olan Samsun, bu özelliğini turizmde daha etkili kullanabilecek fırsata sahiptir. Samsun ayrıca şehir içi cazibeleri, kısa sürede ulaşılabilir kırsal çekiciliklerin varlığı, gastronomi zenginliği ve limanın şehirdeki merkezi konumu ile kurvaziyer potansiyeli yüksek bir ildir. Diğer taraftan kurvaziyer gemisinin yanaştığı mevcut liman, aynı zamanda Ro-Ro gemilerinin de yanaştığı ve lojistik hizmet veren bir limandır. Limanda planlanan altyapı ve üstyapı düzenlemeleri ile yolcu konforunun artırılması sağlanacak ve Samsun kurvaziyer için geceleme bir destinasyon haline getirilecektir.

SAMSUNPORT projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun Karadeniz Bölgesi'nde yerli ve yabancı rakip destinasyonlara göre kurvaziyer turizmde kısa sürede üstün duruma geçecektir.

Proje kapsamında eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Mevcut limanın 2 adet geminin yanaşabileceği kurvaziyer limanı haline dönüştürülmesi amaçlı planlama ile kapasite artırılması
- Pasaport kontrol hizmetleri, karşılama ve bekleme alanları gibi ünitelerin iyileştirilmesi
- Kurvaziyer limanında yiyecek içecek, alışveriş, oto kiralama gibi ihtiyaçları karşılayacak işletme alanlarının inşa edilmesi
- Kurvaziyer limanından demir yoluna kadar olan kısımda yürüyüş rotası oluşturulması
- Limandan kent içine kadar olan alanın düzenlenmesi
- Ana liman dışında belli ara limanlarda da yolcu değişimi yapması anlamına gelen *interporting* uygulaması için diğer liman kentleri ile iş birliği yapılması,
- Kurvaziyer yolcularına günübirlik seyahat seçenekleri sunan standart tur programları hazırlanması ve bu sayede Samsun'un kurvaziyer için geceleme noktası olması
- Akdeniz'e kıyısı bulunan diğer ülkelerinin liman kentleriyle iş birliği geliştirilerek kurvaziyer turlarının Samsun'a gelmesinin sağlanması
- İl turizm portalı içinde SAMSUNPORT adlı kategorinin oluşturulması hedeflenmiştir.

11.10 SAĞLIKTURİZMİ

SAĞLIKTURİZMİ projesi, Samsun'un medikal ve termal hizmetlerinde mevcut altyapıyı geliştirerek ilin sağlık turizminde bölgesel bir marka olmasını sağlamayı ve ilin kentsel ve kırsal alanlarındaki farklı turizm cazibelerinin sağlık turizmi amaçlı değerlendirilme düzeyini artırmayı hedeflemektedir.

Sağlık turizmi amaçlı seyahat eden turistler, yalnızca tedavi görmek için değil, ziyaret ettikleri destinasyonda fiziki ve psikolojik olarak sağlıklı ve huzurlu hissetmek için de seyahat etmektedirler. Dolayısıyla sağlık ve hijyen şartlarının sağlanmış olması, yüksek gelir hedefleyen turizm destinasyonlarının sahip olması gereken temel kriterlerdir. Destinasyonların bu temel kriterlerin ötesine geçerek turistlere sundukları deneyimi sürekli iyileştirmeleri rekabet avantajı açısından önem arz etmektedir. Fiziksel ve psikolojik açıdan sağlıklı yaşam biçimleri, organik ürünler ve gıdalar, çevreye daha az zarar veren su ve karbon ayak izi düşük faaliyetler, açık alan aktiviteleri giderek daha fazla ilgi görmektedir.

Termal ve *spa-wellness* turizmi sağlık turizminin en eski örneklerinden biri olarak bilinmektedir. Termal turizm termomineral banyo, içme, nefes alma, çamur banyosu gibi terapilerin yanı sıra fizik tedavi, iklim kürü, egzersiz, rehabilitasyon, diyet, psikoterapi gibi tedavi türleri ile önemli bir turizm çekiciliği oluşturmaktadır. Samsun jeotermal kaynaklar açısından Türkiye'de önemli bir potansiyele sahiptir. Gerek antik dönem kaynakları gerekse yakın dönem Türk kaynaklarında Hamamayağı (Hilyas) ve Havza kaplıcalarının tarih boyunca şifalı suları nedeniyle tercih edildiğine dair atıflar bulunmaktadır. Samsun'da Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından belirlenmiş 5 turizm merkezinden biri olan "Lâdik Akdağ Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi" de sağlık turizmi potansiyeli açısından önemli potansiyele sahiptir. Hamamayağı ve Havza Kaplıcaları, İç Anadolu'yu Karadeniz Bölgesi'ne bağlayan yol kavşağında olmaları

nedeniyle yüksek sayıda ziyaretçi için ulaşılabilir konumdadır. Sularının mineral özellikleri ve sıcaklık değerleriyle benzerlerinden ayrılan Havza Kaplıcaları, bu niteliğini Roma Dönemi'nden günümüze kadar kesintisiz bir şekilde sürdürmektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün de övgüyle bahsettiği Havza Kaplıcalarını da içeren kaplıcalar rotası bu proje kapsamında planlanacaktır.

Samsun iki tıp fakültesi, sağlık meslek yüksekokulları ve sağlık meslek liseleri ile sağlık personeli yetiştirme açısından önemli bir avantaja sahiptir. Bu noktada ilde kişisel marka değeri olan hekimler, hali hazırda kendi etkileri ile ilin tanıtımında ve turizm gelirleri elde etmesinde önemli rol almaktadırlar. Özellikle estetik cerrahi ve medikal estetik hizmetlerde marka olan/olabilecek nitelikli doktorların varlığı sağlıkta marka kent imajı yaratmak için güçlü bir fırsat sunmaktadır. Rakip illere bakıldığı zaman Trabzon ve Rize'nin ekoturizm odaklı olarak ama toplamda Samsun'a kıyasla daha fazla yabancı turist çektiği, ancak bu illerin sağlık altyapısı bakımından Samsun'dan geri olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda Samsun, söz konusu illerle turizmde yakın iletişim ve iş birliği kurarak, bu illerin sahip oldukları yabancı turist pazarlarının sağlık turizmi talebine cevap verecektir.

SAĞLIKTURİZMİ projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun büyük potansiyel sunan sağlık turizmini öne çıkaracak, sadece Karadeniz Bölgesi'nde değil Türkiye çapında bir sağlık destinasyonu haline gelerek il turizm gelirleri içinde sağlık turizminin payını yükseltecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- İlin sağlık turizmi potansiyelinin medikal turizm ağırlıklı olarak değerlendirilip geliştirilmesi
- Medikal turizm hizmetlerinin pazarlanmasında seyahat acentelerinin daha etkili rol alması
- Samsun'un termal turizm alanında önemli bir potansiyeli olan Havza ilçesinin ilin termal turizm alanı olarak konumlanması ve mevcut termal tesisler ile yeni açılacak tesis gelişme alanlarının planlamalar yapılarak tesis ve hizmet nicelik ve niteliğinin artırılması
- Hamamayağı (Hilyas) ve Havza kaplıcalarının geleneksel yapısına termal turizmin içme, nefes alma, çamur banyoları gibi terapilerin yanı sıra fizik tedavi, iklim kürü, egzersiz, rehabilitasyon, diyet, psikoterapi modern çekiciliklerinin eklenmesi
- Hamamayağı (Hilyas) ve Havza kaplıcalarına gelen ziyaretçileri kaplıcalar çevresinde bulunan miras alanları ve diğer çekiciliklerin termal turizm müşterilerinin kalış süresini zenginleştirecek şekilde sağlık ürünü ile bütünleştirilmesi
- Bireysel ziyaretçilerin ve turların Havza ve Vezirköprü turizm koridoruna dönüşlerinden yararlanılması
- Hali hazırda kaplıca suyundan üretilen kolonyaların ve içme kürünün turistik ürün formatında şişelenmesi ve kapasitenin artırılması
- Hali hazırda dört yıldızlı bir oteli ve kaplıcası bulunan Hamamayağı (Hilyas) kaplıcalarının Havza kaplıcaları yanındaki Havza Bekdiğin Organize Sanayi Bölgesi'ni ziyaret edecek iş insanlarının konaklayacağı termal, *spa-wellness* turizm alanına dönüştürülmesi

- “Sağlık Kenti Samsun” sloganından uzaklaşmadan sağlık turizm altyapısının spor, tarih ve kültür turizm alt yapısıyla bütünleştirilmesi
- Kamu hastanelerinde, uluslararası hastaların sağlık turizminden yararlanabileceği bir strateji, planlama ve anlayış için müstakil sağlık turizmi master planı oluşturulması
- Hastanelerin önemli pazar ülkelerle ikili anlaşmalar yapması ve özellikle kamu hastanelerinde sağlık turizmi birimi çalışanlarının yabancı dil bilgilerinin geliştirilmesi
- Terme’de bulunan eski kamu binası ve misafirhanesinin, palyatif dönemi yaşayan hastaların tedavisi dışında da hasta ve yakınlarını kabul ederek turizme katılması
- Cerrahi Aletler Müzesine turistik çekicilik kazandıracak kazandıracak dijital animasyonlar/sanal gerçeklik uygulamalarının entegre edilerek sağlık turizminin bir parçası olması
- Kızılırmak Deltası sulak alanında yetişen ve kısmen ticareti yapılan sülüklerin geleneksel ve tamamlayıcı tıp uygulamalarında kullanılması
- Hedef pazar olarak Körfez ülkeleri, Orta Asya ve Avrupa ülkelerine yoğunlaştırılmış pazarlama yapılması
- Pazar ülkelerin sigorta şirketleri ile ikili anlaşmalar yaparak Samsun’un kırsal ve ekoturizm potansiyeline sahip ilçelerine (Kavak, Lâdik, Alaçam, Salıpazarı, Yakakent ve Ayvacık) yaşlı bakım köyleri kurulması ve hastaların bakımlarının burada yapılması
- İl Turizm Portalı içinde SAĞLIKTURİZMİ adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.11 SAMSUNBEACH

SAMSUNBEACH projesi, Samsun'un deniz ve kıyı potansiyelinin değerlendirilmesini, bu anlamda kıyılarıdaki ilgi çekici spor ve rekreasyon etkinlikleri ile sahil şeridine dayalı bir şehir kültürü oluşturularak ulusal ve uluslararası ilgiye konu olan bir kıyı destinasyonu haline getirilmesini hedeflemektedir.

Deniz turizminin en önemli bileşenleri arasında deniz-kum-güneş üçlüsü yer almaktadır. Deniz ve kumsal, ülkemiz dahil olmak üzere, özellikle Akdeniz Havzası ve dünya çapında en önemli turistik cazibeler arasındadır. Dünya turizminde 3S olarak ifade edilen deniz-kum-güneş, kitle turizminde en büyük paya sahip bir alanı ifade etmektedir. 3S turizminin dünya turizmindeki payı %14,9'dur. Küresel salgın öncesinde, 2019 yılında dünya genelinde 226 milyon kişi tatil tercihini 3S olarak kullanmıştır.

Plaj ve kumsallar, sadece yüzmeye ve güneşlenmeye için değil, birçok başka fırsatlar sunarak destinasyonun turizm hareketliliğinde etkili rol üstlenirler. Bunlardan biri sahildeki etkinliklerdir. Başka bir doğal yapının sunmadığı etkinlik fırsatları sunan sahiller dünyanın farklı coğrafyalarında ve ülkemizde festivallerin doğal mekânı olarak kullanılmaktadır. Bu kapsamda Antalya Uluslararası Kumdan Heykeller Festivali, Alabama *Hangout* Müzik Festivali, *Boardmasters* UK Festivali, *Florida South Beach* Şarap ve Yemek Festivali, Avustralya Sörf Festivali gibi örnekler verilebilir. Samsun mavi bayraklı plajlara sahip uzun kumsalları ve şehir merkezinde de denize girilebilmesi açısından bu anlamda ciddi bir potansiyel barındırmaktadır. Öte yandan yaz mevsiminin kısa olması, kıyı sezonunun çekiciliğini artıracak ve sezonun uzamasını sağlayacak bu etkinliklerin dikkatli planlanmasını gerektirmektedir. Kumsalların etkili kullanıldığı bir etkinlik plaj voleyboludur. Deniz ve kumsalı birleştiren bir spor rekreasyonu olan plaj voleybolu, yıllar içinde popüler hale gelmiş ve dünya çapında güçlü bir takipçi kitlesine sahip olmuştur. FIVB (*The Federation Internationale de Volleyball*/Uluslararası Voleybol Federasyonu) Plaj Voleybolu Dünya Şampiyonası ve Olimpiyat Oyunları gibi plaj voleybolu turnuvalarının yükselişi, sporun büyümesine ve görünürlüğüne katkıda bulunmuştur. Söz konusu etkinlikler geniş kitlelerin ilgisini çekmekte ve plaj voleyboluna büyük ilgi uyandırmaktadır.

Marinalar da kıyıların değerini artıran önemli durak noktalarıdır. Türkiye bu konuda gelişmekte olan pazarlar arasında her geçen sene yer almaya devam etmektedir. Türkiye'nin kıyı uzunluğu 8 bin kilometrenin üzerinde olmasına rağmen kişi başına düşen tekne sayısı diğer ülkelere kıyasla beklenenden daha azdır. Türkiye'de her 2 bin kişiye sadece bir tekne düşmektedir. Buna rağmen Türkiye'nin doğal coğrafi özellikleri, uluslararası pazara yakınlığı ve yat turizmine yönelik çalışmalar sayesinde sektörün potansiyeli her sene daha da artmaktadır. Karadeniz bölgesinde ise bir marina bulunmamaktadır. Kurvaziyer turizmi de deniz turizminin çok önemli bir parçasıdır ve Samsun için bu başlığın özel önemi nedeniyle Samsun Turizm Master Planı kapsamında SAMSUNPORT projesi kapsamında konu detaylı olarak ele alınmıştır.

Kıyılar farklı etkinliklere konu olarak lüks harcamalara konu olan alanlar haline dönüştürülerek, turist harcamalarını arttırmakta ve yerel halkın da ihtiyacını gidermektedir. Bu kapsamda izinli girişe konu olan ve lüks hizmetlerin sunulduğu *beach* kulüpler çok tercih edilmektedir. Samsun'da bu ihtiyaca cevap veren bir *beach* kulüp bulunmamaktadır.

SAMSUNBEACH projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun'un büyük potansiyel sunan kıyı turizmini öne çıkarılacak, ildeki yaşam kalitesi artacak ve il turizm gelirleri içinde kıyıların payı yükselecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Samsun Plaj Sporları Festivali'nin fizibilite çalışmasının yapılarak söz konusu festivalin mümkün olan durumlarda uluslararası takvimde yer alabilmesi için ilgili ulusal ve uluslararası federasyonlarla görüşülmesi
- Plaj sporlarının yerel halk arasında bilinirliğinin ve katılımının artması için ilgili sporların federasyonları ile ortak projeler yürütülmesi, bu kapsamda plaj sporu kulüplerinin oluşturulması ve kulüplerin yerel yönetimlerce desteklenmesi
- Plaj voleybolu, plaj basketbolu, plaj hentbolu, plaj futbolu, plaj tenisi, plaj güreşi, petank ve neppis gibi plaj sporlarının yapılabilmesi için alanların oluşturulması ve bu etkinliklerin Plaj Sporları Festivali'nin içeriğine dahil edilmesi
- Yerel olarak başlayarak sonrasında bölgesel ve ulusal bir kimlik kazanacak kumdan heykeller festivalinin fizibilite raporunun çıkarılması ve akabinde buna göre bir etkinliğe başlanması
- Kentle özdeşleşecek bir müzik festivalinin kent farklı plajlarında farklı temalarla (örn. Yakakent-Indie, Engiz- Rock, İncesu- R&B, Dereköy- Karadeniz Müzikleri, vs.) gerçekleştirilecek sahne performansları ile katılımcı sayılarının artırılması
- Karadeniz'de çıkan balık türlerinin tanıtılması, kentteki restoranlarda menülerde bulunma sıklığının artması ve farklı gastronomi değerlerinin kent envanterine eklenmesi için balıkçılık sezonunda bir Samsun Balık Festivali düzenlenmesi
- Samsun kumsallarına yönelik taşıma kapasitesi analizinin yapılması ve bu doğrultuda belirlenecek sahil alanlarında altyapı çalışmaları yapılarak nitelikli *beach* kulüplerin oluşturulması,
- Yeni oluşturulan plajlara "Mavi Bayrak" sertifikası alınması
- Dünya'da ve Türkiye'de hızla büyüyen pazarlar olan yat turizmi ile spor turizmine hizmet vermek üzere Karadeniz için ilk ve tek olacak Kurupelit Marina projesinin teknik (su akış dengesi, yat yanaşma sistemi vb.) ve destek alanlarının (nitelikli alışveriş alanları vb.) yenilenerek hazırlanması
- İl Turizm Portalı içinde SAMSUNBEACH adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

11.12 SMARTKENT

SMARTKENT projesi, dijital çağın bir gereği olarak Samsun'un tanıtımında kullanacağı dijital varlığının güçlendirilmesini, kentteki tüm turizm varlıklarına dijital erişimi ve tüm turist ihtiyaçlarına yönelik rehberlik hizmetlerini sağlayan dijital alt yapının kurulmasını ve bunları yaptıktan sonra da Avrupa Akıllı Turizm Başkenti olmasını hedeflemektedir.

Teknoloji ve dijital imkânlar, turizmde arz ve talep açısından her geçen gün daha fazla ön plana çıkmaktadır. Destinasyon yöneticileri, turizmde veri analizi, dijitalleşme, yapay zekâ ve büyük veriden giderek daha fazla faydalanmaktadırlar. Dijital imkânlar ve uygulamalar, turistlerin bir destinasyonu veya turizm aktivitesini arama motorlarında arama, satın alma, beğenme, rezervasyon yapma veya tavsiye etme gibi davranışlarını milliyet, yaş, cinsiyet gibi demografik verilerle birlikte destinasyon yöneticilerinin bilgisine sunabilmektedir.

Turistler, ziyaretlerini planlama aşamasından itibaren rezervasyon, seyahat, konaklama, kültürel aktiviteler, eğlence, gastronomi, sportif faaliyetler gibi turizmin her alanında ve türünde dijital imkânlardan ve çevrim içi platformlardan yararlanmaktadırlar. Bu imkânları turistlerin kullanımına sunan destinasyon turizm işletmeleri ise rakiplerine kıyasla öne çıkmaktadır. Günümüzde arama motorları ve çevrim içi tur operatörleri (OTA) dijital imkânlardan faydalanan işletmeleri ve sürdürülebilirlik iddiası olan firmaları ilk sıralarda listelemekte, özellikle Z kuşağı başta olmak üzere tüketici kararları üzerinde sosyal medya platformlarında yapılan paylaşımların belirleyici hale gelmekte ve *influencer*lerin etki gücü giderek artmaktadır. Tüm bunlar şehir ve destinasyonların daha fazla dijital imkanlar yaratmasını beraberinde getirmekte ve akıllı şehir ve akıllı destinasyonlar kavramları daha çok kullanılabilir hale gelmektedir.

Bir şehir, ekonomik sürdürülebilirliğin ve daha iyi bir yaşam standardının, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) tarafından kolaylaştırıldığında ve kaynakları optimize etmek ve verimli bir şekilde yönetmek için yenilikçi teknolojilerin kullanımına vurgu yapıldığında akıllı olarak kabul edilir. Akıllı şehir, kent sakinlerine çok fazla kapsam sunması ve sakinlerin yaşam kalitesini artırmak için akıllı araçların uygulanabilmesi nedeniyle kullanılabilir bir kavramdır. Akıllı turizm destinasyonu kavramı ise turist kaynaklarının kullanımını optimize etmek, turist deneyimlerini geliştirmek, destinasyonların rekabet gücünü artırmak ve bölge sakinlerinin yaşam kalitesini iyileştirmek için akıllı şehir paradigmasının benimsenmesinin yarattığı imkanların bir sonucudur.

2015 yılında “Dünyanın En Akıllı Şehri” olarak tanımlanan Barselona’nın *Apps4 BCN* ve *Smart Transportation* uygulaması; Dubai’nin *Smart Dubai* uygulaması, Amsterdam’ın *SEEV4* uygulaması kapsamında *Smart Shipping Traffic* ve *Smart City Experience* uygulamaları destinasyon için akıllı çözümler örneklerindedir. Destinasyonları rekabette öne geçiren akıllı çözüm donanımları, destinasyonların derecelendirilmesinde önemli başlık haline gelmiştir. Bu kapsamda Baf (Kıbrıs) ve Sevilla (İspanya) 2023 Avrupa Akıllı Turizm Başkenti olarak seçilmiştir. 2019 yılında bu unvan Helsinki (Finlandiya) ve Lyon’a (Fransa), 2020 yılında Malaga (İspanya) ve Göteborg’a (İsveç), 2022 yılında ise Valensiya (İspanya) ve Bordo’ya (Fransa) verilmiştir. Samsun SMARTKENT projesi ile bu unvan için aday olacaktır.

SMARTKENT projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun Karadeniz Bölgesi’nde yerli ve yabancı rakip destinasyonlara göre üstün duruma geçecek, kent halkı ve turistlerin yaşamını kolaylaştıracak ve seyahat kısıtı olan bireyler için de Samsun erişilebilir bir destinasyon haline gelecektir.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Geliştirilecek SMARTSAMSUN kent kartı ile ödeme kolaylıkları (müze, toplu taşıma, taksiler, restoranlar, diğer harcamalar vb.) sağlanması
- SMARTSAMSUN kent kartının TürkiyeKart uygulamasına entegrasyonunun sağlanması
- Samsun cazibelerinin tasarımda yer aldığı SMARTSAMSUN kartına ziyaretçilerin erişimini kolaylaştıracak edinim noktalarının (havaalanı, otobüs terminali, kent içi noktalar vb.) tasarlanması
- Tarihi yapı, alan ve anıtların bilgilerini dijital barkodlara aktarımı
- Şehir merkezinde sık aralıklarla ücretsiz *wifi* ve ücretsiz şarj imkânı veren dijital kiosklar oluşturulması
- Aynı zamanda dijital kioskların da olduğu, şehir isim ve logosunun inşa edildiği ve çekim güvenliğinin sağlandığı *selfie* (özçekim)/*instagrammable* noktalarının oluşturularak (Örn. Amisos Tepesi, Atakum Sahili, Hasköy, Çatalarmut ve Baruthane) ile sosyal medya etkileşimi yaratılması
- İldeki bisiklet yollarının tamamının zemini ve otobüs duraklarının üzerinin güneş panelleri ile kaplanarak yenilenebilir enerji üretiminin sağlanması
- Bisiklet şarj üniteleri için *e-bike* ve *e-scooter* istasyonlarının oluşturulması
- Müzelerde dijitalleşme atağı kapsamında VR ve AR uygulamalarının geliştirilmesi

- Ziyaretçi noktalarında yer alacak barkod ile dijital anket ve memnuniyeti ölçecek geri bildirim sistemlerinin geliştirilmesi
- 2022 yılında hayata geçmiş olan Samsun Akıllı Şehir Trafik Güvenliği Projesi kapsamına şehir içi araç otopark kapasiteleri başlığının da eklenmesi
- Var olan “Samsun Mobil” uygulamasında öncelikli hedef pazarlara ait dil seçeneği eklenerek, bu uygulamanın rezervasyon ve ödeme altyapısının geliştirilmesi,
- Dijital geri bildirim, SMARTSAMSUN kartı ve diğer dijital izleme verilerinin bir merkezde toplandığı turizm veri toplama ve analiz sisteminin kurulması
- Yukarıdaki eylemlerin yerine getirilmesinden sonra ise Samsun’un Avrupa Akıllı Turizm Başkenti unvanı için başvurusunun yapılması
- İl turizm portalı içinde SMARTSAMSUN adlı kategorinin oluşturulması ve il portalının Mobil uygulamasının geliştirilmesi, hedeflenmiştir.

11.13 ŞEHRİNİTANI

ŞEHRİNİTANI projesi, yerel halkın bir destinasyonda turizmin gelişmesinde temel bir paydaş olduğundan hareketle, şehrinin turizm arz kaynaklarını tanımasını ve turizme yönelik farkındalığının artırılmasını hedeflemektedir.

Destinasyondaki turizm hareketliliği, yerelle sürekli temas halindedir. Bu kapsamda yemekler, kıyafetler, mimari, eğlence ve festivaller, müzik ve danslar, inançlar gibi yerel kültür unsurları bir destinasyona yönelik turizm talebi yaratabilirken, aynı zamanda farklı başlıklardaki turizm türleri için de ürün zenginleştirme unsurlarını oluşturmaktadır. Diğer taraftan bir destinasyondaki turizmin sürdürülebilir gelişimi için yerel tarım ürünlerinden ve yerel insan kaynağından yararlanmak gerekmektedir. Buradan hareketle bir destinasyonun turizmdeki başarısında yerel halkın turizm farkındalığı, turiste yönelik tutum ve davranışlar kritik başlıklardır. Bunu yansıtır şekilde birçok destinasyondaki DYÖ'nün temel görevlerinden birisi, yerelin turizm farkındalığının geliştirilmesi ve yerel kaynaklardan etkili biçimde yaratılmasını sağlamaktır.

Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin "Samsun'u Keşfet, Şehrini Fark Et" projesi kapsamında Samsun'un kentsel ve kırsal bölgelerinden 18.000 genç ve çocuk, günübirlik deniz ve kara gezileri ile şehrin cazibe noktaları ile tanıştırılmıştır. Başka destinasyonlara da ilham olabilecek bu önemli proje ŞEHRİNİTANI projesinin temelini oluşturmaktadır. Diğer taraftan Samsun'da turizm alanında yaygın ve örgün öğretimde zengin bir altyapı bulunmakta ve bu zenginlik ŞEHRİNİTANI projesinin hayat bulması için önemli fırsat yaratmaktadır.

ŞEHRİNİTANI projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun yerel halkının yüksek turizm bilinci ve turizme etkin katılımını sağlayacak, turizmdeki girişimcilik kültürünü geliştirecek ve turizm farkındalığı yüksek bir toplum oluşturacaktır.

Bu kapsamda eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

- Şehirde turizm eğitimi veren yaygın ve örgün eğitim yapan kurumların farkındalık programları kapsamında etkin rol almasının sağlanması
- Turizm örgün eğitim kurumlarının programlarında şehir turizm cazibelerinin yer alması
- Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin "Samsun'u Keşfet, Şehrini Fark Et" projesinin kapsamının genişletilmesi ve gençlerin turizm kariyeri yapma istekliliğini artırılacak modüller eklenmesi
- Özellikle gençler başta olmak üzere, yerel halk arasında etkili turizm iletişimini özendirerek bireysel ve kurumsal ödüllendirme sisteminin geliştirilmesi,
- Yurt dışında yaşayan Samsunluların şehirlerine yönelik turizm farkındalığının artırılmasının sağlanması
- Halk Eğitim Merkezlerinde verilen turizm eğitim programlarının şekillenmesinde özel sektör paydaşlarının etkili rol alması ve program içeriklerinin uygulamaya dönük hale getirilmesi
- Halk Eğitim Merkezlerinin turistlere yönelik hediyelik eşya üretiminde ve hediyelik eşya satış noktalarının işletilmesinde rolünün geliştirilmesi
- Turistle doğrudan teması olan meslek gruplarına özel tutum ve davranış geliştirme eğitimlerinin verilmesi
- Yerel medyanın ve sivil toplum kuruluşlarının turizme yönelik tutumunun olumlu yönde güçlendirilmesi ve bunların il çapındaki tutum ve davranış değişiminde etkili rol almasının sağlanması hedeflenmiştir.

11.14 DELTA55

DELTA55 projesi, göller ve sulak alanlar açısından Türkiye'nin en zengin illeri arasında yer alan Samsun'un ve bu kapsamda UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde de yer alan Kızılırmak Deltası'nın sürdürülebilir ve yenileyici turizm anlayışı ile cazip bir turizm alanı olmasını sağlayacak bir statünün güçlendirilmesini hedeflemektedir.

Kızılırmak ve Yeşilirmak'ın denizle buluştuğu Çarşamba ve Bafra ilçelerindeki alanlar Türkiye'nin başlıca deltaları arasındadır. İl kimisi bu deltalar çevresinde yer alan göller ve sulak alanlar açısından da oldukça zengindir. Söz konusu alanların önemli kısmı, farklı ulusal ve uluslararası statüde koruma altında olmakla birlikte bu alanlar sürdürülebilir ve yenileyici turizm kapsamında ekoturizmle ilişkili birçok rekreatif etkinlik için önemli cazibe merkezleri durumundadır.

Kızılırmak Deltası sulak alan bileşenlerinden tümünün bulunduğu zengin bir habitat çeşitliliğine sahiptir. Delta, Türkiye'nin üçüncü büyük, Karadeniz kıyı kuşağının ise ikinci büyük deltasıdır. Samsun'a yaklaşık 30 km. uzaklıktaki delta, Engiz, Bafra ve Alaçam ilçelerinin sınırları içinde yer almaktadır. Delta'nın batı ve doğu sahilinde farklı göller bulunmaktadır. Örneğin doğu sahilinde Balık Gölü, Uzun Göl, Gıcı Göl, Tatlı Göl, Altınlı Göl, Paralı Göl, Cernek Gölü, Liman Gölü, Tuzlu Göl ve Sülüklü Gölü; batı sahilinde ise Karaboğaz Gölü ve Mülk Gölü yer alır. Sulak alanların çevresinde kamp yapmak, manzara seyretmek, fotoğraf çekmek, yürüyüş yapmak, avcılık, piknik yapmak, bisiklete binmek ve yabani hayatı gözlemlemek amacıyla kullanılan rekreasyon alanları bulunmaktadır.

Kızılırmak Deltası hem Av ve Yaban Hayatı Koruma alanı olarak hem de Ramsar Alanı olarak ulusal ve uluslararası özel bir koruma statüsündedir. Alana ait bir diğer koruma şemsiyesi ise, 2863 sayılı Kültür

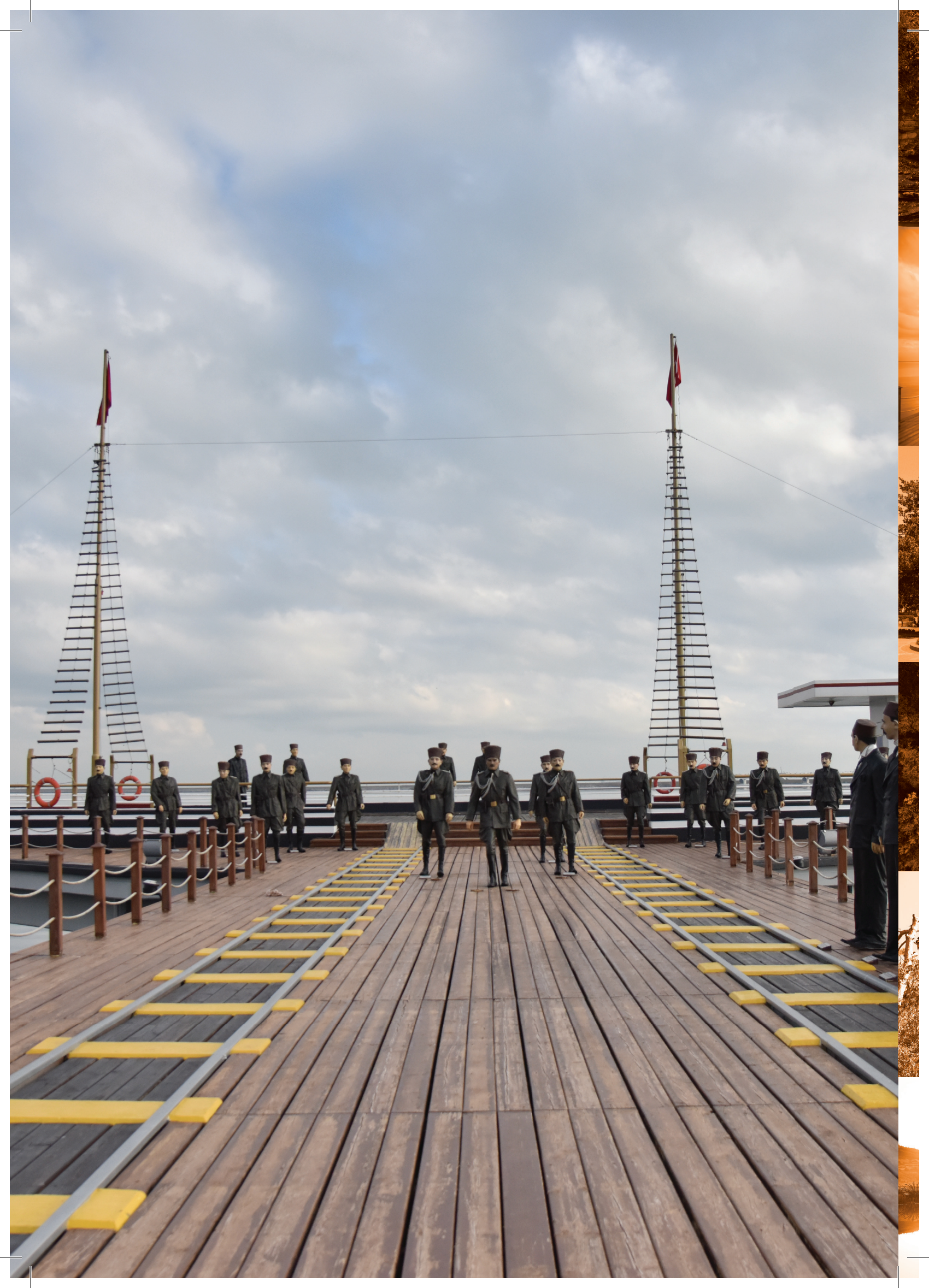
ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki Doğal Sit statüsüdür. Türkiye’de tarihi ve doğal alanların korunması farklı yasal zeminlere sahip olarak farklı isim ve statülerde gerçekleşmektedir.

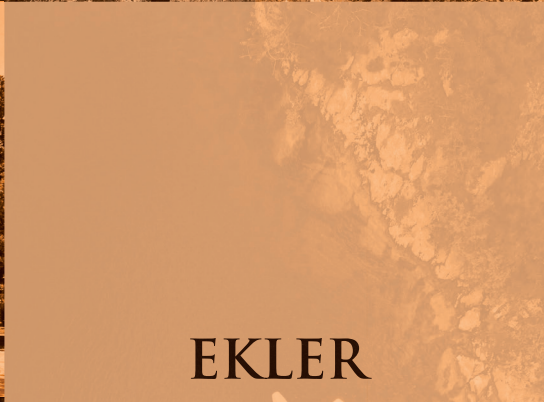
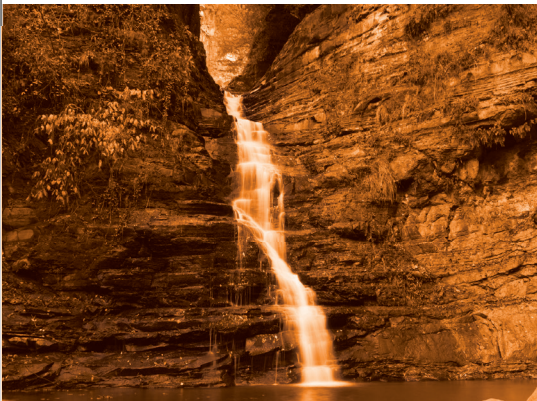
Alan Başkanlıkları, bu noktada kendine ait yasal alt yapıları ve üst ölçekli planları ile güçlü konumdadır. Türkiye’de müstakil yasal altyapıya sahip olarak kurulmuş Kültür ve Turizm Bakanlığı’na bağlı üç adet Alan Başkanlığı vardır. Bunlardan başka Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na bağlı da tek örnek olarak Kızılırmak Deltası Sulak Alan ve Kuş Cenneti Alan Başkanlığı bulunmaktadır.

DELTA55 projesi kapsamında belirlenen eylem hedeflerinin gerçekleştirilmesi durumunda, Samsun mevcut Kızılırmak Delta’sının koruma ve turizm amaçlı kullanma dengesini sürdürülebilir biçimde sağlayarak, ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlığını artıracak ve Türkiye’nin diğer sulak korunma statüsünün gelişmesinde ilk örnek olacaktır.

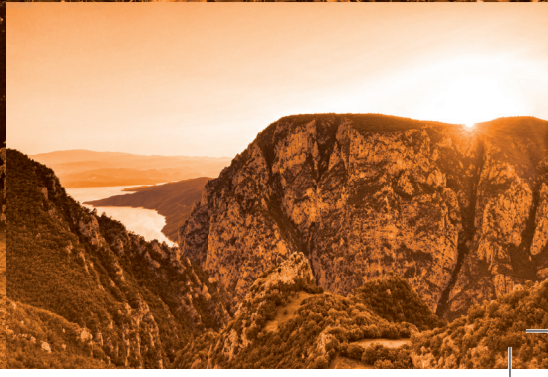
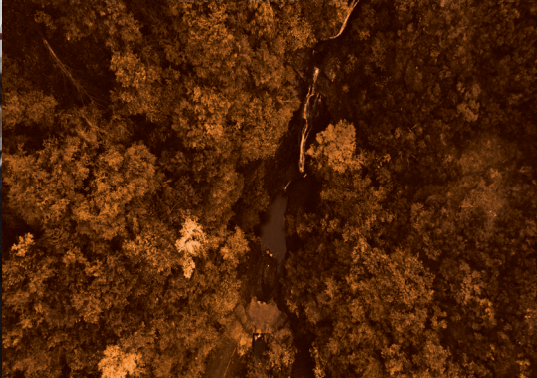
Proje kapsamında eylem hedefleri aşağıda verilmiştir:

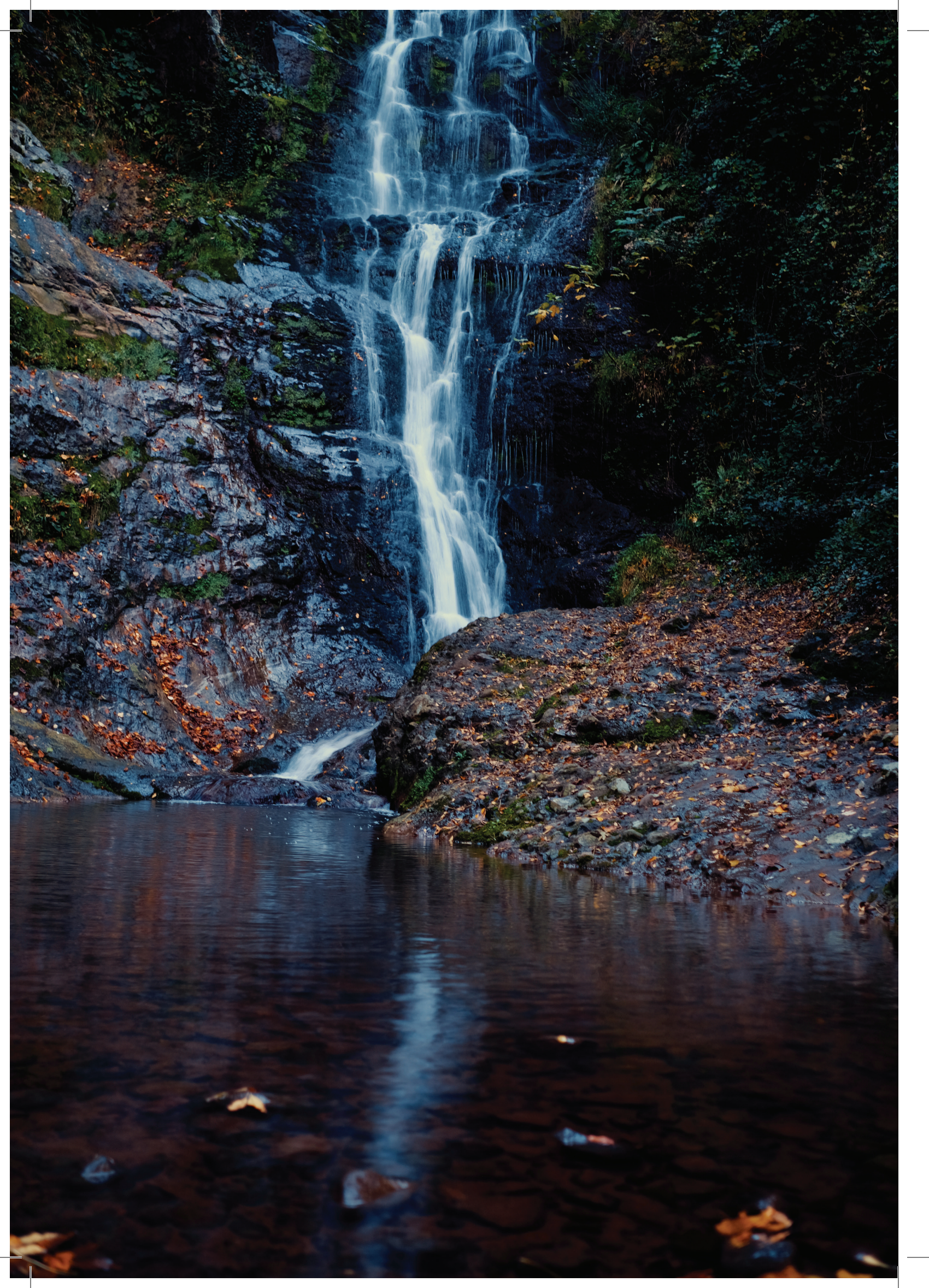
- Kızılırmak Deltası’nın kapsayan alan, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na bağlı ve üst ölçekli alan yönetimi olan Kızılırmak Deltası Alan Başkanlığı kurulması için yasa tasarısının hazırlanması
- UNESCO geçici miras listesindeki alanın UNESCO kalıcı listeye Türkiye’nin ilk ve tek doğal miras statüsünde girmesinin sağlanması
- Alandaki tüm turizm etkinliklerinin yenileyici turizm kapsamında yapılması ve bu sayede ziyaretçilerin bu alanların korunmasına katkıda bulunmaları ve ekosistemi iyileştiren faaliyetlere dahil olmaları
- Alanın dünya botanik ve ornitoloji turizminde cazibe merkezi olması için kuş gözlem evleri, gözlem rotaları, ziyaretçi ihtiyaçları karşılama üniteleri, tematik satış noktası gibi kuş ve botanik gözlemine yönelik alan peyzaj düzenlemelerin yapılması
- Alanda yaşayan ve alan ile ilişkili yerel halkın doğal kaynakları koruma çabalarına katılımının artırılması ve alanda gelişecek turizm hareketliliğinden kaynaklanan gelirden alandaki yerel halkın faydalanacağı sistemin geliştirilmesi
- Alan kapsamına alınacak göllerde, tamamı sürdürülebilir turizme uygun ve rekreatif tatmini sağlayan doğa dostu etkinliklerin geliştirilmesi
- Alana özel profesyonel turist rehberliği hizmetlerine yönelik içerik tasarımının geliştirilmesi ve bu içeriğin ziyaretçilerin bölgenin ekolojik önemi ve koruma konusunda farkındalık yaratacak şekilde tasarlanması
- Alandaki koruma eğitim etkinliklerinin aynı zamanda turistler için cazip turizm ürünü olabilecek şekilde ve etkileşimli biçimde tasarlanması
- Alanda kamp ve *glamping* alanlarının ölçeklendirilerek belirlenmesi
- Alan kapsamındaki kültürel mirasın yapılacak doğa temelli turizm etkinliklerine eklenerek turist deneyiminin zenginleştirilmesi
- İl turizm portalı içinde DELTA55 adlı kategorinin oluşturulması, hedeflenmiştir.

EKLER

EK-1 METODOLOJİ

PLAN VİZYONU

2023-2028 yıllarını kapsayan Samsun Turizm Master Planı; güçlü turizm arz kaynaklarına sahip olan ve hâlihazırda Karadeniz Bölgesi'nin en önemli turizm destinasyonlarından biri durumundaki Samsun'un sahip olduğu kaynakları etkin ve sürdürülebilir biçimde değerlendirerek Samsun turizmini geleceğe taşıyacak, kapsamlı bir yol haritasıdır. Samsun Turizm Master Planı hazırlanırken küresel ve bölgesel turizm değişimleri ile eğilimler dikkate alınmış ve Plan'ın T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Covid-19 salgını sonrası 2021 yılında güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı ile uyumlu biçimde olmasına azami düzeyde hassasiyet gösterilmiştir. Samsun Turizm Master Planı, Türkiye Turizm Ana Planı'na uygun olarak sürdürülebilirlik, gelir, rekabet, teknoloji ve risk yönetimi vizyonu ile hazırlanmıştır.

VERİ TOPLAMA

Samsun Turizm Master Planı hazırlık sürecinde, alanında uzman ve geniş bir araştırmacı kadrosu tarafından kapsamlı literatür ve veri taraması yapılmış, konuyla ilgili daha önce yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Bu kapsamda Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından 20-22 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen "Kültür Sanat Çalıştayı" ve "Geleceğin Şehri Samsun" dokümanları, Yakakent Belediyesi ve 19 Mayıs Üniversitesi iş birliğiyle 22 Ekim 2022 tarihinde düzenlenen "Yakakent Turizm Geliştirme Çalıştayı" sonuç raporu, "2011-2023 Samsun Turizm Master Planı", TGA ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile hazırlanmış "TGA Samsun Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası", "TGA Samsun İTGP Faaliyetler Raporu", il kurumsal paydaşlarının iş birliğiyle hazırlanmış "Samsun İli Kültür ve Turizm Eylem Planı 2018-2023" ve farklı rapor ve araştırma sonuçlarının faydalanılmıştır. Bu süreçte Samsun Büyükşehir Belediyesi yönetici ve çalışanları ile sürekli iletişim içinde olunmuş, ayrıca farklı başlıklar kapsamında Samsun il turizmin önemli paydaşları ile birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Birincil veri kaynağına ilde düzenlenen geniş katılımlı üç adet arama konferansının çıktıları temel oluşturmuştur. Birinci arama konferansı 14 Kasım 2023 tarihinde Samsun Büyükşehir Belediyesi'nin ev sahipliğinde ve Kapadokya Üniversitesi iş birliği ile şehrin turizm paydaşı olan katılımcıların (EK-3) tam gün iştiraki ile Samsun turizminin geneli ele alınarak gerçekleştirilmiştir. İkinci ve üçüncü arama konferansları ise Samsun Valiliği'nin ev sahipliğinde ve 19 Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi iş birliği ile 1 Aralık 2023 tarihinde "Deniz Turizmi" (137 katılımcı) ve 18 Aralık 2023 tarihinde de "Spor Turizmi" (153 katılımcı) başlıklarında düzenlenen geniş katılımlı ve birer tam gün süren etkinliklerdir.

YAPILAN ANALİZLER:

Plan kapsamında Samsun turizminin GZFT analizi ve *McKinsey 7S* Değer Zinciri Analizi ile sürdürülebilirlik, rekabet, markalaşma ve risk yönetimi başlıklarında da müstakil analizler yapılmıştır.

EK-2 POLİTİKALAR TABLOSU

No	Politikalar
P1	Atatürk Temalı Turizm Hareketliliğini Geliştirmek
P2	İlin Dijital Görünürlüğünü Artırmak
P3	Turizm Cazibe ve Etkinliklerine Yönelik İl Turizm Portalı Oluşturmak
P4	Kurvaziyer Liman Düzenlemesi Yapmak
P5	“Kurtuluş Yolu” Temalı Zenginleştirilmiş Rota Oluşturmak
P6	UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Kapsamında “Gastronomi Şehri” Unvanı Almak
P7	Gastronomi Temalı Marka Etkinlik/Festival Yaratmak
P8	Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Güçlendirmek ve Çeşitlendirmek
P9	Medikal Turizmde Marka Kent İmajı Yaratmak
P10	Yaylaların Turizmde Etkinliğini Artırmak
P11	Deniz Temalı Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
P12	Spor Temalı Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
P13	Ören Yerlerinde Kazı Etkinliklerini ve Alan Düzenlemelerini Artırmak
P14	Tenis Sporunda Ulusal Nokta Olmak
P15	Bisiklet Turizmini Geliştirmek
P16	Futbol Turizmini ve Kamp Alanlarını Geliştirmek
P17	Güreş Sporunda Ulusal Merkez Olmak
P18	Macera Rekreasyonlarını Geliştirmek
P19	Termal Kaynak Potansiyelini Canlandırmak
P20	Sulak Alanların Turizmde Etkinliğini Artırmak
P21	Hattuşa-Nerik Hitit Rotası Oluşturmak
P22	Çarşamba Demiryolu Rotasını Canlandırmak
P23	Bowlingde Marka Etkinlikler/Festivaller Yaratmak
P24	Sürmeli Köyü’ne UNWTO “En İyi Turizm Köyü” Etiketini Almak
P25	Lâdik Akdağ Kış Turizm Merkezini Canlandırmak
P26	Rize ve Trabzon’daki Mevcut Yurtdışı Pazarından Yararlanmak
P27	Komşu ve Yakın İllerle Turizmde İş Birliği Yapmak
P28	Günübirlik Gezinti Gemilerinin Rota ve Sefer Sayısını Artırmak
P29	Ahşap Camiler Envanterini Turizm Amaçlı Değerlendirmek
P30	Samsun Fuarı Markasını Tekrar Konumlamak
P31	İl MICE Yönetimini Kurgulamak
P32	Amazonlar Hikayesini Özellikli Ürün Olarak Konumlamak

No	Politikalar
P33	“Batmayan Güneşin Doğduğu Şehir” Mottosunu Turizmde Konumlamak
P34	Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirmek
P35	Kardeş Şehir Uygulamasını Etkili Kullanmak
P36	Marina İnşası ile Yat Turizmini Geliştirmek
P37	Müzecilik Etkinliğini Artırmak
P38	Yerel Halka Yönelik Kent Kültürü ve Turizm Farkındalık Etkinliklerini Geliştirmek
P39	<i>Beach Park</i> ’lar Oluşturarak Sahil Bandında Nitelikli Alanlar Yaratmak
P40	Ornitoloji Etkinliğini Artırmak
P41	<i>Glamping</i> Alanları Oluşturmak
P42	Vezirköprü-Bafra Tomruk Yolunu Canlandırmak
P43	Uluslararası Karavancılar Festivali Yaratmak
P44	Kurvaziyer Turizmi ile Karadeniz Ülkelerinde Yeni Pazar Etkileşimleri Yaratmak
P45	Turizm Örgün Eğitim Kurumlarının Etkinliğini Artırmak
P46	Halk Eğitim Merkezinin Turizmde Etkinliğini Artırmak
P47	Samsun’un “En” ve “Tek” Özellikli Varlıklarını Turizmde Etkin Kullanmak
P48	<i>Slow Food Conviviumu</i> Oluşturmak
P49	Yatırımcılar İçin Turizm Merkezi İmar Planı Yapmak
P50	Cazip <i>Selfie</i> Noktaları Oluşturmak (<i>Instagrammable</i>)

EK-3

14.11.2023 TARİHLİ SAMSUN TURİZM MASTER PLANI ARAMA KONFERANSI
KATILIMCI LİSTESİ

AD SOYAD	UNVAN/KURUM
Orhan TAVLI	Samsun Valisi
Mustafa DEMİR	Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı
Fatih CIDİROĞLU	Samsun Vali Yardımcısı
Kemal YILDIZ	Atakum Kaymakamı
Hüseyin KIYMA	Yakakent Belediyesi Bşk.
Doç. Dr. Seyfullah GÜL	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bafra Turizm Meslek Yüksekokulu Müdürü
İlhan BAYRAM	Samsun Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Ahmet BAYIR	Samsun Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yrd. V.
Feyzullah DERECİ	Gençlik ve Spor İl Müdürü
İrfan GÖZ	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Müdür Vekili
Hasan KILIÇARSLAN	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Mdr. Yrd.
Dr. Murat AĞAR	İl Milli Eğitim Müdürü
Kenan ARSLAN	İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı
İbrahim Ethem ŞAHİN	OKA Genel Sekreteri
Hacı Eyüp GÜLER	Esnaf ve Sanatkârlar Odası Başkanı
Doç. Dr. Mustafa GÜLER	Samsun Büyükşehir Belediyesi İşletme ve İştirakler Dairesi Başkanı
İsa SAĞLAM	Bilgi İşlem Daire Başkanı V.
İdris AKDİN	Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanı
Murat SOMUNCU	SASKİ
Suat ÇELİK	Alaçam Belediyesi Bşk. Yrd.
Muzaffer EMUCE	Canik Belediyesi Bşk. Yrd.
Fatih SANCAK	Çarşamba Belediyesi Bşk. Yrd.
Ümit KAVRAZ	Çarşamba Belediyesi Bşk. Yrd.
Zeki KURT	Havza Belediyesi Bşk. Yrd.
Abdullah AYAZ	Kavak Belediyesi Bşk. Yrd.
Kamuran TOKER	Terme Belediyesi Bşk. Yrd.
Hüseyin ŞENEL	Tekkeköy Belediyesi Bşk. Yrd.
Salih SEFACI	Vezirköprü Belediyesi Bşk. Yrd.
UZM. DR. Kemal Serhan SANDIKÇI	İl Sağlık Müdürlüğü Sağlık Hizmetleri Bşk.
Muhammet ÖZÇELİK	Samsun Bölge Liman Bşk.
Dr. Mesut KILIÇ	OKA Turizm Markalaşma Birim Bşk.

AD SOYAD	UNVAN/KURUM
Mahmut BİLGEN	19 Mayıs Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdür Vekili
Ali Fuat HATİP	Samsun Olgunlaşma Enstitüsü Tanıtım ve Pazarlama Bölümü
İbrahim SAĞLAM	Samsun İl Tarım ve Orman Müdürü
Ali SEZEK	İl Milli Eğitim Şube Müdürü
Gültekin YÜRÜMEZ	Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı IX. Bölge Müdürü
Ender KURAL	Devlet Su İşleri 7. Bölge Müdürlüğü Planlama Şube Müdürlüğü
Dr. Ali SARIALIOĞLU	Samsun Röleve ve Anıtlar Müdürü
Tevrat KİSBET	Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü Mdr. Yrd.
Eyüp BÜLBÜL	Vakıflar Bölge Müdürlüğü Şb. Md.
Enver ASLAN	Samsun Gümrük Md. Yrd.
Celal DEĞİRMENCİ	Samsun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü Md. Yrd.
İbrahim YILMAZ	Salıpazarı Belediyesi Meclis Üyesi
Eyüp ELMAS	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Nurcan GÜRSES	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Yılmaz KURT	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Fatih Hüseyin ALICI	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Şule ÖZDİL	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Volkan ARSLAN	Samsun Büyükşehir Belediyesi
Eren YÜKSEL	Ayvacık Belediyesi
Prof. Dr. Cevdet YIMAZ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Yetkin BULUT	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanı
Doç. Dr. Mücahit YILDIRIM	Samsun Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Doç. Dr. Olcay ÖZİŞİK YAPICI	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Meslek Yüksekokulu
Doç. Dr. Yasin KELEŞ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi
Doç. Dr. Ayşe ATAR YILMAZ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi
Doç. Dr. Mutlu KAYA	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi
Doç. Dr. Zuhâl ÇİLİNGİR ÜK	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi
Doç. Dr. Mehmet Sami BAYRAKTAR	Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Öğr. Gör. Yaşar GÜLTEKİN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bafra Turizm Meslek Yüksekokulu
Ar. Gör. Asena KURT DÜNDAR	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Turizm Fakültesi
Necla BOSTANCI	Piri Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Mdr. Yrd.
Neslihan CİVELEK	Piri Reis Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Mdr. Yrd.
İsmail Tarık ÖZGÜR	Devlet Su İşleri 7. Bölge Müdürlüğü
Oğuzhan SERİNKAYA	Samsun Ticaret ve Sanayi Odası

AD SOYAD	UNVAN/KURUM
İshak MEMİŞOĞLU	Mimarlar Odası Samsun Şubesi
Özlem YALÇINKAYA	Mimarlar Odası Samsun Şubesi
Erdem OKANDAN	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
Kadir Tekin ERTEKİN	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Serkan KALKAN	Adventure Park İşletmesi
Onur BIYIKLI	Samsun Sheraton Otel Genel Müdürü
Abdullah ERDEMİR	Samsun Sheraton Otel-Aşçıbaşı
Resul ÇELİK	Lâdik Akdağ Otel Müdürü
Alperen AKOĞLU	ASAF Denizcilik
Hatice KURNAZ	Salıpazarı Yerel Eylem Grubu Proje Uzmanı
Deniz TOKAÇ	DOKAP Turizm ve Sanayi Alt Yapısı Geliş. Koord.
Leman ÖZAY	Tema Vakfı İl Temsilcisi
Begüm ÖZDOĞAN	Tema Vakfı İl Temsilci Yardımcısı
Prof. Dr. Fatih ÖZKAN	Sağlık Turizmi Dernek Başkanı
Murat TOKTAŞ	Türkiye Otelciler Federasyonu Başkan Yardımcısı
Onur IŞIK	TÜRSAB-Bölge Temsil Kurumları
Dilek GENÇ	Samsun Turizmciler Derneği Başkanı
Zafer DİLMEN	TSO Yönetim Kurulu Üyesi
Alparslan SEZER	Profesyonel Turist Rehberi
Mustafa Zihni YAVUZ	Yavuz Tur Yönetim Kurulu Başkanı
İbrahim CANBOLAT	Günaydinsamsun.com
Bünyamin KIVRAK	Yerel Araştırmacı
Murat SANDIKÇI	Demirören Haber Ajansı